

त्रैभाषिक विश्वकोशः ।

(हिन्दी से संस्कृत व अंगरेजी की डिक्शनरी.)

मुरादाबाद कठगर निवासि

कान्यकुञ्ज वंशावतंस पंडित गणेशप्रसादशुद्ध तनयेन
पंडित रामस्वरूप साहित्याचार्येण गवर्नर्मेण्ट हाइ स्कूल
अलीगढ़स्याध्यापकेन विरचितः ।

TRILINGUAL DICTIONARY

(From Hindi into Sanskrit and English)

By

Pt. Ram Sarup Sahityacharya

Author of Sanskrit Sagar, Dash Kumar Charitra Bhasha, Assistant Teacher, Govt High School,

ALIGARH.

Title Page Printed by Narain Das Gupta at the Dwadish Shreni Press, Aligarh.

1st Edition,	{	1915.	{	Price per copy
1,000 copies.				Rs 2 As 8

All rights reserved.

Preface.

There are many Sanskrit Dictionaries like shabdardh chandrīka (शब्दार्थ चन्द्रिका), Padam Kosh (पद्म कोष), Gauri Nagri (गौरी नागरी), Shabdardh Bhanu (शब्दार्थ भानु), Mahar Chandra Amar (महरचन्द्रअमर), etc. The Nagri Pracharni Sabha of Kashi has also prepared a Hindi Sanskrit Dictionary of its own. There is also a large Bengali Hindi Dictionary of Calcutta. But there is no dictionary, like this in Hindi from which the general public may derive so much benefit. I have compiled this book, with the object of helping the Hindi knowing people in learning Sanskrit and English. The works, that have been consulted in the preparation of this book, are Aushadhi Nighantu (औषधि निघन्तु), Amar Kosh (अमर कोष), the English Royal and Chambers, and other old Dictionaries. My special thanks are due to the teachers of the Govt. High School, Aligarh, who have rendered me a valuable help in correcting proofs.

For want of space, I have given only the verb without its conjugation in Sanskrit : e. g., bhāgnā = Dhāvanam (धावनम्), Palayanam (पलायनम्) = to run. In place of म् only Anuswar ordinary has been put down. As regards the new words, not in ordinary use now, I have consulted the learned Pandits of Kashi, I shall feel amply repaid, if this Trilingual Dictionary proves to be of some service to the public.

All suggestions, corrections and amendments will be gratefully accepted and duly considered at the time of the publication of the second edition by

RAM SWARUP SHUKLA SAHITYACHARYA

*Gort High School,
ALIGARH.*

Pages 1-200 printed by Shankar Datta Sharma at the Sharma Machine Press, Moradabad.

Pages 201-240 printed by Rajendra Behari Lal at the Bharat Bandhu Press, Aligarh.

Pages 241-248 printed by Braj Vallabh Misra at the Vallabh Press, Aligarh.

Title page and preface printed by Narain Das Gupta at the Dwadash Shreni Press, Aligarh.

ग्रन्थकर्तुवंशावलिः ।

—:0:—

श्रीकान्यकुञ्जाख्य विशालवंशे पूर्णप्रसादो विदुपां घोरेणः ।
शुक्लास्पदो वैदिककर्मनिष्ठः स्वाध्यायदशो चदतां धुरीणः ॥

तस्यात्मजो लोकविशुद्धकीर्ति गङ्गाप्रसादः सुतरां दयालुः ।
सूनुस्तदीयोऽभवदात्सेवी रामस्वरूपोऽखिल वंशादीपः ॥

उद्भूत्य शब्दान्विलाङ्गोशात्पूर्यग्रन्थैरपि शब्दसिन्धुम् ।
सङ्गृह्य वैभाविकविश्वकोशो विधीयते रत्नमिवाम्बुराशेः ॥१॥

वर्णानुपूर्व्यमवलम्ब्य सम्यग्याख्यायते मया ।
कृतं मान्तं कचिद् वर्णं सागुखारं समाप्तः ॥२॥

संकेतितं कचिच्छून्यं शब्दपूर्तेश्चिकीर्पया ।
नालेखि धातुरूपाणि ग्रन्थवृद्धे विभीयया ॥३॥

विभक्त्याश्चिह्नमात्रेण लिङ्गादि वोधितं मया ।
द्यवस्थायाङ्कितं सम्यग्यातुरूपं कन्तिकचित् ॥४॥

यंवालयादि दोषेण चुटिर्जीता कचिद् भवेत् ।
अव्यवहृतशब्दानामाङ्गभापादिके तथा ॥५॥

देववाणीश्चारार्थमुद्यमशब्दनेष्टया ।
अप्रचलितशब्दानां प्रयोगाय कृतं मया ॥६॥

धीमाङ्गोन्नते कर्मप्यन्तरायं प्रपद्यते ।
विद्यावित्तादिशहितानां मादशानान्तु का कथा ॥७॥

प्राचुर्येणान्तरापाणां नन्यकार्यस्य हेतुना ।
उद्योऽस्मिन्भवेयुयाः सूचनीया मनीषिभिः ॥८॥

पं० रामस्वरूप शुक्ल साहित्याचार्यः

(कठगर-मुरांदायाद् निवासी)
पेसिस्टेन्ट श्रीचर गवर्नर्मेण्ट हाई स्कूल अलीगढ़ ।

कृष्ण व्रैभाषिक विश्व कोशः

विश्वेशं जगद्वन्द्यमनन्तमजमव्ययम् ।
सप्तरंसर्वे लक्नानांवन्देऽहकामदंविभुम् ॥

[अ]

अऊत—अतप्तयोमृतः, प्रेतः ।	... A man who dies without issue.
अऋणी—अनृणी, ऋण धर्जितः ।	... Free from debt or obligation.
अंक—विहम्, लिङ्गम्, संख्या, गणना ।	... A mark or spot, figure, number, price.
अंकना—तुलना, पणनम्, चिह्नम् ।	... To value, to mark, to be priced.
अंकसी—निगड़ी, शृंखला ।	... A hook, a tinter.
अंकुरा—अभिनवोद्भेदः, अंकुरः ।	... A sprout,
अंकुस—अंकुशः, सुणि ।	... Iron hook, a goad.
अङ्ग—हरीमाणः, हस्तपादादिः ।	... The body, a limb, a member.
अंगन—चत्वरम्, अजिरम्, प्राङ्गणम् ।	... A courtyard.
अंगन घोट—चाष्पीय नौका ।	... A steamer, a steam-boat,
अङ्गनई—प्राङ्गणम्, अजिरम्, चत्वरम् ।	... A courtyard.
अङ्गरेजी—गौराङ्गमापा, आंग्लमापा ।	... English Language.
अङ्गरखा—अङ्गरक्तकः, कंचुकः, चोतकः ।	... A coat, a kind of jacket, a cloak,
अंगारा—अंगारकम् ।	... A fire brand, ember.
अङ्गिया—अङ्गिका, कुचनधिका, चोतिका ।	... Bodice, stays, corset.
अङ्गीकार—प्रतिक्षा, स्थीकारः ।	... An agreement, A promise, } Acceptance of a proposal }
अङ्गीठो—अङ्गीरिका, अङ्गारधानी ।	... A grate, a heater, stove, brasier.
अंगुल—अस्त्रम्, अन्गुलम्, आयासः ।	... A fingers' breadth.
अंगुलो—करदलम्, अंगुलिः ।	... A finger.
अंगुश्त—अंगुष्ठः ।	... A thumb, toe, a measure of nine inches.
अंगुश्तनुमा—अंगुलिसकेतितः ।	... One who is pointed at.

अंगुराना—करदलस्पर्शः ।	...	To finger.
अगुश्ताना—अंगुलीयकम् ।	...	A thimble, a ring.
अंगू—द्राक्षा, मृद्धीका, गोस्तनी, स्वाद्धी ।	...	Grape, granulations in a healing sore } The thumb, big-toe.
अंगूटा—अंगुष्ठम् ।	...	A finger-ring.
अंगुटी—अंगुलीयकम् ।	...	To excite, to provoke
अंगेज—उच्चे जनम्, प्रकोपनम् ।	...	A bathing towel, handkerchief.
अंगोद्धा—अंगप्रोक्षणम् ।	...	Woman's bosom, a scarf.
अञ्जल—अञ्जलिः, चण्डातककोणः ।	...	The cavity formed by pulling the two hands to gather }
अञ्जलीः—हस्तपुटम्, घद्धकरौ ।	...	Collyrium, engine.
अञ्जन—कञ्जलम्, अञ्जनम्, धूमयात्रम्	...	
अञ्जाम—कर्त्तव्यपालनम्, कार्यानुष्ठानम् ।	...	End, termination, issue.
अंटा—कण्ठिका बराटिका ।	...	A ball, a marble.
अंटाघर—क्रीड़ाभवनम् ।	...	A billiard-room.
अंटाचित्त—पराजितः, निपातः ।	...	To trip up, to fall down.
अंडा—अंडः, पेशी, कोशः ।	...	An egg, to lay an egg to incubate.
अन्तःकरण—चित्तम्, अन्तरात्मा, मनः ।	...	Conscience, mind.
अन्तर—भिन्नता, भेदः ।	...	Difference, distance, space on one side, corner, side. }
अन्तरा—मध्यः, अवसरः, दूरम् ।	...	Verse, central, near.
अन्तर्देव—प्रद्यावर्तः ।	...	Name of the country between the Ganges and jamma rivers. }
अन्तर्धर्म—अलक्षितः, अन्तर्हितः, अति- कान्तः ।	...	Out of sight, to disappear.
अन्तर्जामी—सव शः, विभुः, अन्तर्गतः ।	...	Onniscient, pervading the inward parts
अन्त—अवसानः, समाप्तिः ।	...	End, completion, after.
अन्तकाल—मृत्युः, पञ्चत्यम् ।	...	Dying, hour of death.
अन्तही—अन्त्रम्, नाभिनालम् उल्यणम् ।	...	Bowels, intestine.
अंदेर—आभ्यन्तःम्, मध्ये, गर्भे ।	...	Within, in inside.
अन्दर सा—शालि चूर्णपूर्णविशेषः ।	...	Sweet-meat.
अन्दरुन—आभ्यन्तरिकः, आन्तरिकः ।	...	Within, interior.
अन्दरुनी—आन्तरिकम् ।	..	Internal, intrinsic.
अन्दाज—अनुमानम्, प्रमाणम् ।	...	Measure, weighing, valuation.
अन्देशा—शङ्का, संशयः, सन्देहः ।	...	Full of anxiety, to reflect. Hesitation, doubt, fear. }

अन्देशाकरनेवाता—सन्दिग्धः, शङ्कितः । ...	Thoughtfull, anxious,
अंधा—अंधः, लोचनहीनः । ...	Blind, dark.
अन्धा धुन्ध—अविभृश्य, सहसा । ...	Indiscriminate.
अन्धकृप—अन्धकृपः । ...	Dry well, dark-well.
अन्धापन—अन्धता, उम्मत्ता, अविमर्शता । ...	Blindness, recklessness.
अंधेर—अज्ञानता, अन्यायप्रता । ...	Injustice, violence,
अंधेरा—तमः, अन्धकारः । ...	Dark, darkness,
अन्धेता धुन्धलापन—धूसरः, अस्वच्छता ।	Dim, unclean.
अम्ब—आम्रः, चूतः, रसालः, सहकारः । ...	A mango.
अम्बर—वासः, पटः, खलम् द्योः, सद्य, खम्, आकाशः । ...	A cloth, the sky,
अम्बार—समुच्चयः, समूहः । ...	Heaps, stock,
अम्बिया—आम्रिका । ...	A small unripe mango,
अम्ब—नीरम्, पानीयम्, जलम् । ...	Water.
अम्मा—ग्राम्या, जननी, माता । ...	A mother.
अंश (अंस) भागः, अंशः, भागधेयः । ...	A part, portion.
अंस—स्कन्धः, अंसलः । ...	Shoulder.
अन्सी—आयमाक्, भागी । ...	A partner,
अंशु—दीधतिः, रशिमः । ...	A ray.
अंशुमाली—रविः सूर्यः, चन्द्रः, सोमः । ...	The sun or moon.
अकड़—धृष्टता, उद्गणता अविनयता । ...	Audacity, display, haughtiness.
अकड़वाज—अविनीतः, धृष्टः, जलपकः, दर्पी ।	A dandy, a fop, a braggart a strutter.
अकड़वाजी—अविनीतता, दुर्विनीतता, ... धृष्टता ।	Swaggering, strutting.
अकर्म—दुष्कर्म, पापम् । ...	Sin, vice.
अकर्म क—अकर्म क धातुः ।	Intransitive (a verb.)
अकर्मी—दुराचारी, पापी । ...	Wrong doer, offender,
अकल—धीः, मनीषा, धिषणा । ...	Wisdom, reason,
अकलङ्घी—निदोऽपः, निरपराधः, निष्कलमपः ।	Stainless, pure, undefiled.
अकली—मनीषितम् । ...	Reasonable, intellectual.
अकस्मात्—सहसा, सम्भ्रमात् । ...	Unexpectedly, suddenly, without notice
अकास—धौः, खम्, आकाशः, पितुःपदम् । ...	The sky, the heavens.
अकास धानी—गगनगिरा, आकाशवाणी ।	A voice from heaven.
अकाज—अपकारः, अथेयः, अकल्याणम् ।	Useless,

अकाल—दुर्मिक्षम् ।	... Famine, scarcity, pinch.
अकारथ—निपफलम्, व्यर्थम्, फलगु ।	... Profitless, vain, gainless.
अकारण—हेतुमन्तरा, अकारणात् ।	... Causeless.
अकालवृष्टि—कुसमयवृष्टिः ।	... Illtimed rain.
अकुलाना—व्याकुलता, विहृलता, विभीषिका ।	... To be roused, to feel restless.
अकुलाना—सङ्कोचनम्. अरोचनम् ।	... To be agitated, confused fretful.
अकूपार—सागरः, अविधिः, जलधिः ।	... Sea, ocean.
अकेला—एकाकी, असहायः ।	... A lone, single, solitary.
अक्सर—प्रतिविम्बः, छायाचित्रम् ।	... Reflection, inversion, a shadow image.
अक्सर—प्रायः, वहुधा ।	... Generally, for the most part } usually often.
अक्सीर—पथ्यम्, उपयुक्तः, रसायनम् ।	... Chemistry, elixer.
अक्षर—वर्णम्, लिपिः ।	... A letter (of the alphabet.)
अक्षदौड़ना—चिन्तनम्, परिशीलनम् ।	... To think, to consider, to speculate.
अक्षन—घैषानिकम् ।	... Reasonably,
अक्षत—तंडुलः, अक्षतम् ।	... Rice.
अख्यार—वृत्तपत्रम् ।	... News, newspaper.
अखौट—अखोटः, कन्दरालः ।	... Walnut.
अखंड—अधार्धः, अकाद्यः ।	... The indivisible, entire, the whole;
अखाडा—मझकेब्रम्, स्थलम्, परिष्कृत भूमिः ।	... A place for wrestling, circus-court. arena
अखाद्य—अभवयम्, अखाद्यम् ।	... Unlawful food, prohibited food:
अखेट—मुगाया, आखेटः ।	... The chase, hunting, pursuing.
अखेटक—मुगयालुः, आखेटकः ।	... A hunter, a hound.
अख्यातिः—तुष्कीर्तिः, अपयशः ।	... Infamy, disgrace.
अग—महीधः, कुधः, नगः तरुः ।	... Mountain, tree,
अगर—यदि, चेत्, अगरः ।	... If, wood of a-loces.
अगर अगर करना—उन्मादेनानुष्ठानम् ।	... Nonsense, ery, trash,
अगरचे—यद्यपि,	... Although, though,
अगल—पश्चिम, उपान्तम्, प्रयमम्,	... Before.
अगल अगल—उभयपाश्चर्ये, कोटियुग्मम्	... On both side, on right and left.
अगम्य—अगाधः, दुस्तरः, दुर्गमः ।	... Impassable, fathomless, bottomless.
अगति—हुरेशा, अपकृतिः ।	... Dishonor, distress, sad plight.
अगधानी—उद्गमनम्, मापणम्, आनयनम्	... To receive, to welcome.

अगहन—आप्रहायणम्, मार्गशीर्षः ।	... The ninth hindu month.
अगता—पूर्वः प्रथमः, ज्येष्ठः ।	... Prior, first, former.
अगनति—असंख्येयः, अगरयः ।	.. Innumerable.
अगचाही—उद्गतम्, अग्निदाहः ।	... Conflagration.
अगवाई—मुखरता, पथ दर्शकता ।	... Guidance leader-ship.
अगवारी—अभिमुखम्, सम्मुखम् ।	... The face.
अगवारा—अग्र भागः, मुखम्	... The front.
अगाध—अगम्यः, दुस्तरः, अगाधः ।	... Too deep, soundless, fathomless.
अगाढ़ी—अभिमुखपादरज्जः, पादवंधनम्	The advance, the front, ropes,
अगाढ़ो पिछाड़ी—पाद वन्धनम् निगड़...	To front, the rear.
रज्जुः पादशंखला, अलानम् ।	
अगार—ग्रहम्, आवासः ।	... A house.
अगिन—घहिः, अवलः, अग्निः, हुतभुक् ।	Fire, bird of lark. species
पक्षी विशेषश्च ।	
अगुआ आगा—मुखरीभावः, प्रत्युद्युजनम्	To go to meet a person.
अगुआ—नेता, अप्रयायी, पथदर्शकः ।	... A guide, a leader.
अगृह—सुगमः, उद्घटितः ।	... Easy, open.
अगोचर—अतीन्द्रियः, अदृशः ।	... Imperceptible, unseen, invisible.
अग्निवोद—वाष्पीयतरणः, उद्गुप्लवः ।	A steamer.
अग्न्यारी—धूपम्, आगनहोत्रम् ।	... Kindling the fire. Incense.
अग्नानी—मूढः, मूर्खः, अबोधः ।	.. Ignorant.
अग्रिम—पूर्वम्, प्रथमम् ।	... First in rank, in advance.
अंघ—पापम्, दुष्कृतम्, कलुपम् ।	... Sin, guilt, wickedness.
अघटित—अचेष्टितः, अयोग्यः ।	... Unworthy, worthless, un fit.
अघाना—तृतीयः, आप्यायनम् ।	... To be satisfied.
अघोरपंथ—सम्ब्रदाय विशेषः ।	... A particular religion.
अचकन—अङ्गरक्षा, वस्त्रम् ।	... Long coat having buttons in front.
अचरज—अद्भुतम् ।	... Wonderful, amazing.
अचम्मा—आश्चर्यम्, विस्मयः अद्भुतम् ..	Wonder, astonishment.
अचल—निष्ठलः, पर्वतः, महीधः, कुम्भः ।	... Immovable, a mountain, motionless. fixed.
अचलः—द्वा, धरिणीधू, मूर्मिः ।	... The earth.
अचपल—स्थिरः, अचञ्चलः ।	... Stationary.
अचानक—सहसा, सम्भ्रमेण, अकस्मात् ।	Suddenly, unexpectedly.
अचार—अवलेहः, आसुतमिश्णम् ।	Pickles, preserve.

अधिकान—अधिकरणम्, अमरणम् ।	... Rough, unpolished.
अचिन्त—निश्चिन्तः, कृतकार्यः ।	... Thoughtless, inattentive.
अचीता—अनीपिष्टतम्; अनवलोकितम् ।	... Unwished, unlooked-for,
अचूक—निर्भुमः, निश्चयम्, शुद्धम्, जटिरहितम् ।	... Unerring, sure, certain.
अचेत—मूढितः, निश्चेतनः ।	... Out of mind, senseless.
अचेतन—अवोधः, जडः ।	... Deficient in sense.
अचैत—पीडितः, सुखहीनः, क्रिलष्टः ।	... Restless, disturbed.
अच्छुत—तराङ्गुलम्, अक्षतम् ।	... Rice used in religious ceremony.
अच्छ्रु—वर्णविन्यासम्, लिपिः ।	... A letter (of the alphabet)
अच्छ्रु—वरम्, वाहम्, आरोग्यः ।	... Good, excellent, healthy.
अच्छ्रु होना—नीरोगः, नीरुजः, नीरुजनम्	To recover.
अच्छ्रु करना—आरोग्य करणम् ।	To cure.
अच्छ्रु लगना—अमिरुचनम्, स्वदनम् ।	To be pleased.
अच्छ्रु से अच्छ्रु—थेषुतमः, प्रशस्यतरः ।	Best of all.
अच्छ्रुतरह—अत्रामयम्, कुशलम्, स-	Well, rightly, properly.
स्थक् ।	
अच्छ्रुताना पछुताना—पश्चात्तपनम्, मो-	To repent, to be sorry.
चनम् ।	
अच्छ्रूत—अशुचिः, अस्पृश्यः ।	Untouched, intangible, impure.
अज—अजापुत्रः, अजः; अद्य ।	He-goat, now, to day.
अजव—अपूर्वम्, विचित्रम्, अद्भुतम्	Rare, wonderful, strange.
अजस—अपयशः, दुर्खोर्तिः, अपवादः ।	Infamous, disreputable.
अजगर—श्रयुः यालसः; अजगरः ।	The boa, constrictor.
अजहु—अव्रुतापि, इदानीमपि ।	Yet, hither to, this very day.
अजनवी—अपरिवितः, अवातः; ।	A foreigner, strange, unknown, new,
अजनमा—अजः, अजनमा ।	Unborn,
अजय—अजेयः, दुर्जयः ।	Not subdued, unconquered,
अजर—अजरः, अस्थिरः ।	Ever, young, strong.
अजमायन—अजमोदः;	The seed of a plant of the dill kind,
अजा—छागी, अजा ।	She-goat.
अजाइव—मपूर्वदृश्यम्, अद्भुतम् ।	Wonders; curiosities.
अजान—अवोधः, वालिशः, अशानी ।	Ignorant, simple, foolish, careless,
अजः—दुःखम्, पीड़ा, वेदना ।	Torment, anguish, punishment.
अजित—दुर्जयः, अजेयः ।	Invincible, unconquerable,

अजिर—प्राक्षणम्,	... A yard, court yard.
अजी—जीवेति,	... Well, sir.
अजीवदरीब—नवीनम्, नूतनम्, कुतूहलम्	... Wonderful, strange.
अजीज—प्रियः, सम्बन्धी, हस्तः ।	... Dear, beloved, relation.
अजीरन—अजीर्णम्, मन्दाग्निः, अपाचक्ता ।	... Indigestion.
अजीष—जीष रहितः, श्रद्धभुतः,	... Lifeless, dead, peculiar.
अजुगत—गौणम्, साधारणम् ।	... Extraordinary, surprising.
अजूटा—अनुच्छिएम् ।	... Untouched, untasted.
अजो—अथापि, इदानीमपि ।	... Even now, up to the present.
अजोड—अयुक्तम्, अयोग्यम् ।	... Ill-matched, peerless.
अजोग—अयुक्तम्, अनुचितम् ।	... Improper.
अटक—स्थापनम्, आधारः, निवेशः— आधारः ।	... Prevention, stop, obstruction } name of a rivet }
अटकना—अवलम्बनम्, निश्चलम् ।	... To be stopped, to be prevented. to stick }
अटल—अचलः, स्थिरः, निश्चलः ।	... Immovable, steady, unavoidable.
अटकाना—रोधनम्, प्रवलम्बनम्, आधारम्	... Hinder, detain.
अटकल—अनुमानम्, अनुमतिः ।	... Guess, discernment, opinion.
अटकाल—प्रतिबन्धः, रोधनम् ।	... Stoppage, detention.
अटकेली—अवहेला, द्वास्यम्, प्रदेला ।	... Playfulness, hindrance, Up side down.
अटपट—परिवर्तनम् ।	... Confused.
अटपटांगी—न्याकुलनम् ।	... To talk nonsense.
अटपटाना—उन्मादेनमापणम् ।	... Wilderness, forest.
अटवि—विषिनम्, घनम्, अरण्यम् ।	... Upper-room, balcony.
अटारी—अटू, अटूलिका, द्विप्रासादम्, चिप्रासादम् ।	... To fill, to join; to besmear.
अटाना—मिथणम्, पूरणम् ।	... Indestructible, incessant; unavoidable
अटूट—निर्बन्धम्, अजस्रम् ।	... A reel.
अटेरन—वेष्टनी, वेष्टनचक्रम् ।	... To make up thread in to hanks, to re-
अटेरना—तन्तु वेष्टनम् ।	... Unchecked.
अटोक—अनीक्षणम्, अनिरोधनम् ।	... A horse laugh, a loud laughter.
अटृहास—अटृहासः, उच्चैर्हसः ।	... A bundle of thread, a cant-word } for a turban }
अटौ—सूत्र पुञ्जम्, वेष्टनम् ।	... Seven days, a week.
अठवारा—सप्ताहः, सप्तदिनानि ।	... Twenty-eight
अट्टाईस—अष्टाविंशतिः ।	

अद्वानवे—अष्टानवतिः ।	... Ninety eight
अडारह—अष्टादश ।	... Eighteen
अद्वाषन—अष्टापञ्चशत् ।	... Fifty eight
अद्वासी—अष्टाशीतिः ।	... Eighty eight
अड्ड—धृप्त्वा, हठः ।	... Contention, wilfulness, obstinacy.
अडंग—गज्जम्, पुज्जः, राशिः ।	... A manufac-turing town a ware house, a factory.
अड्डचन—काटिन्यम्, अन्तरायः ।	... Difficulty.
अड्डतिया—परविकेता, आपणिकः ।	... A broker, commission agent.
अड्डना—सम्मुख स्थितिः, धृष्टना ।	... To stop.
अड्डेच—द्रेषः, रिपुत्र, ईर्या ।	... Hostility, enmity
अड्डाई—अर्ध द्वयम् ।	... Two and a half;
अणु—सूचमः, परमलघुः ।	... Very small,
अरटना—धूलि धूसरणम् ।	... To be filled up
अरटज—ग्राहकः,	... Egg b. rn.
अरडी—परहडः ।	... The fruit of the castor oil plant.
अतः—अस्माद्गतोः ।	... Therefore, hence.
अतधा—कुशः, दुर्वलः, शक्तिहीनः ।	... Weak, powerless.
अतर—गन्धः, सुगन्धि द्रव्यम्, रसः ।	... Perfume, scent, fragrance.
अत्तार—गन्धो, रसविकेता ।	... A perfumer, druggist.
अतपित—आनाप्यायितः, अतपितः, अतुष्टः ।	... Unsatisfied.
अनवार—अद्वानम्, विश्वासः ।	... Believe, trust
अतिकाल—विलम्बः, चिरम् ।	... A long time.
अतिथि—अभ्यागतः, प्राघूणिकः ।	... A guest, Stranger.
अतिथिकिणा—आतिथयम् ।	... Hospitality.
अतिसार—विरेचनम्, अतिसारः ।	... Dysentery, Diarrhoea
अदरण—शासन हीनः, अदरिङ्गतः ।	... Unpunished.
अदत्त—अनपितम्,	... Not given.
अदत्ता—अनुद्राहिता, कुमारी ।	... An unmarried female.
अदना—अधमः	... Inferior.
अदय—विनयः, विनतिः, सम्यता ।	... Manners, respect.
अदहि—अतिकान्त द्विष्टः,	... Out of sight
अदला चदला—परिवर्तनम्,	... Exchange, inter-change.
अद्वायन—तलपाधोभागवंधनरज्जुः ।	... Strings for bedstead.
अदहन—कदुष्णम्, कवोण्णम्, उष्णकरण्णर्थम्	... Water set to boil for cooking food

अदा-साधनम्, पूरणम्, उद्धरणम् ।	... To pay, to discharge, to fulfil.
अदाहोना-साधनम्, पूरणम्, उद्धरति ॥	... To be paid off, to be discharged.
अदार्त-उद्धरणम्, दानम्, प्रशुणापनयनम् ।	... Liquidation, disbursement.
अदिन-आपत्कालः, कुच्छता ।	... Unlucky day, ill-omened day.
अदा-अधर्यात्रम्, आश्वर्यम् ।	... Half measure, a pint.
अद्भुत—विचित्रम्, आश्वर्यम् ।	... Wonderful, admirable.
अद्य-अधना, इदानीम्, अद्य ।	... Today, this day, now.
अद्यापि-अधुनापि ।	... To this day, even yet, still.
अद्रव-अद्रेकः, शृङ्गवेरम् ।	... Ginger.
अदि-प्रहीघः, तगः ।	... A mountain, hill.
अद्रोह-अद्रेषः ।	... Amiability, mildness.
अद्वन्द्व-निर्द्वन्द्वम्,	... Quiet, tranquil
अदिनीय-अनुपमः:	... Unequalled; without a second.
अद्वैसी-अनीर्णी, अद्वेषः ।	... Inoffensive; harmless.
अध-अधस्तात् ।	... Down; downwards.
अधना-युरमताप्रस्तापनम्,	... Half an anna.
अधकचरा-अधर्यकम् ।	... Half ripe; half-done.
अधकहा-अधोकम् ।	... Said by halves; half uttered.
अधनी-निर्धनः, दरिदः ।	... Poor; destitute; indigent.
अधयना-अर्धसृष्टम्, अर्वरचितम् ।	... Half made; half prepared, half ready.
अधवर-अर्धपथम्, अर्धमार्गम् ।	... Half way, in the middle.
अधम-नीवः, हीनः, पासरः, अधमः ।	... Inferior, low, mean, unworthy.
अधमरा-मृतपायः, संस्थिति मरणः ।	... Half dead, almost dead.
अधमण-क्रृणदाता, अधमणः ।	... Debtor.
अधर-अधरौप्तः ।	... The lower lip, empty space.
अधर्म-पापम्, अधर्मः, दुर्कर्म ।	... Sin, injustice, crime.
अधर्मत-पापता, दुर्कर्मता ।	... Injustice, unrighteousness.
अधसेता-अर्ध सेटकम् ।	... A weight of half a seer.
अधखिला-अर्ध विकसितम् ।	... Half blown.
अधखुला-अर्धोद्घटितः, विकसितः ।	... Half open.
अधार-आधारः, आध्यः ।	... Food, aliment, support. } nourishment. }
अधिक-विशेषः, अत्यन्नम् ।	Over; above, extra, great.
अधिकता-विशेषता, अतिरेकता ।	Most, addition, excess.
अधिकाई-उपतिः, उत्कृष्टता, वृद्धिः ।	Increase, excess, oppression.

अधिकाधिक—उत्तरोत्तरम्।	More and more.
अधिकार—स्वत्वम्, प्रभुता, शक्ति: ।	Power, authority, right, possession. } government.
अधिकार करना—शासनम्।	To govern, to command, to control.
अधिकारी—शासकः, आशापालकः ।	Proprietor, master, ruler, owner.
अधिकृत—प्रबन्धकः, निरीक्षकः ।	Superintendent in general,
अधिमास—मलमासः ।	An intercalary month.
अधिभू—प्रभुः, स्वामी ।	A lord, a ruler, a master.
अधिप—अधेक्षः, अधिष्ठाता, नायकः ।	A owner, a master, a lord.
अधियाना—अर्धमर्धम्, अर्धविभजनम्	To divide equaly, to bisect.
अधिराज—सम्राट्, राजराजः	A supreme king, superior prince.
अधिष्ठाता—नायकः, अध्यक्षः, शासकः	Governor, a ruler, protector.
अधिष्ठान—उपवेशनम्, निषीदति	Site, situation, fixed rule.
अधीत—पठितम्, (पठति)	Read, studied,
अधीन—आयत्तः, चशचत्तीं, आधितः ।	Dependent, meek, obedient.
अधीनी—पराधीनता, परतंत्रता	Meekness, submission.
अधीर—आकुलः, द्यस्तथैर्यः, व्यग्रचेतः	Confused, perplexed, impatient.
अधीरज—अधैर्यम्, व्याकुलता,	Confusedness, fickleness, restlessness.
अधुना—इदानीम्, साम्प्रतम् पतहिसम्प्रति	Just now, recently.
अधूरा—अपूर्णम्, अर्धम्, खण्डः ।	Unfinished, half done.
अधेड—अर्धयस्कः (का) प्रीढ़ा ।	Middle-aged, just past prime of life.
अधेला—अर्धताम्रखण्डम्, अर्धपणम्	Half a picc, a small copper coin.
अधो,(नरककुरड)—नरकम्, निरयः	Hell, a well or pit in tartarus,
अधोतर—अधस्तरपटः, उपवस्थम् ।	Thin kind of cloth.
अधोधम्—अधमाधमः, अधमतरः	Very low, very mean, basest.
अधोमुख—नम्राननः, नतः, प्रणतः	With the head down-words.
अधोवन्धन—नीघी, अधौशुकवन्धनम्	Belt, girdle, a band round the waist.
अध्ययन—पठनम्, अभ्यसनम्, अधीते	Study, read, one of the 6 duties of dwija.
अध्यक्ष—अधिपतिः, अधिष्ठाता,	A master, lord, a chief, a governor.
अध्यात्म—अधिकम्, ईश्वरविचारम्:	Spiritual; inherent in ones nature.
अध्यापक—शिक्षकः, पाठकः, आध्यापयति,	A teacher, professor, master, instructor.
अध्यापन—शिक्षणम्, पाठनम् (पाठयति)	Instruction, teaching.
अध्याय—कारणः, समुख्यासः, पकरणम्	A chapter, a lesson, a section of a book.
अध्यारोहण—अरोहणम्, ऊर्ध्वगमनम्	Mounting upon, climbing.

अध्यासीन—उपविष्टः, निषेद्धः ।	Seated, put, placed.
अध्युसित—उपितम्, कृता वासः ।	Inhabited, settled.
अध्येता—छात्रः शिष्यः, अन्तेवासी ।	A student, a scholar.
अध्येपण—प्रश्नः, प्रच्छा, गवेषणा ।	A king, solicitation.
अध्व—मार्गः, पन्था, अध्वानः ।	A road, a path, a passage.
अध्वर—यागः, यज्ञः, क्रतुः, अध्वर्युः ।	A sacrifice.
अनद्याना—रोपणम्, क्रोधनम्, क्रुद्धति ।	To be angry, to be fretful.
अनगढ़—असञ्ज्ञितम्, अयुक्तम् ।	Unformed, uneducated, unfinished.
अनगढ़वात—उन्मदालापः, (आलपति) ।	Inconsistent, uncouth.
अनगिनती—असंख्येयम्, अगरायम् ।	Innumerable, numberless, countless.
अनघ—निष्पापः, अनघः ।	Sinless, innocent, harmless
अनह्न—कामः पञ्चशारः, कुसुमधनवा ।	Unembodied, a god of love, cupid.
अनचाहत—अनभिलिपितम्, अभिलिपति ।	Not desired, not wanted.
अनछोला—अतष्टम्, (तक्षति) ।	Not peeled, unpared, rude, awkward.
अनछेड़—अनन्तरायितम् (अन्तरायते) ।	Undisturbed, un vexed.
अनजना—अनुत्पादितः, (उत्पद्यते) ।	Unborn.
अनजल—नीर समीरम्, सस्यजलम् ।	Food and drink, climate.
अनजान—अपरिचितः, अज्ञातः ।	Not knowing, ignorant; new comer. a stranger.
अनपद—अनधीतः, अशिक्षितः शिक्षते ।	Illiterate.
अनह्यान—वलीवर्द्धः, वृष्टमः, उक्तः ।	An ox; a bull.
अनदेशा—अदृष्टम्, अनवलोकितम् ।	Unseen; concealed
अनधोया—अद्वाप्रिलतम्, अमार्जितम् ।	Unwashed; uncleansed.
अनन्त—प्रसीमः, निरवधिः, अनवसानः ।	Bonndless; endless; infinite.
अनन्तर—पश्चात्, ऊर्ध्वम्, सञ्जिधिः ।	Next; after; near.
अनन्य—तुल्यम्, अनुपमम् ।	Same; identical.
अनपत्त—निस्सन्तानः निर्बाशः ।	Without issue; childless.
अनपराध—निरागसः, निरपराधः ।	Innocent; sinless.
अनपेक्ष—अताथयः, सिन्नम् ।	Disregarding.
अनपेक्षा—भेदः, अन्योऽन्यम् ।	Indifference; disregard.
अनायास—सुगमम्, अथ्रमम् ।	Without labour.
अनरस—नीरसः, अस्त्राङ् ।	Tasteless; insipid; dry.
अनरीति—दुर्व्यवहारः, अत्याचारः ।	Unmannerness; illbehaviour; against custom.
अननाव—विप्रहः, विद्वोहः, असन्धिः ।	Discord; misunderstanding.
अनव्याह—अनुद्रादितः, अपालिप्रदीतः ।	Bachelor; unmarried.

अनघम्—अज्ञातः, अघोषः।	... Without understanding; inexperienced.
अनघोल—मौनः, तृण्णिस्थितः।	... Silent; speechless; dumb; mute.
अनग्नना—उत्पन्नः, उद्विग्नः।	... Sad; troubled in mind.
अनग्मेल—अग्नुरागः, द्रेषः।	... Discordant; incongruous.
अनगोल—अनर्धः, अमूल्यम्, बहुमूल्यम्।	... Beyond price; priceless; invaluable.
अनग्निल—निरक्षुशः, स्वतन्त्रः।	... Free; unrestrained.
अनर्थक—व्यर्थम्, निष्फलम्।	... Fruitless; bootless.
अनर्थी—श्रुत्याचारी, क्रूरः।	... Cruel; evil doer.
अनल—अग्निः, घडिः, अनलः।	... Fire; a kind of reed.
अनधकाश—अनवसरः।	... Without opportunity.
अनवरत—अजस्रम्, सततम्।	... Always; continually.
अनवधान—असावधानता।	... Careless; inattentive.
अनवधानता—असावधानता, चित्तो द्रेक्ता।	... Inattention, inadvertence.
अनवस्थित—अनिश्चयम्।	... Uncertain; instable.
अनशन—उपवासः, लंघनम्।	... Fast; lent.
अनसमझ—मूढः, अशः।	... Foolish; senseless; ignorant.
अनसमझे—अज्ञानेन, अघोषेन।	... Without understanding.
अनसिख—अशिक्षितः।	... Untaught; untaught.
अनसुना—अश्रुतम्।	... Unheard; unnoticed.
अनसुना—अश्रुतम्, अकर्णपोचरम्।	... Unheard; disregarded.
अनसोचे—आवृत्तश्य, अविचिन्त्य।	... Careless-ly; thoughtlessly.
अनहंकार—निरहंकारः, निर्दर्यः।	... Humility, absence of pride.
अनहंकारी—निर्मदः, दर्पशून्यः।	... Humble; not proud.
अर्नहत—अपकारी, रिपुः, अद्वितुः।	... An enemy; without affection.
अनहोत—दरिद्रता, निर्धनता।	... Poverty; indigence.
अनहोना—अभावि, अभाव्यम्, असम्भवान्।	... Impossible; that cannot be.
अनहोनी—असम्भवम्, न भाव्यम्।	... Impossible; unusual.
अनक्षर—निरक्षरः, अनधीतः।	... Untaught; ignorant.
अनाकार—निराकारः, अप्रतिमः।	... Shapeless; without form.
अनागत—अप्राप्तम्।	... Not yet come.
अनाचरि—अशिष्टाचारः, असद्व्यवहारः।	... Immoral; ill behaved.
अनाज—धान्यम्, संस्थयम्, अनम्।	... Grain; corn.
अनाही—प्रामीणः, अनभिज्ञता, अनार्यः।	...
अनाहीपन—अनार्यता, अनभिज्ञता।	...

अनातुर—अनामयः ।	... Well, free from sickness.
अनाथ—असहायः, अनधिषः ।	... Orphan; helpless; husbandless.
अनादर—अप्राप्तानम्, निरादरः ।	... Disrespect; insult; dishonor.
अनादि—भजः, अजन्मा ।	.. Eternal; unborn: uncreated.
अनामय—शुभ, कुशलम्, नीरोगम् ।	... Health; absence of disease.
अनामिका—मध्यमाक्निएका, मध्य- यतिनी	... Ring-finger
अनायक—अनश्वकः, अनेता ।	... Without a leader.
अनायास—सुगमः, सुलभः ।	... Ease; facility.
अनार—दाहिमः, आग्नेयचूर्णम् ।	... A pomegranate; a kind of fire work.
अनावृत—पिहितम् ।	... Unclothed; exposed.
अनावृष्टि—यर्पविगृहः ।	... Drought; want of rain.
अनाशय—अध्यंस्यम्, अभ्रश्यम् ।	... Indestructible.
अनाशार—निर्जलायतम्, लंघनम् ।	... Fasting; starvation; abstinence.
अनित्य—नश्वरम्, विनाशि, अस्थायि	... Frail; temporary, not for ever.
अनित्यता—नश्वरता, अस्थाधित्वम् ।	... Perishableness, shortness.
अनिनिद्र—प्रगर्हितम् ।	... Unreproachable.
अनिद्र—जागृतः, अप्रसीतः ।	... Sleepless; awake.
अनिपुण—अविचक्षणः ।	... Not conversant; unskilled.
अनिरुद्ध—अनावृतः ।	... Unobstructed, unrestrained.
अनिर्वचनीय—अकथनीयम्, (कथयति...)	... Indefinable; unutterable.
अनिल—वायुः, समीरः, प्रमद्वज्ञनः, वातः... अनिवारित—प्रनिपिद्धम्, अवर्जितम् (निषेधति वर्जयति)	... Air; wind; a deity, unchecked; unforbidden, unimpeded. Evil bad; unlucky; ominous.
अनिष्ट—अप्रियम्, अरुचिः (रोचते, इच्छति)	... Unprohibited; unforbidden.
अनिपिद्ध—अवर्जितम्, (वर्जयति) ।	... The point of any instrument.
अती—शर फज्जकम्, वाण कोटि:, कोणः... अतीक—वलम्, चमू, सेना, घर्थिनी । ...	... An army; a host, forces.
अतोति—अन्यायः, अत्याचारः (अत्याचरति)	... Injustice; impropriety.
अतोश्वरवादः—नास्तिकता, विरीश्वरवाद (अस्ति)	... Atheism.
अतीह—अतीक्षितः, अस्पृहः (ईस्ते) स्पृहते)	... Indolent; careless.
अनुकृष्ण—दया, करुणा, कृष्ण, कारुण्यम्	... Tenderness; pity; kindness.
अनुकरण—नातानुगतम्, (अनुगच्छति)	... Imitation.
अनुक—अकथितम्, (कथयामास) । ...	... (Not spoken; untold; not mentioned.)

अनुक्रम—सुविधा, व्यवस्था, (प्रणाली) ...	A series; order; method,
अनुक्रमणिका-भूमिका, प्रस्तावना, प्रस्तौति	A table of contents; index.
अनुकूल—सहायता, (सहायताति) ...	Coinciding; friendly; assisting;
अनुकूलता—समत्वम्, सहायकता (तज्-त्व-प्रत्यय) । ...	Concord; consent; favourableness.
अनुगामी—भूत्यः, अनुयायी, (अनुजगाम	A follower; a companion.
अनुग्रह—दया, कृपा, (अनुग्रहाति) ...	Kindness; favour.
अनुमदीत—कृत कृत्यः, (अप्रदीतयान्) ...	Favoured,
अनुचर—दासः, भूत्यः, सेवकः, किंकरः, (चरति-सेवते-विभर्ति)	A follower; attendant; servant.
अनुचित—श्रयोग्यम्, (युज्यते युनक्ति)	Improper; unfit; not suitable.
अनुज—कनिष्ठप्राता, (तरी, तरः) ...	A younger brother.
अनुजा—कनिष्ठधारी, (धार्त्री)	A younger sister
अनुजीवी—आश्रितः (आश्रयति जीव्यते) ...	Dependent, living upon.
अनुजा—अनुशासनम् (शास्ते-शाशास)	An order, command; injunction.
अनुताप—पश्चात्तापः (तपतेति-तपः) ...	Regret; repentance.
अनुतारा—उपग्रहः, (जग्राह)	A satellite.
अनुच्चर—निर्वचनम्, तूष्णीम् (घक्ति) ...	Silent; without reply.
अनुदिन—प्रत्यहि, प्रतिदिनम् (प्रत्यहः) ...	Every day; daily.
अनुनय—विनयः, नम्रता (नमति) । ...	Entreaty; submission.
अनु नासिक—नासिक्या सहोद्यारितम् ...	Nasal; uttered through the nose.
अनुप—अनुपमः, अनुदयः (तोलयति) ..	Incomparable; unequalled.
अनुपान—सहप्रययम् (पिवति, पपौ) ...	A fluid vehicle (formedicine)
अनुपात—अपेक्षा (अपेक्षतेति,,)	Proportion, resemblance.
अनुपस्थित—अवर्चमानः (चर्तते)	Not present; absent.
अनुवन्ध—सम्बन्धी, अन्वयः (वधना ति) ...	Relation; connection.
अनुवाद—अनुशचनम्, (उचाच)	Translation.
अनुभव—अनुमानम्, व्योधः मनोषानम् ...	Comprehension, inference, perception.
अनुभूत—मनसावुद्धम् (व्योधयति, व्योध)	Apprehended by the mind.
अनुमत—आज्ञासम्, आदिष्टम् (आदिशति)	Permitted; allowed.
अनुमति—अनुशासनम्, आदेशः (आदेष्टा)	An order; a command; permission.
अनुमरण—सतीत्वम्, पातिवत्त्वम् । ...	A widows burning.
अनुमान—अनुमितिकरणम् (अनुमीते)	Guess; supposition.
अनुमोदन—अनुवर्धनम्, अनुरोधनम् ...	Sympathy, seconding a proposal.

अनुयोग—भर्त्यनम्, तर्जनम् (तज्जयति ते)	Reproof, blame.
अनुरक्त—स्तिरधः, इषः, (इच्छुति) ...	Attached to, fond of.
अनुराग—प्रीतिः, स्नेहः, प्रेम, (स्निद्धति) ...	Love, affection, attachment.
अनुरूप—तुलयम्, समम् (तुलयासह) ...	Like, resembling.
अनुरोध—अनुमोदनम्, अनुपादनम्,	In accordance with, obligingness.
अनुरोधी—प्रतिकूलः विरोधी (रुणदि) ...	Quarrelsome.
अनुरोप—अनुमदीनम्, (मर्दयति) ...	An ungent, anointing.
अनुसोम—अनुकूलम्, (आनुकूलयम् ...	Regular, favourable, helping.
अनुवर्तन—फलम्, परिणामः, परिणयति ...	Obliging, result, consequence.
अनुवृत्ति—पूर्तिः (विष्पूर्ति पूरयति) ...	Obligingness, complaisance.
अनुशासन—निदेशः, आशा, (आश्वपति)] ..	A command, an order, a precept.
अनुशीलन—आसज्जनम्, आसक्ति । ...	Repeated and devoted service
अनुशोक—पश्चात्तापः, (तपति-तत्ताप) ...	Grief, regret, sorrow.
अनुरंग—प्रतिक्षाप्तम्, (प्रतिज्ञानाति) ...	Agreement, attachment.
अनुष्ठान—कार्यार्थमः, करणम्, (करोति कुरुते । । ...	Beginning, a practice.
अनुसन्धान—गवेषणा, भन्वेषणम्(गवेषते)	Inquiry, investigation, searching.
अनुसर—अनुगमनम्, अनुयानम् । ...	Following, treading in the foot path } of another.
अनुसार—समानम्, अनुकूलम् । ...	According to.
अनुकृण—प्रतिक्षणम् सदा । ...	At every moment, regularly.
अनूढा—अद्भुतम्, विचित्रम् । ...	Wonderful, singular.
अनूप—अनुपमः, अतुल्यः । ...	Matchless, peerless.
अनृत—मिथ्या, अतथ्यः, मृषा, (वित्यम्	Untrue, false.
अनृणी—मृण शून्यः (न मृणी) । ...	Free from debt, unindebted.
अनेक—बहुधः, असंख्यः (संख्याति) ...	Many, several, much, abundant.
अनोद्धा—विचित्रम्, अद्भुतम् । ...	Rare, peculiar, uncommon.
अन्तःकोण—आभ्यन्तर कोणम्,	The innercorner.
अन्तः पुर—रण्यासः, अघोरोधः,	Harem, a queen's apartment.
शुद्धान्तः । ...	
अन्त भाग—उत्तरार्धः, अप्रभागः । ...	The last portion.
अन्तरङ्ग समा—गुप्त समितिः, (गोष्ठी) (परिसप्तु, समज्या)	Executive committee.
अन्तर दुष्ट—चलतः, क्रूरः, विशुतः, दुर्जनः	Internally bad; wicked.
अन्तरापत्य—सर्गमी, गर्भवती, अतर्वस्ती	Pregnant, heavy.

अन्तराय—विद्धः, प्रत्यूहः, अन्तरायः । ...	Hindrance, an impediment.
अन्तर्दृह—शोथता, 'दहति' अन्तस्तापः ...	Inward swelling.
अन्तर्दृत—अदर्शनम्, अगोचरम् । पश्यति	Concealment, disappearance.
अन्तर्षट—आघरण, जवनिका । ..	A curtain, a screen.
अन्तर्हित—अदृष्टः, छन्नः, गुप्तः (गोपयते) ...	Hidden; out of sight.
अन्तिक—पश्वर्म्. समीपम्, अन्तिकम् ...	Near, closely.
अन्तेषासी—छात्रः, शिष्यः, (शासितुं योग्यः)	A pupil, a disciple.
अन्त्यज—शूद्रः, पतितः, (पति)	A man of low caste.
अन्त्येषि—शोध्यदैहिककर्म, मृतक संस्कार । ..	A funeral sacrifice,
अन्न—भोजनम्, धान्यम्, सस्यम्, भुनक्ति	Food, corn, grain: victuals.
अन्ना—करीयः, शुष्कगोमयः	Wet nurse, a dry cowdung.
अन्नजल—अशन, नीरम् (अशनार्ति) । ...	Food and water, subsistence.
अन्न दाता—ब्राता, वृत्ति दाता (जायते ...	A supporter, patron; benefactor,
अन्य—अपरः, भिन्नः (भिनति-भिद्यते) ...	Other, different, another.
अन्य जन्म—जन्मान्तरम्: पुनर्जन्म । ..	Another birth, regeneration.
अन्यथा—देशान्तरम्, प्रवासः, (वसति ते)	Elsewhere, in another place.
अन्यथा—प्रकारान्तरम्, नोचेत् ।	Otherwise, in a different manner.
अन्योन्य—मिधः, परस्परम् (सम्बन्ध, ...	Others, mutual, reciprocal.
अन्वय—क्रमः, संबन्धः, चंशः	Connection of words, relation. } prose-order }
अन्वेषण—गवेषणम्, जिह्वासा ।	Inquiry, search.
अप क्य—असिद्धान्तम्, (प्रतिजघास) ...	Unripe, unripeness.
अपकर्म—दुर्कर्म पापम् (किल्विषम्)	A meanaction, wickedness.
अपकार—निरोधः, अवरोधः, "निरोध,"	A stop, check, an injury.
अप कीर्ति—अपयशः दुर्कीर्तिः, अपवादः: ...	Disgrace, infamy.
अपक्रम—निर्वर्त्तनम्, परावृत्तिः, "वर्त्तते,"	Flight, retreat.
अपथात—धातकः, हिस्कः (हिनस्ति:) ...	A murder, a violent death.
अपचय—अपनतिः, क्षतिः: "क्षयति,"	Loss, waste, detriment.
अपचार—अजीर्णम् (जीर्णति)	Indigestion.
अपचास—अपयसः, अपकीर्तिः: ।	Ignominy, disgrace.
अपमान—निराश, अनादर, (आदर्ति)	Insult, dishonour, disrepect.
अपदेश—मिष्म, व्याजम्	A pretext, pretence.
अपथ्य—अहितकरम्, अधगुणम्	Indigestible, unwholesome.
अपना अपना—अयोन्यम्, विभक्तम्	Personal, individual, allotted.

अपनाकरना—आत्मकरणम्, अधिकरणम्	To occupy, to secure.
अपरम्परा—असीमः, अनन्तः, अतुलम् । ...	Infinite, boundless, limitless.
अपराध—दोषः, आगसः, व्रुद्धिः । ...	Offence, faults, sin, guilt. }
अपराधी—दोषी, पापी, आगस्थूत् । ...	Criminal, sinner.
अपराह्न—सायम्, अन्तिमप्रहरः । ...	After noon, the last part of the day.
अपाकाज, स्वार्थः, स्वकार्यम् । ...	Attending to once own business.
अपलज्जन—निहीकः, निर्लज्जः, (लज्जते) ...	Shameless, rash,
अपलक्षण—दुश्चिह्नम्, । ...	An evil omen, bad sign.
अपवर्ग—मोक्षः, मुक्तिः, । ...	Liberation, deliverance.
अपवर्तन—संक्षेपः, अपसारणम्, निष्काशनम् (निष्काशयति) ...	Abbreviation, removal.
अपवाद—भत्सैनम्, तर्जनम्, । ...	Reproach; blame, censure, complain.
अपवादी—वादी, अभियोगी, । ...	Complainier, an accuser, complainant.
अपवित्र—अशुचिः, अशुद्धम् । ...	Unclean, impure, profane.
अपशब्द—अश्लील वचनम्, । ...	Bad sound, abuse, vulgar speech.
अपसव्य—वामाह्रम्, । ...	Right side of the body.
अपहरण—मोपणम्, चोरयनम्, । ...	Robbing, a plundering.
अपहनन—वधकरणम्, हिंसनम्, । ...	Murder, slaughter.
अपहर्ता—मोपकः, चौरः, तस्फरः । ...	A robber, plunderer.
अपहव—न, निषेधः, । ...	Refusal, denial, concealment.
अपक्ष—निश्चुदः, निष्पतत्रम् अतनूह्रदम् ।	Wingless, helpless.
अपान—आत्मीयः, स्वयम्, आत्मा । ...	Self, the anus, wind broken backwards.
अपाप्र—अयोग्यम्, अनधिकारी, । ...	Incapable, unfit, unworthy.
अपनाना—ममताकरणम्, ममत्वकरणम्—आयच्चीकरणम् । ...	To appropriate to one's own self.
अपनायत—कुटुम्बः, सम्बन्धी, । ...	Family, relations.
अपान घायु—गुदवायुः, (घाति-घृणौ घाता)	The anus, wind broken backwards.
अपाप्य—विनाशः, क्षतिः, (अप्याप्यते) ...	Destruction, loss.
अपाद्वज—मन्दः, अलसः, प्रमीलः, दीर्घसूत्रः	Lazy, lame, cripple.
अपील—प्रार्थना, विनतिः, (अर्थते) ...	An appeal.
अपीलाट—निवेदकः, प्रार्थी, (निवेदयति) .	Appellant, one who appeals.
अपेक्षा—आशा, प्रतीक्षा, (प्रतीक्षते) ...	Hope, expectation.
अपेक्षित—आशावान्, तप्पायुतः, (तृपति)	Expected, waited for

अफरचलना—अप्या यनम्, तर्पणम्, ...	To look big, to strut.
अफरा—आप्यायितः, तुष्टः, (आप्यायति)	Swollen, puffed up.
अफराना—तोपणम्, आप्यायनम्, ...	To stuff, to gorge.
अफीम—अफेनकम्, मादकद्रव्यम्, । ...	Opium.
अफीमची—अफेनादः, (अच्चि, अच्चा, ...	An opium-eater, an indolent,
अघ—अधुना, इदानीम्, सांप्रतम्, । ...	Now, just now, presently.
अयका—आधुनिकम्, वर्तमान कालीनम्, ..	Recent, modern, of the present time.
अयतक—इदानीमपि, अधुनापि, । ...	Till now, hither to, yet, still, up to } this time; as yet.
अबतरी—फलगुता, निस्फलता, निष्फुष्टा,	Worthlessness, ruin.
अघसे—अस्मात्कालात्, अतः, अभृति । ...	Hence, from this time.
अब्र-घारि घाहः, अभ्रम्, घनः, मेघः, । ...	A cloud, water-lined.
अवरखः—गिरजामलम्, अभ्रम् । ...	Mica, talc,
अयरा—अधस्तरपटः, आस्तरणपटः । ...	The outer fold of a double garment.
अथरी—चिक्रितर्ग्नेत्रम्, पुट्टक पत्रम् । ...	Marble, shining paper.
अबस्ता—वामा, वनिता, नारी, महिला । ...	Powerless, a woman; a lady.
अधीर—होलिकापरागः, पेपम् । ...	Red powder used by the hindus in } the holi.
अवे— हे, अरे, दूरात्, सम्बोधनम्, । ...	You fellow, hello, a word of contempt.
अधेरा—घिलम्बः, अङ्गुतम्, महान्कालः... अघोध—अङ्गानम्, मौढयम्, । ...	Lato, after time.
अघोल—अभ्रपणम्, मौनम्, तूष्णीम्, ...	Stupidity, foolishness, ignorance.
अङ्ग—शतपथम्, सरोजम्, अरविन्दम्, ...	Silent, speechless.
अविध—अकूपारः, उदधिः, सागरः— स्वरत्पतिः । ...	The lotus, the moon, a conch.
अभक्त—अनासक्तः, भक्तिशून्यः । ...	The ocean, the sea.
अभय— साहसी, निर्भयः, निर्वाधः । ...	Not attached, not devoted.
अभयदान—निर्भयवासोक्तिः, । ...	Fearless, courageous.
अभरन—आभूषणम् (आभूषयति) ...	Assurance of safety, assurance.
अभागा—‘मन्दभाग्यः’हत दैवः(विभजते)...	Ornaments, decoration.
अभाग्य—मन्द भाग्यम्, दौर्भाग्यम् ...	Unfortunate, unlucky.
अभाव—अनासधा, अस्सा (आतिष्ठिति)...	Misfortune, illluck.
अभिजन—जनमभूमिः, जन्मस्थानम्(जायते)...	Non-existence.
अभिधान—नाम धेयम्, अभिख्या, नाम ...	Family, race, native place.
अभिनय—नाटकम्, कौतुकम् (नटति ...	A name, a lexicon.
	Comedy; play.

अभिनव—अपुराणम्, नूतनम्, नवीनम्, ...	New, modern; recent.
अभिनिवेश—एडनम्, प्रार्थना, अभ्यासः ...	Study, Application.
अभिज्ञ—एकः, अनन्यः, (भिनति) ...	An integer, undivided.
अभिप्राय—भाष्यः, अर्थः, (भाष्यति) ...	Meaning, intention, object purpose.
अभिभव—पराजयः, तिरस्कारः, (तिरस्किया	defeat, disgrace.
अभिभूत—पराजितः, तिरस्कृतः, (तिरश्चक्रे	Subdued, defeated.
अभिभूत—इष्टम्, स्पृहितम्, (स्पृहे)	Wished, desired.
अभिमान—दर्पः, अभिमतः, अघलेशः ...	Pride, haughtiness,
अभिमानी—दर्पी, अघलेशी ।	Proud, haughty.
अभिमुख—समुखम्, अप्रे, समक्षम् ...	Present, in front of, facing, approaching. }
अभिमुखता—उपस्थितिः, समुखता ...	Presence, proximity.
अभिलाप—स्पृहा, घाङ्छा, इच्छा ...	Wish; desire, love, inclination.
अभिवादन—प्रणतिः, प्रणामः । ...	Respectful salutation.
अभिविक्त—अवगाहितः, स्वातः, (स्नाति)	
अभिवेक—अवगाहनम्, स्नानम्, तिलकम्	Bathing, sprinkling.
अभिसर—सहचरः, (चरति, से) ...	A companion, a follower.
अभिसारिका—पतिसंकेतितास्त्री ।	A lewed impure woman.
अभिहित—भणितम्, भाषितम्, (भणति) ...	Spoken, disclosed.
अभो—अधुनैव, इदानी मेव	Just now, immediately.
अभीत—निर्भीकः, (विभेति, विभाय) ..	Fearless; bold, undaunted.
अभीष्ट—मनोरथः, मनोवार्ष्ण्यतम् ...	Desired, wished for, beloved.
अभूत—अनास्था, अज्ञातम्, (भवति, तिष्ठति	Nonexistent, not past.
अभेद—समता, अनन्यः, मिथः ...	Alike, indiscriminate.
अभ्यन्तर—अन्तरालम्, मध्ये ।	Included space, inner part.
अभ्यर्थना—(अर्थते) प्रार्थना, निवेदनम् । ...	Petition, request,
अभ्यागत—(आजगाम) अतिथिः, प्राधूणिकः	A guest, a devotee, visitor, arrived.
अभ्यास—(अभ्यसति, ते) रटनम्, पठनम् ...	Practice, study, repetition, exercise,
अभ्यासी—स्थभाषी, (अभ्यासतरहति) ...	Practising, studious.
अध—धौः, खम्, आकाशः, ।	The sky, cloud; talc, atmosphere.
असंगल—असद्रम्, अश्रेष्टः, ।	An evil omen, misfortune.
अमचूर—(शोषयति) शुक्काशः, आत्रे— चूर्णम्, ।	Paring of the mango dried in the sun;
अमर—अविनाशी, अजरः, देवः ।	Immortal; eternal, deathless.

अरुणोदय—उपाकालः, प्रत्यूषः ।	... The break of day, dawn.
अरुन्तुद—मर्मपीडकम्, (तुदति,ते) ।	... Sharp, biting.
अर्क—रसम्, द्रवः, ।	... Juice, liquor, spirits.
अर्कोपल—सूर्यकान्तमणिः, ।	... The sun-stone, a ruby, a crystal,
अर्चि—ज्वला स्फुलिङ्गः ।	... Flame, light; splendour.
अर्थ—भावः, अभिप्रायः, आशयः	... Intention, purpose, meaning, explanation.
अर्थना—(अर्थयति) याचना, अस्यर्थना...	Begging request.
अर्थ शास्त्र—सम्पत्ति शास्त्रम्, सम्पद्यते...	The science of political economy.
अर्थ सिद्धि—सफलता, पूर्णता,	... Success, accomplishment.
अर्द्ध—नेमः, अर्धः ।	... Half (in comp)
अर्धाङ्गी—गृहिणी, पाणि गृहीती	... A wife; better-half.
अर्पण—उपहारः, वलिः, उपदा,	... A sacrifice, offering, delivering.
अर्च—अर्वुदः, दशकोटिः,	... One hundred millions.
अर्भक—डिस्मः, पृथुकः, शावकः, शिशु,	... A child, an infant.
अर्श—गुदकीलम् (पायुः, अपानम्)	... Piles, hemorrhoids.
अर्हाइ—सार्ध युग्मम् (अधेन सह)	... Two and a half.
अर्हाइ—सार्ध युग्म सेटकमापिकम्	... A weight of two and half.
अरसा—विलम्बः, कालातिपातः,	... A space of time; late; a long time.
अरसठ—अष्ट पटिः,	... Sixty eight.
अर्ह—योग्यः, (युच्यते, युनकि)	... Worthy, deserving, fit.
अलङ्घार—आभरणम्, (भरति, घमार)	... Ornament; trinket, jewel.
अलंकृत—सज्जितम्, भूषितम्,	... Adorned, embellished.
अलख—अनव लोकितः, अलक्षितः, अदृष्टः,	Unseen.
अलग—प्रथक् वियुक्तः, विश्लेषः,	Detached, separate,
अलग अलग—प्रथक् प्रथक् वियोगः,	Individually, severally; one by one,
अलग रहना—रहसि निवासः, विजनम्...	To live alone, to refrain.
अल्प—स्तोकः, क्षासकः,	Little, short, few; minute.
अलम—पर्यातम्, परि पूर्णम्, (पिपूति)	Enough, plentiful.
अलघान—ऊर्णा घस्त्रम्	Shawl.
अलस—प्रमीला, आलस्यः,	Sloth, idleness, laziness.
अलसाना—अलसनम्, (अलसति)	To doze into; slacken.
अलसी—उमा, आतसी क्षमा ।	Linseed, (linum)
अलाप—संवलापः, संभाषणम्	Conversation, discourse.

अलोद—अङ्गारधानम्, (धीयते)	...	A bon-fire, stone, grate.
अलि—द्विरेफः, पटपदः, ।	...	A larg black bee.
अलीक—अतथ्यः, अनृतम् मिथ्या,	...	False, untrue, displeasing.
अलोप—अस्तक्षितः, अन्तर्द्वितः अस्तधर्यानम्	...	Concealed, disappeared, retired.
अलहड—अवोधः, चालिशः, श्रशिक्षितः । ..	..	Young, untaught, awkward.
अधकाश—रिक्ता, अनाध्यायः, मुक्तिः । ..	..	Leisure, opportunity, interval.
अवगत—ज्ञातम्, चुद्मम्, (वोधयति) । ...	...	Known, understood.
अवगति...विद्या, वोधः, (जानाति) । ...	...	Knowledge, learning,
अवगतिहन—(स्नाति, सर्वनौ, स्नानम् , अभिषेकः ।	...	Bathing, ablution.
अवगुण—दोषः, अपराधः, आगसः । ...	...	Defect, vice, fault; blemish.
अवगुणी—दोषी, आगस्कृत्, (दूषयति) ...	...	Wicked; virtueless,
अवज्ञा—तिरस्कारः, अपमानम् । ..	..	Contempt, disrespect, disregard.
अवतरना-ब्रह्मताराय लभ्यनम्, अवतरणम् ।	..	To become incarnate, to descend.
अवतरन—तरणम्, (तरति-ततार-तरि- प्यति')	...	Crossing; translating
अवधि—सीमा, मर्यादा, (अवधीयते) ...	...	Limit, boundary.
अवधूत—शिवभक्तः, (भजति)	...	Devotee of shiva.
अवनि—घरिणी, भूमी, दमा, भूः	...	The earth, the world.
अवयव—(विभजते) भागः, अन्गानि, खण्डः ।	...	Limbs, a member, a part.
अवलोकन—दर्शनम् , निरीक्षणम् ।	...	Sight, vision, seeing, looking at.
अवावील—खज्जनः, गज्जनः ।	—	Swallow, migratory bird.
अवरोध—निपेधः, निरोधः । ..	.....	Obstruction, hindrance.
अवलभ्य—आथयः, शरणम् ।	..	Protection, shelter, retreat.
अवलम्बित—आश्रितः, आथयति ।	...	Depending, hanging down.
अवली—पंक्तिः । .	...	A line, a row.
अवल—प्रथमः, पूर्वः ।	...	First, best, capital, principal.
अवशिष्ट—शेषभागः, ('अवशिष्टते)	...	Lest, remaining.
अवसान—समाप्तिः, अन्तः, इति ।	...	Conclusion, termination; death.
अवस्था—दशा, वयः, आयुः ।	..	State, condition, age, circumstance.
अवेर—विलम्बः ।	...	Lateness, delay.
अव्यक्त—अप्रकटितः । ..	.....	The universal, the Invisible Being.
अव्यय—अविनाशी ।	..	An indivisible, a particle.

अव्यवस्था—अवधिनियमः, सुविधा ।	Irregularity, disorderliness.
अव्यवस्थित—अनिश्चितः ।	Out of order, irregular.
अव्यवहित—अनन्तरित, व्यवधानशून्यः,	
अव्याप्ति—लक्षणगतिः ।	Joined, united.
अशन—भक्षणम् ।	Not pervading.
अशरण—अनाश्रयः ।	The act of eating, food.
अश्मज—गौरिकः, ।	Without shelter.
अश्रस्फी—स्वर्णमुद्रा, निष्फः, ।	Redchalk; red ochre.
अश्व—हयः, घोटकः, ।	A gold coin, a pound, a sovereign.
अश्वतर—धामी, ।	Horse, steed.
अश्वत्थ—कुञ्जराशनः, पिपलः ।	A mule.
अश्वपति—हयस्वामी, ।	The holy fig tree.
अवश्वमेघ—होमतुरङ्गकतुः, ।	Lord of a horse.
अश्ववार—अश्वारोही, ।	Sacrifice of a horse.
अश्व शाला—मन्दुरा, ।	A horse man.
अपाद—शुचिमासः, आपादः, ।	A stable.
अष्टयाम—अष्ट प्रहरः, ।	The fourth hindu month.
अष्टधातु { सोना, चांदी, पीनल { रुक्म, रजतम, आ	Night and day.
तांवा कस्तुर लो { रकूटः, ताप्रकः, कं	The eight metals Gold, Silver, Copper,
एा, पारा, सीसा, { सः, अयः, पारदः,	Brass, Tin, Bell-Metal, Lead and
अष्ट—यसुः, अष्टौ, ।	Iron).
अष्टादश—अष्टौच दशच, ।	The eight.
असंख्य—नागरयः, ।	Eighteen.
असंगत—अनुचितम्,	Countless, innumerable, numberless.
असत्—अतथः, अनृतम्, ।	Improper, unfit, inappropriate.
असभ्य—दुर्विनीतः, ग्रामीणः, ।	untrue, false, non-entity.
असनान—अवगाहनम्, । स्नानम्	Rude; unfit for society.
अस मज्जस—दैविधम्, संशयः,	Bathing.
असमर्थ—दुर्योगः, दुर्योगः, अशक्तः, ।	Doubt, suspense, mistrust.
असर—प्रभावः, फलम्, ।	Powerless, unable, incompetent.
असल—मूलधनम्, राजधानी, पात्रम्	Trace, effect.
असली—धास्तविकम्, यथार्थम्, ।	Boot, lineage; capital.
असधार—घस्तुजातम्, सामग्री, ।	Original, radical, essential.
	Furniture; apparatus, baggage, reasons; causes,

अस्सी-अशीतिः ।	Eighty.
अस्त—तुच्छं, तुर्भं, निष्ठ् यूतम्, विस्तम्, अस्तम् ।	Setting of the sun, to set.
अस्तवल—मन्दुरा ।	A stable.
असधान—पदम्, स्थलम् ।	Place; spot; situation.
अस्तर—आस्तरणम्, अधोवस्थम् (आ- स्तरति) ।	Lining; linen.
असथल—स्थानम्, गृहम्, जगपदम्, अभिजनः ।	Place; home, residence; land.
असथिर—स्थिरः निश्चलम् ।	At rest; at peace; calm.
अस्तीन—भुववस्थम्, वाहुपटः ।	A sleeve.
अस्तुत—स्तुतिः, प्रार्थना, श्लाघो, (श्लाघते) ।	Praise prayer; eulogy.
असवार—अश्वारः, अश्वारोही (आरो- हनि) ।	A rider, a horse-man.
असता—अभावः, (भवति, धम्बू, भा- घयति) ।	Nonexistence; non-ontity.
असाध्य—अचिकित्सयम् (चिकित्सते) ।	Remediless; Irrecoverable.
असामी—अभियुक्तः, अभियोगी ।	A culprit; defendant in a law-suit.
असार—तुच्छम्, अकिञ्चित्, फलगुः ।	Sapless; pithless.
असासह—संभारः, सम्पत्तिः, विचम, धनम् ।	Wealth; goods, money, property.
असि—खडः, करवातः ।	A sword; a scimitar.
असिद्ध—अफलितम्, अपकम्, (पांकः) ।	Effected; unripe; imperfect.
असीर्वाद—आशास्यम्, आशी, (शास्यति)	Blessing; prayer; benediction.
असील—सुशीलः, शिष्टाचारी ।	Highborn, genteel; unmixed.
असुगन—कुलक्षणम्, अंशकुनम् ।	Bad omen.
असु—श्वासः, प्राणः, (श्वसिति, प्राणिति) ।	Life; broath; affection.
असुर—दैत्यः, दितिजः, (जायते, जहते) ।	A demon.
असूया—निन्दा, दोपारोपणम् (असूयति) ।	Detraction; slander; malice.
असी—अस्मिन्नव्ये, घर्तमान सम्यत्सरे ।	This year.
असोज—आश्विन मासः ।	The seventh hindu month.
अस्तव्यस्त—धर्वसः विनाशः, (धर्वसते) ।	Dispersed, confused, scattered.
अस्ताचल—पर्वत विशेषः, (यत्र सूर्यो- इस्तं गच्छति) ।	A mountain in the west.

अख्य—आयुधम्, प्रहरणम्।	A missile weapon.
अख्यविद्या—प्रहरण शाखम् (प्रहरति) ...	The military science.
अख्यवेद—धनुर्वेदः (वेत्ति विवेद) ...	Science of arms and war.
अस्थि—सक्ष्यि, कुकालम्।	A bone.
अस्थिपञ्चर—कोकसलगुच्छम्।	A skeleton.
अस्थिभंग—कुल्यल ध्वंसः (ध्वंसते) ...	A fracture; breaking of a bone.
अस्त्र—रुधिरम्, अस्त्रक्, अस्त्रम्।	Blood, a year; corner; hair,
अस्वर—स्विन्नम्, स्वरभङ्गः।	A bad voice. discord.
अस्वारी—यानम्, वाहनम्, (उहते) ...	Vehicle, conveyance.
अस्सी—अशीति।	Eighty.
अहां (तिषेधति—ते) न, मा, निषेधः। ...	Do not; no; nay.
अहङ्कार—दर्पः, अवलेशः।	Pride; haughtiness.
अहरह—प्रत्यहम्, प्रतिदिनम्।	Every day, daily,
अहर्निश—अहोरात्रम्, अनिशम्।	Day and night
अहर्मुख—प्रभातम्, प्रातः।	Early, dawn.
अहार (अशनाति)—अशनम्, भोजनम्, खाद्यम्।	Food; starch;
अहद—प्रतिक्षा, शपथम्, (प्रति जानाति)	Contract; promise.
अहदी—दीर्घसूत्री, अलसः, मन्दः।	Lazy; idle; stupid.
अहदनामा—प्रतिक्षापत्रम् (प्रतिक्षात्वान्)	Contract; a written agreement.
अहवाल—उदन्तः, वृत्तम्, दशा।	Condition; circumstance.
अहमक—मूढः, आशः, प्रामीणः।	A fool; a dunce.
अहि—उरगः, पन्नगः, सरीसुपः।	A serpent.
अहिफेन—सर्पलाला।	The saliya of a snake.
अहिवात—सौभाग्यम्।	Coverture.
अहिल्या—गौतमपत्नी।	Wife of Gotama.
अहीर—आभीरः, गोपः।	Cowhead.
अहीरी—आभीरा।	The female of ahir.
अहेर—सृगया, आखेटः, (आखेट्यति) ..	Prey, game, the chase; hunting.
अहेरिया—आखेटकः, धानुरकः।	A sportsman; a hunter.
अहो—अद्भुतम्, आर्थर्यम्।	Wonderful.
अहोरात्र—अनिशम्, प्रत्यहम्।	Day and night.
अक्ष—पाशः, (दीव्यति पाशेन)	A die, axis.
अक्षत—तरडुलः, शालिसस्यम्।	Rice used in religious ceremonies.

अक्षय—अविनाशी, (नश्यतिनष्टम्) ...	Imperishable.
अक्षयलोक—स्वर्गः, नाकः, मोक्षः वैकुण्ठः	Heaven.
अक्षर—वर्णम्, (अक्षरति) । ...	A letter of the alphabet.
अक्षि—चक्षुः नेत्रम् ।	An eye.
अक्षितारा—(पुतली,), तारका, अदृणः कनीनिका । ...	The pupil of the eye.
अक्षौहिणी— लक्ष्मीधिक नवसहस्र, चिंशत्, पञ्चाशत्, प- दातिः, पञ्चपष्टि स- हस्ताधि पद्मशताधि- क दशहस्राः, एक विं- शति सहस्र अष्टशता- धिक सप्तति गजाश्च । ...	A complete army consisting of 109,350 foot, 65-610 horse, 21870 chariots and 21-870 elephants; a complete army.

[आ]

आँद घाँद—उन्मत्तालापः ।	... Silly talk, nonsense.
आँक—चिह्नम्, अङ्कः ।	... A number; a mark.
आँकना—मूल्यनिर्णयम्, पण्यम् ।	... To value, to estimate.
आँकड़ा—अयः शताका ।	... A hook; an iron bar to secure a door.
आँख—चक्षुः, अक्षि, नयनम् ।	... The eye.
आँख आना—चक्षु पीड़ा ।	... To have a sore eye.
आंस थचाना—अवश्यपसारणम्, अदर्श नम् ।	... To slink away; to slip away to } } avoid the looks.
आंस थदखना—शुक्लोचनानु करणम् ।	To withdraw one's favour,to alter } } looks., .
आँख यन्द करना—अक्षिमीलनम् ।	To sleep; to die; to wink.
आँख भर के देखना—अवेद्धणम् ईक्षणम्...	To take a full look, to gaze amor- } ously, to look intently.
आँख चीर २ के देखना—स्फारं स्फारम् घ लोकनम् । ...	To look with interest.
आँख घुराना—लज्जा करणम्, चक्षुगो- पनम् । ...	To turn away the eyes.
आँख दाखना—चक्षु संकेतनम् संशानम्;	To close the eyes, to wink at.
आँख डब डवाना—तरलाति अवलोकनम्	To be in tears, to be dimmed with } tears.

आंख दिखलाना—अनुरोधः, भेषणम् ...	To frighten; to brow-beat.
आंख लगाना—प्रीत्यावलोकनम्, अनु- रोध दृष्टिः। अरनुजति ते ...	To fall in love with; to cast amorous glances.
आंख लड़ाना—घूर्णनम्, अक्षि स्फूरणम्	To look into each other's eyes; to cast amorous glances.
आंख में चर्ची छाना—अस्त्रान दृष्टिदर्शनम्, अविवेक दृष्टिविलोकनम्। ...	To be wilfully blind.
आंख मिलाना—मित्रता दृष्टिः। ...	To look up into one's face; to exchange glances.
आंख में घर करना—मान दृष्टिः, प्रियः, प्रीति करणम्। ...	To be beloved, esteemed.
आंख में खटकना—विपदः, अरुचनम्। ...	To be seen with envy; to rankle in the heart.
आंख में विडाना—पुरस्करणम्, आदर- णम्, मानम्। ...	To become respected.
आँखे पथराना—चक्षुस्तम्भनम्। ...	To become dim.
आंख फोड़ना, फेरना—घूर्णनम्, चक्षु- भ्रामणम्। ...	To turn away the eyes.
आंख फोड़ना—अक्षिस्फोटनम्। ...	To make blind, to put out one's eyes.
आंख ठन्डी करना—आनन्दनम्, प्रसादनम्	To be glad, to be consoled.
आँगन—चत्वरम्, अजस्रम् प्राङ्गणम्। ...	A court-yard.
आँच—उष्णता, आतपः घर्षः। ...	Heat, flame of a fire.
आँचर—उत्तरीयाञ्चलम्। ...	Skirt, veil, shawl, breast.
आँजना—कञ्जल लेपनम्। ...	To tinge the eyes with antimony.
आजकल—घर्तमानकालः, अद्यश्वः, ...	Now a days.
आजाय—भारः, दगडम्, कषम्। ...	Pain, punishment, torment.
आजाद—स्वच्छंदः, स्वतन्त्रः, स्वैरीः,	Free; independent.
आग—मुखरीमाषः, मुखम्। ...	Forward.
आगे—सम्मुखम्, उपस्थितौ	Before, in front.
आग्रह—वलात्कारः, ...	Seizing, surpassing; persistency.
आघात—वधः, ताढनम्, ...	Wound; calamity, blow.
आचमन—उपस्थृतिः। ...	Sipping water from the palm of the hand; rinsing the mouth.
आचरन—व्यवहारः, ...	Conduct; behaviour, usage.
आचार्य—वेदव्याख्याता, पंडितः ...	A learned pandit; a spiritual teacher.
आचार—चरित्रम्, व्यवहारः। ...	Ordinance; custom, usage.

आतशवाजी—	अग्निस्फुलिंगोपकरणम्,	Fire works.
	अग्निकीडा ।	
आतशक—	लिंगस्फोटः, मूत्रकुच्छम् ।	Syphilis.
आतशी शीशा—	उच्चेजकमणिः	A burning glass, lens.
अतिथेय—	अतिथिः, अर्च्यः, आधूर्णिकः ।	Hospitable, fit for guest.
आतिथ्य—	सत्क्रिया, सत्कारः ।	Hospitality.
आतुर—	व्याकुलः, रुग्णः, खिन्नः ।	Anxious, distracted, distressed.
आते जाते—	यात्री, पथिकः ।	A traveller, passenger; while coming going.
आत्त—	प्राप्तम्, लब्धम् ।	Received, accepted; acknowledged.
आत्मा—	स्वत्वम्, ममतोः, पुद्गलः, क्षेत्रः ।	Soul.
आत्मघात—	स्ववधः, आत्म हत्या ।	Self-murder, suicide.
आत्मज—	सुतः, पुत्रः ।	A son.
आत्मज्ञान—	स्वरूप वोधः ।	Knowledge of soul, self knowledge.
आत्म विद्या—	भृद्यात्मविद्या, दर्शनम्। वेदान्तशास्त्रम् ।	Spiritual science.
आत्मशक्तिः—	प्राणवेगः, ।	Spiritual power, moral strength.
आत्मलाघा—	स्वप्रशंसा, ।	Self flattery, egotism, vanity.
आत्म संयम—	आत्मनिप्रहः, ।	Self-restraint, stoicism.
आत्महा—	स्वघातकः ।	Suicide, selfdestroyer.
आद पाव-सेटकस्थाप्तमोभागः(पट्पलम्)		Tow chhatanks.
आद—	आदि, आरम्भ, अथ ।	Beginning, origin, prior.
आदृत—	प्रकृतिः, स्वभावः ।	Habit, custom, nature.
आदर—	सम्मानम्, आदरः, ।	Respect, esteem, veneration.
आदमी—	मानवः, जनः, नरः ।	A person, man.
आदमियत—	मनुष्यता, शिष्टता ।	Fellow feeling, humanity, benevolence, benignity.
आदमियत पकड़ना—	शिष्टता बलस्वम्, सम्यता वस्त्रवनम्...	To become civilized, to be polished to learn manners.
आदतन—	स्वाभाविकम्, प्राकृतम्, ।	Habitually, naturally.
आदमियत चिक्कला ना—	चिनयशिक्षणम्	To teach good manners.
आदर्श—	ददाहरणम् ।	A mirror, specimen, an ideal.
आदर्शन—	प्रदणम्, दात्रम् ।	Receipt, acceptance, acknowledgement.
आकिल—	प्रवीणः, विवक्षणः, धीमान् ।	Wise.
आइन—	धर्मशास्त्रम्, दरेडशास्त्रम् नियमः	Regulation, common law.
आइना—	सुकुरम्, दर्पणम् ।	A mirror, a looking glass.

आंटी—सूत्र गुच्छम् ।	A handful, a skein of thread.
आंड़—वृपाणः, अण्डकोषः ।	A testicle.
आंड़ (वैल)—लम्बवृपाणदृमभः, महोदः ।	Having large testicles.
आंत—अन्त्राणि ।	Entrails, intestine; bowels.
आंधी—धात्या ।	Storm.
आन—अन्यः अनुशासनम्, अपा, स्पृहा... ।	Other, order, bashfulness, oath, desire; inclination.
आंब—आनाहः, प्रवाहिका ।	Dysentery.
आंघला-आमलकम् ।	A kind of myrobalans (phyllanthas emblica)
आंसू—अथुः ।	A tear.
आंसू वहाना—अश्रुप्रवाहनम्, स्विन्नम् ।	To shed tears.
आंसू पोछना—अश्रुप्रोक्षणम्, शोपणम् ।	To wipe away tears.
आंसूमरसाना—अश्रुपूरणम् ।	To bring tears into the eyes.
आक—आर्कः अर्जर्कः, प्रतारसः ।	A plant, a sprout of sugar-cane,
आकीर्ण—द्यासम्, परिवृतम् ।	Pervading, scattered.
आकुञ्जित-संकुञ्जितम् ।	Crooked.
आंकुणिठत—अनिशितम्, अतीचणम् ।	Consonded, put out
आकुल—व्याकुल, उत्तिङ्गः, विधुरः, शोकार्तः ।	Perplexed, confounded, agitated.
आकृति—मूर्तिः, रूपम्, आकारः ।	Shape, form, figure, image.
आकृष्ट—आकुञ्जितम् ।	Attracted, drawn.
आखः—अहो ।	An exclamation of joy.
आखिर—अन्तिमः, उत्तरार्धः ।	Last, later, end, final.
आखीर—समाप्त, पूर्चिः, अवसानः ।	The end, conclusion, finis,
आखीरकार—निदानम् ।	Finally, at last, ultimately.
आंखु—मूषकः ।	A rat, mouse.
आखेट—मृगया ।	Hunting, chase
आग—धन्दः, अग्निः ।	Fire.
आगवयूला—कुपितः, कुद्रवा ।	To be enraged, red hot,
आगमन—आयानम्, आगमनम् ।	Coming, arrival.
आगमविद्या—फलित, उपोतिपम, आन्वीक्षिकी ।	Divination, art of foretelling, prediction.
आगर—मुख्यः नेता ।	Competent, conversant.
आगम—भवितव्यता ।	Futurity.
आगा—मुखम्, अग्नभागः ।	The front, the fore part.
आगाह—सूचनम् ।	Informed conscious aware.

आगाही—सूचना, विज्ञापन।	Information, intelligence, consciousness.
आगापीद्वा—पूर्वापिरम्, मुख्यपार्षी।	Pros and cons, rear and front.
आगाज्—पुरः फलनेम्, लक्षणम्।	Origin, outset.
आगामी—भविष्यत्काले।	Future.
आदि कारण—प्रयान हेतु।	A primary cause.
आदित्य—सूर्यः, रविः, भास्करः।	The sun.
आदित्यवार—रविवार, सूर्यवार।	Sunday.
आदिष्ट—आज्ञासम्।	Commanded, directed.
आदेश—अनुशासनम्, आज्ञा।	An order, command.
आध—प्रथमः पूर्वः।	First, initial.
आध आना—अधर्णिका, युग्म पणम्।	Half an anna, two pice.
आधान—गर्भा धानम्, निवेशः।	Pregnancy, conception.
आधार—आथयः, अरलम्बः, उपजीव्यः।	A patron, a supporter, food; the base.
आधि—मानसिक्षिया वेदना, चिन्ता।	Mental anxiety, calamity.
आधीन—आयतः, दासः, परतंत्र घश्वर्ती।	Submissive, obedient, dependent.
आधीनता—दासता, विनतिः।	Obedience; servility, humility.
आधीरात—निशार्धम्, अधीरात्रिः, निशीघ्रम्।	Midnight.
आधिपत्य—प्रभुना, प्रभुत्वम्।	Lordship.
आधुनिक—साम्प्रतिकम् इदानीन्तनम्,	Recent, modern.
आधूत—धेपितम्, चलितम्।	Shaken, agitated, disturbed.
आधो आध—अर्धमर्धम्।	Half and half.
आना—आगमनम्, आयानम्, आणकः।	To come, 16th part of a rupee.
आनन—मुद्यम्, घक्त्रम्।	Face, mouth.
आनक—दुन्दुभिः, ढक्का।	Drum.
आनन्द—समुलतासः, प्रमोदः, प्रसादः।	Happiness, joy.
आना जाना—गम नामःगनम्।	Coming and going.
आनुकूल्य—अभीप्सता।	Favourableness, patronage.
आनुपूर्व—आक्रमः, पर्यायः आद्योपान्तम्।	A row, rank.
आन्तिरिक—मनोगतम्, इक्षितम्।	Internal; private.
आन्तरिक्त—नाकः।	Heavenly, celestial.
आन्दोलन—विप्रयोत्थानम्, अभियोगः।	Swinging, agitation, commotion.
आन्योक्तिकी—धर्मशास्त्रम्।	Logic; metaphysics.
आप—तव मवान्, थीमान्, त्वम्।	Self, yourself, you, sir.
आपदा—विपत्, आपत्, कष्टम्।	Calamity, distress.

आपहीआप—स्वयमेव, आत्मनैव,	... Spontaneously, involuntarily.
आपण—हट्टः, परायीधिका.	... Shop, a market.
आपन—प्राप्तः ।	... Gained, unfortunate, afflicted.
आपस—मिथ, अन्योऽन्यम्, परस्परम्,	... Fellow-ship, brother-hood; fraternity } together.
आपसदारी—भ्रातुत्वम्, सम्यन्धम् ।	... Brotherhood; relations, mutually.
आप—यथार्थवक्ता, सत्यवादी ।	... True, trusted, the sage.
आप्यायित—तृप्तम् ।	... Satisfied, satiated.
आप्स्व—स्नानम्, अवगाहः ।	... Bathing, immersion.
आफन—आपत्, विषय्, संकटः	... Danger, trouble, misfortune.
आफनाथ—सूर्यः, भास्करः ।	... The sun.
आयु—मानम्, यशः, प्रतिमा	... Honour, character, respect.
आयरुमट्टी—मानभङ्गः, तिरस्कारः अथष्ठा ।	To lose ones character, honor or fame
आयरु उतारना—मानखण्डनम्	... To dishonour, to ruin one's honour.
आयताव—आभास्वरः, दीतिः ।	... Splendour, lustre.
आवाद—उपितम्, ।	... Cultivated, populous, inhabited.
आवाद करना—वासनम्, ।	... To colonise, to cultivate, to inhabit.
आवादी—जनसंख्या, मनुष्य गणना ।	Population; cultivation, abundance.
आभरण—मण्डनम्, आभूषणम् ।	... Ornament, decoration.
आभा—दीतिः, धृतिः ।	... Beauty, splendour, light.
आभास—मिथ्यादानम् ।	Preface, a preamble; an introduction.
आभापण—आव्यानम्, कथनम् ।	... Speaking to, addressing.
आभिमुख—समुखम् ।	... Presence; front of an object,
आभीर—घोपः, गोपः ।	... A cowkeeper.
आभूषण—आभरणम् ।	... Ornaments, jewels.
आम—रसालः, आप्रः, चूतः ।	The mango tree or fruit.
आम—गौणः, सर्वसाधारणः ।	Common, ordinary, public.
आमज्ञासा—सर्वसाधारणसमितिः, गौण समितिः ।	A public meeting.
आमदनी—आयः ।	... Income, revenue.
आमद—आगमनम्, प्राप्तिः, आयः ।	... Arrival; incoming, revenue, advent.
आमनासामना—समिलनम्, अभिमुखम् ।	Face to face, confronting.
आमन्त्रण—सम्बोधनम्, कामचारानुष्ठा, निमन्त्रणम् ।	A call, an invitation.

आमवात—आजीर्णः ।	... Constipation.
आमय—इयाधिः; दोगः ।	... Sickness, disease, malady.
आमक्त (आँच)—आमक्तः ।	... Dysentery.
आमर्ष—आगसः, मन्युः, कोपः ।	... Anger, rage, wrath.
आमशूल—उदरवेदना, आमाशयशूलम् कपीतनः, आम्रातकः ।	... The cholic.
आमला—आमलकम्, पीतनः ।	... Emblice, myrobalan.
आमात्प—सचिवः ।	... The post of a minister or counsellor.
आमातिसार—विरेचनम्, अतिसारः ।	... Dysentery.
आमाशय—आजीर्णरोगः ।	... Diarrhoea.
आमिष—पललम्, मांसम् ।	... Flesh.
आमोद—गन्धः, वासः, हर्षः ।	... Order; fragrance; perfume, pleasure.
आमिल का—आमिलका, ।	... The tamarind.
आय—प्राप्तिः, आगमः, आयः ।	... Gain, profit, income.
आयत—दीर्घः, प्रांशुः, लम्बमानः ।	... Long, wide,
आयत्त—आधीनः, आश्रितः, तंत्रितः ।	... Dependant docile.
आयसु—अनुशासनम्, आदा ।	... Order, command.
आया—उपमाता, धात्री, ।	... Attendant on children, female nurse.
आया गया—(अतिथिः,) आगत्तुकः आम्यागतः	... Unexpected guest.
आयाम—परिणाहः, दैर्घ्यम् ॥	... Length, breadth; extent.
आयास—थमः, प्रयत्नः, उद्योगः ।	... Weariness, fatigue, exhaustion.
आयु—चयः, अवस्था ।	... Age, time of life.
आयुध—शस्त्रम्, ।	... A weapon in general.
आरत—पीडितः, ।	... Distressed, pained, grieved.
आर पार—अवारपारम्, पारम्, उत्तीर्णम्, उच्चरणम् ।	... Across: through and through.
आरम्भः—प्रारम्भः, आदिः ।	... Beginning; commencement, outset.
आर—ही, अन्तहितम् ।	... Shame, modesty.
आराधना—अर्चना, सत्क्रिया, ।	... Devotion, prayer; worship.
आराधन—अर्चनम्, पूजनम् ।	... Worship, adoration.
आरामगाह—धर्मशाला, विश्वामालयम्, शान्तिभवनम् ।	... A resting place, a bed chamber.
आराम तस्य—विश्वामालयम्, भवतः ।	... Indolent, ease-loving.
आराम—विश्वामः, शान्तिः ।	... Solace, comfort, rest, ease.

आरी—करपत्रिका, ककचम् ।	...	A small saw, a hand saw;
आरैना—अर्जनम्, ।	...	To earn, to acquire.
आरेकश—करपत्रवान् ।	...	A saw-year.
आरोग्य—अनामयः, नीरुजः ।	...	Healthy, in the full enjoyment of } health.
आरोप—स्थापनम्, परिवर्तनम् ।	...	A transmutation, a change.
आरोपण—अंकुररोपणम् ।	...	Plaunting; attributing.
आरोपित—आच्छादितम्, निष्ठेपितम् ।	...	Deposited, transformed, changed } into: feigned.
आरोहण—उपकमण्यम्, अनुप्रवेशनम् ॥ ।	...	Rise, ascent, a ladder,
आर्जव—भ्रूजुता, सरलता ।	...	Sincerity, simplicity, plainness, } rectitude.
आर्च—पीडितः, खिन्नः, दुःखितः,	...	Pained, afflicted, disturbed; } confounded, perplexed.
आर्द—क्लिनम् ।	.....	Wet, moist, damp-
आर्दक—शृङ्ग वेरम् ।	...	Ginger, amomum zinziber.
आर्य—थैष्ठः, सज्जनः, प्रतिष्ठितः ।	...	Of a good family, respectable.
आर्याधर्त—भारतभोगः, हिमालयाद्, विन्ध्याचलपर्यन्तः ।	...	The part of india which extends } from the Himalaya to the vindhya. } mountains.
आर्सी—अंगुष्ठभरणम्, अंगुष्ठीयकम् ।	...	A ring having a mirror.
आलम्बन—आणम्, आधारः ।	...	Support, dependence.
आलय—प्रहम्, आवासः, आगारम् ।	...	A house, abode.
आलवाल—आवापः ।	...	A basin dug round the root of a tree.
आलस—कापुरुषता, मन्दता ।	...	Laziness, sloth-fulness, drowsiness. } lethargy.
आलसी—दीर्घसूत्री, मन्दः, आलसः ।	...	Lazy, slothful, indolent.
आलपिन—तक्षणी, सूची ।	..	A pin.
आल—पञ्चवः, (तद्रागः)	...	A tree which produces red colour.
आलान—पारी, द्वितिपादवन्धनम्—पादशृङ्खला ।	...	A post to which an elephant is tied,
आलाप—गायनम्, भाषणम् ।	...	A prelude to singing, to tune } or pitch the voice.
आलिङ्गन—परिपीडनम्, परिभनम् ।	...	To embrace, to accept.
आली—सखी, सहचरी ।	...	A female friend.
आलू—आलुकः, कन्दमूलम् ।	...	Potato.
आलू धुखारा—फलविशेषः, आस्त्रवदरम् ।	...	Dried plum.
आलोक—दृष्टिः, प्रकाशः ।	...	Sight, seeing, looking, light.

आलोचन—अवलोकनम्, दर्शनम् ।	... Sight; looking.
आलोचना—विवेचना, विमर्शः ।	... Examination; trial.
आलोडना—अन्वेषणम्, मन्थनम्, परिचालनम् ।	... Stirring, agitation.
आलह—साधनम्, कारु शख्म् ।	... Tool, weapon, implement.
आवना—आगमनम्, आगमिष्यमाणः ।	... Coming; approach, arrival.
आवनहार—आगन्तुकः, आगमिष्यमाणः ।	... Fated; that which is to come.
आधभाव—आदरः, सम्मानम् ।	... Respect, civility, courtesy.
आव भक्ति—आतिथ्यम्, स्त्रिया, आदरः	... A civil reception; salutation, welcome. }
आवरण—आच्छादनम्, पिधानम् ।	... A shield, a covering.
आवश्यक—अपेक्षितम्, निःसंशयम्,- अभिलिपितम् ।	... Necessary, indispensable, essential.
आवश्यकता—अपेक्षा, स्पृहा ।	... Need; necessity.
आवा—कुम्भकारभ्राष्टिका ।	... Kiln.
आवागमन—जीवनमरणम्, परिवर्तनम् ।	... Transmigration, metempsychosis.
आवारा—अटनशीलः, स्वैरी, प्रमादी, निरंकुशः ।	... A vagrant, vagabond, wanderer.
आवारगी—निरंकुशता, अटन शीलता “स्वैरता,,	... Vagrancy, profligacy.
आवाज—उच्चारणम् ।	... Voice, sound, echo, strain, tone.
आवाजउठाना—उच्चारणम्, भाषणम्, सूचनम् ।	... To raise the voice, to lift the voice.
आवाजाई-आवागमनम्, गमतागमनम् ।	... Coming, and going.
आवारा गरदी—विष्टिवः ।	... Roving.
आवाहन—आहानम् ।	... Calling, summons, invocation.
आविर्भाव—आविष्कारः ।	... Manifestation, development.
आविर्भूत—प्रकटितम्, उद्दितम्, उदयः निस्सृतम् ।	... Developed; visible.
आवृत—उद्घटितम्, अनाच्छ्रुन्नम् ।	... Enclosed, surrounded.
आवृत्ति—रटनम्, अभ्यसनम् ।	... Repetition, edition.
आशय—भावः, अभिप्रायः ।	... Intention, meaning, goal.
आशा—आश्रयः, आधारः, साहाय्यम्	... Hope, desire, trust, dependence }
आशाप्राप्त—आशाधान् ।	... expectation.
	Successful.

आशाबन्ध—तुष्णोत्थानम् , मनोरथ-	Confidence, trust.
निवेशः ।	...
आशाभङ्ग—चैराशयम् ।	Disappointment, despairing.
आशावान्—तुष्णायुतः ।	Expectant, candidate, dependent, } hoping.
आशाहीन—निप्तृच्छः ।	Desponding, despairing.
आशिक—आसक्तः, सुरधः, प्रियः ।	A lover, suitor.
आशिस—आशास्यम्, आशीर्वादम् ,	Blessing, benediction,
आशु—शीघ्रम्, द्रुतम्, अविलम्बितम् ।	Soon, quick, speedily.
आशनार्द—सम्बन्धः, सजातीयता ।	Acquaintance, fellowship; ill-legal. }
आश्वर्य—विस्मयः, अद्भुतम्, विचित्रम्	Surprise, wonder, astonishment.
आश्रम—आश्रमचतुष्यम्, आलयम् ,	Abode, residence, college; a school }
आवासः, आगारम् ।	A hermitage,
आश्रय—अवलम्बः, आधारः, शरणम् ,	A retreat; a means of defence, }
तंत्रा ।	trust, hope.
आधित—भूत्यः, आधीनः, आयत्तः ।	A dependent, refugee.
आङ्गेप—आलिङ्गनम्, परिरमनम् ।	An embrace, a hug.
आश्वास—प्रशामः, सन्तोषः, आप्यायः ।	Encouragement, comfort.
आश्विन—इपः, आश्वयुजः ।	The seventh hindu month,
आपाद—शुचिः, आपादः, नभः ।	The forth hindu month.
आसतीन—याहुपटः ।	A sleeve.
आसमानीरक्ष—नील घर्णम् खसन्निभम्	Blue, sky coloured,
आसरा—विश्वासः, विधमः ।	Trust, hope.
आस—अद्वा, विश्वासः ।	Hope, trust, dependence
आसक्त—लग्नः, मग्नः, प्रविष्टः, तदलपः ।	Fond, confiding, devoted.
आसक्ति—प्रीतिः, स्नेहः ।	Love, attachment
आसन—पीठम्, आस्तुरम् ।	A stool, a seat, a sitting posture. }
आसपास—सशिविः, ग्रन्तिकम्, पाश्यम् ,	Mattress,
समीपम्, उपान्तम् ।	Neighbourhood, vicinity, }
आसव—मैरेयः, सीधुः, आसयः ।	circumference, near Distilled spirit, rum.
आसान—मुक्तमः, सुकरः, सुप्राप्यः, स-	Facile, easy.
रतः, प्रसूः ।	...
आसानी—सरलता, सुगमता ।	Convenience, ease, smoothness.

आसनाय—सम्बन्धी, परिचितः, आर्जु- षम्, स्निग्धः ।	... An acquaintance; lover, friend.
आसनाई—मैत्री, स्नेहता (करणम्) ।	... Friendship, acquaintance.
आसार—चिह्नानि, लिङ्गानि, अङ्कम् ।	... Marks, signs, tokens, traces, indica- tions }
आसादश—विश्रामः, सुखम् ।	... Comfort, ease, repose.
आसामी—प्रजा, भाटकिः, कृपकः ।	... A tenant, renter; a client, a farm- hand }
आसीन—उपविष्टः, निपणः ।	... Seated, Sitting.
आसुरीमाया—दैत्य कपटम् ।	..... Deception of demons
आसूदगी—वैभवम्, पेशवर्यम्, धृतिः ।	... Composure, prosperity, good circumstances }
आसदा—सम्पन्नः, धनाढ्यः, पुण्यजनः ।	... Calm, quills, cent, contented, rich.
आस्तिक—ईश्वरवादी ।	... A believer, theist.
आस्था—स्थितिः, आधारः, नित्यता ।	... Prop, stay,
आस्पद—स्थानम्, गोत्रोपाधिः, पदम्, गोत्रशासा ।	... A situation, a place, rank, dignity, birth. }
आस्थ—आनन्दम्, मुखम् ।	... Mouth, face, visage.
आस्वाद—रसः ।	... Taste, relish, savour.
आहा—हाहाकारः, कन्दनम्, रोदनम् ।	... Sigh, alas.
आहट—शब्दः, आघटनरबः, ध्वनिः ।	... Sound, noise, approach.
आहार—खाद्यम्, भव्यम्, भोजनम् ।	... Food, refreshment, aliment.
आहिस्तगी—शनैः, शनैः, मन्दता, अद्रुतता	... Tardiness, softness; tenderness, slowness.
आहिस्ता—शनैः, शनैः, मन्दमन्दम् ।	... Slowly, by degrees, gently.
आहुति—उपहारम्, चरुः ।	... Offering.
आहृत—निमन्त्रितः, प्रष्टः ।	... Invited, called, summoned.
आहिक—दैनिकम् ।	... Daily, daily duties (work).
आहिकी—दैनिकम्, प्रतिदिवसकार्यम् ।	... Belonging to a day.
आहाद—आमोदः, प्रमोदः, हर्षः ।	... Joy, delight, mirth, cheerfulness.
आहान—हृतिः, आकारणम् ।	... A call, an invitation, summons
आक्षेप—निर्विदिः, अपवादः, उपकोशः, जुगुप्सा, कुत्सा ।	... Reproach, abuse, reproof, blame, censure. }
आक्षोदन—मृगव्यम्, आखेटः, मृगया, आच्छादनम् ।	... Chase, to pursue, to hunt.

इंच—द्वयगुलम्, द्वयस्तम् ।	... The twelfth part of a foot or thirty sixth part of a yard, an inch.
इंचना—आकर्षणम् संकुचनम् (आकर्षति) ।	To be pulled, to be drawn, to be attracted.
इंचेरहना—सङ्कोचीभावः (संकुचति) ।	To keep aloof, to keep at a distance
इंडुआ—घटोपधानी मुद्रिका ।	A head cushion.
इन्द्र—मरुतवान्, मधवा, विडौजः, पाकशासनः ।	The god of rain or thunder.
इन्द्राणी—पुलोमजा, यच्ची, इन्द्राणी ।	The wife of Indra
इन्द्री—पात्रादि कर्मेन्द्रियम्, मनोनेत्रा दि शानेन्द्रियम् ।	Organ, sense.
इन्धन—इन्धनम्, समिति, काष्ठम् ।	Fuel, fire-wood, fagot.
इक—एकः, तुल्यम्, (तुलया समितम्) ।	One, same.
इकचित—एकाग्रमनः, अनन्यवृत्तिः ।	Of one mind, attentive, composed.
इक छुत राज्य—साध्राज्यम्, एकच्छुतम् ।	Dominion under one umbrella, universal rule or sway.
इक टक—एकाग्र हष्टिः, अनन्याक्षिः ।	A fixed look, stare, a gaze.
इकट्ठा—एकत्रितम्, सञ्जितम्, समूढम् ।	Collected, to gather in one place, to assemble.
इकट्ठाहोना—सञ्जयनम्, राशीमध्यनम् (सञ्जितोति) ।	To assemble, to gather together.
इकठौर—एकत्र, अनन्यस्थानम् ।	In one place, to meet together.
इकला—एकाकी, असहायः, केवलम् ।	Alone, only, lonely, single.
इकलौता—एकपुत्रः, एकसुतः (सुनोति) ।	Single, alone, only.
इकसठ—एकर्षष्टिः ।	Sixty one.
इकसार—अनुआवच्यम्, सममावः, तुलयम् ।	Level, plain, alike, similar, even.
इकहत्तर—एकसप्ततिः ।	Seventy one.
इकहरा—एकगुणम् ।	One, single.
इक्का—शक्तविशेषः=इद्य वाहनम् ।	A tonga, an ekka, a pony vehicle.
इक्यानवे—एकनवतिः ।	Ninety one.
इयासी—एकाशीतिः ।	Eighty one.
इक्कोस—एकविंशतिः ।	Twenty one.
इक तोलीस—एक चत्वारिंशत् ।	Forty one.
इक्कीस—एकविंशत् ।	Thirty one.

इकघाल—प्रतापः प्रभावः (प्रभवति) ...	Avowal, owning, luck, success.
इकरार—प्रतिष्ठा, शहीकारः, उररीकृतिः ...	Confession; admission; corroboration affirmation.
इकरारी—प्रतिष्ठापनम्, शहीकारजेयः । ...	Confessor, acknowledger.
इकाई—एकाकी, एकमतम् । ...	Unit; singleness, unanimity.
इच्छु—पुष्ट्वः, इच्छुः । ...	Sugar cane.
इच्छुरस—पुण्ड्रसारम्, इच्छुरसः, इच्छुद्रवः । ...	The juice of the sugar cane.
इच्छुसार—इच्छुपाकः, गुडः, शर्करा । ...	Unrefined sugar, raw sugar.
इस्त्यार—अधिकारः, शासनाधिकारः । ...	Adoption, influence; power.
इस्त्यारी—अधिकारी, शासकः । ...	Optional, voluntary, at disposal.
इङ्गित—आन्तरिकचिह्नम्, अन्तर्लिङ्गम् । ...	Sign, gesture, hint,
इच्छा—ईदा, स्पृहा, आकांक्षा । ...	Wish, desire, intention.
इच्छुक—अभिलाप्युकः (ईद्वते, स्पृहते, आकांक्षति) ...	Wishing, desirous.
इजाजत—आज्ञा, अनुशासनम्(आज्ञापति) ...	Permission, leave, sanction, passport
इज्ञा—प्रचारः, (प्रचरतिः, प्रचरितवान्) ...	Performance, enforcement, issue.
इजलास—न्यायालयम्, अभियोगः, अधिकारीगोच्छी । ...	Sitting, court bench.
इठलाना—हास्यम् (हसति, जहास) ...	To trifle, to coquette; to make, mouths, to lisp.
इत—अब, इतः, अस्मिन् स्थाने । ...	Here, hither.
इतना—एतावान्, इयान्, एतावन्मात्रम् ...	This much, so much, as much.
इतनेमें—एतस्मिन्नवसरे, तदनन्तरे ...	In the mean time, in the mean while.
इतमाम—पूर्तिः, सिद्धिः । (सिद्ध्यति) ...	Perfection, completion; accomplishment.
इतवार—प्रतीतिः, चिश्वासः(चिश्वसिति) ...	Trust, confidence; faith; sunday.
इतर—अन्यः मिन्नः (भिद्यते) ...	Other, different.
इतराना—दर्पाद्यगुणनम् ...	To give ones self airs, to strut, to act affectedly.
इतराया—अहंकृतः । ...	Boasting, arrogant, conceited.
इज्जत—मानम्, आदरः (आदतिः) ...	Honour, respect, esteem, glory, good name.
इज्या—अध्वर्युः, कतुः (यजते) ...	sacrifice, offering, worship.
इताव—भर्त्सना, व्यक्तिकारः । ...	Anger, displeasure, reproof, rebuke.
इति—समाप्तिः । ...	The end, finis.
इच्छा—सूचना, विज्ञापना । ...	Information, intimation, notice.

इत्यादि—अन्यदपि ।	... Etcetra, and so an, and the like.
इतिहास—कथा, चरितवर्णग्र (कथंयति) ।	... History, annals.
इत्र—सारः, गन्धः, द्रवः (द्रवति)	... Perfume, essence, scent, fragrance.
इदानीम्—अथुना, अहिपन्नकाले ।	... Now, recently.
इदम्—अयम्, असौ, अदः ।	... This.
इधर—एतः, अत्र, अस्मिन् स्थाने ।	... Hero, hither, on this side, this way.
इधर उधर—यत्र तत्र, इति उतः ।	... Hither and thither, about, arround } on all sides.
इनकार—निषेधः, प्रतिषेधः (निषेधति) ।	... Denial, refusal, to disown.
इन—पतान्	... These, they.
इनसान—मानवः, जनः, नरः ।	... Mankind, human being, mortal.
इनदिनो—घर्तमानकाले, अद्यश्वः, एतद्विचरणे	Now a days, these days, present time.
इनायत—कृपा, अनुकरण, दया ।	... Favour; kindness, gift.
इनायती—दयालुः, कृपालुः, (दयाशीलप्रस्थ)	... Favoured.
इनाम—पारितोयिकम् ।	... Reward, prize, retribution, gratuity.
इन्तिखाव—निर्वचनम्, (निर्वचयति)	... Selection, extract.
इन्तजार—प्रतीक्षा, प्रतीक्षणम् (प्रतीक्षते)	... Expectation, looking out.
इन्तजाम—शासनम् प्रबन्धकमः ।	... Management, order, government, administration }
इन्द्रीयर—सरोजम् पद्मम् ।	... The blue lotus.
इन्दु—शशिः, ओषधिपत्रिः, चन्द्रः ।	... The moon.
इन्दु रेखा—चन्द्रकला, शशरेखा ।	... A digit of the moon.
इन्द्रजौ—इन्द्रयवः ।	... The seed of a medicinal plant.
इन्द्रजाल—माया, छुलम्, कपटम् ।	... Deception, cheating, juggling.
इन्द्रनील—मणिविशेषः ।	... A sapphire.
इन्द्रप्रस्थ—देहली ।	... City of Delhi.
इन्द्रवधू—शची, इन्द्राणी, पुलोमजा ।	... The wife of Indra.
इन्द्रायुध—स्फुरत्प्रभामण्डलम् ख्रम्	... The rain-bow.
इन्द्रासन—इन्द्रासनम् (आस्यतेऽन्न)	... The throne of Indra.
इन्द्रिय—इन्द्रियम्, हस्तपादादिः ।	... A physical organ.
इन्द्रियजित—जितेन्द्रियः, घशेन्द्रियः ।	... Having control over the senses.
इन्द्रिय जलाव—उपस्थितिरेचनम् ।	... A diuretic medicine.
इप्तु—इच्छुकः, (इच्छति, इयेष)	... Desirous, anxious, covetous.
इम—करि, गजः, हस्ती, दन्ती ।	... An elephant.
इमपालक—हस्तिपकः ।	... The driver, keeper of elephant.

इमितहान—परीक्षा, परीक्षते ।	... Examination, to examine, to test.
इमला—प्रति लेखः, (लिखति) ।	... Dictation, orthography.
इमली—तिनिडीका, अमिलका ।	... Tamarind.
इमारत—भवनम्, ब्रह्म ।	... Edifice, building.
इदं गिर्द—परितः, अभितः, इरादा—प्रणः, संकल्पः ।	... Around, on all sides, environs, suburbs.
इर्शाद—अनुशासनम् ।	... Determination, intention, resolve.
इलाका—विभागः, सम्बन्धः ।	... Dictum, order, command. Dependency, division, circle, connection. }
इलाज—चिकित्सा, रुक्प्रतिक्रिया ।	... Remedy, cure, medicine.
इलायची—एला, ।	... Cardamom.
इलजाम—(दोषदेना) अपराधः दोषः ।	... Charge, accusation, calumny, blame.
इलम—विद्या, (वेच्चि—वेद + विवेद) ।	... Knowledge, science, literature.
इलिमयत—विद्वत्ता, पाणिडत्यम्, वोधः, योग्यता ।	... Learning.
इलमी शास्त्रार्थ—विद्यासम्बादः, सम्बादः	Literary discussion.
इल्लत—दुःस्वभावः, दुष्प्रकृतिः ।	Vice, defect, a bad habit, disense.
इशारह—संकेतम्, चिह्नम्, दस्ताचरम् ।	Sign, hint.
इश्क—(प्रेम) स्नेहः, स्तिंश्चिति आसक्तिः, अनुरागः ।	Love, affections, amour.
इष्टाम्प—राजमुद्रा क्रितपत्रम् ।	Stamp, document,
इश्तिहार—विज्ञापनम्, (विज्ञापयति)	Notice, advertisement.
इश्तिहारी—विज्ञापनाद्योषितः, अपराधी ।	Proclaimed, absconder.
इस्प ज—शोपणी, शोषिका (शुष्यति) ।	Sponge.
इपु—शरः, धाणः ।	An arrow, a shaft, a dart.
इष्ट—प्रियः, ईप्सितम्, (ईप्सते) ।	Desired, wished, approved, adored.
इष्टतम—प्रियतमः, स्तिंश्चः (स्तिंश्चिति) ।	Beloved, most desired.
इष्टतर—प्रियतमः सुहृत् ।	More dear.
इष्टदेव—पूज्यदेवः ।	A tutelary, a diety.
इष्टि—यजति, यागः, यज्ञः, कतुः, इज्या ।	An oblation, offering.
इस्तैफा—परित्यागयत्रम्, [त्यजति] ।	Resignation.
इषणा-स्पृहा, घाङ्डा, कामना, मनोरथः ।	Desire, wish, eagerness.

ईचना—आकुञ्चनम्, संकोचनम्, आक-	To pull, to draw, to attract.
र्पणम्, (आकुञ्चते) संकोचयति । ...	
ईट—इष्टिका, इष्टकम् ।	A brick.
ईटका काम—इष्टक चितम् , कुट्रिमस्थलम् ।	Brick work.
ईद—ईजुः, पौड्डूः, रसालः ।	Sugar cane.
ईक्षण—अवलोकनम्, दर्शनम् ।	sight, seeing, vision.
ईदश—एतादृशः, तादृशः ।	Thus.
ईशारा—संकेतः, (संकेतयति) ।	Hint, sign.
ईर्पा—द्वेषः, रिपुता, द्वोहः (द्रुहति-द्वेषि	Envy, spite, malice.
ईपर्लिः—द्वोहशीलः, सपर्धालिः ।	Envious, malicious, spiteful.
ईश्वर—प्रभुः, नारायणः, विश्वसृट् ।	Master, Lord, God, Supreme Being.
परमात्मा,(परमश्चात्मौ,आत्मा) ...	
ईश्वरता—प्रभुता, आधिपत्यम् ।	God-head, divinity, lordship.
ईश्वराधीन—भगवदाधीनम्, (आयतः) ...	Dependent on God-
ईश्वराराधना—भगवद्भजनम् (भजते) ...	Devotion to God.
ईसाई—ईसानु यायी, (अनुयाति)	Christian.
ईपत—स्वल्पम्, स्तोकम् ।	Little.
ईद्वा—ईसा, स्पृहा, वाङ्मा ।	Longing, desire.

(८)

उमेश—आप्तम् तिः, शङ्कर, शम्भुः ।	The lord of Uma.
उहल—आस्म, अंगुलम् ।	A finger's breadth.
उहली—अङ्ग लिः, करदलम् ।	A finger.
उहली काटना—अङ्ग लिच्छेदनम् (कृन्तनम्)	To bite the finger.
उच्चनीच—उच्चायचम्, उन्नतापनतम्	Ups and downs of life.
ऊंचाई—उच्चता, औन्नत्यम्, उत्कृष्टत	Height.
उच्चाना, उठाना—उत्पापनम्, उदयनम्	To raise, to take up, to lift.
उच्चियाता—दीप्तिः धुतिः (धोतते)	Brightness, light.
उडेलना—उद्धरणम् (उद्धरति ।	To pour out, to empty.
उकड़—स्तब्धीभावः, संकुचितस्थितिः	A posture in sitting.

उक्ताना—व्याकुलनम् ।	...	To fret, to be melancholy. to be sick of, to be tired.
उक्तारना (आगेवढ़ना)—श्रमे वर्धनम् ।	...	To promote, to forward.
उवालना—क्वचिनम्. पचनम् (कथते ।	...	To boil.
उक्तार्दि—वसनम्, व्यरणम् (ति) ।	...	Nausia, vomiting.
उक्ताना—वसनम्, उद्गिरणम् (उद्गिरति) ।	...	To be agitated, to be excited, to vomit.
उक्तसना (भड्कना)—उच्चेजनम्, उत्सयनम् ।	...	To be excited.
उक्तसाना—उच्चेजनम्. उत्थापनम्, प्रेरणम् ।	...	To excite, to induce, to provoke.
उक्ताव—गरुडः, वैनतेयः ।	...	An eagle.
उक्ति—भाषितम् (पते) कथितम् (यति) ।	...	spoken.
उक्ति—वाणी, गिरा, भाषा ।	...	speech, voice, language.
उक्ति घटाना—उक्तिक्षापनम् (यति)	...	To make up a story.
उखेड़ना—उत्पाटनम् (ट्यति) उद्धरणम् (ति)	...	To tripe.
उखड़ना—उन्मूलनम् (ति)	...	To be rooted up, to be plucked up.
उखड़वाना—उन्मूलयनम् (यति) (उत्पाटयति)	...	To uproot.
उखली—उलूखलः	...	A wooden mortar, a mortar of stone.
उखड़ना—उद्धरणम्, उत्पाटनम् (ट्यति)	...	Uprooting, eradicating.
उगाल—वसनम्, उद्गारः (उद्गिरति)...	...	The act of vomiting, or throwing up.
उगत—रोहणम् (ति) अंकुरणम् (ति) ...	...	Growing, springing.
उगना—रोहणम् ।	...	To grow, to be produced.
उगलना—उद्गरणम् ।	...	To spit out, to vomit.
उगाना—रोपणम् (रोपयन्ति)	...	To cause to grow.
उगाह—भक्षित चर्वणम् ।	...	Anything spitted out after chewing.
उगालदान—एतद्ग्रहहः, लालापातपात्रम्	...	A spittoon.
उगाहना—द्रव्यसंग्रहकरणम् ।	...	To gather, to collect, to accumulate, to pile up.
उगाही—द्रव्यराशिः (चिनोति)।	...	Collection, usage.
उग्र—क्रूरः, क्रोधशीलः ।	...	Wrath, anger, a cruel.
उग्रह—जदयम्, (उद्देति) ।	...	The illumination of the sun or the moon after an eclipse.
उघड़ना—संसनम्, उद्घटनम् ।	...	To be uncovered, to be discovered, to be opened, to be unveiled.
उघड़ना—उद्घाटनम्, उत्संसयनम् (ति)...	...	To uncover, to open, to pull off.

उघाड़ा—उहूघाडितम्, संसितम्	...	Unclothed, denuded, naked.
उघाड़ू—उहूघटयिता, उत्स्वंसिता ।	...	One who uncovers or unveils.
उचकन (टैक) —श्राणम्, पालनम् ।	...	Support, prop.
उचकना } उद्गमनम्, उद्दर्शनम्	...	To rise, to be raised, or lifted, to leap, to spring up, to stand }
उचकना } उच्छ्रापम् ।	...	on tip toe.
उचकाना—उच्छ्रायप्रेणम् ।	...	To lift or raise up, to give a support.
उचटाना—उच्चाटनम् ।	...	To separate, to turn one's mind }
उच्चारना—उच्चारणम् ।	...	from, to divert, to break }
उचलना—उन्मधनम्, उत्पटनम् ।	...	To pronounce, to utter, to speak.
उचलाना—उन्माधनम्, भेदनम् ।	...	To be separated off, to fall off.
उचाट—उच्चितम् ।	...	To order a person to separate.
उचाट—(होता,) उच्चाटीमावः ।	...	Restlessness, disturbance distract-
उचाटना—उच्चाटनम्, उत्पाटनम् ।	...	ation, alienation.
उचाना—(वोझउठाना,) भारोत्थापनम् ।	...	To be disgusted with, to be displeased.
उचित—प्रोग्यम्, स्थानादनपेतम् ।	...	To divide, to separate.
उचेलना—उन्माधनम्, छेदनम् ।	...	To lift up burden.
उचोट(कर)—वेपः, चालः, ।	...	Proper, becoming, fit, suitable }
उचका—तस्करः, मोपकः ।	...	convenient, right, befitting.
उचकी—तस्करा, अपहारिका	...	To peal out the husk, to take off }
उच्च—उन्नतः, उच्चैः, उच्छ्रुतम्	...	the skin.
उच्चता—उन्नतिः, उच्चता, उच्छ्रायः ।	...	stumble, a trip.
उच्चनीच—उच्चावचम् ।	...	A thief, a pick-pocket, a pilferer,
उच्चाट—उच्चाटः, उन्नाटः, उज्जास ।	...	a purloiner.
उच्चान—उच्चतिः, उच्चता, उन्नायः ।	...	Female thief.
उच्चारण(करना)—भाषणम्, उच्चारणम् ।	...	High, grand.
उच्चारित—भाषितम्, उच्चारितम् ।	...	Height, grandness.
उच्चैः—उच्छैस्वरेण, उच्चैः, तारस्वरेण	...	Up and down.
उच्छ्राह—उत्सवः, हर्षदिवसम् ।	...	The act of veing.
उच्छ्रून—कृन्तितम्, भिन्नम्, छिन्नम् ।	...	Height.
उच्छ्रृष्ट—भक्षितान्नम्, उच्छ्रृष्टम् ।	...	Pronunciation.—
		to pronounce, to give utterence to.
		Pronounced, uttered.
		Loudly, in a high tone.
		Pleasuré, joy, gladness.
		Cut off, destroyed.
		Food left or rejected, crumbs, leav-
		ings, scraps.

उच्छ्रवास—(श्वासः) प्राणवायुः ।	... ...	Breath.
उच्छ्रेद—उम्मूलनम्, विनाशनम्, छेदनम् ।	... ...	Devastation, ruin, damage, desolation.
उद्धरना—कूर्दनम्, उच्छ्रायनम् ।	... ...	To leap, to sprout up, to pounce; } to spring up.
उच्छ्रलकृद—उच्छ्राय कूर्दनम्, (अत्कूर्दति) ।	... ...	Skipping, jumping, bounding.
उच्छ्रालगा—प्रक्षेपणम् (प्रक्षिपति) ।	... ...	To throw up, to toss up.
उच्छ्रालाना—प्रक्षेपणाय प्रेणम् ।	... ...	To cause another to throw up any } thing; to have tossed.
उच्छ्राङ् (क)—क्षरणम्, वसनम्, (ति) ।	.. ..	Vomiting.
उच्छ्रहोना—निगरणावरोधोगते, ।	... ...	To be choked in the swallowing.
उजड्ड (मूर्ख) —जडः, मूर्खः ।	... ...	Inconsiderate, rash, ignorant, } clownish, wild, rude.
उजडना—छेदनम्, जीरणम्, भेदनम् ।	... ...	To be rendered desolate, to go to } dogs, to be ruined, to be deserted.
ओटनम् ।	... ...	
उजड्डयामा—विनाशनम् (यति) ।	.. ..	To cause to be laid waste.
उजडा पुजडा—विनष्टम्, जीर्णम्, शीर्णम् ।	... ...	In ruins, deserted, abandoned.
जर्जरितम् ।	... ...	
उजलत—इज्यलता, ।	... ...	Haste, hurry.
उजला—स्वच्छम्, उज्ज्वलम्, भास्वरम् ।	... ...	Clear, bright, splendid, white, } shining, clean, neat.
उजलाना—मार्जनम्, शोधनम्, (मार्जयति) ।	... ...	To cause to cleanse.
उजागर—प्रसिद्धः, विख्यातः (प्रसिद्ध्यति) ।	... ...	Famous, bright, reputed.
उजाङ्—श्रुटिम्, विजनम्, नष्टम् ।	.. ..	Ruined, deserted, demolished.
उजाङ्ना—जीरणम्, नाशनम् (नाशयति) ।	... ...	To lay waste, to pull down, to spoil.
उजाङ्—जोरकः, विनाशकः ।	... ...	A plunder, a spend-thrift, spoiler, } destroyer.
उजालना—उज्ज्वलनम्, दीपनम्, (दीपयति) ।	... ...	To polish, to varnish.
उजाला—प्रकाशः, द्युतिः, कान्तिः ।	... ...	Splendour, brightness, light.
उज्ज्वल—उज्ज्वलम्, (उज्ज्वलति) ।	... ...	Luminous, bright, shining.
उज्ज्वलता—प्रकाशता, (प्रकाशते) ।	... ...	splendour, brightness.
उभकना—शाधोऽवलोकनम्, उर्ध्वमव, लोकनम्, तिर्यगवलोकनम् ।	... ...	To peep, to spy, to look forth.
उजभड—जडः, मूर्खः ।	... ...	Ignorant, wild.
उभक्षना—उत्पातनम्, उद्गमनम्, उद्घृतम् ।	... ...	To over flow, to run over.

उभालना—उत्पातनम्, उद्धरणम् ।	... To pour from one vessel into another.
उब्बु—कण्ठाद्यजनम् ।	... Gleaning.
उटक—(सिकुड़ा) संकुचितः, स्तव्यः, (स्तव्याति) ।	... Too short, high up the leg.
उटकाना—पिधानम्, कपाटोद्घाटनम् ।	... Shut, to close
उटालना—श्रगलनम्, पिधानम् ।	... To close, to cover.
उठते थैठते-आसीतोत्थानिका, निपलणम् (तिष्ठति)	... Gradually, at every moment..
उठना-थैठना—गोष्ठीकरणम्, सहयात्रः साझत्यम् ।	... To keep company with, to associate.
उठक थैठक...अथात्तिः, उत्पातोपदेशने	... Restlessness, a kind of exercise, association.
उठझ—चञ्चलः, अवशेषित्रियः ।	... One who has no fixed position, fickle-minded,
उठथाना—उत्थापनम् ।	... To cause to lift or to be raised up or removed.
उठयैया—उत्थापकः, उच्चोक्तः, आलम्यकः	... One who helps to raise.
उठाईगीरा—अपहारकः, तस्करः	... A pilferer.
उठाऊ—अपहृत्य धावकः, मूपकः ।	... Extravagant, spend-thrift.
उठान—उधायः उच्छ्रापनम् ।	... Expenditure, growth, rise, ascent, height.
उठाना—उत्थापनम् ।	... To lift, to take up, to hoist, to erect.
उठात्यना—अपसारणम्, वारणम् ।	... To put by, to postpone, to put off.
उठा लेजाना—गृद्धीतनयता ।	... To take away, to carry away.
उठालेना—उद्गृहणम् ।	... To raise up; to pick up, to bear up, to put up with.
उठाव—व्ययः, प्रयोगः ।	... Expenditure, growth, a mound.
उठवैठना—उपविशोस्थिता ।	... To sit up, to get up, to wake up.
उड्चलना—उड्डीयथागम् ।	... To walk stately or affectedly, to fly, away, to slip away
उड्डति—उड्डीनम् ।	... Uncertainty.
उड्ड—मापः ।	... A kind of pulse.
उड्न—उड्डीनता ।	... Flight, soaring.
उड्ग खटोला—विमानम्, व्यानम्	... Airship, a flying car.
उड्न फरेय—डलम्, कपटम्	... Deception, cheat.
उड्ना—उड्डीनम्, उत्सर्पणम्	... To fly, to soar.
उड्ना सांप—उड्डयिता सर्पः, उत्सर्पोरगः	... A flying serpent.
उड्क—अतिव्ययशीलः ।	... Spend-thrift; on the point of flying.

उड़ाक—उड्डयिता,	... Capable of flying.
उड़ान—उत्सर्पणम् उड्डीनम्	... An act of flying, spring, flight.
उड़ाना—उड्डयनम्, उत्सर्पणम्	... To cause to fly to, waste, to spend, to blow up.
उडु—नक्षत्रम्, तारम्	... A star, constellation.
उडुप (डौगी) लघुतरणी, कोळः	... A float, a small boat.
उड़ैच—अपराधी, उपद्रवी।	... Perversity, to find fault with, to turn in bed; to roll in bed.
उढकना(लोटना)—तल्पे लुठनम्।	... Clothes.
उढना—परिधानम्, (परिधत्ते)उत्तरीयः	... A womans wrapper, a scarf, A kept wife, kept woman.
उढनी—उत्तराच्छब्दपटः, उत्तरीयः।	... To put on, to cover.
उढरी—कृतभार्या।	... Wearer of a dress.
उढाना—परिधानन्।	... Clothing.
उढैया—परिधापकः,	... To pour out.
उढैना—परिधानपटः, चश्डातकः	... There, thither.
उडेलना—उद्धरणम्, उद्धृत्य प्रक्षेपणम्	... To province of Orissa.
उत—तत्र	... As much, so much so many,
उतकल—देश विशेषः।	... Old, worn out clothes, cast off wear.
उतना—एतावान्, इयान्,	... To get down, to dismount, to alight, to lodge, to land, to descend.
उतरन—परिधायोद्घृतपटः,	... to cause to descend.
उतरना—वियोजनम्, अपहरणम्	... Aged, advanced, worn.
उतर वाना—अपहारणम्, वियोजनम्	... The toll paid, coming down.
उतरा—घयस्कः, अतिवयः	... to be thankful.
उतराई—तारण शुल्कम् / तरणमाटकम्)	... to take down.
उतराईहोना—कृतकृत्यी भावः	... shallow, not deep.
उतराना—अपकर्णणम्	... slope, fall, disgrace descent.
उतला—रिक्तम् अपूर्णम्	... Fluctuation, ascent and descent
उतार—अवतरणम्, अवतारः अपक्रमः।	... Loss and gain, variation,
उतार चढाश—उत्क्रमणापक्रमणम्	... To swallow down, to gulp down.
उतारजाना—निगरणम्।	... to degrade, to pull down
उतारदेना—उत्तरारणम्, अप कर्पणम्।	... to take off.
उतारलेना—अवतारणम् प्रतिलिपिकरणम्	... To take down, to copy.

उतारन—जीर्णवस्त्रम्, जीर्णपटः, प्रयुक्तपटः	To cause to alight, to bring down, to cross, to land, to tear off.
उतारना—(कपडा) अवतारणम् (पटः)	To undress.
उतारा—अवतारितः, (अवतु + एय, क्, प्र०)	An offering, descent, ransom, trip } of a boat.
उतारु—अवतरणशीलः, (परः, प्रसज्जते, सज्जितः, अवतारयति । ...	Sloping, declining, inclining, bent } upon.
उतारुषोना-सज्जितः, कश्यिवदः, चद्धपरिकरः	To be prepared, to engage, to be } ready.
उतावल—त्वर्यता, शीघ्रता । ...	Quickness, hurry, haste, impatience.
उतावला—अविमृश्यकर्ता, त्वर्यतापरः । ...	Impatient, hasty, rash.
उत्कट—पीडितः, खिलः, खिलते । ...	Painful, troublesome, mad.
उत्कण्ठा-प्रतीक्षा, उत्सुकता, रुणरणकरा	Anxiety, curiosity, eagerness.
उत्कर्प—उन्नतः, उद्गमनम्, (उद्गच्छति)	Goodness, excellence.
उत्कृष्ट—उच्छ्रूतः, उच्छ्रायः, उन्नतः । ...	Good, best.
उत्कृष्ट भूमि—सस्थेत्पादिकाधरित्री	A fertile soil.
उत्थात—उत्पाटनम्, उन्मूनम्, ति । ...	Destruction, eradication, weeding.
उत्सन—उन्मनः, आकुलः, ति, व्यप्रचेतः । ...	Anxious, excited.
उत्तम—श्रेष्ठः, उत्कृष्टः, अनुत्तमः । ...	Best, excellent, fine, first, superior.
उत्तम पुरुष—अहंगच्छामि, (पश्यामि) ...	First person.
उत्तमाङ्ग—मुखम्, आननम्, घक् म । ..	The head.
उत्तर—परे, अप्रे, उत्तरम्, अनन्तरम् । ...	Answer, the north, behind.
उत्तराधिकारी—उत्तरदाता, क्षतिपूरकः ...	Successor, an heir, responsible.
उत्तरदेना—प्रतिवचनम् (उत्तरति)	To reply, to answer.
प्रतिवक्ति, उत्तरदानम् । ...	
उत्तरप्रति—प्रस्तुत्तरम्, प्रतिवचनम् । ...	Retort, a return, a severe reply.
उत्तरपक्ष—प्रस्तुकिमार्गः । ...	Reply to an argument.
उत्तर पश्चिम—उदीचीप्रतीच्यौ । ...	North west.
उत्तरी—आदीच्यम् । ...	Northern.
उत्तराखण्ड—द्वीपविशेषः । ...	Northern, division.
उत्तराधिकारः—भविष्यत्स्वत्वप्राप्तिः । ...	An inheritance.
उत्तरायण—उदीचीमास्करः । ...	The sun's north declination, the } half of the year, summer solstice }
उत्तरार्ध—परार्धः, उत्तरभागः । ...	The last half.
उत्तरोत्तर—अधिकाधिकम्, कमानुसारि...—	More and more, further and further } gradually.

उत्ताप—सन्तापः, तापः, (तापयति) ...	Ardour, zeal, heat.
उत्तीर्ण—सिद्धार्थः, फलित मनोरथः, कृतकृत्यः (उत्तरति—त्यप्तुत्तीर्ण) ...	Arrived, got over, delivered, } success-ful.
उत्तुङ्ग—उन्नतः, उचित्कृतः, प्राशुः । ३ ...	Lofty, high, tall, elevated, loud.
उत्तूकरना—उन्मादनम्, (उन्मादयति) ...	To plait to croup, to make a fool of.
उत्तूबनना—उन्मत्तीभवनम्, (भवति) ...	To beat one to a mummy, to stupify.
उत्तूहोता—उन्मदनम्, मोहनम्, मूर्छन् ...	To lose one's senses, to be stupefied.
उथला—रिक्म, स्वल्पजलम् । ... जम्बालशेषम्, कर्दमावशिष्टम् ,	Shallow, fordable,
उत्थान—अभ्युदयम्, उत्कमणम् (ते) ...	Rising.
उत्थापन—आरोपणम्, उत्थनम्, 'यति, ...	The act of raising a thing.
उत्थस्ति:—प्रसूतिः, जन्म, प्रभवः, सूते ।	Birth, origin, production; creation.
उत्थप्त्वा—प्रसूतः, जातः, (प्रसृयते) ...	Born, produced, gained.
उत्थप्त्वा—(कपल) सरोजम्, पद्मः ...	Lotus.
उत्थाटन—उत्थनम्, मूलोद्वरणम्— (उत्थनति उत्थाटयति) ...	Uprooting, eradicating.
उत्थात—दुश्चिह्नम्, कुशकुनम् । ...	A portent, injury, mischief.
उत्थाइन—आविष्करणम्, जनयनम्, यति,	The producing or creating.
उत्थेक्षा—श्रीदासीन्यम्, उपमा । ...	Indifference, comparision.
उत्थुल—विकसितम्, (विकसति)— (रक्फुटि) उद्घटितम् । ...	Expanded, gladdened, blossomed } over-flowed with joy.
उत्थङ्ग (गोद)-पङ्कः, अभ्यर्णम् । ...	The bosom, lap, hips.
उत्थर्ग—परित्यागः, विसर्गः (उत्थर्गति) ...	A bonding, retiring from, } renunciation, reclusion.
उत्थध—हर्षदिवा:, प्रमोददिनम् (प्रमोदते)	A festival, jubilee, public rejoicing,
उत्थाह—उत्थासः, हष्टः, मोदः, (हर्षति) ...	meeting.
उत्थाई—साहसी, (उत्थहते + सेहे) ...	Effort, exertion, happiness, joy, }
उथलना (उलटना)—पात्रान्तरादुद्ररणम्,	Active, persevering.
उथलपुथल—परिवर्तनम्, (परिवर्त्यति) ...	To over-turn, to over-set, to upset.
उथलाना—अपसारणम् (अपसारयति) ...	Topsy turvy confusion, chaos,
उदक—नीरम्, कल्लोलम्, आपः, वारि । ...	To cause to turn over or over-set.
उदडागुदडा—जीर्णशीर्णपटः, चीरम्,	Water.
उदधि—पयोधिः, सागरः, अधिः । ...	Old rags, tatters.
उदपान (क्य) —कूपः, उदपानम् । ...	The ocean.
	A well, a tank, a cistern.

उदय(उत्थान) — धृदिः; उन्नतिः (उदेति) ...	Rising, ascending, light, appearing.
उदयसूर्यका—सूर्योदयः; रविनिस्सरणम् । ...	Sun-rise.
उदयाचल — उदयगिरिः(यथरविशुद्धेति) ...	The eastern mountain.
उदयास्त-उत्क्रमणापकमणम्(मते+ति) ...	Rising and setting.
उदर—जठरम्, उदरम् । ...	The belly.
उदरभंग(पेटचलना)—विरेचनम्, अतिसारः	Dysentery.
उदरभर—जठरपूरकः, उदरामय—विरेचनम्, विरेचति । ...	Greedy, voracious.
उदरावेष—कीटविशेषः । ...	Diarrhoea, dysentery.
उदरिणी—गर्भिणी, कुक्षिस्थजन्तुमती । ...	The tape worm.
उदरो (स्थूलता)—स्थौल्यम्, शोथता । ...	Pregnant woman, a woman in the } family way.
उदाच—तारस्वरेणोद्धार्यमाणः । ...	Corpulence, bulk, enlargement of }
उदान—यायुविशेषः(अनिति + श्वसिति) ...	the abdomen.
उदार—महान्, महाश्रयः महोदारः । ...	A high tone, sharp tone.
उदारता—गामीर्यम्, महिमा, गुरुत्वम् ।	One of the five vital airs which rises up the throat and passes into the head.
उदास—ग्लानियुतः, खिनः (खिचते + (शोचते) ग्लायति) ...	Generous, liberal great, munificent.
उदासीनता—मन्दोदृसाद्वता, अशोक-हर्यता । ...	Generosity, liberality, greatness. }
उदाहरण—उपमा, तुलना, समता-उपमा (उदाहरति, उपमाति) ...	charitableness,
उदित—उत्थितम्, निस्सृतम् । ...	Sad, dejected, sorrowful, gloomy.
उद्दीची—उत्तरादिक् । ...	Indifference, gloom, sorrow, drooping of spirits.
उद्दूखल—उलूखलः । ...	An example, comparison, an instance.
उद्गृहकमी—आशाभंगः (भनक्ति)	Distinguished, conspicuous.
उद्गात् (उगला)—उद्गीर्णम्, त्रितिम् ...	The northern quarter.
उद्गमन(घडना —आरोहणम्(आरोहति)	A gum resin, bedlum.
उद्गाता—सामधेदगाता (गायति) ...	Disobedience, insubordination.
उद्घाटन—अपिधानम्, विकाशनम् (विकाशते, उद्घाटयति) ...	Vomited, cast up.
उद्घाटित—विकासितम् (विकासयति)... ...	Mounting, ascending.
	A chanter of Sama Veda.
	A means of opening, a key, the rope and bucket of a well, to bring to light.
	Done with effort, opened, exerted.

उद्धात—श्रुतविशेषः, अवदारणः ।	... A kind of wallet or club.
उद्दृश(मच्छड़)—मशकः, दंशः, (दंशति) ।	... A mosquito, a gnat, a gadfly.
उद्धत—दन्तुरः, दीर्घदन्तः ।	... A large tooth; a tusk.
उद्दिष्ट—प्रेरितम्, निर्दिष्टम्(उद्दिशते)	... Designed, agreed upon.
उद्दीपन—उच्चेजनम्, प्रकाशनम्(दीपनं) ।	... Exciting, glowing, lighting, inflaming.
उद्दीप—भास्वतः, प्रज्वलितम्, (दीपिषे) ।	... Illuminated, lighted.
उद्देश—लक्ष्यः, अभीष्टम्, मनोरथः ।	... A scope, a trace, motive, object, aim.
उद्दक—वित्तार्पणम् ।	... Act of panting or gasping, asthma.
उद्धत—उद्धरणः, उच्चस्थलः ।	... Rude, ill-behaved, unmannerly.
उद्धार—प्राणपन्थनम्, अपवर्गः ।	... Discharge, salvation, deliverance, } to be quit.
उद्धारना—प्राणमोत्तनम्, प्राणमपनयति	To discharge, to liberate.
उद्धवन्धन-आलम्बनम्, लम्बनम्(म्यते) ।	The act of hanging.
उद्योध—स्मारणम्, प्रसिद्धिः परिचयः ।	Recollection, recognition.
उद्यम-उत्पत्तिः, जन्म, भवः, प्रार्द्धभवति	Birth, production.
उद्यमिद—अंकुरितम्, प्ररोहितम्(रोहति) ।	Sprouting, germinating.
उद्युत—जातः, प्रसूतः, (जायते—सूयते)	Born, produced.
उद्यत—कटियदः, उद्धरिकरः, सज्जितः	Prepared to, held up, persevering.
उद्यम—उद्योगः, वृत्तिः, व्यापारः ।	... Effort, exertion, trade, labour } employment.
उद्यान—वाटिका, अभिप्रायः ।	A royal garden, purpose, motivo.
उद्यापन—पूरणम्, समापनम् ।	Performance, accomplishment, } fulfilment,
उद्योग—प्रयत्नः, उपायः ।	Effort, endeavour, attempt.
उद्योगी—उद्यमशीलः (उद्यतते)	Active, laborious, persevering,
उद्योत—च्युति, दीसिः, आभा ।	Light, lustre, brilliance.
उद्यिन—उत्तमनः, चिन्तनः, आकुत्तः ।	Anxious, troubled, sad, pensive.
उद्येग—चिन्ता, शंका, रंका, ।	Regret, fear, anxiety, haste, agitation consternation.
उद्येगी-चिन्तितः, शंकितः (शङ्कते, चिन्तयति) उद्यविज्ञते	Anxious, agitated.
उधङ्गना—स्यूत तन्तुच्छेदः ।	... To be unrolled, to be opened out.
उधम—उपद्रवः, ।	... Uproar, noise, din.
उधमी—उपद्रवी ।	... Noisy, quarrelsome, mischievous.
उध्याना—उत्क्षेपणम्, (उत्क्षिपति)	... To be blown, to be dropped.
उधर—तत्र, तस्यांदिशि ।	... There, on that side.

उपनयनसंस्कार—यज्ञोपवीतम् ।	... Investiture with the sacred thread.
उपनाम—उपाधिः, आस्पदम् ।	... A surname, a title, a nick name
उपनिधि—सङ्केतम्, कोपसंप्रहः, ।	... A sealed deposit.
उपनेत्र—सीसकोपचक्षुः, उपनेत्रम् ।	... Eye glasses, spectacles.
उपपति—जारः, आसक्तपुरुषः ।	... A gallant, a paramour.
उपपत्ति-व्युत्पत्तिः, पदच्छेदः, खण्डः ।	... Demonstration, production.
उपपन्न—प्राप्तम्, उद्युक्तम् (पथते)	... Supplied, completed.
उपपातक—महापातकम् ।	... A great crime, a heinous crime, atheism.
उप पादन—सम्पादनम्, साधनम्, 'यति,	Demonstration.
उपभोगः—व्ययः, प्रयोगः, (प्रयुनकि) ...	Enjoyment, gratification.
उपमा—तुलना, उत्प्रेक्षा, उदाहरणम् ।...	Comparisen, resemblance, likeness.
उपमाता—(धारी) धारी, उपमाता । ...	A nurse, a wet nurse.
उपमिति—उपमानम्, अनुभवजन्यम् । ...	Feature; likeness, image.
उपयम (विवाह) उद्घावः ।	... Marriage
उपदुक्त—उचितम्, श्रेयस्करम् ।	... Suitable, fit, proper; right qualified competent, adapted.
उपयोगी—लाभदायकम्, श्रेयस्करः ।	... Useful, proper.
उपर—उर्ध्वम्, उपरि ।	... Above, on, over; up.
उपरत—मृतः, पञ्चत्वङ्गतः ।	... Stopped, dead.
उपरति—(खुशी) रुचिः, प्रसादः सूक्ष्मा ।...	Felicity, happiness.
उपरना—उत्थानम्, (उत्तिष्ठते + उदेति)	To appear.
उपरान्त—अनन्तरम्, अवसानम् ।	... Afterwards, after.
उपरि—अधिकम्, ऊर्ध्वम् ।	... Above, upper.
उपरोध—आनुकूल्यम्, आवरः ।	... Partiality, kindness, favour, respect.
उपल—अश्मम्, पापाणम् ।	... Stone, rock.
उपलक्षण(अनुमान)—चिह्नम्, अनुगानम्...	Illustration, indication.
उपलब्ध—उपाचारम्, गृहीतम् उपपन्नम् ...	Received, acquired, guessed.
उपलक्ष्य—मासिः, आयः लाभः ।	... Perception, surmise, conjecture.
उपला—शुष्कगोमयपिण्डम्, करीषम् ।	Dried cakes of cowdung.
उपलिप्त-मार्जितम्, लिप्तम् (लिप्तिः)	Plastered, smeared.
उपलो—करीषिका, गोमयपिण्डम् ।	Dried cakes of cowdung.
उपलेपन—मार्जनम्, लेपनम् (मार्जयति)	Plastering.
उपघन—घटिका, रम्योद्यानम् ।	A garden; a grove.
उपवर्णन-उपोद्घातःप्रस्तावनम्(स्तौति)...	A minute description, a detailed delinealion.

उनाह—वाष्पम्, धूमः ।	Steam, vapour.
उन्हतर—नवधिः, एकोनसप्तिः ।	Sixty nine.
उपकरण—साधनम्, हेतुः, (साधयति) ...	Means, implement, instrument, tool.
उपकार—साहाय्यम्, सहायता ...	Favour, help, benefit, benevolence.
उपकारक—परिपालकः, (पालयति)-	A protector, a benefactor, bencvolent.
व्रायते, उपकरोति, सहायकः ।	
उपकम—आरम्भः, उपज्ञः ।	A beginning, a strategam, a deliberate commencement.
उपगुह—उपशिक्षकः, उपाध्यायः 'शिक्षते, उपग्रह—उत्साहनम्, चन्द्री ।	Under teacher, a tutor.
उपचय—राशि:, अनेकः, समुदायः ।	A prisoner, encouragement.
उपचार—उत्क्रोचः, शुल्कम् ।	A bundance, profusion, plenty.
उपचित—वृद्धिः, उन्नतिः (वर्धते)	Service, usage, profession, a bribe.
उपजना—अंगुरणम्, मादुर्भवनम् ।	Increased, improved, collected.
उगना—उद्भेदनम्, (अंकुरति — (उद्भिद्यते)) ।	Spring up, to grow, to be produced, To be cultivated, to shoot forth.
उपजाऊ—उर्वरा, कान्दल्यम्, रत्नगर्भा ।	Productive, fertile.
उपजात—प्रादुर्भूतम् (प्रादुर्वभूव) ।	Propagated.
उपजाना—उत्पादनम्, (उत्पादयति) उद्भेदनम् ।	To cause to grow, to cultivate.
उपजीवन—आधारः, आश्रयः, आश्रयति ...	Means of living, subsistence.
उपजीविका—जृत्तिः, जीवनयात्रा, जीवति,	Means of support; livelihood, subs- tenance.
उपजीवी—आथितः, परतन्त्रः, किङ्करः ।	Dependent, a hanger on.
उपताप—सन्तापः, त्वर्यता, (त्वर्यते)	Haste, hurry, heat, pain.
उपतारा—उपग्रहः, (उपगृहणाति)	A lesser star.
उपत्यका—अधित्यका, पर्वतोर्ध्वभूमिः, ...	A valley at the foot of a hill.
उपदंश—(चटनी) अवलेहः, उपदंशः, लिलेह, लेद्यति (लेढ़ि)	A relish, sauce, the venerial disease.
उपदल—पद्मकोशः, बृन्तम् ।	The calyx of a flower.
उपदेश—शिक्षा, अनुशासनम्, अनुशास्ते	Advice,counsel.
उपदेशक—धर्मशिक्षकः, (शिक्षते+ति	An adviser, istructor.
उपद्रव—कलहः, उपाधिः, चादः ।	A portent, insult, violence, injury.
उपद्वीप—मरम्भूमिः, मरुष्टप्ती ।	An island.
उपथान—उपर्वहः, उपथा ।	A pillow, cushion.
उपतयन—उपवीतम्, व्रतसूक्ष्मम् ।	The sacred thread.

उपास—प्रतम्, निराहारः ।	...	Fasting.
उपासक—प्रती, निराहारी ।	...	A servant, a worshipper, one who keeps fast. } }
उपासा—निराहारी, निर्जलः ।	...	Hungry, one who keeps lent.
उपास्य—अर्च्यः, पूज्यः, प्रार्थनीयः ।	...	Worthy for worship.
उपेक्षा(दग्ग)।—छम, माया, विश्वासघातः		Trick, deceit
उफनना—उत्पूरणम्, उद्गगमनम्(उद्गगति)		To boil over, to foam.
उफान—उद्गविजनम्, उद्गवेगः उद्गविजते		Foam, froth, a boiling.
उयका—एषः, रज्जुघन्धनम् ।	...	A slip-knot.
उयंटन—अभ्यहम्, जानीपचूर्णम् ।	...	A paste.
उधारना—स्थाधीन करणम्, स्वतंत्री करणम् ।	...	To set at liberty, to economize.
उभय—द्वयम्, युग्मम्, द्वंद्वम्, मिथुनम्		Both.
उभरना—उत्थानम्, उत्फुलक्षनम्, उदयनम्		To swell, to rise, to overflow.
उभरा—उत्थितम्, स्थूलम्, उदितम् । ...		Unladen, projected, protruded, plump.
उभराई—उदयम्, प्रकाशः ।	“	Rise, plumpness, development.
उभारना—उत्कामणम्, उद्यापनम् । ...		To raise up, to induce, to encourage, to incite, to abbet. }
उमह—हर्षोदयेगः, उत्साहः, उत्सहते । ...		Great joy, ecstasy, rapture; transport.
उमहना—हर्षणम्, उहसनम् (उहसति) ...		To advance with joy, to overflow. with joy. }
उमंडना—प्रपूर्य, घटिप्रःइनम्, उद्गवि- जनम्, (उद्गविजते) ...		To overflow, to swell up, to gather thick. }
उमदगी—उत्तमता, उत्कृष्टता (उच्छ्रव्यते)	...	Greatness, fineness, excellence.
उम्र—वयः, आयुः, अवस्था ।	...	Age.
उमेद—आशा, श्रद्धा, प्रतीक्षा,(क्षते, शास्ते)		Hope, trust.
उमेदवार(प्रतीक्षाते)—प्रतीक्षकः, आशावान्		Expectant, hopeful, applicant; candidate
उर (उरस)।—अन्तःकरणम्, अन्तरात्मा, मनः ।	...	The heart, the breast.
उरग—सर्पः, दन्वशूकः, पन्नग (सर्पति) ...		A snake.
उरगस्थान—सर्पविवरम्, विलम् ।	...	Below the earth.
उरका—अवारः, पूर्वः, आदिमः आद्यः ।	...	Of this side.
उरस्—हृदयम्, (यत् प्र०उरस्यम्)	...	The heart, the bosom.
उरु—जानुः, जंघा, ।	...	The upper part of thigh.
उरुज—उरुद्भवम् (उद्भवति)	...	Produced from the thigh.
उर्ध्वी—इला, धरित्री, द्वामा, भूः ।	...	Land, the earth, soil.

उपवास—व्रतम्, लंघनम् ।	Fast, fasting.
उपवासो—व्रती, निराहारी, अभोजी ।	One who fasts or keeps lent,
उपविद्या—मात्वीक्षिकी, ग्रष्णी विद्या, दण्डनीतिशशास्यती इत्यम् ।	Inferior knowledge, nefarious science.
उपविष (मादक) मादकम् (माद्यति) ...	A factitious poison, a narcotic drug.
उपविष—निषणः (निषीदति) ...	Seated.
उपवीत—व्रतसूत्रम्, यज्ञोपवीतम् ।	The sacred thread.
उपवेद—धनुर्वेदः, आयुर्वेदः, गन्धर्ववेदः अर्थवेदश्चेतिवेदचतुष्यम् ।	The name of four books.
उपशम—विश्रन्तिः, विश्रामः (म्यति) ...	Calmness, imperturbability.
उपशान्त—तृष्णीस्तिः (शाम्यति) ...	Tranquil, cool, peaceful.
उपशान्ति-मौनाच्छत्तम्बता , निर्वचनता ।	Tranquillity, calmness, coolness.
उपशास्त्र—शास्त्राशास्त्रम्, उपाङ्गम् ।	Science connected with shastras.
उपखी—जार खी, गणितृहीता ।	Concubine, kept mistress.
उपस्थ—मूलेन्द्रियम्, शिष्णम्, लिङ्गम् ...	The male or female organ of generation
उपस्थित—घर्तमानः, (उपतिष्ठति) ...	Present, ready.
उपहार—उपदा, घलिः, पारितोपकम् ।	An offering, present.
उपहास—अपमानम्; हास्यम् ।	Scorn, fun.
उपाख्यान—कथा, इतिहासः, पुराणम् ...	story, tale, narrative.
उपाङ्ग—शिक्षा, कल्पः, व्याकरणम्, छन्दः... ज्योतिषः, निरुक्ताद्य... ...	A minor limb.
उपाइना-उत्पाइनम्, उत्खननम्, (यति) ...	To root up.
उपादान—कारणम्, (कारयति) ...	Matarial cause, immediate cause.
उपाध—अत्याचारः, वादः (धाधते) ...	Tyranny, injustice, violence.
उपाधि—(क्रूरः) पदवी, पदम् ।	Attribute, unjust, cruel.
उपाध्याय—प्रध्यापकः, शिक्षकः, (ज्ञते) .	A professor or a spiritual preceptor.
उपाध्यायी—ग्रन्थापिका, शिक्षका ।	A female preceptor.
उपाय—निदानम्, चिकित्सामार्गः ।	Remedy, redress, plan; coitoinance expediency
उपायी—प्रयत्नवान्, उपायवान्, (प्रयतते)	Contriving, planning.
उपार्जन—संग्रहः, उत्पादनम्, (यति) ...	An earning, gain.
उपार्जित—संगृहीतम्, (उपार्जिते) ...	Earned, acquired, gained.
उपालम्भ—कृत्साः, निद्रा, दूषणम् ।	Abuse, reproach.

उपास—प्रतम्, निराहारः ।	...	Fasting.
उपासक—ब्रती, निराहारी ।	...	A servant, a worshipper, one who keeps fast. }
उपासा—निराहारी, निर्जलः ।	...	Hungry, one who keeps lent.
उपास्य—अर्थ्यः, पूज्यः, प्रार्थनीयः ।	...	Worthy for worship.
उपेक्षा(दग्ध) —छुझा, माया, विश्वासघातः		Trick, deceit
उफनना—उत्परणम्, उदूगमनम्(उदूगोति)		To boil over, to foam.
उफान—उद्भविजनम्, उदूवेगः उदूविजते		Foam, froth, a boiling.
उथका—पाणः, रज्जुवन्धनम् ।	...	A slip-knot.
उथटन—आभ्यङ्गम्, ज्ञानीयचूर्णम् ।	...	A paste.
उधारना—स्वाधीन करणम्, स्वतंत्री		To set at liberty, to economize.
करणम् ।		
उभय—द्वयम्, युग्मम्, द्वंद्वम्, वियुग्म		Both.
उभरना—उत्थानम्, उत्कुलजनम्, उदयनम्		To swell, to rise, to overflow.
उभरा—उत्थितम्, स्थूलम्, उदितम् । ...		Unladen, projected, protruded, plumpy.
उभराई—उदयम्, प्रकाशः, ।	“	Rise, plumpness, development.
उभारना—उत्कामणम्, उद्यापनम् । ...		To raise up, to induce, to encourage, to incite, to abet. }
उमह—इर्पोदवेगः, उत्साहः, उत्सहते । ...		Great joy, ecstasy, rapture; transport,
उमङ्गना—इर्पणम्, उज्ज्ञानम् (उज्ज्ञसति) ...		To advance with joy, to overflow } with joy.
उमंडना—प्रपूर्य, घदिप्रहनम्, उदूधि-		
जनम्, (उदूविजते) ...		To overflow, to swell up, to gather thick. }
उमदगी—उत्तमता, उत्कृष्टता (उच्छ्रयते ...		Greatness, fineness, excellence.
उम्ब्र—वयः, आयुः, अवस्था ।	...	Age.
उम्मेद—आशा, अशा, प्रतीक्षा, (क्रते, शास्ते)		Hope, trust.
उम्मेदवार (प्रतीक्षते)—प्रतीक्षकः, आशावान्		Expectant, hopeful, applicant; candidate
उर (उरस) —अन्तःकरणम्, अन्तरात्मा,		The heart, the breast.
मनः ।	...	
उरग—सर्पः, दन्दशूकः, पन्नग (सर्पति) ...		A snake.
उरगस्थान—सर्पविवरम्, विलम् ।	...	Below the earth.
उरला—अबारः, पूर्वः, आदिमः आद्यः । ...		Of this side.
उरस—हृदयम्, (यत् प्र० उरस्यम्)	...	The heart, the bosom.
उरु—जानुः, जंघा, ।	...	The upper part of thigh.
उरज—उरुद्भवम् (उद्भवति)	...	Produced from the thigh.
उर्ध्वी—इला, धरित्री, द्वा, भूः ।	...	Land, the earth, soil.

उर्वरा—आनूपरा, सस्योत्पादनी।	...	Fertile, productive.
उर्स—उत्सवः, यजनम् (यजति ते)	...	Offering.
उल्लचना—उत्क्षेपणम्, उत्सेचनम्।	...	To throw out, to drain.
उलभन—निविड़ता, अन्तरायः, उल्लणम्...		Entanglement, complication, perplexity.
उलभना—निविड़नम् (निविड़ति ते)।	...	To be entangled, to be involved, to } be embroiled, to quarrel.
उलभाना—आलम्बनम्, निवेड़नम् (ति) ...		To throw into disorder, to involve, to embroil.
उलभेड़ा—असुविधा, अव्यवस्था,	...	Confusion, entanglement.
उलटना—परिवर्तनम्, न्युद्जीकरणम्। ...		To turn over, to subvert, invert, to reverse.
इततस्तो भवनम् (न्यद्गति) ...		
उलट पुलट—परि घर्तनम्, परिसंचालनम्		Topsy-turvy, confusion, interchange.
संक्रमणम् (संक्रमते)	..	
उलटा—परिवर्तितम्, न्युज्जीकृतम्।	...	Turned back, contrary, opposite, reverse
उलटान—परिवर्तयनम् (परि वर्तयति)	...	To over-turn, to invert.
उलटीसांसलेना—उच्छ्रवसगम् उच्छ्रवसति		To breathe convulsively, to gasp.
उलटे पांच फिरना—परिक्रमणम् (परिक्रमते		To retrace ones steps, to turn back }
(अपसरति) परिवर्तनम्, परिवर्तनम् ...		immediately, to glide back noiselessly
उलथन—उद्ग्रहणनम्, मिशणम्, ग्रथाति)		
उलथा—अनुवादः, (अनूदितः)	...	To be agitated, to undulate.
उलहना—दूषणम्, कुत्सनम् (कुत्सते)	...	Translation, to translate.
उलारना—शायनम्, (शाययति)	...	A complaint, accusation.
उलूक—दिवान्धः,	...	To over-turn.
उलूखल—उदूखलम्।	...	An owl.
उलकामुखी— (लोमड़ी,) खंखरा।	...	A kind of gum, a wooden bale.
उलमुख—(जलती लकड़ी,) खङ्करः,		A fox.
प्रउष्णलकाष्ठम्, उलमुखी।	...	A fire brand.
उल्लंघन—अतिक्रमणम् (उल्लंघते)।	...	Transgression, violation.
उल्लास—प्रमोदः, हर्षः, विकासः, ते।	...	Joy, delight, pleasure.
उल्लू—दिवान्धः, उलूकः।	...	An owl.
उल्लूकापट्टा—गर्दभः, गर्हितः, अश्लीलः ...		Idiot, an ass, a blockhead.
उल्लेख—प्रतिलेखः (उल्लेखयति)	...	Specifying, mentioning, enunciating.
उथ्र—(दशमांश) दशमांशः, उथ्रः।	...	A tenth.
उपा—(सुयह) प्रभातकालः, बाह्यमुहर्तम्		Early morning, day-break, dawn.
उप्त्र—कमेलकः, महांगः, मृयः।	...	Camel.

उष्ण—तस्म्, तापः, आतपः, (तपति) ...	Warm, hot.
उष्णता—धर्मः, तपः, आतपः । ...	Heat, warmth.
उष्णीय—वेष्टनम्, (वेष्टते, वेष्टाद्यक्ते) । ...	A turban, a diadem,
उष्मज— (खटमल) मत्कुणः, । ...	A bug.
उष्मता—आतपः, धर्मता, उष्णा । ...	Heat; warmth.
उस—तत्, तम्, ताम् । ...	That, him, her, it.
उसकाना—(उभाइना) उच्चेजनम् ... प्रेरणम्, प्रेरयति, (उच्चेजयति) ...	To rouse, to excite, to stir.
उसरना—निस्तरणम्, उत्सरणम्, (उऽति)	To retreat, to retire.
उसारदा—उत्सारणम् (उद्धरणम्) ...	To remove, to put out of place, to pull.
उसाना—पचनम्, (ति—पञ्चः—पाकः) ...	To boil.
उसारा—द्वाराच्छारनम्, (आच्छादयति) ...	A porch, a shed, a verandah, a portico
उसास—प्राणः, (प्राणिति—श्वसिति) ...	Breath, respiration.
उसासना (सांसलेना) शृणनम्, (ति...)	To take breath.
उसीजना—पचनम्, अवथनम्, (फथाथः) ...	To boil, to simmer.
उसीसा (तकिया) उपयानम्, उपधा ...	Pillow, cushion.
उसूल—नियमः, नीतिः, रीतिः । ...	Fundamentals, principles, doctrines.
उसेना(मांडपसाना) अवथनम् (उत्सर्पति, मण्डोत्सर्पणम्) ...	To strain off water.
उस्ताद—शिक्षकः, अध्यापकः, (पयति) ...	An instructor, a tutor, master.
शिक्षण—अध्यारतम्, पाठनम्, (यति) ...	Training, teacher-ship.

ऊँघ

(ऊ)

ऊँघ—प्रमीला, तंद्रा, (प्रमीलति) ...	Nodding, sleepiness, drowsiness.
ऊँघना—प्रमीलतम्, स्वपनम्, (स्वपिति) ...	To nod, to droop, to doze.
ऊँघाई—प्रमोलता, तंद्रता । ...	Doziness, drowsiness.
ऊँच—उच्चेः, उन्नतः । ...	High, lofty, eminent.
ऊँचनीच—उच्चावचम्, नतोःनतो , भूमागः । ...	High and low, vicissitude.
ऊँचाई—उच्चता, उच्छ्रूयता, उत्कृष्टता । ...	Height, loftiness, eminence.
ऊँचाओलना—उन्नदनम्, (उद्घदति) ...	To talk big, to utter high sounding words or phrases.
ऊँट—उष्टः, क्रमेलकः । ..... ऊँटनी—क्रमेलिका, महाकाया ।	A camel. A female camel.

ऊक—चुटि:, अशुद्धि:, भ्रमः ।	... Error, mistake, a blunder.
ऊख—इक्षु:, पौराइः ।	Sugar-cane.
ऊद्वपटाङ्ग—अशानम्, अचिमर्शः	... Nonsense, at random, absurd.
ऊदा(भूरा)—गगनसन्निभम्, नीलम् ।	Brown, dusky.
ऊधम—उपद्रवः, चाञ्चल्यम् ।	Disturbance, tumult, noise, rebellion.
ऊधमी—उपद्रवी, (उपद्रवते) ।	Impudent, noisy, rebellious.
ऊत—ऊर्णा ।	Wool.
ऊनी—ग्रौर्णम्, ऊर्णजम् ।	Woollen.
ऊपर—उपरि, ऊर्ध्वम् ।	Above, upon.
ऊपरी—अपरि, वहिर्भूतः ।	Foreign, out-ward, upper.
ऊब—उष्मा, घृणा, तापः, अरुचिः ।	Languor, sultriness, heat.
ऊबना—आकुनलम्, (वयाकुलते)	To be dissatisfied, to feel suffocated.
ऊर्णेनाभ—लूता ।	A spider.
ऊर्ध्वयुरेड(ऊंचातिलक)–ऊर्ध्वतिलकम् ।	A tier on the forehead.
ऊर्ध्ववाहु—उद्भुजः, उद्भूदोः ।	With arms aloft or raised up.
ऊर्ध्वरेता (वह्यचारी)—वर्णिलिङ्गी ।	A celibate.
ऊर्ध्वस्वास—उच्छ्वासः, हृदवेषनम्, ...	Heavy or deep breathing.
ऊर्भिंश (लहर)—वीचिः, कल्लोलः	A wane, a bilow, a whim, fancy.
वेलति, जलवेगः, तरंगः ।	... .
ऊसर—अनुवरा, ऊपरः ।	Saline soil, sterile, barren.
ऊहा—वितर्कः, (ऊहते+ऊहाङ्गके)	Reasoning.
ऊह—नैव, मा, निषेधः, (निषेधति)	No, never.

ऋचा

(ऋ)

ऋचा—ऋक्, वेद गंत्रः ।	... A prayer of the Veda.
ऋजु—सरलम्, अकठिनम् ।	Straight, upright.
ऋण—घनादानम्, पर्युदञ्जनम्, उद्धारः ।	Debt, minus.
ऋणप्रस्त—ऋणी, अधमर्णः ।	Indebted, under debt.
ऋणमार—ऋणपदारकः ।	One who does not pay his debts,
ऋणशोधन—ऋणोदारः, ऋणापनयनम् ।	Discharge of a debt, payment of a debt.
ऋणिया(ऋणी)—आशाता, अधमर्णः ।	A debtor.
ऋतु—घसत्ताविः, ऋतुपटकम् ।	Season, weather.

ऋतुप्राप्ति—ऋतुजम् ।	...	Fertile, fruitful, productive in due season.
ऋतुमती—रजस्वला, मासिकधर्मवती	...	A woman during menstruation.
ऋतुराज—वसन्तः	...	The spring season.
ऋतुस्नान—रजोदर्शनम् ।	...	Bathing after menstruation.
ऋते—विना, अन्तरा ।	...	Besides, without.
ऋत्विक्—याजकः, याहिकः, (ऋतौयजते)	...	A priest, one who guides with Yajna ceremony.
ऋद्ध—सम्पन्नः, वैभवशाली (ऋध्यति) ।	...	Prosperous, thriving, rising.
ऋद्धि—सम्पत्तिः, वैभवः ।	...	Wealth, prosperity.
ऋषभ—श्रेष्ठः, उत्तमः, ।	...	Great, excellent.
ऋषि—मुनिः, सत्यघका ।	...	A sage, a celibate.

(ए)

ए—हे, आरे, रे, ।	...	A respectful particle of address.
एक—एकः अद्वितीयः ।	...	One.
एकाकी—असदायः, अद्वितीयः ।	...	All at once.
एकतान—एकस्वरः ।	...	Musical harmony.
एकदम—तत्काणम्, सम्भ्रमात् ।	...	Instantly, immediately.
एकदिन—एकदिवा, ।	...	One day.
एकदिल—एकाप्रमनः, एकचिच्चम् ।	...	Of one mind, unanimous.
एक न एक—कश्चित्, एकोऽपरोद्या ।	...	One or other.
एकवारणी—सदसा, अटिति, द्राक् ।	...	Suddenly, forth-with.
एकवार—सकृत्, ।	...	Once.
एकमत—सधर्मः, एकमतम्, ।	...	Unanimous, of one religion.
एकलौता—एकाकी, एकः, ।	...	Only, single,
एक कीदस—एकस्मिन् दश, एकापेक्षादश	...	Tit for tat.
एक एक—प्रत्येकम्, एक मेकंपति,	...	One by one, each.
एक और—एकमन्यत्, ।	...	One more.
एक गुर भाई—गुरुभ्राता, सतीर्थः ।	...	Spiritual brother.
एक ग्रामीण—सनागरिकः, एकग्रामः, ।	...	Of the same town or village.
एकचिच्च—एक मनः, एकी भावः ।	...	Of one mind,
एक टक—एक हिटि, घट्टहिटि ।	...	Fixed look, stare.

एकटा—सद्वितम् (चिनोति) चिकाय	...	Gathered together, collected.
एकटा करना—सञ्चयनम् (सञ्चयति)	...	To assemble, to collect, to put together
एकता—ऐवयम्, समता, (एकस्यभावः)	...	Union, unity, equality.
एक ताल—एक स्वरम्, तालैकम्, ।	...	Harmony, union.
एकतालीस—एक चत्वारिंशत्, ।	...	Forty one.
एक तीस—एक त्रिंशत्, ।	...	Thirty one.
एकतो—पूर्वन्तु, प्रथमन्तु, ।	...	In the first place.
एकदा—एक वारम्, कदापि, कस्मिं— श्चिन्तकाले, ।	..	Once, at the same time.
एक दृश—एकलोचनः, एकाक्षिः, काणः, ।	...	One eyed.
एकपत्नी (पतिव्रता) पतिव्रता, ।	...	A faithful wife.
एकपेटके—सहोदरः, समानोदरः, औरसः	...	Of the same mother.
एकवग्रल—पाश्वैकम्, एकभागे, उपान्तम्	...	On one side.
एकवचन—एकत्वम्, ।	...	The singular number, one word.
एकवरन—सजातीयः, सवर्णः, ।	...	Of one colour, of the same caste.
एकपक्ष—सपक्षः, ।	...	An associate.
एकभाव—एकमूल्यम्, ।	...	Of the same rate, of the same price,
एकमुट्ठी—सकुद्धानम्, एकदा,	...	In one payment, all together, entire.
एकमुह—समवचः, एकवाणी।	...	Unanimous,
एकयोनि—एक मातुरः, ।	...	Of one mother.
एकरंग—सवर्णम्, सरागः, ।	...	Of one colour.
एकराशि—सराशिः, समानराशिः, ।	...	One heap, one crowd,
एकरूपः—सदृशम्, तुल्यम्, समः, ।	...	Alike, similar.
एकलड़ा—एकावलिः, ।	...	Of one string,
एकला—एकाकी, असहायः, अद्वितीयः, ।	...	Alone, solitary.
एकलाई—एकदलम्, असहायता, ।	...	A sheet or covering of one breadth.
एकशरण—सनीडम्, शरणैकम्, ।	...	Only one hope.
एकशरीर—एकतनुः, समानदेहः, ।	...	Of one body or blood,
एकसङ्गी—सहचारी, (चरति), ।	...	A comrade, a companion.
एकसठ—एकपष्टः,	...	Sixty one.
एकसा—एकादशम्, सदशम्, तुल्यम्	...	Alike.
एकहन्तर—एकसप्ततिः, ।	...	Seventy one.
एकहरा—एकगुणः, एकाकी, ।	...	Single, not double, thin.
एकादकी—सदसा, सम्भमम्, अकस्मात्, ।	...	Suddenly, unexpectedly.

एकाकार—तदाकारः, एकाकारः ।	...	Alike, uniform.
एकाग्र—ध्यवस्थितचेतः, स्वस्थचित्तः ।	...	Intent upon, calmly.
एकादश—एकादशमः ।	...	Eleventh.
एकाधिपति—सप्तराष्ट्र, एकचतुष्प्रः ।	...	Sovereign, a monarch.
एकान्त—रहस्यम्, विजनम् ।	...	Aside, apart, alone, in private.
एकाक्ष—एकाक्षिः, एकनेत्रः ।	...	One eyed.
एडी—पार्श्णिः ।	...	The heel.
एडाटेडा—कुटिलम्, घकः, घङ्गः ।	...	Crooked, curved, zigzag.
एण—सारङ्गः, मृगः ।	...	Leer.
एतदर्थ—एतत्कारणाय, तस्मैहेतवे,	...	For this reason.
एतवार—रघिवारः, भट्टारकवापरः,	...	Sunday.
एता—एतावत्, इयान् ।	...	So much.
एतावत्—एतायान्, तात्रन्मात्रम्	...	Thus, much, thus for.
एतावता—एतेनहेतुना ।	...	Therefore, for this reason.
एतावभ्यात्र—एतायान्, इयान् ।	..	Only so much, only this.
एतकात—थद्वानम्, विश्वासः, विश्वसिति)	...	Confidence, credence, faith, reliance.
एतराज—विरोधः, अनुरोधः, (विरुद्ध्यति)	...	Objection.
एतराजी—अनुरोधी, विरोधी ।	...	Objector
एरण्ड—एरण्डः ।	...	The castor oil plant.
एराफेर—परिवर्त्तनम् ।	...	Exchange, interchange, barter.
एलचो—उपविकेता (विकीणाति)	...	Agent, emissary, an ambassador, factor
एलवा—हरियालुकः, ऐलेयः, चुगन्धिः ।	...	Aloes.
एला(इलाययी)—एला ।	...	Small cardamoms.
एलान—विवर्णः प्रकाशनम् (ते)	...	Proclaiming.
एव—हि, नूनम्, खलु ।	...	As, like.
एवम्—तथा, इत्थम्, (अनेन प्रकारेण)	...	Like, thus.

(ऐ)

ऐंच—आकर्पणम् ।	...	Attraction, drawing, scarcity.
ऐंचना—आकुञ्जनम्, आकर्पणम् (ति)	...	To pull, to attract, to drag.
ऐंठ—गुणनम्, दर्पः, क्रूरता ।	...	Coil, twist, convolution.
ऐंठन—गुणनम्, वेष्टनम्, (वेष्टते)	...	Gripes, a pain.
ऐंठना—गुणनम्, घलनम्, वेष्टनम् ।	...	To tighten, to twist, to wring.

ऐङ्गना—तन्द्रादिना मुखव्यादानम्	... To be idle, to roll in bed, to strut.
ऐकाधिपत्य—एकच्छ्रवम्, साम्राज्य	... Universal dominion, sole monarchy.
ऐकान्तिक—रहस्यम्, विजनम्।	... Exclusive, complete.
ऐक्य—सम्बिः, मैत्री, मित्रता, सम्मेलः	... Unity. Oneness.
ऐपन—तण्डुलपेपम् (विनाइ)	... A mixture of turmeric and rice.
ऐश—सुरतम्, आनन्दम्, भोगः	... Luxury, sexual, intercourse.
ऐन—दृष्टिः, (ददर्श, द्रव्यति)	... Sight, the eye, fountain.
ऐनक—उपनेत्रम्, उपलोचनम्	... Spectacles, eyeglasses.
ऐव—दोषः, दूषणम्, (दूषयति)	... Defect, fault, vice, blemish, failing.
ऐवजोय—दोषारोपकः, दूषकः।	... Censorious, malicious,
ऐवजोई—दोषनिष्पारणम्, दूषणम्।	... Hypercriticism, picking out faults.
ऐवदार—दोषी, द्वपरावी, आगस्तुद्।	... Defective, faulty, mischievous.
ऐवनिकालना—दोषनिष्काशनम्, (पति)	... To find fault with.
ऐवलगाना—दोषारोपणम्, (पयति)	... To defame, to accuse.
ऐयार—मायावी, कपटी।	... Cunning, crafty, a knave, imposter.
ऐयारी—कामचेष्टा, कामशीलता, ।	... Luxury, indulgence, debauch.
ऐयाश—कामुकः, कामी, भोगी।	... Luxurious, voluptuous, a debauchee.
ऐश्वर्य—वैभव, ऐश्वर्यम्	... Glory, majesty, pomp, wealth } power, greatness.
ऐश्वर्यशाली—वैभवी, वैभव सम्पन्नम्	... Glorious, aspiring, stately.
ऐसा—एवम्, इत्थम्, तथावत्।	... Such, like this, so, resembling.
ऐसा वैसा—अलपकः, निकृष्टः।	... Of little account.
ऐसे—तथा, तेन प्रकारेण।	... And so forth.
ऐहिक—अत्र, इह, अवत्यम्।	... Pertaining to the present state, } worldly, local.

(ओ)

ओ—हे, अरे, रे, अहो।	... O.
ओकना—क्षरणम्, घमनम् (क्षरति, घमते)	... Vomit
ओठ—ओष्ठः, रदनच्छुदः, (रदनंछादयति) ...	... The lip
ओघ—नधिका, छुदिवन्धनरज्ञुः, (नद्यति)	... The cord for thatching.
ओधा—न्यूबज्जम्, अधोमुखम्।	... Up side down, inverted, overturned:
ओक—स्थानम् (आयासः)	... A house, a dwelling.

ओघ—(भोड़)—वृन्दम् समूहः, राशिः । ...	Multitude, crowd, collection.
ओज—(चमक)---चुतिः, दीप्तिः, आमा (धोतरे) ...	Light splendour.
ओमल—अगोचरः, अतिकान्तदृष्टिः (अतिकमते) ...	Privacy, seclusion, retirement.
ओट—त्राणम्, (त्रायते) शरणागतवत्सलना	Protection, shade, shelter, covering.
ओटना—चकूचालनम् (तूलधी जवियोजनम्)	To separate the seed from cotton.
ओटनी—तूलचकम्	Machine for separating the seed } from cotton.
ओटा—कुड्डोत्थापनम्, (उत्थापयति) ...	A partition wall.
ओडन—पक्षपातः, (पातयति, पातयामास) ...	A shield, a target.
ओडा—पेटका ।	A basket.
ओढ़ना—उत्तरीयम्, संध्यानम् ।	A sheet, to put on.
ओढ़नी—उत्तरीयम्, संध्यानम् (व्यवयति) ...	A scarf.
ओत—वित्तव्ययना, कृपणता ।	sur-plus, convalescence, abatement.
ओत प्रोत—(तानावाना) आयाम परि- णामौ, वर्पति, ते । ...	Warp and woof, extension.
ओदन—(भक्तः) पक्षतदुलम् ।	Boiled rice.
ओट—पार्वम्, समीपम् ।	Beginning, source, way, side.
ओरनछोट—अपारावारीणः, असीमः ।	Without beginning and without end, } without head and tail.
ओलती—छुदिमुखम्, (छायति)	Eaves.
ओला—फरका, हिमकणिका, ।	Hail.
ओवारा—फोष्टकः ।	A dark inner compartment.
ओपधि—घनस्पतिः, अगदः, ।	Medicine.
ओपधीश—चन्द्रः, इन्दुः, शशिः, सोमः ।	The moon.
ओषट—दन्तच्छुदः, रदनपटः ।	The lip.
ओस-तुपारः, वास्पम् ।	Dew.
ओसरा—वारः, वास्तरः ।	Turn, time, change.
ओसीसा—उपधानम्, (उपधीयते)	A pillow.
ओहो—अहो, (ओ) .	Heigh ! ho !
ओकातवसरी-योगक्षेमः, भृतिः, वृत्तिः ।	Pastime, amusement,to pass one's day's mode of life.
ओकातवसरी—प्राणयात्रा, वृत्तिसम्पादन म् (जीवति)	Diversion, to live,
ओकात—सामयिकम्, देशकालानुसारः ...	Times, circumstances.

ग्रौघट—निस्पृहदाता ।	... Inaccessible, unfrequented.
औगुण—दोषः, अवगुणः, (दूषयति)	... Fault, blemish, defect.
औगुणी—अवगुणी, दोषी, आगस्फृत् ।	... Virtueless, ignorant, vicious.
औचट—सहसा.परि, अकस्मात्, सम्भ्रमम्	... Suddenly.
औटन—फ्वथनम्, पाकः, (फ्वथते)	... Boiling.
औटाना—पाकः, तापनम्, (तापयति)	... To boil, to scorch.
औतार—जन्म, भवः, प्रादुर्भावः (अवतरति)	... Birth, incarnation.
औत्कर्ष्य—उत्तर्णतिः, उत्कर्षता, (उत्कर्षते) ...	... Superiority, excellence.
औत्सुक्य—उत्कटब्यग्रता (उत्कंठते)	... Anxiety, curiosity.
औदरिक—उद्रसम्यन्धि, औदर्यम् ।	... Greedy, gluttonous.
औदार्य—गाम्भीर्यम्, महत्वम् ।	... Liberality, munificence.
औदास्य—औदासीन्यम्, उदासीनता ।	... Solitude, loneliness.
औंधा—न्युज्जम् ।	... Up-side-down.
औंधाना—न्युज्जीकरणम् (करोति)	... To turn over.
औनेपैने—न्यूनाधिकम्, ।	... More or less.
औरक्या—न्यूनम्, किमन्यत् ।	... Certainly, what else?
और—अन्यत्, अपरम्, च, अपि ।	... And, also, more, other.
औरनहीं—केवलम्, नान्यत् ।	... Only, no more.
औरत—नारी, लड़ी, चामा, अवला ।	... Woman, a female.
औरस(लड़का)—आत्मजः, सुतः, सूयते ...	... A child by a wife, a legitimate child.
औलाद—अपत्यम्, सन्ततिः, प्रसवः । .	... Offspring, children.
औलिया—याचकः, भिञ्जुकः, अर्थी (भिञ्ज- ते + अर्थते)	... The saints, the holy.
औव्यलतर—प्रथमः, थेष्ठः, आद्यः ।	... Better, best,
औपद—अगदः, औपयिः ।	... Medicine, remedy.
औसाफ़—श्लाघा, प्रशंसा श्लाघते × सते)	... Qualifications.
औसत—मध्यमः, साधारणः ।	... Average, moderation.
औसर—अवसरः, धारः ।	... Opportunity, time, occasion.

पं० गणेशप्रसादतनय पं० रामस्वरूप शुक्ल साहित्याचार्यकृत

त्रैभाषिक विश्वकोशस्वरविच्छेदः समाप्तः ।

कंकर

(क)

कंकर—लोष्टम्, प्रस्थरः, अश्मा, पापाणः।	... A lime-stone, gravel.
कंकरी—लघुलोष्टम्।	... A small stone or pebble.
कंकरीला—प्रस्थरखण्डयुतम्, अश्ममयम्।	Gradually,
कंगना—कंकणम्, कटकः, वलयः।	... A thread tied round the bridegroom's } wrist, a bracelet.
कंगनी—कंगुः, प्रियंगुः, वलयकः।	... A small grain, millet, a small bracelet.
कंगाल—दरिद्रः, अकिञ्चनः, निर्धनः।	... Poor, friendless, poverty-stricken.
कंगालधरका—निर्धनसन्ततिः, दरिद्रः प्रसूतिः।	... Of a poor family, of a low family.
कंगाल होना—इरिद्रायनम् (इरिद्राति)	... To be reduced to poverty.
कंगाल कर देना—इरिद्री करणम्।	... To impoverish.
कंगालपना—दरिद्रता, निर्धनता, धनशून्यता।	Want, poverty, stinginess,
कंगूरा—शिखरः, शृङ्गः, उन्नत, शिखा।	... Apinnacle.
कंगूरेदार—सशिखरः, सशृङ्गः, शृङ्गी।	... Spired.
कंघा (धी) कङ्कतः, प्रसाधनी, शोधनी	... A comb.
कंघीचोटीकरना—वेणीग्रन्थम्, कुन्तल-	Dressing or braiding the hair, to } comb, arranging the hair.
शोधनम्, केशस्नेहः, चूडासम्भारः केशचूर्णपातः।	... }
कंच—काचः, द्वारः।	... Glass.
कंचन—हेम, रुक्म, तपतम्, करकम्।	... Gold.
कंचनी—गणका, वेश्या, घार स्त्री।	... A dancing girl, strumpet, a courtesan.
कंजङ्ग—किरातः, शवरः, पुलिन्दः।	... People of a caste.
कंजूस—कृपणः, मित्रपचः, मित्रव्ययी।	... A miser, a niggard, close-fisted.
कंजिया—पिटका, विस्फोटः,	... A small stythe; a sty.
कंजूसी—कार्पण्यम्, दैन्यम्, मित्रव्ययता	... Stinginess, meanness, niggardliness.
कंटक—शूलः, कंटकः, कलुकः, कृपणः।	... A miser, enemy, a thorn.
कंटीला—कंटकितम्, कंटकयुतः।	... Thorny, prickly.
कंठ—गलः, कंठः, मुखरः, मौकिकः।	... the throat; wind pipe, by heart.
कंठफूटना—गलस्फुटनम्, भव्यनम्।	... To be broken, to arrive at puberty.
कंठा—कंठाभरणम्, कंठावलिः।	... Neck-lace, rosary, crystal.
कंठाप—मुखरीकरणम्, अभ्यस्तम्।	... By rote, by memory.
कंडा—करीषः, शाकगोमसयपिण्डम्।	... Cakes of dry cowdung, a reed, a bush.
कंथ—पति, स्वामी, प्रियतमः।	... Husband, lover.

कन्द-विष्वक्, सेनाग्रिया, गृष्णः, घदरा, चारटी ।	Garlic.
कन्दूरी—विश्वी, रकफला, तुरण्डी ।	Coccianderk.
कन्दरा—गहरम्, शुदा, चिलम् ।	A cave, a chasm in a mountain.
कन्दला—रौप्यतनुः, राजतसूत्रम् ।	Gold or silver thread.
कन्धा—स्कन्धः, अंसः कंधरः, भुजशिरः ।	The shoulder.
कन्धादेना—पञ्चपदी, शबोत्थापनम्, साहाय्यकरणम् ।	To assit, to carry a dead body.
कन्ना—चङ्गोपकरणम्, चंगकरणम् ।	The part of a kite to which the string } is tied.
कन्या—दुहिता, पुत्री, कुमारी, सुता ।	A girl, daughter.
ककड़ी—लोमशी, फालपत्रा, उर्वारुः ।	Cucumber.
ककहरा—द्वादशाक्षरी, वर्णविन्यासः	The alphabet.
ककना—फरभूपणम्, कङ्कणम् ।	A bracelet.
कफोड़ा—कफैटकी, पीतपुण्पी ।	Momordica doyoia.
कच—शिरोरुद्धः, कशः, मूर्धजः ।	Hair, tresses, locks, curls.
कचरकचर करना—जलपनम्, चिवदनम्'ति	To debate loudly, to chatter, to prate.
कचनार—कोचिदारः, कुहालः, चामरिकः ।	A tree the buds of which make a } delicious dish.
कचहरी—राजद्वारम्, न्यायालयम्, (अभियोगालयः)	A court of justice, court, an office.
कचक—पीड़ा, वेदना, व्यथा, शूलः ।	An accute pain, sprain.
कचरी—चिर्भट्टी, धेचुदुग्धा ।	Name of a fruit, pubescent cucumber a fruit like a small melon
कचरियांपकाना—फोलाहलः, जलपनम् ।	To make a great noise, to talk rot.
कंचरकचर—चर्वण्डधनिः ।	A sound made in chewing raw food.
कचपच—अर्भकरघः, फोलाहलः ।	Infants, children, young ones.
कचचार्द—आमता, अपक्वता ।	Rawness, inexperience.
कचचाशासामी—अस्थाषीकृपकः, अधूवः	Temporary tenant or cultivator.
कधीचान्दी—शमिथित (शुद्ध) रजतम् ।	Alloyed silver.
कच्चादिल—मूढुहृदयम्, कोमलचित्तम् ।	Girlish, sensitive, soft-hearted, nervous.
कच्चापक्का—अर्धपक्कवम् (पपात्र + पक्का × पद्धति)	Half cooked; to settle.
कच्चीकली—अविकसित कुड्मलम्, कलिका ।	A young bud, a new bud.

कच्चीकलीतोडना—अस्फुटितकलिको-	To deflour.
न्मथनम् (मध्नाति) ...	Mental weakness, moral weakness.
नचदिली—भंगा, हत्साइसता	.
भगतोत्साहः ।	.
कच्चाहोना—घिहलनम् । व्याकुलनम्	.
द्रपनम् (व्रप्ते, व्याकुलति) ...	To lose courage, to be exposed or } put to shame. . }
कच्चा साथ—वालिशगोठी, घालसंगः ...	A family of young children.
कच्चीउम्र—वालिशयम्, पूर्वं घयः, वाल्यम् ..	In fancy, minority, child-hood, } tender age. }
कच्ची तहसील—अस्थापीशुलकसंप्रहः । ...	Gross collection.
कचूर—कर्चूरः, वेध्यः, मुख्यः, दाविडः । ...	Long zedsoro.
कचौरी—कचोदरो, मापपिटोदरी, पूर्टिका...	Cakes made of flour and pulso.
कछुनी—घन्धगम्, कच्छुः, घस्ते, घन्नाति)	To bind on or tie up; to tie the waist- cloth round. }
कछुनी—(कच्छु), कौणीनम्, आधश्चोरम् ...	A smaller kind of breeches.
कछुआ—कूमः, कमठः, कच्छुपः । ...	A tortoise, a turtle.
कज—दोपः, घर्तुलता, घकता । ...	Crooked, awry, cross, curve.
कजलौटी—कजल्लपात्रम्, भाजनम् । ...	An iron case for keeping collyrium.
कजरीघन—हस्तिघनम्, विजनम् । ...	A forest frequented by elephants.
कज्जा—सृत्युः, कालः, पञ्चत्वम् । ...	Death, destiny.
कजिया—कलहः, वादः, प्रस्तावः । ...	Dispute, debate, quarrel, law-suit, } proposition. }
कटक—व्यूहः, शिविरम्, चमूदखम् । ...	An army.
कटहल—लकुचः, लिकुचः, कंटकिफलम् ...	The jack-tree and fruit.
कटकटकरना—कटकटायनम् । ...	To click.
कटना—खण्डनम्, भिन्नम्, कृत्तनम् । ...	To be cut off, to be run over.
कटरा—परएवीधिका, आपणः । ...	A market, suburbs, the market town.
कटयाना—छेदयनम्, लायनम्, श्रोटयनम्...	To cause to cut.
कटा—छिन्नः, भिन्नः । ...	Linen.
कटन—चीरचण्डम्, वस्त्रशकलम् । ...	A slaughter, blood-shed, killed.
कटाई—{ कलमालुतिः, लेत्रलवनम्, लेत्र-	Reaping (the harvest) the harvest,
लवनशुकलम् (लुनाति—लुलाव	the price paid for cutting the } crops. }
कटार—झासपुंछी, खङ्गविशेषः । ...	A dagger, a polecat, a sword.
कटारमौकना—खङ्गवेधनम्, 'ते' प्रवेशनम्	To stab.
(प्रवेशयति) ...	.
कटाईकी भ्रातु—लूतिः, लवनर्तुः । ...	Harvest.

कटान—चीरखरडानि, पटशकलानि ।	... Clippings.
कटाक्ष—तिर्यग्दृष्टिः, आक्षेपः । आक्षिपति...	An amorous glance; a leer; a side-look.
कटीला—कंटकप्रायः, कलिकृतप्रदेशः ।	Thorny; active, charming, brave, name of a plant.
कटीलीश्रांख—कटाक्ष, कातराक्षिः ।	A killing look, bewitching eyes.
कटु—कटुरसः, मत्सरः, तीव्रणः ।	Pungent, hot, impetuous.
कटोरदान—पिधानम्, आच्छादनप्राप्तम् ।	A brass or copper vessel with a lid.
कटैहरो—कंटकारी, कुलीजुद्रा ।	A plant.
कटोरा—फंसः, फंसप्राप्तम्, पानभाजनम् ।	A brass, bowel, a cup.
कटोरी—चपका, धातुजशराधिका, फंसिका	A small bowel or cup of any metal, a gusset.
कटौती—उत्कान्तिः, अल्पता, न्यूनता ।	Discount, subtraction.
कठघरा—काष्ठप्रहम्, काष्ठालयम् ।	A rail-hut; a palisade, a wooden cage, bars.
कठरी—काष्ठस्थलम्, वृहत् कुराडः ।	A tub, plate, wooden trough.
कठ पुतली—काष्ठ पुत्तलिका (पृतगा-पाष्ठचालिका)	A puppet, a toy.
कठपुतलीकानाच—कारडपुत्तलिका नृत्यम् ।	Puppet show.
कठता—कंठावलिः, कंठाभरणम्, मुद्रामाला	A neck-lace, a charm, locket hung on the neck of a child.
कठफोडा—दार्ढियाणः, शतपञ्चकः ।	A wood-pecker.
कठिन—क्लिष्टम्, कठिनम्, दुर्लभम् ।	Difficult, trouble-some, hard, critical, solid, stiff.
कठिनता—क्लिष्टता ।	Stiffness, difficulty.
कठोर—कर्कशः, कूरः, निष्ठुरः, अकारणिकः	Cruel, relentless, solid, severe, hard-hearted.
कठोरता—कठिनता, क्लिष्टता, काठिन्यम्	Hard-heartedness, severity, cruelty.
कठौती—काष्ठस्थाली, काष्ठभाजनम् ।	A tube; plate, trencher, platter.
कड़क—तडितम्, तडित्यच्छब्दः, विद्युद्घोष	A crash; thunder; agility; clap, a crack, noise.
कड़ी—यूपः, स्तम्भः, छविः, दारखरडः ।	A beam, a rafter, link.
कड़ाह—कटाहः, अयस्स्थाली, अयस्पात्रम्	A large-iron-boiler, a caldron.
कड़ाही—लघुकटाहः, लोहस्थाली ।	A frying pan, a small iron boiler.
कड़ीयोली—कटुघच्छनम्, अश्लीलम्, दुर्वचनम् ।	Harsh or foul language.

कढ़ना—निस्सरणम्, अपसरणम् (सरति)	To be pulled out, to issue, to escape, to be drawn.
कढ़ी—कथिता, तेमनम्, निष्ठानम्. (कथति, काथः, कथनम्) ...	A kind of dish made by boiling the meal of gram with spices in sour milk curry. }
कृत—लेखनीमुख्यरेडः, विच्छेदः, विश्लेषः	Cutting the nib of a pen, the nib of a pen.
कतरब्धयोत—चीरधरण्डनम्, चीव्यनम् 'ति)	Cutting out.
कतरं २ रुठना—वावदनम्, वावदूक्यम् ति)	The sound by eating, to talk fruitless
कतना—तन्तुवेष्टनम्, गुणनम् (सूत्रायति) ...	To be spun.
कतरन...पट्टखरडः, चीरशकलम्। ...	Parings, clippings, shearings, cuttings.
कतरनी—कर्तृका, पट्टछेदनी । ...	Scissors.
कतरना—खरण्डनम्, कृत्तनम्, छेदनम् । ...	To cut; clip; pierce, prune.
कताई—तन्तुवेष्टनशुल्कम्, गुणनमूल्यम् ! ...	Spinning; the price paid for spinning.
कताईकरके खाना—तान्तवीवृत्तिः, (तार्कवी)	To live by spinning thread.
कताना—तन्तुवेष्टनम्, गुणयनम् । ...	To get spun.
कतराना—खरण्डनम्, श्रोटयनम् (यति) ...	To cause to clip, to leave the high road, stealing away by paths,
कतीरा—वृक्षनिर्यासविशेषः । ...	a medicinal gum. }
कथरी—कन्था, साथरी, आस्तरणम्, कुप्य ।	Bedding.
कथन—भापणम्, आख्यानम्, वर्णनम् ति । ...	To tell, to say, to relate, relating
कथा—गाथा, इतिहासः, आख्यानिका ।	A story, sermon, religious recital.
कृद—दैध्यम्, आयामः, लम्यता ।	Stature; size, height.
कृद्र—उप्रातिः, यशः, कीर्तिः, आदतिः	Worth, value, merit, honour, quantity, appreciation.
कृदमवृक्ष—भूनीपः, पियकः, हरिप्रियः । ...	Naucleoorientalis.
कृदम—पदः, अंग्रिः, चरणः ।	A space; a step, a foot-step.
कनक—हेम, रक्षमः, तपनम्, स्वर्णम् । ...	Gold, plant.
कनकटा—विश्वकर्णः (छिन्नत्तिः × विच्छेदः)	Ear-cropt, crop-eared.
कनकी—सस्यकणः, तराङ्गुलकणः ।	Broken rice; ground rice.
कनकौआ—चंगः, पश्चिमकः । ...	A pot-herb, a large paper-kite.
कनपटो—कपोलोच्चर्वपदेशः, कण्ठपुटम् । ...	The temples, the upper part of the side of the face

कनसजूरा—कर्णजलौका ।	... Centipede.
कनछेदन—कर्णवेघः, (विश्वति, छिदते) ..	The ceremony of boring a child's ears, boring the ears.
कनफटा—भिजुकविशेषः ।	... Split-eared, a Jogi.
कनी—मणिकणः ।	... A spark of diamond,
कनफुसी—कर्णेजपः, कर्णेरोदनम् ।	... Whisper.
कनात—ज्वनिका, तिस्करणी, अतिसीरा ...	The wall of a tent, surrounding a tent,
कने—उपान्तम्, अन्तिकम्, अभयर्णम् । ...	Near, adjacent to, at, within, at hand.
कनेर—करवीरः, श्वेतपुष्पः, शतकुम्भः ...	The oleander.
कनौडा—आथितः, परायतः, आश्रयति ..	Bashful, dissident, favoured, standing in awe of.
कना—कर्गलचिलवंशः ।	... The part of the paper kite to which the string is tied.
कनास—कूरः, धातकः, बधकः ।	... Cornice, a sweeper, a niggard, ill-tempered person.
कन्या—दुहिता, पुत्री, सुता, कुमारी । ...	Girl under sixteen, a daughter.
कपकपी—वेपनम्, कम्पनम्, (ति-ते) ...	Trembling, quivering.
कपकपीचहना—रोमहर्षणम्, रोमाच्चति	To shiver with cold.
कपट—छुझ, ध्याजम्, उपधा, मिपः । ...	Deceit, fraud, trick, cheating circumvention.
कपटी—माषी, छुली, छायिकः ।	... Insincere; fraudulent, dishonest.
कपड़ा—पटः, धासः चैतम्, अशुकम् । ...	Cloth, clothing.
कपड़ापहिना—वस्त्रपरिधानम् + धत्ते ...	To put on clothes.
कपड़ारंगना—वस्त्ररञ्जनम्, (रञ्जति + ते)	To dye cloth, to become a fakir.
कपड़ौतीकरना—वस्त्रेणमार्जनम्, यति)	To strain, to sift thoroughly.
कपड़ोंसेहोना—रजोऽवलम्बनम् ।	To have the menses.
कपाट—अररम्, द्वारपिधानम् ।	A shutter; a door pannier; leaf of a door.
कपाल—शिरः, उत्तमाङ्गः, शुक्लम् ।	The forehead, skull, head, cranium, fate.
कपालकिया—आध्यदेहिककिया ।	Breaking the skull of corpse.
कपालफूटना—कपालस्फोटनम् (उत्पाटति	To get one's skull broken, to be unfortunate.
कपास—कर्पासः, सूचपूष्पा, तुला ।	Undressed cotton; the cotton plant.
कपासी—कपिशः, कर्पासवर्णः ।	Light green.
कपि—पानरः, शायदासृगः ।	An ape, a monkey.

कपिला—कपिलधेनुः ।	... A brown cow.
कपूत—कुसुतः, कापुत्रः, फू पुत्रः ।	... A degenerated son; a bad or wicked son
कपूर—कपूरम्, सिताम्बः, हिमशालुका...	Camphor; name of a flower.
कपूरा—भजाविक (अज) वृपाणम् ।	Testicles of a ram or he-goat.
कफ—श्लेष्मा, कफः, लाला ।	... Phlegm, watery froth or foam in } general.
कफन—शवपटः, मृतकवस्त्रम् (चीरम्)	A shroud; a coffin,
कफनचोर—शवचीर मोपकः ।	... A shroud stealer, miscreant, a plunderer.
कफनागा—शुघदहनम्, निशातः + दहति)	To shroud, to dress for the grave, } to bury.
कफाक्षत—प्रतिनिधीकरणम् ।	Pledge; surety, bail.
कद—कदा—कदि—यस्मिन्काले ।	When, at what time?
कद्यका—कदा प्रभूति, किंकालीनम् ।	Since when, of what?
कदड्डी—वालकीडा, गच्छतप्रावता ।	A boys' game.
कद्या—चित्रम्, करुरम् ।	Grey, dirty-white, variegated, white.
कद्ज—अजीर्णम्, अपाचकता,(जीर्णठिति)	Costiveness; possession, seizure,
कद्जा—स्वत्वम्, अधिकारः, वशः ।	Grasp, gripe; possession, holding.
कद्याव—शूल्यम्, मासम्, वुस्तम्	Roasted-meat, a roast.
कद्यावी—वुस्तादः, शूल्यादः, (अत्ति)	One who roasts.
कद्याङ—पुरालोकणराशि ।	Old damaged goods, rubbish, broken } furniture
कवि—पद्यनिर्माता, रचयिता ।	Poet, bard.
कविता करना—पद्यरचनम्, (रचयति + निर्माति) ...	To be a poet.
कवित्त—पद्यविशेषः, छन्दः ।	A kind of verse.
कवीला—कुटुम्बः, ।	A tribe; wife, family.
कवूतर—कपोतः, पारावतः, कलरवः ।	A pigeon.
कवूतरी—कपोती नटनी, नर्तकी ।	Village dancing woman.
कवूलना—स्थीकरणम्,(उररी,अहीकरोति	To accept, to assent, to make a con- } fession.
कवूलियत—प्रतिक्षापत्रम्, उररीपत्रम् ।	A written agreement, the counter } part of a lease.
कभी—कदापि, कर्त्त्यपि, ।	Ever, some time or other, seldom; }
कभी कभी—कदाकदापि, विरलम् ।	now and then.
कभी के—महतीवेला, चिरम् ।	Some time or other, first or last.
	Long ago.

कभीनहीं—न कदापि, ।	Never, no, never.
कभी न कभी—विरलम्, चिरकाले ।	First or last, some time or other.
कम—न्यूनः, स्तोकः, अल्पः, सूदमः ।	Deficient, little, few, less, seldom.
कमश्चक्ल—मूढः, स्वल्पधीः, अबोधः ।	Stupid, ignorant.
कमश्चक्ली—मूढता, जाड्यम्, अबोधता ।	Stupidity; folly.
कमश्चसल—पामरः, नीचः, अधमः ।	Low-bred.
कमवश्वत—द्रुतदैवः, दुर्दैवः, मन्दभाग्यः ।	Unfortunate, unlucky.
कमवश्वती—आपत्तिः, कष्टम्, दुर्दैवता ।	Adversity, misfortune, misery.
कमवश्वतीके दिन—आपत्तकालः, दुर्दिनानि ।	Evildays.
कमवेश—न्यूनाधिकम्, प्रचुरमूल्यम् ।	Mor or less, there-about.
कम फुरसत—अनवकाशः, स्तोकावकाशः ।	Want of opportunity or leisure.
कमहिम्मत—भग्नसाहसः, हताशः,	Spiritless, cowardly, unsparing.
धैर्यधंसः ।	
कम कम—न्यूनतरम्, स्तोकम् ।	A little; little by little.
कमखर्च—मितव्ययः, स्वल्पोत्सन्नम् ।	Moderate expenditure.
कमखर्ची—मितव्ययता, अल्पव्ययता ।	Parsimony, niggardliness.
कमखुराक—मिताहारी, अल्पव्ययता ।	Abstentious, sparing in diet.
कमख्वाव—कुमिजघासः, द्वीमं, पट्टः ।	A silk, insomnia.
कममिठनती—मन्दः, प्रभीलः, अलसः ।	Indolent.
कम नसीबी—दौर्भाग्यम्, मन्ददैवता ।	Misfortune, bad luck.
कम क्दर—मन्दादरः, अल्पमानम् ।	Worthless, mean, vile..
कम क्दरी—निरादरता, मन्दादरता ।	Degradation.
कम कीमत—स्वल्पार्घः, अपहर्घः ।	Low priced; of little value,cheap.
कमकुब्यत—कुशः, अपीचरः, अश्पशक्तिः ।	Weak; power-less;
कमसेकम—न्यूनान्यूनम्, अल्पतरम् ।	Very little; at least.
कमशौक—स्वल्पस्वच्छिः, अस्वच्छिः ।	Indifferent.
कमतर—स्तोकतरम्, अल्पतरम् ।	Less, meanest.
कमजहन—मन्दधीः, कुंठितवुद्धिः ।	Without abilities, dull.
कम जोरी—काश्यम्, दुर्वलता, कुशता ।	Weakness, infirmity.
कमर—कटिः, थोणिः, ककुडता ।	The loins, the waist; girdle.
कमर वैठना—कटिथथनम्, कुशीभाषः ।	To become weak.
कमरथ—कारुकः, कर्मसङ्कः ।	Caranbota.
कमर घन्द—नीबी, घन्धत्तम् ।	A girdle; a zone.

कमरवन्दधार्थना—नीयीवन्धनम् ।	... To be girt.
कमर वन्दी—कटिवन्धनम् , प्रसज्जा ।	... Preparation for battle army.
कमरका ढोला—शीर्णश्रोणि:, मन्दः, ।	... Weak in the loins, impotent.
कमरबोलवैठना—कटिनिरसनम् (ते)	... To sit at ease.
कमल—हन्दीधरम् सरोजम्, पद्मः ।	... The lotus.
कमर खोलना-कटिनिरसनम् कार्य- विसर्गः	... To quit service.
कमल खिलना—पश्चाद्सनम्, विकसनम् , ति	... To be refreshed.
कमर मज्जूत करना—कटिपोषणम् , उच्चेजनं + उच्चेजयति (उत्साहयति)	... To undertake a work of expense.
कमर रहजाना- कटिपीडनम्, (हयथनम् , व्यथयति)	... To have a pain in the loins:
कमर थामना—धृतिदापनम्, दापयति सहायकरणम्	... To support, to help.
कमर टूटना—श्रोणि भञ्जनम्, नैराश्यम्	... To be hopeless, to be broken, to } become hump-backed. }
कमरा—कोषम्, भवनम्, शाला ।	... An appartment,
कमल गट्ठा—पश्चामूलम्, धीजकोशः, घणटकः ।	... The edible seed of the lotus.
कमलवाय—कामला.	... A disease, jaundice.
कम्बल—रखलकः, उर्णाचिलम् ।	... A blanket.
कमान डोर—प्रत्यञ्चा, धनुर्गुणः ।	... A chord of a circle.
कमान (कमठा)—चापः, कोदण्डः, धनुः ...	... A bow; a stick, an arch, fiddle.
कमानगर—धनुकर्त्ता, कोदण्ड निर्माता..	... Bone setter.
कमान खीचिना—चापाकरणम् (ति)	... To bend a bow.
कमाना—अर्जनम्, वृत्तिसंपादनम् ।	... To work, to perform, to earn, to per- petrate. }
कमोल—उत्कृष्टता, चरमता, उच्छ्रयता ।	... Completion; perfection.
कमी—श्रुटिः, न्यूनता, शून्यता ।	... Deficiency, loss, paucity.
कमीन—पामरः, अधमः, किङ्करः ।	... Menial, servants, the lower caste, } low, mean. }
कमेरा—थमो, अर्जयिता (थाम्यति अर्जयति)	... Labourer, earner, laborious.
कम्पाना—घेपयनम्, कम्पयनम्, 'ति,	... To shake, to cause to tremble.

कभीनहीं—न कदापि ।	Never, no, never.
कभी न कभी—विरलम्, चिरकाले ।	First or last, some time or other.
कम—न्यूनः, स्तोकः, अल्पः, सूक्ष्मः ।	Deficient, little, few, less, seldom.
कमश्चक्ति—मूढः, स्वल्पधीः, अबोधः ।	Stupid, ignorant.
कमश्चक्ति—मूढता, जाड्यम्, अबोधता ।	Stupidity; folly.
कमश्चसल—पासरः, नीचः, अधमः ।	Low-bred.
कमव्यख्त—इतदैवः, दुदैवः, मन्दभाग्यः ।	Unfortunate, unlucky.
कमव्यख्ति—आपत्तिः, कष्टम्, दुदैवता ।	Adversity, misfortune, misery.
कमव्यख्तिके दिन—आपत्कालः, दुर्दिनानि ।	Evildays.
कमवेश—न्यूनाधिकम्, प्रचुरमूलयम् ।	More or less, there-about.
कम फुरसत—अनवकाशः, स्तोकाशकाशः ।	Want of opportunity or leisure.
कमहिमत—भगतसाहसः, हताशः,	Spiritless, cowardly, unsparing.
धैर्यधर्वसः ।	
कम कम—न्यूनतरम्, स्तोकम् ।	A little; little by little.
कमखर्च—मितव्ययः, स्वल्पोत्सन्नम् ।	Moderate expenditure.
कमखर्ची—मितव्ययता, अल्पव्ययता ।	Parsimony, niggardliness.
कमखुराक—मिताहारी, अल्पव्ययता ।	Abstentious, sparing in diet.
कमख्यात—कुमिजयासः, क्षीमं,	A silk, insomnia.
पट्टः ।	
कममिहनती—मन्दः, प्रमीलः, अलसः ।	Indolent.
कम नसीबी—दौर्भाग्यम्, मन्ददैवता ।	Misfortune, bad luck.
कम कृदर—मन्दादिरः, अल्पमानम् ।	Worthless, mean, vile.
कम कृदरी—निरादरता, मन्दादरता ।	Degradation.
कम कौमत—स्वल्पार्थः, अपहर्यः ।	Low priced; of little value, cheap.
कमकुब्बत—कृशः, अपीचरः, अश्पशकिः ।	Weak; power-less;
कमसेकम—न्यूनान्यूनम्, अल्पतरम् ।	Very little; at least.
कमशौक—स्वल्परुचिः, अरुचिः ।	Indifferent.
कमतर—स्तोकतरम्, अल्पतरम् ।	Less, meanest.
कमज़हन—मन्दघीः, कुठितवृद्धिः ।	Without abilities, dull.
कम ज़ोरी—काशर्यम्, दुर्बलता, कृशता ।	Weakness, infirmity.
कमर—कटिः, श्रोणिः, ककुञ्जता ।	The loins, the waist; girdle.
कमर वैठना—कटिश्चथनम्, कृशीभावः ।	To become weak.
कमरख—कारुकः कर्मरङ्गः ।	Caranbota.
कमर घन्द—नीबी, घन्धनम् ।	A girdle; a zone.

कमरवन्दीधना—नीवीवन्धनम् ।	... To be girt.
कमर घन्दी—कटिवन्धनम्, प्रसज्जा ।	... Preparation for battle army.
कमरका ढोला—शीर्षधोणि:, मन्दः, ।	... Weak in the loins, impotent.
कमरखोलवैठना—कटिनिरसनम् (ते)	... To sit at ease.
कमल—इन्दीवरम् सरोजम्, पद्मः ।	... The lotus.
कमर खोलना-कटिनिरसनम् कार्य-	To quit service.
विसर्गः	...
कमल सिलना—पद्महसनम्,	To be refreshed.
विकसनम्, ति	...
कमर मज्ज्यूत करना—कटिपोषणम्,	To undertake a work of expense.
उत्तेजनं + उत्तेजयति (उत्साहयति)	...
कमर रहजाना-कटिपीडनम्,	To have a pain in the loins:
(व्यथनम्, व्यथयति)	...
कमर थामना—धृतिदापनम्, दापयति	To support, to help.
सहायकरणम्	...
कमर दूटना—शोणि मञ्जनम्, नैराश्यम्	To be hopeless, to be broken, to } become hump-backed.
कमरा—कोषम्, भवनम्, शाला ।	...
कमल गट्ठा—पद्ममूलम्, धीजकोशः,	... An appartment,
घण्टकः ।	... The edible seed of the lotus.
कमलवाय—कामला-	...
कम्बल—रखलकः, उर्णविलम् ।	... A disease, jaundice.
कमान डोर—प्रत्यञ्चा, धनुर्गुणः ।	... A blanket.
कमान (कमठा)—चापः, कोदण्डः, धनुः ...	... A chord of a circle.
कमानगर—धनुकर्ता, कोदण्ड निर्माता..	A bow; a stick, an arch, fiddle.
कमान स्वाँचना—चापाकर्षणम् (ति)	Bone setter.
कमाना—अर्जनम्, धृतिसंपादनम् ।	To bend a bow.
कमाल—उत्कृष्टता, चरमता, उच्छ्रयता ।	To work, to perform, to earn, to per- } petrate.
कमी—शुद्धिः, न्यूनता, शून्यता ।	... Completion; perfection.
कमीन—पामर, अधमः, किङ्करः ।	... Deficiency, loss, paucity.
कंसेरा—थमी, अर्जयिता (शास्त्र्यति	... Menial, servants, the lower caste, }
अर्जयति)	... low, mean.
कम्पना—घेपयनम्, कम्पयनम्, 'ति,	... Labourer, earner, laborious.
	To shake, to cause to tremble.

कम्पू—सेनानिवेशः, निवेशः शिविरम् ।	... Camp, encampment.
कम्पास—दिग्बोधकयंथम् ।	... A theodolite, compass.
कम्पा—पाशः, घन्धनम्, जालम् ।	... A stick with birdlime attached used to catch birds.
करदा—अवशिष्टभागः,	... Balance, exchange.
कर—हस्तः, राजदेयभागः, शुल्कः ।	... The hand, tax; fee, tribute, custom.
करधनी—क्रौची, रशना, मेखला ।	... A zone, girdle, cordon.
करवा—नलयुतकुम्भिका ।	... A pot with a spout, a pipkin.
करवट—पाश्वम्, कक्षः, शयनम् ।	... Side ways, side, sleeping on the side.
करम—भाग्यम्, दैवः, कार्यम् ।	... Fortune, fate, destiny; office, act.
करवटे च दलना—दक्षिण धामपाश्वर्वर्थतनम्	To turn, to feel uneasy.
करक—घ्यथा, शूलम् धाघा, घेदना ।	Pain, ache, rankling.
करछी करछुल—चमसः, थ्रुवः, दर्ढी ।	A large spoon; a piddle.
करवी—प्रकाएङ्डदण्डः, कलमादण्डः ।	Stalks of maize used as fodder.
करसी—करीपः, शुष्कगोमयकरपट्टिका ।	A small lump of cowdung dried for fuel.
करन हार—सम्पादकः, कारकः, कर्ता, ...	Maker.
करहियत—भारः, कुच्छना, खेदः,	Disgust, detestation.
आकुलता	...
करहियत करना—पीडनम्, धाघनम्, ते ।	Aversion, disgust, to sigh.
कर्त्तव्य—काठिन्यम्, द्रविणता ।	Hardness, stiffness.
करहाना—आर्त नदनम्, हाहाकारः ।	To sigh, to utter a moan.
करना—अनुष्ठानम् (करोति, आचरति) ...	To do, to make, to form, to perform, to act.
कर्ता—कठिनम्, द्रविणम्, मूर्तिमत् ।	Hard, stiff.
फराना—कारयणम्, अनुष्ठानम् (पयति)	To cause to do.
फरारा—तटः, कूलम्, तीरम्, उपान्तम् ।	Bank of a river, hard, strong, stiff.
करायल—भापवटिका, क्वाथः,	Rosin, resin, Nigella Indica.
भगदः ।	...
करतूत—हृत्यम्, कार्यम्, कृतिः ।	Action, business, deed.
कराद—कटाहः, अयस्पात्रम् ।	An iron boiler, caldron, a frying pan a tray.
फरम हीन—हतदैवः दुर्भाग्यः ।	Unfortunate, unlucky.
फरम कला—दर्विका, गोजिहा ।	A cabbage.
कर्म कर्ता—प्रवन्धकः, कार्यसम्पादकः ।	The superintendent.
कर्म कारण—मन्त्रादिधर्मशालम् ।	The whole body of hindu ceremonies.
कर्मफोड—कुर्दैवः मन्त्रभाग्यः ।	Unlucky; fateless.

कर्म फूटना—प्रारब्ध विकृतिः;	To have bad luck, to suffer loss.
विकारः	...
कर्म धर्मी—पुण्यात्मा, कर्मकाएडी।	Devout, virtuous, honest.
कर्मर्म—चर्वण ध्वनिः, (चर्व्यति)	...
कर्ण—शोत्रम्, शवणम्, कर्णो।	A grating, creaking sound.
कर्ता—स्तषा, विधाता, प्रजापतिः।	The ear, instrumental case.
कर्तव्य—अनुष्ठेयम्, सम्पादनीयम्।	Maker, creator, nominative case.
कर्त्तालि—करतलध्वनिः, (खः)	...
करगह—तन्तुयायापणम्, (धीधिका)	A kind of small cymbal.
करील—गूढपत्रः, करीरः, शाकपुष्पः।	A weaver's shop, loom.
कर्त्तवा—तलयुत कुम्हिमका।	Coper.
करुआ—कटुः, तिकः।	...
करुआयोल—दुर्यचनम्, कदुयचनम्।	A pot with spout,
करेला—कारवेलम्, कठिल्लका, वृहद् वल्ली।	Bitter; astringent.
करींदा—ककुन्दरः, ताप्रचूडः,	...
मुदुच्छुदः।	Harsh word.
करोड़—कोटि, दशलक्षम्।	...
करोड़पति—कोट्यव्यक्तः (पतिः)	A kind of bitter vegetable of bitter taste.
कलम—लेखनी, मिश्रणम्, सन्धिः।	The corinda; a sour fruit, Blumea Adorata }
कलक—पश्चात्तापः, खेदः।	...
कलई—पुस्तम्, लेपनम् (लिङ्गति)	Ten millions.
कल—शवः, हाः, परेद्युः, गतेऽहि।	A possessor of a karor.
कल—तन्त्रम्, मुद्रणम्, स्थास्थ्यम्।	...
कल से वैठना—स्वस्थतावलम्बनम्।	A reed for writing, a pen, cutting of trees for planting }
कलगी—पिञ्ज्रम्, शिखा, शिखरः।	Disquietude; anxiety, keen regret.
कलसा—कुम्भः, घटः, कलशः, जलपत्रिम्	White-washing, tinning.
कलयना—तृणानि वेशनम् (रोचते)	...
कला—पोडशोभागः, कला, रेखा।	To tomorrow, yesterday.
कलह करना—विवदनम्, ते, कलहः।	Machine, case.
कलाघा—दीक्षासूत्रम्, रक्तसूत्रम्।	To be comfortably settled.
कलाई—मणिघन्धः, हस्तः, प्रकोष्ठसन्धिः	An aigrette, the prince's feathers.
	...
	A metallic water pot, a dome.
	cupola, spire.
	...
	To grieve, to be sorry.
	A digit, 16th part of the moon's diameter.
	...
	To quarrel, to make a noise.
	A clew, a reel, a skin.
	Wrist, a kind of pulse.

कलावच्चू—हैमसूत्रम्, रौक्ष (राजत)	Gold or silver thread.
तनुः ।	
कलाम—कथनम्, उक्ति; भाषणम् ।	A speech, a discourse, a conversation.
कलार—मध्यविकेता, सुराविकयी (विक्री-गति)	A distiller.
कलार खाना—गज्जा, मदिराहटः ।	Distillery, public house.
कली—कुड्सलः, कलिका वृन्तम्, मुकुलम्	
कुलील—स्व ल्पम्, न्यूनम्, ऊनम् ।	A bud.
कलेजा—हृत, हृदयम्, यकृत् अग्रमांसम्...	Little; scanty, moderate.
कलेजा छेदना—यकृत्तञ्चनम् (तञ्चते)	The liver, heart; spirit, courage, pluck.
कलेजा हाँपना—हृदयेपनम्, उच्छ्वसनम्	To pierce the heart.
कलेजा खुरचना—हृत्संकीर्णनम् (क्षुध्यति)	To be afraid, to suffer.
कलेजे में आगलगना—अन्तर्दाहः (तापः तृपा)	To feel hunger.
कलेजी—हृतपललम्, यकृन्मांसम् ।	To feel burning thirst.
कलेश—पीड़ा, व्यथा, व्याधिः, कष्टम्	The liver of an animal.
कलेऊ—खेटः, जलपानम् ।	Sickness; pain, trouble, distress.
कलोल—विलासः, हृष्पः, क्रीड़ा ।	Food, to eat a breakfast, a luncheon.
कलौंजी—पलाएडुबीजम् ।	Wantonness, friskiness, play, sport gambol.
कलंक—उपकोशः, कुत्सा, जुगुप्ता-र्गा, परीवादः, निन्दा,	Small blackish triangular seed.
कलङ्कित—गहितः, कुत्सितः; ज्ञुगुप्तितः...	A spot or mark, abuse, calumny, accusation, reflection; scandal, blemish.
कलंडर—पञ्चाङ्गम्, सूची ।	Defamed, blemished, calumniated.
कलपघृत—मन्दारः, पारिजातः ।	Calendar, almanac, a list of criminal cases.
कलपना—कृत्रिमता, ।	A tree of Indra's heaven.
कलिपत—कृत्रिमः ।	A scheme; a contrivance, a plan, an imitation.
कल्पड—अनुर्वरा, उपरः, घन्धा ।	Made; arranged, artificially produced.
कवच—धारयाणः, उरश्लुदः, वर्म ।	Barren, sterile, barren land.
कशा—वेत्रम्, चर्मनधिका ।	Armour, mail, a drum used in battle.
कशिश—आकर्षण्यकिः, (आकर्षति)	A whip, lash.
कशेद—उशीरमूलम्, वीरण्यवीजम् ।	Attraction.
काट—पीड़ा, व्यथा, व्यथा; सङ्कटः ।	Scirpus-Kysoor, fibrous root.
	Penury, distress, difficulty.

कष्टदेना-पीडनं, वाधनम्, व्यथनम्,	To trouble, hurt, to distress, to afflict.
(पीड़यति, वाधते, व्यथते) ...	
कसक-पीडा, व्यथा, वेदना, दुःखम् । ...	Pain.
कस—सारः, चलम्, दहांशः रागः रसः । ...	Power, strength, assay, the decoction of a colouring substance.
कसक निकालना—व्यथोन्मूलनम्, । ...	To relieve pain.
कसकना—पीडनम्, व्यथनम् । ...	To suffer pain, to be painful.
कसकुट—कंसः, आरकूटः । ...	Bell metal, an alloy, mixed metal.
कसना—यंत्रणं, घन्थनम्, वेष्टनम्, पीडनम्	To tighten, to tie, to bind; to press.
कसर निकालना—प्रतिपीडनम्, पिणीड़ ...	To take revenge.
कसर—न्यूनता, अल्पता, त्रुटिः । ...	Loss, breach, a fraction, want, rout.
कसरत—व्यायामः, प्राचुर्यम्, प्रमूतना । ...	Exercise; abundance; majority, plurality, usage.
कसरत करना—व्यायाम करणम् । ...	To exercise, to practise.
कसरतीशादमी-शूरः, मङ्गः, व्यायामकर्ता	Athletic.
कसरती वदन—व्यायामकारः (पीवरः) ...	A well developed.
कसतूरा—शुकताविशेषः, । ...	An oyster.
कसतूरी—मृगनाभिः, मृगमदः । ...	Musk.
कसधाना—चन्धयनम्, मुद्रापणम् । ...	To cause to tighten.
कसव—व्यभिचारः, रूपाजीववृत्तिः । ...	Profession.
कसवी—रूपाजीवा, गणका, वेश्या ।	Prostitute,
कसयाना—वासनम्, कपायनम्) यते) ...	To become astringent.
कसकुट—कंसः, आरकूटः, (धातुयिं) ...	Bell metal.
कसी—आवदारणी, कुदारः, खनित्रम् । ...	Hoe, a measure about six feet in length
कसीला—कपायितम् । ...	Bitter; pungent.
कसीदा—तन्तुपुष्पसीवनम् (टंकनम्) ...	A kind of needle work.
कसीस—कासीसः, धातुकासीपः ।	Plant, green vitriol.
कसेरा—कंसकारः, (करोति-चकार) ...	Brazier.
कसेद—गुण्डकम्दः, छुद्रमुस्ता । ...	Scripus-Kysoot.
कसौटी—निक्षयोपलम्, परीक्षोपलम् । ...	A touch-stone, test, proof.
कस्तूरी—गंधधूलिः, मदाहा । ...	Musk.

कस्वा—ग्रामः, ग्रामिका ।	... A town.
कहन—कथनम्, भणनम्, भापणम् ।	... Saying, proverb.
कहना—आशापनम्, (ब्रवीति-भणति)	... To tell, to say, to speak, to relate to order.
कहगल—कर्दमः, क्लिनः, पंकः, कुट्रिमः	... Mud, plaster for walls.
कहा—उक्तम्, भणितम्, भापितम् ।	... Said, told,
कदाना—सन्दिशनम्, आशापनम् (ति)	... To cause to speak.
कहानी—कथा, इतिहासः, गाथा ।	... Story, tale, fable.
कहां—कुत्र, कस्मिन् स्थाने ।	... Where.
कहांका—कुत्रत्यः ।	... To what degree?
कहांसे—कुत्र: कस्मात्स्थानात् ।	... Whence.
कहांतक—कुत्र पर्यन्तम् ।	... How far, how long?
कहार—कैवर्तः, धीवरः, मत्स्यजीवी ।	... Water carrier, a slave, a scullion.
कहावत—उदाहरणम्, उपमा, हष्टान्तः	... A proverb, a saying, an adage.
कहीं—कुत्रचित्, कस्मिन्श्चत्प्रदेशे ।	... Some where, where-ever, anywhere.
कहीं और—अन्यत्र, कुत्रचित्, (अपि)	... Elsewhere.
कहीं कहीं—यत्र तत्र कुत्रचित् ।	... Here and there.
कहीं नहीं—न कुत्रापि, अकुत्रोऽपि ।	... No where, somewhere or other.
कहला भेजना—सन्दिशनम्, दौत्यम्, (दिशति)	... To send a message, to inform,
कहलाना—प्रेरणम्, सन्देशनम् (प्रेस्यति)	... To cause to say, to be called.
कहना सुनना—जलपतथुतता ।	... Dispute, altercation, consideration.
कहनामानना—आशापालनम् (यति)	... To obey.
कहने में—आशानुसारी (अनुसरति)	... Under one's order; obedient.
काई—किटम्, जलनीलिका, भलम् ।	... The green skum on stagnant pools, fur, rust, moss.
फाईलगना—फिटप्रसारः, (लगति)	... To be mouldy.
काइयां—विचक्षणः, पटुः, शठः, घावदूकः ।	... Cunning, miser, a tribe of Marvaris.
कांकडासीगो—शृङ्खली, कर्कटशृङ्खिका ।	... Medicinal plant.
कांक्ष—कक्षः, कुक्षिः, घाहमूलम् ।	... The arm-pit.
काइयांपन—पटुता, घावदूकता ।	... Sharpness, cunning.

काँचमा—आर्तनदनम्, रोदनम्, (रोति)	To grunt, to strain (at stool)
कांच—काचः, क्षारः ।	Glass; a bluish glass made from sand.
कांजीदौस—पशु धारागार, निरोधशाला...	A cattle pound, a lock-up.
काटा—कंटकः, शूलः, मानतुला ।	A thorn, spine, a park, small scales.
कांड—उच्छ्वासः, अध्यायः, घर्गः ।	A section, part, division, chapter, sport.
कांण—एकाक्षिः, काणः ।	One eyed man.
काँप—काएडम्, धनुराकारो वंशखंडः । ...	The tusk of a boar, the bow of a kite.
कांपना—वैपनम्, कमरन् (ते) चलनम् । ...	To tremble, to shiver, to shake
कांघर—काचः, स्फन्धवाहः शिक्षितः । ...	Two baskets attached to either end of a pole used by hindu pilgrims to carry holy water &c. the Ganges.
कांस—पोटगालः, कासः, इच्छगन्धा ।	A kind of grass.
काक—धर्मांतः, धलिभुक, वायसः ।	A crow, raven.
काका—पितृव्यः, जनकप्राप्ता ।	Paternal uncle.
काकी—पितृव्या, मातृयात्री ।	A paternal aunt.
कागजः—कर्गलः, लेखनपत्रम् ।	Paper.
कागजःकेघोडे—विकापनपत्रम्, पत्रापत्रि...	Active correspondence.
कागजीघोडेदौड़ाना—लेखालेखि, सूचनम्	To keep up brisk correspondence.
कागज़लिखयाना—प्रतिक्षा (प्रष्टुपत्र) लेखनम् (पति) । ...	To take a bond.
काग—(डाट) पिधानम्, पिधानी ।	Cork.
कागजमिलाना—क्षुणपत्रनिरीक्षण “ति” (परिशीलनम्) ।	To examine or check accounts,
कागजपत्र—पत्रपुस्तिका, देयोपादेयप— प्रपुज्जम् ।	A written document.
कागजस्थाहकरना-वर्णविन्यसनम्, लिपि:	To scribble.
कागजी—सूदमः, लेखदः, लिपितः, लिखति—लिलेख, अद्वितम् ।	A stationer, a paper maker, thin.
कागजीनीवू—निम्बुकः, ।	A lime.
काढी—मालाकारः, जातिविशेषः ।	A gardener.
काज—(काम) कार्यम्, कर्म, कर्तव्यम् ।	Business, an action, affair, work }
काज—पटप्रथिच्छद्रम्, सन्धिः ।	A button-hole.

१ गयन्त मे लेखयति २ सन्धरे ।

काजल—कज्जलम्, अज्जनम्।	... Lamp black, soot.
३ ४ काट—चिच्छेदः, ब्रणः, कृत्तनम्— ५ (ति + छिन्ति)।	A cut, bite, wound, a chip, separation, loss.
६ काटकरना—खण्डनम्, ब्रणकरणम्, ७ (खं० ति)।	To wound, to cut, destroy.
८ काटखाना—दंशनम्, दन्तच्छेदनम्, ९ (छिन्ति)	To bite.
१० काटकूट—विभागः (विभजते) ११ निराकृतिः, न्यूनता।	To clip; to deduct, to correct, to prune.
१२ काटछांट—हृष्टनम्, कृत्तनम्, खंडनम् ...	Cutting.
काटना—छेदनम्, (असिना, चिच्छेद)।	Blood-shed; to disjoin; to sever, to laminate.
काठ-काष्ठम्, दाढ़, इन्धनम्।	Wood, timber, stocks, hard, cruel.
काठकीहांडी-काष्ठस्थाली, (पात्रम्)।	A wooden pot, anything frail.
काठकधार—समिदादि, इन्धनम्।	Wooden articles.
काठकाउळ—मूढ़, अशः, (काष्ठोलूकवत्)	A sad block-head; an arrant fool.
काठमेषांवदैना—काष्ठे तिगडनम्, कारागारे प्रवेशः प्रविशति ।	To be imprisoned, to be in the stocks.
काठी—कुथम्, आस्तरणम्, पृष्ठाच्छादनं	Body, frame, a saddle, shape.
काढा—क्षवाथः, आसवः पाकः।	Decoction.
कातना-वेष्टनम्, गुणनम्, तन्तु कर्म ।	To spin.
कातिक—कातिकः, मधुमासः ।	The name of a month.
कातिव—लेखकः, प्रतिष्ठापत्रलेखकः	Writer, clerk, bond writer.

३ छिन्तिरण्य० में लेदयति ४ कृत्तति ५ लिट् में चिच्छेद ६ खण्डयति ७ कृत्तिरिहतम्, मतुप में, तथार्न = दंशति ८ कर्में दण्म १० विभक्तम् ११ निराकरोति १२ लुनाति लिट् में स्त्रीलाभ ।

कान से उड़ादेना—ध्याननिरोधः, अथवणम्	To pay no attention, to disregard.
कान देकर सुनना—दत्तचेतसाः, श्रवणम्...	To hear attentively.
कान धरना—श्रवणगोचरः, श्रवणम्, ...	To listen, to give ear.
कान का परदा—कर्णच्छ्रद्धिः, ...	The drum of the ear, tympanum.
कान खड़ेकरना—कर्णोत्थापनम् श्रवणो-	To pick up one's ears.
नन्यनम्, उन्नयति । ...	
कान काटना—श्रेष्ठता, उच्छ्रयता । ...	To get the better of, to surpass, to } out-wit.
कान खड़ेहोना—श्रवणम्, उन्नतश्रवणः	
चकितीभावः, उन्नतकन्धरः । ...	To be alarmed.
कान खोलना—सूचनम्, विश्वापनम्,	
विहृतिः ...	To inform, to warn, to open one's ear.
कानका मैल—पिञ्जूपम्, कर्णमलम् ...	Ear-wax.
कानमलना—कर्ण मर्दनम्, कर्णपीडनम्	To punish, to chastise.
कानमें कहना—कर्णेजपनम्, रद्दस्पकथनम्	To whisper, to tell.
कानमें पहना-कर्ण गोचरः, श्रवणम् ...	To be heard.
कानमें तेलडालके घैठना—अथवणम्, अश्रुतिः	To be headless, to be negligent.
कानमें ठेठहोना—वधिरत्वम्, (त)एहता ...	To be deaf to.
कान न हिलाना—तूष्णीम्भावः मौनाव-	To be silent, to be tamed or docile.
लम्बनम् (ते) । ...	
कानपरजून रिंगना - चित्तोद्रेकः	To produce no effect, disregard.
कर्णेऽकरणम्, मनोऽनवधारणम् । ...	
कान में पहना—कर्णगोचरः, ...	To catch the ear.
कानपरहाथधरना—कर्णयोः हस्तावल-	To deny.
स्वनम् ...	
कान (खान)—आकरः, खनिः, राशिः । ...	Mine, abundance.
कान सलार्ह—कर्णजलौका । ...	Name of an insect said to get into } the ear.
कानी कौड़ी—काण घराटिका (कपटिका)	A single farthing, a bored Cowri.
कानून कायदा—नीतिः, राजनियमः, प्रणाली	Law, rule, regulation.
काफ़ूरी—एर्यासम्, परिपूर्णम्, अलम् । ...	Enough, competent, satisfactory.
काबिज़—लब्धाधिकारः, अधिकृत् । ...	Holding, possessing; constive.
काबुक—कपोतालयम्, पारावतकोठम् ...	A pigeon-house; a dove-cot.
काम आना—प्रयागः, (प्रयुनक्ति, प्रयुज्यते)	To come into use.
काम घटालेना —साहाय्यम्, सहानुभूतिः	To help one; to take a share in a work

काम चढ़ाना—कार्य वर्धनम्, कार्यप्रस्तारः	To leave off, make more work.
कामविगड़ना—कार्यध्वंसनम्, कार्यनाशनम्	Spoil, spoil one's credit.
काम भुगताना—कार्य साधनम्, कर्तव्यपा- लनम्, धर्मपालनं पालयति ।	To accomplish or discharge one's business.
काम चलाना—कार्य सम्पादनम्, चालनम् साधनम् ।	To carry on a work.
काम चोर—कार्य भीरुः, कार्यपलायकः ।	A skulker.
काम देखना—निरीक्षणम्, कार्य दर्शनम् ।	To look after a business.
काम काज—प्रयोजनम्, कार्यानुष्ठानम् ।	An occupation.
काम काजी—कार्यशीलः, अभ्री, उद्योगी ।	Laborious, active, alert.
काम करना—कार्यानुष्ठानम्, करणं ।	To labour, to work.
काम निकालना—कार्य साधनम् स्वार्थम् ।	To accomplish one's desire.
काम तमामकः—कार्यपूर्ण, कर्म समाप्तिः ।	To accomplish, to finish, to kill.
कामयाव—सफलः, कृतकृत्यः, सिद्धं कार्यं कार्यतरणम् ।	Successful.
कामयाधी—सिद्धिः सफलता, ।	Success.
कामतुर—कामुकः, कामी, कामार्तः ।	Lustful, agitate with love, cupidinous, lascivious.
कामिल—पारद्धतः, साधुः, (साध्नोति) ।	Complete; perfect, a saint.
काम वाला—कार्य सम्पादकः, (सम्पादयति)	A worker.
कायंफल—श्रीपर्णिका, कटुफलम्, कुम्भो ।	An aromatic bark, fragaria cisa.
कायम मुकाम—स्थानापन्नम्, प्रतिनिधिः ।	Officiating, representative.
कायर—कापुपः, अलसः, मन्दः, प्रमीलः, ...	A coward.
काया—काय, ततुः, कलेवरः, देहः, ग्रहम् ...	The body, appearance.
कायापलट—गात्रान्तरावलम्बनम् (पुनर्जन्म)	Transmigration of souls
काररधाई—कार्यधाही, कृतिः, कार्यम् ।	Proceedings, conduct.
कारखाना—कार्यालयः, धीथिका, ।	A work-shop, manufactory, a factory } a lace machine.
कारिस्तानी—प्रवीणता, विचक्षणता ।	Cleverness.
कारिन्दा—प्रवन्धकः, निरीक्षकः, दर्शकः ।	Manager; an agent.
कारोगर—शिल्पी, कारुः, रथकारः, स्थपतिः, ।	A work-man, an artisan.
कारीगरी—कारता, शिल्पता, ।	Work-man-ship.

काल—मृत्युः, कालः, दुर्भिक्षम् ।	... Death, famine, time.
कालक—मसि, कल्पलम्, कालिमा ।	... Blackness, symbols in Algebra,dark.
काला-कृष्णः, श्यामलः, मेचकः ।	... Black, dark.
कालीमिरच—पवितः, श्यामः, वेणुजः ।	... Black pepper.
कालीन—गुलगुलः, शश्योपधानम् ।	... Timely, seasonable, relating to time.
काशी—बाराणसी ।	... The modern Benares.
काश्तकार—कृपीवलः, कृपकः, क्षेत्रपः ।	... Farmer, cultivator, husband-man.
काश्त-बीजरोहणम्, हलकर्पणम्, कृपति, क्षेत्रवृत्तिः ।	... Cultivation, to cultivate.
काश्तकारी—कृपिः, क्षेत्रवृत्तिः ।	... Husbandry; tillage, cultivation.
काँस-काशः, सुकारडः, कासेचुः ।	... Coxbarbara.
कासनी—कापणी, कालपत्रा ।	... Endive, medicinal herb.
काहिल—कापुरुषः, प्रभीलः, तन्द्रितः ।	... Lazy, slow.
कि—यत्, यतः, यद्य, यथा, यस्तु ।	... That; or, as, because.
किकियाना—क्रोशनम्, उन्नदनम्, (ति) ।	... To shreak; to scream.
किचकिचिचात्-रद्दनपेपणम्, विनष्टि दन्तघर्षणं ।	... To grind the teeth; to chatter.
किचरपिचर—क्लिनता, कर्दमता ।	... Mud, mire,
किचना—सेचनम्, मार्जनम्; (ति) ।	... To sprinkle, to water.
किचित्-स्तोकं, न्यूनं, स्वलपम्, मात्रम् ।	... A little.
कितना—कतिपयः, कियत्, कियान् ।	... How much, how many ?
कितविया—लघुपुस्तकम्, गुट्टका ।	... A small book, a book-let.
कितावतस्त—पत्रवचारः: पत्रापत्रि ।	... Writing, inscription, correspondence.
किधर—कुञ्च, कुतः, कस्मिन्मदेशे ।	... Where, whither.
किनकी—घणिडतंडुलः, तरडुलकणः ।	... Ground rice, broken rice.
किनारा—कोणः, उपान्तम्, तीरः, अधारः ।	... Edge, side, shore, bank, coast, boundary, end, margin, hem. }
किनारी—दैमचीर्ट, राजतचीरम्, सूत्रम् ।	... Gold or silver lace,stay-lace, edge; border,trimming. }
किन्तु—किञ्च, परन्तु, परञ्च ।	... But.
किनाथ—मितव्ययता, मितंपाकः ।	... Frugality, thirst.
किवाड़—कपाटः, अररः, द्वारच्छुदः ।	... A door, a shutter.
किया—रचितम्, कृतम्, सम्पादितम् ।	... Done, made.
कियारी—केदारमंगि, केदारनालिका, ।	... A bed (of a garden),a frame, furrow.
किरचा—खण्डः, शुक्लम्, विच्छेदः ।	... A bit, grain.

किरण—रश्मि; प्रग्रहः, कान्ति:, दीधति: ...	A ray of light, beam, a streak.
किरकिरा - कपायितं, सैकतम्, (तिकम्) ...	Gritty, sandy.
किरच—करवालः, खड्गः, असि: । ...	A splinter, a sword.
किरभिच—कृमिं, कीटजं, और्णजंवासः ...	Canvas.
किरहा—कृमि (कीट) मिथितम् । ...	Wormy, worn eaten.
किराना—अवकिरणम्, (कीर्यति) । ...	Grocery; spices; to sift, to winow.
किरानी—ईसानुयायी । ...	A clerk, a native Christian.
किराया—भाटकः, शुल्कं, मासिकम् । ...	Fare, hire; rent.
किरायेकरना—भाटककरणम्, (शुल्केनयति:) ...	To hire, to let.
किरायेदार—भाटकिकः, प्रजा.भाटकिः । ...	A tenant; a hirer.
किरायेनामा—भाटकपत्रम्, (प्रतिशालेखः)	A lease, a deed of rent.
किलकारी—क्रन्दनम्, रोदनं, (ति) । ...	Shout, cry, shriek, scream.
किलनी—यूका । ...	A tick, a dog louse.
किलविलाना—कीटरिङ्गणम्, पूतिका । ...	To creep, to crawl, to shriek, to grind one's teeth.
किलत—छच्छता, काठिन्यम्, आपत् ...	Difficulty, scarcity, scantily, want.
किशमिश—द्राक्षा, मृद्दीका, । ...	Currants, raisins.
किश्ती—तरणिः, नौका, नौः । ...	Boat; a vessel; a canoe, a tray; a wallet.
किश्तीवान्—ततिवाहकः, कैवर्तः, धीवरः ...	Boat-man; sailor, ferry-man.
किश्तीचलाना—नौतारणम्, चालनम् । ...	To row a boat.
किसनई—छपि:, हल्कर्पणम् (ति) । ...	Husbandry, agriculture.
किसको—कस्मै, कस्यैकं, काम् । ...	To whom?
किसलिये—किमर्थः, कथङ्कारं, किम् । ...	Why, where-fore, on what account, for what reason?
किसकदर—कियान्, कति, कियत्, कतिपयः । ...	How much, to what degree?
किसतरह—कथम्, कयरीत्या, किप्रका० ...	In what manner, how?
किसान—हृषीचालः, कर्पकः, ह्लेत्रपः । ...	A husband-man, a ploughman, peasant, farmer.
किसवत—शुरभाडम्, नोपितशखकोपः ...	A barber's bag.
किस्म—प्रकारः, रीतिः, विशेषः । ...	Kind, species, nature, description, class.
किस्मत—दैवः, भाग्यम्, प्रारब्धः । ...	Fate, lot, fortune, section, division, share.
किस्सा—कथा, इतिहासः, चरितम्, गाथा... कीकड़—(बबूर) मालाफलः, युग्मकंटः... कीचड़—कर्दमः, पक्कः, शादः । ...	A tale, a story, fable. The acacia tree. Dirt, mud, slime, mire.

कीट—किट्टः; मलम्, अवकिरः।	... The dregs of oil in a lamp.
कीडा—कीटः, कुमि॒ः।	... A worm, an insect, a reptile.
कीडापङ्गना—कुमि॒ प्रादुर्भावः, कीटजन्मः।	... To be worm-eaten,
कीडी—पिपीलिका॑।	... An ant, pismire, leech.
कीमत—अर्धः, मूल्यम्, शुल्कम्।	... Price, value, cost.
कीमिया—रसायनम्।	... Alchemy, chemistry, panacea.
कील—शङ्क॑ः, कीलम्, अयःशूलम्।	... A small nail, peg, tack, pin; bolt, wedge.
कीला—दन्तकृतम्, दन्तचिन्हम्।	... A tooth, a peg, a large nail.
कीलकांटा—कीलकरटकम्, शखादि॑।	... Tools,
कुआं—अंधु॑ः, प्रहि॑ः, कूपः, उद्पानः।	... A well,
कुआंर—आश्विनमासः।	... The seventh hindu month,
कुआंरा—कुमारा, अनुदूषादितः।	... An unmarried person, a bachelor.
कुआंरी—कुमारी, कन्या, अनुद्वादिता।	... Spinster, virgin, an unmarried girl } a subdivision.
कुञ्ज—पिहितोदरम्, लताग्रहम्।	... An arbour, a bower, grove; lane.
कुञ्जडा—शाकविकेता (विकीणाति)	... A green grocer.
कुंजी—यन्त्रिका, तालिका।	... A key, solution.
कुंड-कुण्डः, नदः, स्रोतः, गर्तः।	... A pool, spring, an abyss, a pit.
कुंडल—कटकम्, फर्णभूषणम्, कुंडलम्।	... A coil, a larg sort of ear-ring, a circle.
कुण्डली—शङ्खलीयकम्, कोण्ठम्, यंत्रम्।	... A ringlet, a coil, a halo, horoscope, } a snake.
कुंडा—शृंखला, निगडः, स्रोतः।	... A block, chain.
कुन्द—मङ्डः, मन्दः, स्थूलघीः।	... Dull-headed; slow, stupid.
कुन्दन—शुद्धहेम, रुक्म, तस्तक्चनम्।	... Pure gold.
कुन्दी—पश्चिमीडनम्, कुट्टनम्,	... To calendar (cloth), to beat, to cudgel.
आस्फालनं, । (ति) ...	
कुकड़ी- तन्तुस्तवका, सस्यमञ्जरी।	... Maize, the gripes, a skein or bundle } of thread.
कुच—स्तनी, चूचुके।	... A breast, the bosom, a pap, nipple.
कुचलना—पेपण, जुदनं, (जुण्चि)।	... To bruise, to crush, to beat, to trample
कुचला—काकेन्दुः, कुतकः, काकतिन्दुकः।	... A ruminant, nux vomica.
कुछ—किञ्चित्, कथित्, कथंचित्।	... Any, some; little, whatever, something..
कुछएक—स्वल्पम्, स्तोकम्।	... Few, little, same.
कुछहो—जातु, भयतु, अस्तु, किञ्चित्।	... What ever may happen, what may } come.

कुछ का कुछ होना—अन्यदेव, अन्यथा भवति, परिवर्तितम् ।	... To be entirely changed.
कुछ का कुछ करना—अन्यथाकरणम् ।	... To make out something different.
कुछनहीं—न किंचिदपि ।	... Nothing, none.
कुटशी—कटुका, तिका, काण्डेयहा ।	... Gnat.
कुटन पेशा—कुट्टनीवृत्तिः ।	... Pandarism, pimping, procuring.
कुटनी—कुट्टनी, नायिका ।	... Bawd, a procress, go-between.
कुटिल—करः, खलः, वकः, जिलः ।	... Crooked; bent, perverse,cruel; unto ward, dishonest.
कुट्टी—विच्छेदः, शक्तम्, खण्डम् ।	... Chopped folder, cuts, pickles.
कुटी (घस) उटजः, तिका, काण्डेयहा ।	... A hut; a black hellechara.
कुठला—कुशूलः ।	... A small store house for grain, earthen granary.
कुड़कना—घवेणम् (कट्कठायते) ।	... Crack, to munch.
कुड़कुड़ाना—कुकुट्टच्यति ।	... To cluck, to grumble; to tear.
कुढ़ंग—मस्थानम्, दुर्देशा, दुर्वृत्तम् ।	... Unmannerliness, rudeness misbehaviour, ill-shaped.
कुढ़न—आन्तर्दाहः, द्रेपः, ईर्पा, द्रेष्टि ।	... Grief, sorrow, lamentation.
कुढ़ाना—पीडनम्, ध्ययनं, धाघ० (ते)	... To vex, to grieve, to afflict.
कुतवफारीश—पुस्तकविक्रीता, ।	... A book seller.
कुतुब खाना—पुस्तकालम् पणम् ।	... Library, a book-stall.
कुतरना—इत्तैश्छेदनं, दशनं, कृत्सनम्	... To cut with the teeth, to nibble.
कुत्ता—कुकुरः, श्वा, सारमेयः ।	... A dog, a slave.
कुतिया—शनी, कुकुरी, सरमेया ।	... A bitch, an abuse for a woman.
कुदकना—कूदनम्, उत्तेलनम् ।	... To leap, to bound, to frisk.
कुद्रत—प्रकृतिः, प्रजा ।	... Divine power, creation, nature.
कुदाल—कुदारः, अवदारणः, कुडारः	... A hoe or kind of spade, a pick axe or mattock.
कुनवा—कटुम्बः, कुलं, वंशः ।	... Tribe; family, brother-hood.
कुन्दुर—फलविशेषः ।	... A gourd, a kind of fruit.
कुप्पा—चर्मकुतुपः, कुतू ।	... A large leatheren vessel for holding oil. Ghee; a bladder.
कुवड़ी—कुवजः, कूवरः कुद्रान् ।	... Hump-backed, crooked.
कुवेर—धनदः, राजराजः, धनाधिपः ।	... The Indian Plutus, the god of wealth.
कुमार—राजपुत्रः, युवा, कुमारः ।	... Youth, prince.
कुरहलाना-म्लानम्, उम्मीलनम्, शोषणम्..	... To fade; to blast, to droop, to dry up, to be blithered.

कुम्हार-कुम्मकारः, कर्ता, कुलालः ।	... A potter.
कुम्हारका अवा-कुलाल आप्रिका ।	... Potters womb and wheel.
कुरा-धारागत्तः ।	... A globः of water.
कुराह-उन्मार्गः, कुपथः ।	... Astray, misled, bad.
कुरीनि-दुराचारः, कुलतण्म, दुर्व्यवहारः ।	... Misconduct; bad custum, evil habit.
कुरता-चोलकः, चोजः, कूर्पसकः ।	... A kind of tulic, a waist-coat.
कुरती-चोसिका, कूर्पसिका ।	... A shirt for woman, a jacket for soldier.
कुरसी-येत्रपीडम्, मञ्चः, वेशासनम् ।	... A chair, a stool, a throne.
कुस्त-समस्तम्, अखिलम्, निखिलम् ।	... All; whole, entire, universal.
कुट्टड़-शरायः, शराविका, चपकः ।	... A cup, a small round vessel.
कुलना-गण्डूषः, मुखशोधनम् ।	... Gurgling; washing the mouth.
कुलीजन-कुलञ्जः ।	... Name of a drug (the root of piper- betel) .
कुश-दर्भः, कुथः, पवित्रः, कुशा ।	... The sacred grass of the Hindus.
कुशलक्षेम-वार्त, शम्, ध्रेयः, भद्रं, क्षेमम् ।	... Welfare, health, safety.
कूक-केका, मयूरवाणी, यन्त्रणं (ते) ।	... The cry of peacock, winding.
कूकना-यन्त्रणम्, चालनम्, स्नामणम् ।	... To wind up, to scream.
कूकर-श्वा, सारमेयः, कुक्कुरः ।	... A dog,
कूच-प्रस्थानम्, यानम्, आरोहणम् ।	... March, departure.
कूच मुकाम-प्रार्गनियासः, प्रस्थाननिवेशः ।	... Marches and halts.
कूचा-प्रतोली, वीधिका, रथ्या ।	... A low, narrow street.
कूची-मार्जनी, लेपनी ।	... A small brush or hair pencil,
कूचे कूचे-प्रतिरक्षया, प्रतिवीथिका ।	... From street to street.
कूचना-तक्षणम्, स्फोटनम्, प्रवेशनम् ।	... To pierce, to prick, to stuff, to stable.
कूट-कुष्ठः, परिभावः, व्याप्तः ।	... Costrus root.
कूटना-कुट्टनम्, अवदारणम्, ताडनम् ।	... To pound, to beat, to bray, to cudgel, to hammer, to chastise.
कूद- (कोदो) कोद्रवः ।	... An Indian corn of the Kharif.
कूडा-अवकरः, संकरः, तुपः ।	... Sweepings, dirt, rubbish.
कूँडा-वर्द्धमानिका, कुँडिका ।	... A platter, a dish, an earthen pot.
कूत-अनुमानम्, मापनम्, परिमाणम् ।	... Survey, task, guess, estimate.
कूतना-अर्घ्यकानम्, परिमाणम्, तोलन्, यति ।	... To value; to appraise.
कूदना-कूर्दनम्, उत्सवनम्, भूम्पनम् (ति) ।	... To spring, to jump, leap, bound.
कूवड़-कुञ्जः, कूवरः, कुकुड़ ।	... A hump.

कुला-कटिप्रोथः, स्फचिः, नितम्बस्थलम्... केकड़ा-कुलीरकः, कर्कटः ।	... ...	The hip, the waist, the loins. A crab A sweet-scented flower. Some, much, how much?
केतकी-केतकी ।	...	
केतिक-कतिपयः, स्वल्पम्, त्यूनम् , स्तोकम् ।	...	
केतु-ग्रहम्, धर्जा, वैजयन्ती, केतयति ।	...	The 9th planet in the Hindu system; a comet, banner, a flag.
केन्द्र-मध्यवर्ती, मध्यस्थलम् ।	...	The poles; the centre of a circle.
केयूर-अंगदम्, केयूरः (आभरणम्)	...	A bracelet worn on the upper arm.
केला-रंभा, कदली, सुफला, मोचा ।	...	Plantain tree or fruit.
केवड़ा-सुवर्ण केतकी, लघुपुष्पम् ।	...	A fragrant flower, Nanchlea. Frar Flores.
केवट—कैवर्तः, तरिघाइकः ।	...	A sailor; a boatman; a seaman.
केवल—एकम्, अनन्यम्, मात्रम् ।	...	One, alone, lonely, solely, merely.
केसर-पुन्नागः, तुङ्गः, देवघल्लमः ।	...	Saffron.
केसरिया वाना-पीतवर्णम्, पीताम्बरम् ।	...	Yellow-coloured.
केहरी—केसरी, मृगेन्द्रः, पञ्चाननः ।	...	
कै—वर्मनम्, लारणम्, (ल्लरति)	...	A lion.
कैचली—निर्मोकः, कद्वचकः ।	...	Vomiting, vomit; nausea.
कैची—पटकर्तृका, वखच्छेदनी ।	...	The slough; skin of snake.
कैचुआ—गंडूपदः, महीलता, किञ्चुलकः	...	Scissors; a truss.
कैथ—कपित्थः, दधित्थः, पुष्पफलः ।	...	An earth worm.
कैद—प्रग्रहः, उपग्रहः, वन्धः ।	...	Wood-apple.
कैदी—बन्दी, वद्धः, कारागारस्थः ।	...	Imprisonment, bondage, obstacle. restriction, sentence, confinement.
कैफियत—वृत्तम्, उदन्तः, वाच्चा, समाचारः ।	..	A prisoner, captive. Quality; state, condition, situation, remark.
कैलास—कुवेरस्थानम्, अक्षका ।	...	The mount ain, residence of Siva or Kuber.
कैवल्य—निर्वाणम्, मुक्तिः, मोक्षः ।	...	Eternal emancipation, salvation, su- preme happiness.
कोई न कोई—कश्चित्, कोपितु ।	...	Some body or other.
कोई दम में-आशुः, तत्क्षणम्, सहसा ।	...	Soon, shortly, in a moment.
कोई—कश्चित्, कश्चित्, किञ्चित् ।	...	Any, some, anybody, some body- any one, some one.
कोचना—कीलनम्, तक्षणम्, (ति) प्रवेशनम् ।	...	To pierce, to prick, to stab, to gore.

कौपत—नवपल्लवः, कुडमलः ।	... A young shoot, a bud, new leaves just sprouting.
कोस्त—गर्भाशयः, कुक्षिः, कक्षा, उदरम् ।	... The belly; womb.
कोठा—कोष्ठम्, गृहम्, कुटिः ।	... The belly, barn, chamber, closet, a warehouse.
कोठा विगडना—मलाशय विकृतिः ।	... To be derangement of the stomach.
कोठी—विडापणः, हर्म्यः, धनिकगृहम् ।	... A granary, as tore-room, a banking firm; a factory, a brothel, bungalow }
कोडा—कशा, तोन्नम्, नधी, वधी वरचा	A ship, lash, scourge.
कोडी—विश्रति संख्या, राशि ।	Score, twenty.
कोड़—कुष्ठः, शिवत्रः ।	The leprosy.
कोड़ चूना—कुष्टच्यवनम् ।	To suffer from leprosy.
कोडी—कुष्ठी, शिवत्री ।	A leper.
कोण—कोटिः, कोणः ।	A corner, an angle.
कोतवाल—कोटपालः, कोटः ।	The chief officer of police for a town or city.
कोत—कोटः, दुर्गः, शखागारम् ।	Fort, rampart.
कोतवाली—कोटपालालयम् ।	A police station.
कोपीन—कोपीनम्, व्याचीरम् ।	A cloth worn between the legs.
कोतहृष्टलदार—कोटाध्यक्षः, कोटपालः ।	A pay sergeant.
कोतह—न्यूनः, स्तोकः, अल्पः ।	short, little, small, brief.
कोताही—न्यूनता, स्तोकता अल्पता ।	Deficiency, neglect, lack, want.
कोदौ—कोद्रवः, कोरदूपः, कुदालः ।	A small grain.
कोमल—मृदु, मृदुलम्, कोमलम् ।	Soft, tender, downy, placid, mild, gentle.
कोमलता-मार्दवम्, मृदुलता, कोमलता ।	Softness, mildness, gentleness.
कोयल—कोकिला, परम्भृता, पिकः ।	The Indian cuckoo, a flower.
कोयला—काष्ठभस्म, चारम् ।	Charcoal, coal.
कोह—नंगः, द्वाचलः, महीधः, कुधः ।	Mountain, hill.
कोहरा—तुपारः, हिमकणः, घाण्म् ।	Fog, mist.
कोरा—नूतनम्, नवीनम्, अप्रयुक्तम् ।	New, unused, fresh, untouched.
कोरकसर—दोपः, घुटिः, न्यूनता ।	Defect, deficiency, draw-back.
कोरकसरनिकालना—मार्जनम्, संशोऽ	To correct.
कोरालगङ्ग—रिक्पत्रम्, अविन्यस्तम् ।	Blank paper.
कोरी—तसुवायः, कौलकः ।	A virgin Hindu weaver.
कोलाहल—धीर्घध्वनि, दीर्घरावः ।	Tumult, uproar; riot, merriment.

कोद्ध—(इच्छुसर्पपादि) पेपण्यन्त्रम् ।	....	An oil press, sugar mill.
कोद्ध मे पिरवाना—पेपण्यंडोपेपणम् ।	....	To torture, to crush to atoms.
कोधा—लोष्टकुट्टिका ।	....	Wooden mallet.
कोधाकारी—आघटनं, कुट्टिकया कुट्टनम् ।	....	Thumping
कोशिश—प्रयत्नः, उद्योगः ।	....	Attempt, endeavour, exertion, effort, try.
कोप—अर्थराशिः, शब्दखनिः ।	....	Treasury, a sheath, dictionary.
कोस—क्रोशः ।	....	A distance about two miles.
कोसना—कोशनम्, ति) अभिशापः, दुराशीः ।	....	To curse, to implicate.
कोसांभागना—दूरपलायनम् (ते) दूरेगम०	....	To keep at a distance, to avoid, to give a wide berth.
कोहनीकोण्ठिः, कफोण्ठिः ।	....	The elbow.
कोहनीमारना—कोण्ठिताङ्गनम् (ताडयति) ।	....	To blow.
कोहान—कूधरः, कुकुद्ध, कुब्जः ।	....	Hump, haunch.
कौआ—काकः, घायसः, चलिभुक्	—	A crow.
कौंधा—तडित्यत्स्फुरणम् (स्फुरति) ।	....	Lightning, flashing.
कौड़ी—वराटिका, कपदिका, काकिनी	...	A small shell, a cowrie.
कौड़ीजोड़ना—प्रतिकपदिकार्जनम् ।	....	To save every farthing.
कौड़ी२को हैरान होना—कपदिकामात्रानुप लवधिः ।	....	To become a pauper, to be reduced to beggary, to be steeped in poverty.
कौड़ी२ अदा करना—मृणोद्धारः, मृणा— पनयनम्, मृणनिःशेषकरणम् ।	....	To pay to the last penny.
कौड़ी भरपाना—साकल्येन मृणापनयनम्	....	To receive in full.
सकलर्ण निवृत्तिः ।	....	
कौड़ीकोनपूछना—कृपदिंका मूल्यमविन हि	....	To set not a Kouri's value on one.
कौड़ीकामकानही—अकिञ्चनः ।	....	To be worth-less or good for nothing.
कौतुक—प्रदर्शनी, कार्यम्, क्रोड़ा ।	....	Deed, misdeed, play, show, trick, exploits.
कौम—जातिः, जातिः धर्णः, ।	....	Caste, sect; tribe, breed; nation.
कौर—कवलः, ग्रासः, (ग्रसनि-जग्रास)	....	A morsel, a mouthful.
कौल—संकल्पः, प्रणः प्रतिशा,(प्रतिज्ञानाति	....	Agreement, promise, a word, vow, a motto.
क्या—किम्, का, कः ।	....	What? whether.
क्यारी—केदारभक्तिः, केदारनाली ।	....	A bed, a portion, furrow.
क्यो—कथम्, कथकारम् ।	....	Why? wherefore? well, how? what? then, because.

क्योंकि—यतः, यस्मादेतोः ।	Because, for.
क्रम—भ्रन्धयः पूर्वापरम्, नियमः, रीतिः ।	Order, method, uninterrupted progress
खंखार—श्लेषा, कफः, प्लीयितं, सृष्टिका ।	Phlegm; spittle.
खंगालना—प्रक्षालनं, मार्जनम्, प्रोक्षणम् ।	To wash, to rinse, to copulate.
खन्जर—असि, खझः, करवालः ।	A dagger, a scimiter
खंजरी—भल्लरी, ढक्का, ।	A small tambourine.
खंड—शुक्लं, भागः, विच्छेदः, भेदः,	Portion, part, piece, story, region, } district; section.
खंडर कुचलना—कुट्टनम्, खण्डनम्, ऐपणं (पिनएटि) ।	To trample, to tread, to crush.
खंडन—भेदनं, निराकरणं, निरसनम् ।	Breaking, cutting, refuting, reducing } anything.
खंडहर—भग्नप्रहरम्, जीर्णशीर्णभघनम् ।	A tumbledown building, a level, plain, } the ruins of a house or town, } deserted place.
खंडला—विभागः, खण्डशः, शक्लम् ।	A slice, a flake, a piece, a bit.
खंडला (खोह)—कोटरः, तरुविलम्,	The hollow of a tree.
विघरम् ।	
खंडित—शुटितं, भम्नं, विदीर्णं, जीर्णम्	Broken, refuted, unlawful.
स्फुटितम्, खंडितम् ।	
खंडसाल—शुर्कराकरणम् ।	A sugar factory.
खंदक—गर्तः, खातः, परिखा, विलम् ।	A ditch, a moat.
खंदाना—काष्ठतिक्षिः, क्षतम्, वृण्णिकरणम् ।	A notch in a log of wood
खंभा—स्तम्भः यूपः ।	A pillar, column, post.
खकोड़ल—कोटरः, पादपविवरः ।	A hollow.
खकोड़ना—आळोड़नम्, जिज्ञासनम् ।	To scoop, to fumble, to search out.
खगेश—ताचर्यः, दैनतेयः, सुपर्णः, गरुडः ।	Eagle, the adjutant.
खगोलविद्या—ज्योतिषशास्त्रम् ।	Astronomy.
खचाखच—पूर्णम्, अशून्यं, अरिकम् ।	Overcrowded, close, thick, clash.
खच्चर—धामी, अश्वतरः ।	A mule.
खजला—खजकः, मिटानम् ।	A sweetmeat like pilcrust.
खजाना—कोशराशिः, अथैवः धनराशिः ।	A treasury, magazine, granary, } treasure.
खजानची—कोशाध्यक्षः, धनाध्यक्षः ।	A treasurer.
खजुरिया—खजूरीवृक्षः, तालपृन्तम् ।	A date.
खज्जरीट—खज्जनः, खज्जरीटः,	A wagtail.

खटकना—भीपण् , सन्देहनं , विभेति। भीपयति ।	To rattle; to clash, to rankle, to offend.
खटका—विभीषिका, शङ्का, भीपणम् , (भीपयति)	Doubt, fear, apprehension, anxiety concern.
खटखटा—काठिन्यम् , थ्रमः , सम्मारः शूलं ...	Puzzle, complication, difficulty. care, worldly affairs; scarecrow.
खटखटाना—ताडनम् , आघटनम् , खट ,	To knock, to tap, to rap.
खटपट—कलहः,विवादः विग्रहः।	Wrangling, contention, quarrel, clash- ing of weapons, ill-will.
खटबुना—खट्खाघायः, (तल्पंघयति)	A bed maker, bed weaver.
खटमल—खट्खामलः, मत्कुणः,दंशः, ।	A bug.
खटमिट्टी—मधुराम्लौ, (म०आ०मिथितम्)	A mixed taste of sour and sweet, agreeable.
खटराग—रागपटक फलगु, अनाचश्य- कीयम् ।	Dissonance, singing, trouble, broil.
खटाई—आसृता, शुक्ता, आप्रपेषी ।	Sourness, acidity.
खटिया—तल्पका, खट्खिका, लघुपर्यंकः	A bed-stead, a bier.
खडा—उत्थितः, स्थितः, अचलम्बितः, ते	A past, standing, erect, upright, ready, ripe, perpendicular.
खडाखेत—फलितकेदारः, सस्ययुतक्षेत्रम् !	Standing crops.
खडाऊ—पादुके, पादव्राणम् ।	Sandals, pattens.
खडिया—खटिका, खटिनी, पाकशुक्ला ...	Same as Kharia, chalk.
खंडुआ—कटकः, वस्त्रः, कङ्कणम् ।	A bracelet, anklet, bangle.
खड्डा—गर्तः, अवटः, खातः ।	A pit, dimple, nick.
खृत—पत्रः, लेखः, वर्णचिन्मासः (ति) ...	Writing, a letter; a note, a line.
खृतयनाना—मुँडनम्,ज्ञौरकरण्,शमथुच्छेदनम्	To shave.
खृतकितायत—पत्रापत्रि, पत्रव्यवहार ।	Correspondence.
खृतरनाक—भयाचहः, विभीषकः(यति) ...	Frightful, dangerous, risky.
खृतशिकस्ता—जीर्णलेखः, अस्पष्टलेखः ...	A running hand.
खृतम—समाप्तिः, अवसानः अन्तः ।	Conclusion, end, finis.
खृतरा—विभीषिका, भयम् (विभेति)	Danger, risk.
खृता—अपराधः,दोषः, आगसः,त्रुटिः ।	A mistake, a slip, over-sight, fault, guilt.
खृतावार—आगस्त्यत्, दोषी, अमियुक्तः ...	Faulty, guilty.
खृतियाना—देयादेयलेखनम्, अङ्कनम् ...	To make entries in the ledger.
खृतौनी—देयादेयपत्रम् , कृपकपञ्जिका । भूदेयभाग पञ्जिका ।	A ledger, an account-book.

खदवदाना—दिम्बिकावुद्वुदायनम्	... To simmer; to bubble, to make a boiling noise.
खदेरना—अनुधावनम्, आखेटनम्	... To pursue, to hunt, to drive out, to give a chase.
खनकना—गुञ्जनं, ध्वननम् (ध्वनति)	To jingle, to ring.
खपच्ची—वंशयष्टिः, काष्ठशकलं, वंशखंडः	A splinter, a chip.
खपटा—आघ्रपेपम्, आघ्रचूर्णम् (पिनप्ति)	A broken tile, a slice of mango;
खपड़ा—कपालखण्डः, अभ्यरीपः, शूकलम्	A tile; a grub, a slice, scale-skull.
खपरैल—कपालच्छुदिः ।	A tiled house.
खपाना—मिथ्राणं, मेलनं, शोपणं, सन्धानम्	To destroy, to make away with to devote ;
खफकान—यातूलता, उन्मादः, उन्मत्ता ॥	Palpitation; hysteria.
खफा—रुषः, कद्भः, कुपितः ।	Angry; wratful, indignant offended.
खफीफ—त्यूनम्, अल्पं, स्तोकः, अद्युरः	Small, slight, trivial, light, brief.
खथर—युन्तम्, उद्यतः, समाचारम् ।	News; information, report, intelligence care, tidings.
खयरदार—सावधानः, दत्तचित्तः, सचेतः ॥	Watchful, careful, attentive, on alert, beware !
खयरदारकरना—सूचनम्, ज्ञापनम्, चेतयति	To fore-warn, to alarm, to caution to beware,
खयरदारी—चेतना, संज्ञानम् ।	Caution, care, attention.
खयरदारीकरना—सूचनम्, चाधनम्,	To take care, to inform, to acquaint to report.
खयरगीर—पालकः, संरक्षकः,	A protector, a patron.
खयरगीरीकरना—रक्षणम्—ते + पालनम् ... भरणं, ति, पोषणम् ।	To aid, to protect, to look after, to support.
खयरपहुंचाना—बृच्छमहिणम्, आवेदनम् ... सूचनम्, उद्घोषनम्, प्रतिश्वावणम् । ...	To give notice, to send word, to report.
खम—स्थूलः, स्थमः, दारुभित्तिः । ..	A pillar, column, post.
खम—वृद्धता, यक्ता, कौटिल्यम् ।	Twisted; crooked, bowed, a bend, curve, a coil, fold.
खम ठोकना—मणिधन्धे याहुताडनम् । ...	To strike the hands against the arms previous to wrestling.
खयाल—विमर्शः, सम्मतिः, विश्वानं, विचारः खरंजा—कुट्टिमस्थलम्, दण्डभूः पष्पयेषु क-	Thought, idea, opinion, fancy, Pave-ment, a brick-on-edge pavement over-burnt bricks.
चितम्, (चिनोति + चिनुते) ...	

खरखरा-अमस्तणम्, हथकङ्किका ।	A currycomb, rough.
खरखशा-विस्तारः, कलहः, विवादः, (विवेते	Quarrelling, riot.
खरका-दन्तनिर्धर्पणिका, कूचिका ।	Tooth-pick.
खरखराहट-शब्दानुकरणम्, ध्वनिवि० ।	A creaking, rattling..
खरगोश—शशकः, शशः ।	A hare, a rabbit.
खरचा-शुल्कः, व्ययः, प्रयोगः, उत्सादः ।	Expenditure, expences, cost, out-lay.
खर्च्छोता-शिनशनम्, मोगनं, उत्सादनम्	To be expended.
खरची-अमस्तणभाटक, शुल्कम् ।	Price of stupration, the wages of lottery.
खरच-खर्वः, खृन्दः ।	A billion.
खरबूजा-दशाह्न लः, फलराजः, अमृतालुः ।	The musk-melon.
खरमस्त-शठः, खलः, मूढः, निरकुशः ।	Stupid, a rake.
खरमस्ती-शठता, जडता, खलता ।	Wickedness.
खरलकरना-कुट्टन, पेपणम्, गिरणिः ।	To pulverize, to powder, to pound.
खरहरा-हयमार्जनी, कर्कतिका ।	A broom-stick, coarse, rough.
खरा-पूतं, अमिथितं, निर्मलम् ।	Pure; frank, gennine, strict, honest good, fair, sterling.
खरादना-घर्षणम्, भर्दनम् = ति ।	To lathe.
खरादा-घृष्म, मर्दितं घर्षितम् ।	A turner.
खराव-खलः, दुर्जनः, दुराचारी, अशिष्टः ।	Bad, poor, ruined; spoiled, obscene, evil, wicked, vicious.
खराव करना-स्वशनं, ध्वंसनम्, दुराचरणम्	To waste, to spoil, to deprave, to plete, to disfigure.
खरावी-यित्रंशः नश्यति, ननंट ।	Ruin, devastation, difficulty .
खरावीमेडालना-दोपारोपणम्, गर्हणम् , कुत्सनं	To put one in difficulties, to involve misery.
खरादन्द पूनिः, दौर्गन्धं, दुर्घासः ।	Bad smell of cow-dung, the stalk of burnt grass, stink.
खरीदना-फ्रयः, क्रयणम्, (क्रीणाति) ...	To buy, to purchase.
खरीदका मोल-कीत (प्रारम्भिक) मूल्यम्	Prime cost.
खरीदार-ग्राहकः, क्रेता, क्रयी, (क्रीयते)	Purchaser, buyer, acustomer.
खरीफ—ग्रीष्मलूतिः द्वितीयत्तुः ।	Autumn, the autumnal crops.
खरोचना—नखक्षणं, नखोत्पादनं ।	Scratch, to scrape, to graze.
खरोट-नखक्षतम् ।	A scratch, a bruise.
खर्वला-प्रचुरध्ययी, व्ययशीलः ।	Extravagant, prodigal.
खलियान—खलपूः अन्नर्षेशः ।	A barn:
खवा—इकन्धः, अंसलः ।	The shoulder.

खस—उशीर्त, नलदं, अमृणालम् ।	..	Andropogon, a fragrant grass, a } poppy-head.
खसकाना—अपसारणं, प्रथक्करणं (करोति)	...	To remove, to move, to show out of the way, to steal.
खसम—पतिः, स्वामी, अध्यतः ।	...	A husband, a master, proprietor.
खसलत—प्रकृतिः, स्वभावः, अभ्यासः(ते)...	...	Quality, nature, disposition, habit.
खसरा—दैनिकपत्रं, आहिक वृत्तम् ।	...	Measles, Rubecula, a scab.
खसाना—पातनं, अपनायनं, अपसारणम् (यति)	...	To ruin, to fall in, to sink, to loosen, to open.
खसीस—कृपणः, मितंपचः, मितव्ययी ।...	...	Stingy, parsimonious, miser.
खसोटना—अवदारणं, त्ततनं, तत्तणम् । ...	...	To scratch, to tear, to pull, to pluck.
खस्ती—छिन वृपाणः, लूताएडकोपः ।...	...	A castrated goat, a eunuch.
खचा—मग्नग्रहम्, जीर्णशीर्णग्रहम् । कोष्ठम् ।	...	A basket, a hen-coop, pannier.
खांड—शर्करा, सिकना, फालुविकारः । ...	...	Sugar.
खांडा—अवदारणी, कर्त्तुका ।	...	A double-edged sword, cutlass a halberd.
खपि—विच्छेदः, खण्डः ।	...	A slice; piece.
खासना—काफ निरसनं, उत्कासनम् ।	...	To cough.
खांसी—कापा, रोगविशेषः ।	...	Cough.
खाँई—परिस्ता, खातसीमा ।	...	Trench, ditch, moat.
खाऊ—व्ययशीलः, मुक्कहस्तः, व्ययी ।	...	Glutton; spend-thrift.
खाकधूल—अकिञ्चनम्, न किञ्चिदपि ।...	...	Not at all, nothing, by no means, dust, earth, ashes.
खाक करदेना—विनाशनम्, ब्रोटनं, स्फो- टनम्, खण्डनम् (यति)...	...	To waste, to demolish, to turn to ashes
खाक का पुतला—मृत्कायः, मृत्प्रतिमा । ...	...	Man, an effigy.
खाक में मिलना—विनाशनम्, जीरणम् ।...	...	To ruin, to mix with dust,
खाकभाङ्ना—पांसु मार्जनम् ।	...	To sweep, to shake off dust, to beat out dust.
खाक भाङ्ने वाला—श्वपचः, मार्जकः । ...	...	Sweeper.
खाका—प्रतिचित्रम्, प्रतिविम्यः ।	...	An out-line, sketch, satire.
खाका उतारना—प्रतिचित्रणम्; चित्रार्प- णम्, चित्राङ्कनम्, मुद्रणम् । ...	...	To trace.
खाका उड़ाना—प्रनुकरणम् ।	...	To make a jest, to ridicule.
खाकी—धूलि, धूसरितः, धूम्रवर्णः ।	...	Earthly, dusty.

खाक छानना—गधेपणं, धूतिमार्जनम् ।	To carry coal to Newcastle, to go through fruitlessly.
खाज—खर्जः, करण्डूतिः, करण्डयनम् ।	The itch.
खाड़ी—समुद्रवङ्गः, पुटभेदः, प्रखातम् ।	Gulf; a bay.
खात—पुरीपादि राशिः, अवकर समूहः ।	Manure, a ditch.
खाता—पञ्जिका, नामाङ्कनपद्मम् ।	Account-book, day-book, ledger, waste-book.
खातिर—सम्मानम्, आदरः, आहतिः ।	Respect, favour, behalf, sake.
खादर—क्लिनधरित्रा, आर्दभः...।	Moist, alluvial, land; rice-beds;
खादिम—दासः, किङ्करः, भृत्यः, पालकः..	A servant, an attendant, a page.
खानगी—नैजिकम्, आत्मनीनं स्थकीयम् ।	Domestic, private, a kept-woman, house-hold.
खाना—अशनं, खादनं, भोजनं (भुक्ते—अश्वाति अच्चि)	Column, house, ease, victuals, food, provisions.
खानदान—वंशः, कुलं, घोत्रं, अन्धयः ।	Family, lineage, dynasty.
खानदार्ना—कुलीनः, सदृशजः ।	Hereditary, ancestral, high-bred.
खामोशी—मौनं, तूष्णीं, निर्वचनम् ।	Silence, tranquility, peace.
खारिज—निष्काशनं, प्रथकरणं निस्सार-रणम् (निस्सार यति)	Excluded, rejected, out-cast.
खारिश—खर्जः, करण्डूतिः, खर्जनं (खर्जति) कंडूयते	The itch, manage, the scab.
खारी—क्षारम्, लवणम् ।	Saltish, brackish, saline.
खारी नमक—क्षारलवणम् ।	Alkaline salt.
खाल—त्वक्, त्वचा, चर्म ।	Skin, hide, cover.
खालिस—स्वच्छम्, शुचिः, अमिथ्रितं ।	Pure genuine, unalloyed.
खाली—रिक्तं, शून्यं, अपूर्णम् ।	Empty, vacant, unoccupied.
खालीदोना—निस्सरणं, व्यतिरेचनम् ।	To be emptied.
खायिन्द—पतिः, प्रभुः, भर्ता, स्वामी ।	Lord, husband.
खास—प्रधानः असाधारणम्, मुख्यम् ।	Particular, special, private, chief, main.
खासा—वसन विशेषः ।	Dinner, a kind of cloth.
खासियद—गुणः प्रशंसा, ।	Quality, peculiarity, characteristic property.
खिचना—संकुचनम्, आकर्षणम् (ति) ...	To be drawn; to be pulled, to be tightened, to be attracted, to keep a hold, to be absorbed.
खिचाई—आकृष्टिः, आकुञ्जनम् (ति) ..	Pulling, tugging.
खिचेरफिरना—घदभ्रमणम्, निगदित्यन्धनम्	To be dragged, to be pulled.

खिंचवाना—ग्राकुञ्जयनम्, आकर्षणम् । ...	To cause to pull, to extract.
खिंडाना—घर्षणम्, मर्दनम् आषट्टनम्(ति)	To scatter, to disperse.
स्त्रिचडी—हसरा, तरङ्गलसूपम् । ..	Dish made of pulse and rice boiled together.
खिजाना—होपणम्, व्याकुलनम्, अनुकरणम्	To tease, to irritate, to call by nick name, to mock, to vex.
खिजाव—केशरागः, केशपरागः, केशरञ्जनतैलः.	A hair-dye; a tincture.
खिजालत—ह्यौ, लज्जा, अपा, ग्लानिः । ...	Shame, disgrace.
खिम—रोपजशब्दः, कोपजनकः । ..	Fretfulness, vexation, teasing.
खिड़की—गधारः, अन्तद्वारः, धातायनः । ...	A window, a back door, wicket, gate, shutter.
खिताथ—उपाधिः उपनाम, पदम् । ..	A title, address.
खिदमत—भूति; फङ्करता, दासता, सेवा	Service, duty, employment.
खियानत—त्यसायद्वारः, विश्वासघातः । ...	A breach of trust, dishonesty, embezzlement.
खिरनी—राजादनः, फलाध्यक्षः, राजन्या..	Obluse leaved Mumissops.
खिलक्षत—सृष्टिः, जगत्, लोकः, प्रजा । ...	The creation, people, the world.
खिलखिलाना—स्मयनं, हसनम् (ति) ...	To giggle, to laugh heartily, to rattle together.
खिलना—विकसनं, स्फुटनं, उल्लसनं (ति) उत्फुट्टनं, हसनं विकासः, स्फोटः, उल्लासः । ...	To blossom, to bloom, to blow, to smell, to be kept separate, to be broken, to be parched, to be delighted, to suit.
खिलधाढ़—कौतुकम्, प्रदर्शनी, केलिः । ..	Play, past-time, frolic amusement.
खिलाई—अहारः, चारः, अशनं, भोजनम् ..	A dry nurse, feeding.
खिलाई पिलाई—अशन विधता, भुक्ति—शुलकम् ।	Charge of maintenance.
खिलाड़ी—क्रीडालुः, क्रीडाशीलः, केलिपरः । ..	Playful, sportive, frolicsome.
खिलाना—केलयनं, क्रोडयनं, भोजयनम् (ति) उत्कोचदानम्(दापयति—दापितम्) ...	To feed, to cause to take (an oath) to bribe, to play, to amuse, to dandle, to sport with.
खिलाफ—प्रतिकूलः, प्रतिपक्षः, प्रतिवादः—खिलाफ कहन—प्रतिवदनं, कथनं, प्रतिभावणम् ।	Against, in opposition, contrary to, To speak against.
खिलाफत—प्रतिवादः, प्रतिपक्षता (कूलता)	Opposition, contradiction.
खिलाल—पराजयः, पराजयमात्रा । ...	Defeat (at cards), tooth-pick.

खाक छानना—गधेपणं, धूलिमार्जनम् ।	... To carry coal to Newcastle, to go } through fruitlessly.
खाज—खर्जः, करण्डूतिः, करण्डूयनम् ।	... Tho itch.
खाड़ी—समुद्रधकः, पुटमेदः, प्रथातम् ।	... Gulf; a bay.
खात—पुरीपादि राशिः, अवकर समूहः ।	Manure, a ditch.
खाता—पञ्जिका, नामाङ्कनपत्रम् ।	... Account-book, day-book, ledger, } waste-book.
खातिर—सम्मानम्, आदरः, आदतिः ।	Respect, favour, behalf, sake.
खादर—क्लिनधरिवा; आर्दभः...।	Moist, alluvial, land; rice-beds,
खादिम—दासः, किङ्करः, भृत्यः, पालकः...।	A servant, an attendant, a page.
खानगी—नैजिकम्, आत्मनीनं स्थकीयम् ।	Domestic, private, a kept-woman, } house-hold.
खाना—अशनं, खादनं, भोजनं (भुक्ते— अश्वाति अच्चि)	Column, house, ease, victuals, food, } provisions.
खानदान—वंशः, कुलं, गोत्रं, अन्धयः ।	Family, lineage, dynasty.
खानदानी—कुलीनः, सदृशजः ।	Hereditary, ancestral, high-bred.
खामोशी—मौनं, तूष्णी, निर्वचनम् ।	Silence, tranquility, peace.
खारिज—निष्काशनं, प्रथकरणं निस्सा- रणम् (निस्सार यति)	Excluded, rejected, out-cast.
खारिश—खर्जः, करण्डूतिः, खर्जनं (ख- र्जति) कंडूयते	The itch, manage, the scab.
खारी—क्षारम्, लघणम् ।	Saltish, brackish, saline.
खारी नमक—क्षारलघणम् ।	Alkaline salt.
खाल—त्वक्, त्वचा, चर्म ।	Skin, hide, cover.
खालिस—स्वच्छम्, शुचिः, अमिथितं ।	Pure genuine, unalloyed.
खाली—रिक्तं, शून्यं, अपूर्णम् ।	Empty, vacant, unoccupied.
खालीहोता—निस्सरणं, व्यतिरेचनम् ।	To be emptied.
खाचिन्द—पतिः, प्रभुः, भर्ता, स्वामी ।	Lord, husband.
खास—प्रधानः असाधारणम्, मुख्यम् ।	Particular, special, private, chief, main.
खासा—वसन विशेषः ।	Dinner, a kind of cloth.
खासियत—गुणः प्रशंसा, ।	Quality, peculiarity, characteristic } property.
खिचना—संकुचनम्, आकर्षणम् (ति) ...	To be drawn; to be pulled, to be tight- ened, to be attracted, to keep aloof, to be absorbed.
खिचाई—आकुषिः, आकुञ्जनम् (ति) ...	Pulling, tugging.
खिचेरकिरना—पद्धत्मणम्, निगदितवन्धनम्	To be dragged, to be pulled.

खिच्चवाना—ग्राकुञ्चयनम्, आकर्षणम् । ...	To cause to pull, to extract.
खेड़ाना—घर्षणम्, मर्दनम् आघटनम्(ति)	To scatter, to disperse.
खिचडी—हृसरा, तरडुलसूपम् । ...	Dish made of pulse and rice boiled together.
खिजाना-हृपणम्, व्याकुलनम्, अनुकरणम्	To tease, to irritate, to call by nick name, to mock, to vex.
खिजाब-केशरागः, केशरपरागः, केशरञ्जनतैलं-	A hair-dye; a tincture.
खिजालत—हू॒, लज्जा, न्रपा, ग्लानिः । ...	Shame, disgrace.
खिभ—रोपजशब्दः, कोपजनकः । ...	Fretfulness, vexation, teasing.
खिड़की—गधाहः अन्तद्वारः, घातायनः । ...	A window, a back door, wicket, gate, shutter,
खिताव—उपाधिः उपनाम, पदम् । ..	A title, address.
खिदमत—भृतिः, किङ्करता, दासता, सेवा॥	Service, duty, employment.
खियानत—न्यासापहारः, विश्वासघातः । ...	A breach of trust, dishonesty; embezzlement.
खिरनी—राजादनः, फलाध्यक्षः, राजन्या..	Obluse leaved Mumssops.
खिलकृत—सृष्टिः, जगत्, लोकः, प्रजा । ...	The creation, people, the world.
खिलखिलाना—स्मयनं, हसनम् (ति) ...	To giggle, to laugh heartily, to rattle together.
खिलना—विकसनं, स्फुटनं, उल्लसनं (ति) उत्फुरतनं, हसनं विकासः, स्फोटः, उल्लासः । ...	To blossom, to bloom, to blow, to smell, to be kept separate, to be broken, to be parched, to be delighted, to suit.
खिलवाड़—कीरुकम्, प्रदर्शनी, कौलिः । ..	Play, past-time, frolic amusement.
खिलाई—अहारः, चारः, अशनं, भोजनम् ..	A dry nurse, feeding.
खिलाई पिलाई—अशन पिष्ठता, भुक्ति-शुलकम् । ...	Charge of maintenance.
खिलाड़ी—क्रीडालुः, क्रीडाशीलः, कंलिपरः । ..	Playful, sportive, frolicsome.
खिलाना—केलयनं, क्रीडयनं, भोजयनम् (ति) उत्कोचदानम्(दापयति-दापितम्) ...	T... (at cards) cath)
खिलाफ—प्रतिकूलः, प्रतिपक्षः, प्रतिवादः ...	Against, in opposition, contrary to,
खिलाफ कहना—प्रतिघदनं, कथनं, प्रतिभाषणम् । ...	To speak against.
खिलाफत—प्रतिवादः, प्रतिपक्षता (कूलता)	Opposition, contradiction.
खिलाल—पराजयः, पराजयमात्रा । ...	Defeat (at cards), tooth-pick.

खिलौना-पञ्चालः, प्रतिमा, वस्त्र पुच्छलिका ।	A toy, a gew gaw, a bawble; a play-thing, a puppet.
खिसकजाना—धावनं, पलायनं, आपस-रणम् । अपसरति—धावति—पलायते... खिसकाना—आपसारणं, रोपणं (प्रेपयति)...	To steal away, to slip away; to slink away, to stir.
खिसारा—क्षतिः, हानिः न्यूनता । ... खिसियाना—उद्गविजनं, रोपोत्पादनं । ...	To remove, to move, to show out the way.
खिसियाहट—उद्धेगता, रोपता, कोप-परता । ...	Damage, loss.
खीरा—पीतपुष्पा, सुधावासः, कंटकि-फलम् ।	Peevish, mortified, blank, abashed, ready to cry, tearful.
खील—लाजा, पृथुकः, चिपिटकः ।	Humiliation, mortification, fretfulness, vexation, confusion.
खीस—पीयूपः, अभिनवंपयः ।	A cucumber.
खुक्क—दरिद्रः, निर्धनः, विच्छून्यः ।	Inflated, parched grain.
खुजलाना—खर्जनं वरण्डूयनं (ति-क-एडूतिः)	Smirk, simper,
खुटकना—शङ्का, भयं, सन्देहः (ते-वि-भेति-सन्दिहति)	Empty, poor, nothing, penniless.
खुटबढ़ी—दार्वाधाटः, शतपत्रकः ।	To itch, to scratch, to tickle.
खुटाई—दोपता, जिह्वाता, अवगुणः, ता, खलता, दुष्टता, कूरता, (दुष्यति-दोपः)	To nibble, to peck, to doubt, to come out of the egg.
खुड्डी—पुरीपञ्चलः, पुरीपालयः, पादा-धारकः, धारयात, धारयामास ।	Wood-pecker.
खुद—स्वयम्, आत्मीयः, आत्मा ।	Wickedness, naughtiness, perfidy, deceit, falseness, defect, alloy.
खुदकुशी—आत्मघातः, स्ववधः (हन्ति)	Seat, pot.
खुदगङ्गी—स्वार्थपरता, स्वप्रयोजनता	Self; private, personal.
खुदसुख्यार—स्वतन्त्रः, स्वायत्तः, निर-कुशः, स्वाधीनः, स्वरेरी ।	Suicide.
खुदना—खातः, खतनं, (खनति-खनितम्)	Selfishness.
खुदपरस्त—स्वार्थपरः, दर्पी अदङ्गारी । ...	Independent..
खुपसन्ति—स्वेरी, स्वच्छन्दः, स्वेच्छुकः...	To be dug, to be engraved, to be carved.
खुनसाना—ईर्पणं, द्वेपणं, रोपणं (द्रेष्टि)...	Self-conceited,vain.
	Self complacent, self-satisfied.
	To be angry, to be cross, to bite.

सुफिया—गुप्तः, आच्छुन्नः, रहस्यम्;	Concealed, hidden, secret, confidential
आवृत्तः ।	
सुमार—मादः, पीड़ा, खेदः, वेगः, माद्यति	Sickness, drowsiness, intoxication, headache.
खुर—शफः, खुरः ।	Hoof, a shoo.
खुर्र २ करना—कफनिश्चारण, कापो-	To cough.
त्थानम्, पीडनम् ।	
खुरखुरा—अचिककणं, अमस्तणम् ।	Rough, wrinkled, uneven, unpolished, harsh, shaggy.
खुरचन—किट्टम्, तल्यम्, तद्यम् ।	Pot-scrapings, milk-scrapings.
खुरजी—गाणपटः, विलिखितं, प्रसेवः,	A bag, a saddle-bag, a sack.
कुथः, पल्ययनम् ।	
खुरएड—त्वक् त्वचा, प्रच्छादनत्वक् ।	A scale.
खुरपा—घनिष्ठका, (घनतिशुप्पं)	Spade, hoe, patella, a block-head, a weeding knife, scaper.
खुराक-भोजनं, अहारः, दैनिकखाद्यम् ।	Daily food, viands, one dose of medicine, diet.
खुराकी—ग्रभूतमोक्ता, प्रचुरभोजी ।	Much eater.
खुर्दं—अनुभूतः, पुराणः, परिचितः ।	Old, experienced, crafty.
खुलना—उद्घटनम् (ते) निष्कर्पणं (ति)	To open, to be opened out, to be cleared, to be untied, to be exposed.
खुला—उत्फुल्लं, उद्घटितम्, विस्तृतः ।	Open, exposed, unclouded, loose, unlocked, unfolded unfastened.
निरंकुशः, निर्वन्धः, निर्मन्धिः ।	Brief, sketch, outline, summary, substance.
खुलासा—संक्षेपः, सारः, भाषः, प्रकाशम् ।	Glad, happy, pleased, gay, merry, well-off, willing.
खुश-मुदितः, प्रसन्नः, आनन्दितः ति + ते	Flattery.
खुशामद—चाटुः, श्लाघा, स्तुतिः,	Flatterer.
विकर्त्थनम् ।	Happiness; gladness, delight, pleasure, joy, mirth, to rejoice, to enjoy.
खुशामदो—चाटुकुत्, चाटुवक्ता, विकर्त्थकः	Dry, withered, parched, dryness.
खुशी—हर्षः, प्रमोदः, प्रसन्नता, उल्लासः	Drought, famine, by land.
(हर्षति—प्रमोदते—प्रसीदति, उल्लसति)	A corner, angle, side, ear-wax.
खुश्क—खुश्कः, अकिञ्जन्त, अश्यानम्,	
अनाद्रिः ।	
खुश्की—खुश्कता, अनाद्रिता, अकिञ्जनता	
खूट—कोणः, कोटि:, काण्डम्, भागः,	
पार्श्वम् ।	

खंटा—कीलं, नागदन्तः, स्तम्भः, स्तम्भकः	A peg, a nail, portion, a tent pin, a wooden stake, stump.
घन्धनम्, (कीलति-स्तम्भनाति, घन्धनाति	
खूटो—नागदन्तः, काष्ठ (भित्ति) कीलं	A pin, peg, stule, root of the hair.
केशमूलम् ।	
खूदना—मर्दनं, लुण्डनं, घर्षणं, कुदूनं, ति	To dig up, to trample on, to tread.
खूटना—चोदनं, उत्पाटनम्, उन्मथनम्,	
उद्धरणं (उद्धरति).	To pluck, to pick.
खून—वधः असुक, रुधिरः, अस्त्रः, रक्तम्,	Blood, murder, slaughter, blood-shed.
शोषितम् ।	
खनविगडना—कुष्ठः, शिवत्रः रुधिरविकरणं ।	To be leprous.
खून होना—इत्या, घातः, वधः । ...	To be murdered.
खूनका प्यासा—रुधिरपिपासुः, । ...	Blood-thirsty.
खूनकरना—मारणम् (मारयति) हननं,	To murder, to kill, to shed blood.
दिनस्ति हिसनम् ।	
खनस्वरावा—मृत्युः, पञ्चत्यम्, वधः	Blood-shed, massacre.
खूनतिकालना—रुधिरनिस्सारणम् । ...	To bleed, to cause blood to flow, to let out blood.
खूनी (हत्यारा)-पातकः, मारकः, हिसकः ।	Murderer, bloody.
खेडा—ग्रामकः, ग्रामटिका, । ...	A village, a mixture of different grains
खेत—केदारः, ज्ञेत्रम्, रणस्थलम् ।	A field, surface, land, crop, battle-field soil, bread.
खेती—कृषिः, हलकर्पणवृत्तिः । ...	Husbandry, crops, cultivation, agriculture.
खेद—दुखं, वाधा, व्यथा, पीडा (पीडति) ...	Sickness, grief, affliction.
खेदना—यापनं, अपसारणं, निस्सार(यति)	To drive away, to chase, to pursue, to give a chase.
खेना-तारणं, चालनं, ब्राणं, (यति + यते) ...	To suffer; to row, to undergo; to paddle.
खेप—भारम्, आवृत्तिः । ..	A trip, assortment, cargo, load.
खेपभरना—भारवहनम्, उत्थापनम्, नयनं ...	To load.
खेमकुशल-ज्ञेम, वाच्चं, ब्रामयः, भेयः, ...	Health, welfare.
भद्रं कुशलम्-शम् । ...	
खेमा(क्नात)-पटकुटी, प्रतिसीरा, जय-	
निका, द्रूप्या । ...	A tent, pavilion, camp.
खेल—कीडा, केलिः, कर्दनम् (ति + चिकीड)	Play, sport, fun, coition, tricks.
खेलाखाया—अनुभूतः, प्राचीनः, भुक्तमोगः	Well experienced, expert, developed.
परिचितः । ...	

खेदट-भूकरपञ्जिका, राजदेयभागपत्रम्	Record of village shares.
खेस-वासः, पटविशेषः, आच्छादनम् । ...	Damask, diaper, a wrapper of damask } or diaper.
खैरखाह-हितैषी, यथस्यः, शुभेच्छुः । ...	Friend, a well-wisher, devoted bene- } volent, loyal.
खैरखाव-कृत्तम्, उदन्तः, समाचारः । ...	News, intelligence, tidings.
खैर—खदिरः, रक्तसारः, दन्तधावनः । ...	Aeacia, catechu,
खैरात- पुरुणं, दानं, मिळा (ददाति, भित्तते- अर्थते, याचते)	Alms; charity.
खैरातीशफासाना-आनाथौपथालयः । ...	A charitable dispensary.
खैरियत-क्षेमं, अनामयः, भद्रं, कुरुलम्,	Well-fare, well-beings.
खोवा—दुर्बकवाधः, पशः पाकः, पिंडम्	Milk insipidated by boiling; condens- } ed milk.
खोर—इक्षत्वचा, शुष्क काण्डः, नीरसपवं	The dry part of sugar cane after ex- } tracting the juice.
खोकर सीखता—विनाश्यशिक्तणम् ।	To buy experience.
खोखला—कोट्टः, तरुचित्तुदः, विवरम् (विलम्) । ...	Hollow, excavation.
खोज—गवेषणा, जिज्ञासा, अन्वेषणा ।	Search, detection, inquiry, trace, vex- } ation, investigation.
खोजा-फलीयः, नपुंसकः, कापुरुषः ।	Eunuch, master, steward.
खोजाना—नशनं, अदर्शनं, भ्रशनं ध्वंसनम्	To be lost.
खोजी—अन्वेषकः, गवेषकः, जिज्ञासुः ।	A searcher, investigator, seeker, } detective.
खोट-दोपः, अपराधः, अवगुणः, आगसः	A defect, fault, blunder, injury, vice, } failing.
खोटा—दोषी, अवगुणी, व्यंसकः, चरित्युः ।	False, perfidious, counterfeit, mis- } chievious.
खोदना—खननम्, खनति गर्तकरणम् ॥	To dig, to scorp, to delve, to hollow, } to engrave, to carve.
खोना-भ्रशनं, ध्वंसनम्, ते, नाशनम्, यति	To lose, to waste, to squander, to miss.
खोप—जोर्णता, शीर्णता, (यति) मक्षिः,	A cave, a fissure, a stitch.
खोपडा-लांगली, नारिकेलः, कुकलम्, कपातम् । ...	Cocoa-nut, the kernel of cocoanut, skull }
खोलना-(धात)भेदनं, प्रकाशनम्, प्रकाशते उद्घटते, उद्घाटनम् ।	To open, to untie, to unsold, to unco- } ver, to unmoor, to lay bare, to solve, to unloose.
खोसना-दरणम्, सङ्कलयति, निवेशः, (ति	To snatch, to pluck, to stick in.

खोह—कोटरः, कन्दरः, गुहा, गहरः	A cavern, pit, cavo, glen.
खोंच—अञ्जलिः, अञ्जलिपुटम्, वस्त्रफौ	The cavity formed by putting the hands together.
खौलना—अवथनम्, बुद्धयुदायनम्, ति—ते	To boil, to effervesce, to simmer, to seethe.
गंगा—जाहृवी, भागीरथी, व्रिद्धोत्सा । ...	The river Ganges, a stream.
गंगाव्यान—जहृ तनयावगाहनं, स्नानं, स्नाति	Ablution in the Ganges.
गंगा जली—जलसुतुपा, जलसीसकः, ...	A goglet to keep Ganges water.
गंगाजलीउठाना-शपथकरणं, सत्यकः—रणम्, गंगा जलोत्थापनम्	To swear on the waters of Ganges.
गंगा जमनी—स्वर्ण राजतं, पीतश्वेतम् । ...	Gold and silver, white and yellow.
गंगैर्टी-पित्तव्रणः प्रसादनी, गंगटी । ..	A name of plant.
गंज-राशिः, कोशः, गणः, वृन्दं, समूहः । ...	Treasure, heap, market, emporium.
गंज-अकेशता, फचाभावः । ..	Baldness, scald head.
गंजा-अकेशः, शिपिविषः । ..	Scald headed.
गंठकटा-प्रन्थि च्छेता, छांधिकः । ..	A cut-purse, a pick-pocket.
गंठ जोड़ा-प्रन्थि बन्धनं, (घयन्थ्य, युक्ते) ...	Knot joining, tying the knot.
गंठा-पल्लाएहुग्रन्थिः, लशुनं, (गृजनं) ...	A clove, flake.
गंडा-ग्रैवेय ग्रन्थिमाला, अर्धकाकिनी । ...	A set of four, four Cowries or piece, a ring, an amulet.
गंडासा-कुट्टिका, कचिंका, छेदनी, अषदा-रणी ।	An axe, a polo axe.
गड्डी ग्रन्थिः, चितिः । ..	
गंडैरी—इच्छारेडं, पौएदू शकलम्, । ..	Inpotent, coward, sodomites.
गन्दगी—पूतिगन्धं, दुर्गन्थिः । ..	A portion of sugar-cane.
गन्दा—मल्लानः, दूषितं, मलिनम् । ..	Stench, filth.
गन्दी—मलिनं, दुर्गन्धः, पूतिः । ..	Dirty, rotten, stinking.
गंध-वासः, सुरभिः, सुगन्धः । ..	Stinking, filthy, indecent, foul, obscene.
गन्धक-गौरीबीजम्, घलिः, गन्धपापाणः । ..	Smell, odour, substance.
गन्धक का इत्र—गन्ध रसः । ..	Brimstone, sulphur,
गंधी-सुगन्धिं विक्रेता, रसविक्रेता । ..	Sulphuric-acid.
गंधाना-क्षेपणं, यापनं, गमयनं, प्राप्त०(यति	A purfumer, a greenbug, dealer in scents.
गंधार—ग्रामोणः, असभ्यः, मूढः, दुर्विनीतिः... अशिष्टः । ..	To waste, to lose, to squander.
	A villager, rustic, clown, churl, a dunce, rude, unmannerly.

गंधार—प्राभ्यः ग्रामीणः असभ्यः ।	Rustic, rude, rural, clownish.
गगन—स्वं स्थौः, व्योम, आकाशः, पितुः पदः	Sky, firmament, heavens.
गगरी—घटः, कुम्भः, कुण्डः, कुण्डिका, ...	A water pot, pitcher, vessel.
गच्छच—संत्वलन्, संगठन्	Crowded, close, thick.
संमृद्धितम्, ।	
गज—करी, द्विदः, द्विपः, हस्ती, गजः । ...	An elephant.
गज—युग्मदस्त परिमाणम् (मापकयषि) ...	A yard measure, a ramrod, an iron bar.
गजक—तिलपिटं, तिलपेषं, तिल चूर्णम् । ...	A relish (eaten with wine), a sweet meat made of sesamum and sugar.
गजनी मिट्ठी—चिफ्फणमृतिका ।	Clay, earth.
गजव—व्याहरयम्, अत्याचारः कुद्रः (कुद्रति, चुकोध, कुप्यति, चुकोप् ...)	Violence, oppression, wrath, rage, curse, calamity, anger, displeasure, misfortune
गजरा—कुसुमदारः, पुष्पावलिः ।	The leaf of the carrot, a bracelet a flower-string, a garland.
गजफा—द्रव्य राशिः, समूहः, ।	Heap, store, hoard.
गट्टा—अस्तिथप्रनिधिः, सन्धिः, सकृदि ।	Apkle bone, knee-bone, a stopper, a dwarf, a sugar cake.
गड्ड बड्ड मिथितं, संथुक्तं, मिलितम् (युनक्ति)	Mixed together, pell-mell, higgledy piggledy, hubub.
गट्टी (गट्ट)—महद्वप्रनिधिः, भारः, परि करः ।	A bundle, a package, a clove of onion, garlic, a land measure, a bale.
गठरी—घन्थनं, पट्टप्रनिधिः (अनाति, धनाति)	A small bundle, a bag, a parcel, a packet
गठना—प्रन्थनं सीध्यनं, (सीध्यति, ध्राति) ...	To be threaded or strung together. to be mended.
गठिया वाय—आम वातः, अनिधि पीडारोगः ।	Gout, rheumatism.
गठीला—अनिधि आयः, पर्वयुतः, पीवरः । ...	Knotty, robust, well-set,well-knit.
गहना—कीलनम्, निष्ठननम्, ।	To penetrate, to be buried, to sink, to be pitched.
गड़पकरना—भक्षणं, स्वाधिकरणं । स्वा- यत्ति करणं (अशत्ता) । ...	To gulp down, to eat up, to swallow.
गड्डवड—घिलपवः, शैथिल्यं, व्याकुलता ...	Bustle, confusion, disorder, mismanagement.
गडरिया—आजायिकः, अजाचारकः । ...	A shepherd.
गडवाना—कीलयनं, (यति) निष्ठानं । ...	To cause to be buried, or driven into the earth.
गड्हा—गर्तः, निष्ठातः ।	A cavity; a hole, a pit, an abyss.

गडोना—तक्ति, तक्तणम्, सूचीभेदनम् ...	To pierce, to bore, to drive in.
गडडी—भारः, राशिः, अन्धिः पुंजितम् ...	A bundle of anything.
गढ़—दुर्गः गढ़ः, ...	Fort, a castle, a citadel.
गढ़त—कृत्रिमता, निर्माणता, कृतिः । ...	Form, make.
गढ़ना—करणं, रचनं, निर्माणम् । ...	To make, to form, to fashion, to coin.
गढ़या—कासारः, पलवलः, अल्पसरः । ...	A small tank or pond.
गण—पुञ्जः, वृन्दः, समूहः, समुदायः । ...	Flock, multitude, group.
गणना—संख्या, (गणयति + संख्याति) ...	Reckoning, counting, calculation, number.
गत—व्यतीतं, अतिक्रान्तं, गतं, (याति क्राम्यति)	Gone; obtained; gained, use, serviceable, plight, condition.
गति—सुक्तिः, निर्वाणम्, ...	Motion, procedure, plight, state.
गदका—मरुजयषिः, लकुर्टः । ...	A mace, a club, a stick, a blunt wooden sword used in fencing.
गदर—राष्ट्रविष्ववः, राज्याशान्तिः (विष्ववते)	Riot, mutiny, confusion, disorder.
गदर—पक्कः, अर्धपक्वः । ...	Half ripe, thick, plumpy.
गदला—मानं, वर्दमितं, किलन्नम् । ...	Muddy, turbid, foul, filthy.
गदहा—रासमः, गर्दभः । ...	An ass, a donkey, a fool, simpleton.
गदेला—उपधा, उपधानं, गन्दुकम् । ...	A thick-bedding, a cushion, heavy clothes.
गदी—सिद्धासनं, राज्यासनं, कन्दुकं । ..	A cushion, pad, pack saddle.
गद्य—अन्वयः ।	Prose.
गधी—रासभी, गर्दभी, । ...	She-ass.
गनीम—विपक्षः, रिपुः, शत्रुः, वैरी, सपत्नः, अरिः । ...	An enemy, a foe, a plunderer, invader.
गनीमत्त-घरम्, प्रभूतं, प्रचुरम्, अनर्हं । ...	Plunder, abundance, plenty, a-blessing, booty.
गन्ना—इच्छः, पौडूः, । ...	Sugar-cane.
गप्य—अनृतं, अतथ्यः, मिथ्या, असत्यम् ...	Tattle, gossip, chat, a false report.
गपकना—तिगरणं, निगलनं (ति) ...	To gulp, to swallow, to catch.
गपशप-सञ्चादः, संलापः, संभाषणं, ते ।	Chit chat.
गप्ती—धावदूकः अनृतभाषी (भाषते) ...	A boaster; an idle talker, a gossip, a liar.
गफलत-जाडयम्, अनवधानता, प्रमादः	Carelessness, neglect.
गधन—अपहरणं नियोगपिहरणं । ...	Misappropriation of money, embezzlement.
गम-शोकः, ध्यथा, आधिः, उन्मनस्त्वम् ...	Sorrow, woe, grief.
गमला—आलधालकुंडिका, (पात्रम्) ...	Flower-pot.

गमाना—यापनं, अतिकामणम् ।	... To pass (time), to lose, to spend.
गम्भीर—अग्राधः, गद्वारः, निस्तलम् ।	... Deep; serious, grave, sedate.
गयन्द—दन्तो, द्विरदः, गजः ।	An elephant.
गरजना—घोपणं, उन्नदनं, नादः, गर्जति ...	To thunder, bellowing, roaring, roar.
गरज—स्वार्थः, वाञ्छा, ईहा, स्पृहा ।	Want, wish, object, purpose, pride.
गरजनिकालना—वाञ्छासाधनं, इच्छापूर्तिः	To gain an object.
गरजमन्द—स्वार्थी, इच्छुकः, अर्थी, ...	Needy, interested, concerned.
गरजमन्दी—स्वार्थपरता, अभिलापता ।	Self-interest.
गरजी—स्वार्थैः, रुचिः ।	Interested, selfish,
गरद—पांसुः, रजः, धूलिः, सिकता, वालुः	Dust, dirt,
गरदन—प्रीवा, गलोर्ध्वभागः ।	The neck.
गरदनभुकाना—अधो रमनं, ग्रीवानमनं + ति	To bow the head.
गरदनकायोग्य—ग्रीवाभारः, भारोचोलनम्	Burden, obligation.
गरदानना—गणनं, रूपगणना, (यति) ...	To conjugate, to turn.
गरदिश—ग्लानिः, आपद्विनानि.	Revolution, circulation, change of fortune, misfortune.
गरव—दर्पः, अवलेपः, अभिमानम्	Pride, vanity, haughtiness.
गर्भ—कुक्षिस्थजन्तुः, गर्भः,	Pregnancy, embryo, the belly, womb.
गर्भिणी—अन्तर्वर्त्ती, गर्भिणी ।	Pregnant-woman, heavy with child.
गरम—उष्णम्, तप्तम्,	Hot, warm, burning, eager, ardent,
गरमी—उष्णम्, तप्तम्, तापः, लिंगस्फोटः	Heat, warmth, summer, ardour, passion, love, syphilis.
गरी—नारिकेलगर्भः ।	The kernel of a cocoanut.
गरीध—निर्धनः, बिनीतः, अकिञ्चनः ।	Poor, destitute, mild, humble, indigent.
गरीय निवाजी—दीनदयालुतः, काशएः	Hospitality, kindness.
गरीयपत्त्वेर—दीनपालकः, अनाथनाधः, दीनत्राता,	Charitable.
गरीयामऊ—दैन्यम्, दरिद्रता, निर्धनता ...	Humble, lowly.
गर्भ—अर्धघृघृका, (घटिकायत्रम्)	A hay-stack, a reel on which string is twisted.
गर्भ—अद्विष्टका, दर्पः, अभिमानम् ।	Pride, vanity, conceit.
गलत—अशुद्धम्, अतथः, अनृतम्	Wrong, erroneous, inaccurate, incorrect, untrue.
गलत—असत्यम् ।	
गलना—स्नेहनं, स्पन्दनं, स्पन्दनम् ।	To melt, to dissolve, to be frozen.
गलफड़ा—जम्बालः, दंष्टा ।	The jaws, the angle of the mouth, gills.

गला—गलः, करण्ठम्, उरस्यं, गलितम्, ...	Throat, neck, voice, funnel, rotten.
गलासूजना—कंठस्वेलनं (शोधनं)	The throat to swell.
गला पड़ना—स्वररोधनम् ।	To become hoarse.
गलापकड़ना—गलवधनम्, करण्ठश्रहणम् ...	To seize one by the collar.
गलाफाडना—क्रन्दनम्, स्वननम् ...	To scream.
गलेसे उतारना—निगरणम्, निगलनम् ...	To swallow down.
गलेसे लगाना—आलिंगनम्, आपीनम् । ...	To embrace, to clasp in bosom.
गलेकादार—गलाहारः, करण्ठमाला । ..	A neck-lace.
गलाघोटना—गलपीडनम्, ग्रीवामर्दनम्	To stifle, to throttle, to choke.
गला काटना—ग्रीवाच्छेदः । ..	To cut the throat.
गलादेना—निष्पदनम्, परिताप्याद्र्दिकरणः	To melt, to dissolve.
गलीचा—गुल गुलः, शय्योपधानम् । ...	Carpet.
गल्ला—अन्नम्, सस्यम्, धान्यम् । ..	Grain, corn.
गवारा—सहनम्, उपेक्षा, ज्ञाना, । ..	Palatable, bearable, durable, pleasant.
गवाह—साक्षी, प्रतिभूः । ..	A witness.
गवाही—साक्षिता, प्रत्यक्षता, प्रत्यक्षम्) ...	Evidence, testimony.
गवैया—गायकः, गाता, (गायति) । ...	A singer, a bard, minstrel.
गश्त-पर्यटनम्, परिभ्रमणं (परिभ्रमते) ..	Going round, a stroll, a walk, beat.
गश = मूर्छा, निःचेतना (मूर्छिति) । ...	A faint, stupor, swoon.
गहन—गृहण, गृहणीडनम् (ग्रसनं -ति) ..	Eclipse, decline, thicket, forest.
गहना—ग्रसनं, भूषणं, मंडनं. (यते + ति भूषा [भूषयात]) ..	Ornaments, jewellery, p'edge.
गहरा—गम्भीरः, अग्राधः, दुस्तरः, दूरतःः	Deep, profound.
गहराध—गाम्भीर्यम्, गंभीरा, अग्राधता, निःमनता ।	Cavity, depth, profundity.
गाँझ—शुक्राशनः, जया, धीरघ्या । ..	The hemp-plant, Indian hemp.
गाँड—भारत्रिन्धिः, सन्धिः, (अन्धनाति) ..	A knot, a tie, a joint, an articulation,
गांठना—सीवनं, व्यति—प्रन्थनम्, वन्थनम्	gland, a bundle, a piece of ginger.
गाँड—गायुः, गुदम्, अपानम् । ..	To tie, to join, to stitch, to cobble.
गांडर—चीरणः, उशीरमूलम् (यहुद्वी०) ..	The anus, privities.
गाँव—ग्रामः, पूः	A grass of which Khas is the root,
गांसना—ग्रसनं कघलनं, ग्रहणं (ति) ..	a vegetable.
गाजर—गृजनम् ।	A village, a suburb.
	To pierce, to transfix.
	A carrot.

गाजावाजा—याघनिघोंपः, नादः, तृष्य विजुम्मणं ।	... .	The sound or clangour of several musical instruments.
गाडना—कीलनं, निखननं+ति + प्रवेशयति ।	... .	To bury, to inter, to drive in, to fix, to pitch, to sink.
गाडी—शकटः, रथः, स्वन्दनम् ।	... .	A cart, a carriage, a coach, a buggy, train.
गाढा—सान्द्रं, निविडः, दृढः, स्थूलः ।	... .	Thick, close, dense, coarse, strong. rough.
गाता—वन्धनं, श्वमशुलवन्धनम् (घट्टाति)		Paste board, a plaid.
गाद—किट्ट, मलम्, ।	... .	Sediment, precipitate, dregs.
गाफुल—उच्चमत्तः, मूर्छितः, भ्रान्तः ।	... .	Negligent, neglectful, inattentive, remiss, careless, unaware.
गाय—धेनुः; गौः, दोग्धी ।	... .	A cow, poor, week, docile.
गायघ—आन्तहितं, अन्तर्धानं, तिरोहितम् ।	... .	Absent, concealed, vanished, lost.
गार—गुहा, गहरं, विलम्, देवखातम् ।	... .	Cavern, a pit.
गारत—विनाशः, विघ्नंशः, (नश्यति, ...		Rapine, pillage, plunder.
गारद—गणः, गणधरः, निरीक्षकवर्गः ।	... .	A guard, ward.
गारा—पंकः, कर्दमः, फिलम्नामृत् ।	... .	Mud, kneaded clay.
गारी—अश्लीलं, गालिका, ।	... .	Abuse, bad names.
गाल—कपोली, गंडस्थलम् ।	... .	A cheek.
गाता—तूलकूचिंका, वेष्टिततूलम्, तूलिका		A pod or flock of cotton, a ball of card ed cotton.
गालिव—पराजयः, आरोदणम्, आसक्तः, तत्पर, मरनः ।	... .	Overcoming, overpowering, predominant, triumphant.
गालिवन—श्रायः, प्रायेण ।	... .	Mostly, probably, most likely.
गावदी—मूढः, सरलः, जडः, दीर्घसूत्री	... .	A fool, a simpleton.
गावदुम—वर्तुलाकारः ।	... .	Tapering, conical.
गाहक—ग्राहकः, क्रेतां ।	... .	A purchaser, customer.
गाहकी—ग्राहकता, विक्रयः, विक्रीतिः ।	... .	Sale, transaction.
गाहना—विलोडनं, खलनं, मथनं, गाहनम् ।	... .	To tramp, to tread, to search, to sicken.
गेजा—भोज्यं भक्ष्यं, खाद्यम् ।	... .	Aliment, diet, provision, regimen,
गजाई—उद्भिज्ज कीटिविशेषः ।	... .	Name of an insect.
गेजोलना—मेलनं, मथनं, क्वथनम्+ति	... .	To mash, to squash.
गटपिट—आंगिलभाषणम् (भाषते)	... .	Talking English.
गोङ्गिडाना—चाटुवचनं, श्लाघनं (ते) ...		To implore earnestly and humbly, to beseech.
विकर्त्त्यनम् (विकर्त्तते) ।	... .	Vulture
गोद—प्रधः, ।	... .	

गिनती - गणना संख्या, (संख्याति) ...	Number, reckoning, calculation,
गिनाना-संख्यापनं, यति, गणयनं (गणयति)	To cause to count,
गिरघट—सरटः, कुक्कलासः ।	A lizard, a chameleon.
गिरजा—ईसा यतनम् ।	Church.
गिरना—पतनं, अघोगमनम्, अपनयनं । ...	To fall, to drop, to come down, to sink, to attack, to be reduced or degraded, to go down.
गिरफ्तार—घदः, निगडितः, निग्रहीतः....	Seized, arrested, involved, captivated, caught.
गिरफ्तारी—घन्थः, निग्रहः, वंधनाशा । ...	Captivity, imprisonment, bondage, capture, arrest.
गिरची—नियोगः, निक्षेपः, प्रतिनिधिः । ...	Pledged, pawned.
गिरहस्थ—द्वितीयाथसी, गृही, गृहस्थः । ...	A house-holder, a peasant.
गिरह—ग्रन्थिः, वंशतं, ग्रहनक्षत्रम् । ...	A knot, a joint, a knuckle.
गिरां—महर्घ्यः, अमूल्यः, चहुमूलयवान् । ...	Heavy, grievous, precious, dear.
गिरना—निपातनं, प्रक्षेपणम्-क्षिपति । ...	To throw down, to pull down.
गिरानी—महर्घता, विरलता अजीर्णता । ...	Deurness, dearth, scarcity, a rise in price, heaviness, indigestion.
गिरि—ग्रामः, नगः, अचलः, महीधः, कुंभः ...	Mountain.
गिरोह—गोप्ता, सभा, समज्या, संहतिः । ...	A party, a gang, a class.
गिलट—धातुविशेषः ।	A hard swelling, tumour, gland.
गिलहरी—काष्ठ मार्जारः, चमरवृच्छः, पृष्ठ-	A squirrel.
शिकिका (शेते, शिश्ये)	
गिलाफ—नीशारः, प्रच्छुदपटः ।	A case, sheath, a pillow-case, covering the prepuce.
गिलास—धातु चयका, धातुजशरोवः । ...	A cup, a tumbler, a glass.
गिलोय—गड्डबी, अमृत वह्नी, मधुपर्णी । ...	A creeping plant, Gulancha.
गिलौरी—ताम्बूलपुटं, नाग वह्नी ।	Betel-leaf prepared and folded up.
गिलला—द्रोप सूचर्न, अवगुणाख्या ।	Complaint, lamentation.
गीत—गामः, गीतं, गतनम् (गायति)	Song, singing.
गीता—भगवद्गीता, कविता, पदम्,	A song, a poem, a composition in verse.
गीढ़—शणालः, शिवः, जम्बुकः, क्रोष्टा ...	A jackal, coward.
गीला—किलनं, आर्द्रम् ।	Wet, damped.
गुञ्जाइश—अवसरः, शक्तिः, अपेक्षा, रिक्तता	Capacity, room, profit, capability.
गुन्डा—शठः, दुराचारी, खलः, स्त्रेयः । ...	Knave, scoundrel, vagabond, a rake, a licentious fellow.
गुन्धयाना—ग्रन्थयनं, सीव्ययनं, वंधयति ..	To cause to string.
गुधना—प्रन्थनं, घन्थनं, टंकनम् ।	To be knaded, to be plaited.

गुधावट—ग्रन्थिः, स्यूतिः ।	Plaiting, kneading.
गुच्छा—स्रवकः, सस्यमंजरी ।	A bunch, a cluster, ear of corn, tassel.
गुजरना—अतिक्रमणं, व्यत्य यनं, अपस- रणं (ति)	To pass, to go, to elapse, to die, to } expire.
गुभिया—संग्रावः,	A sweet-meat.
गुटका—गुटिका, गुलिका, लघुपुस्तकम् ।	A hand book; a manual.
गुटटा—खर्चः, वासनः, निम्नः ।	A dwarf, pygmy.
गुडली—बीजं, फल चीजम् ।	A stone, kernel, seed.
गुड—इच्छुपाकः, गुडः, (पच्यतेयः)	Molasses, treacle, raw sugar.
गुडम्बा—गुडाप्रपरडः, गुडामिका ।	Mangoes boiled with sugar.
गुडच—गुडची, अमृतवल्ली ।	A medicinal plant.
गुडवानी—गुडधाना, गुडगोधूमम् ।	A mixture of parched wheat and gur.
गुड्डी—शालमञ्जिका, पाढ़वालिका, पुतलिका ।	A doll.
गुद गुदा—मृदुलं, मृदु, कोमलम् ।	Plump, soft.
गुदा—गायुः, गुदम्, अपानम् ।	Anus, privities.
गुद गुदाना—केलयनम् दासनं ।	To titillate, to tickle.
गुदडी—कन्धाः, कुर्थं, साधरी, चीरम्, ...	A beggar's garment.
गुद्धा—स्कन्ध शाखा, शाखा ।	A wind, gall, a thick bough or branch.
गुनाह—आगसः, अवगुणः, दोषः, पापम् ।	A fault, sin, crime.
गुप चुप—मैनः, तूष्णी, निर्वचनम् ।	Silence, secrecy, privacy.
गृह—एहस्यं, अन्तर्दितं, आच उन्न, तिरोहितं	Hidden, secret, understood.
गुफा—गृहा, खिलं, गहरं, कन्दरम् ।	A cave, den.
गुफतग—मंज्ञपनं, संमायणं, आलापः ।	Conversation, dialogue, chat, talk.
गुढवाट—पासुः, धूलिः, दुर्दिनम् ।	Dust, clouds of dust.
गुडवारा—वायूत्सर्पीय पदः । विमानम्	A balloon.
गुरु—करणं, यंत्रिका, कुञ्जिका (यंत्रते)	Formula, principle.
गुद—शिक्षकः, आचार्यः, उरदेशकः (उरोति)	A teacher, religious instructor.
गुर्गा—दूतः, वालभूत्यः, वालिशः ।	A servant boy, a scullion.
गुर्द—वुक्का, अग्रमांसं, हृदयं, यक्त् ।	A kidney, pluck, courage.
गुलकन्द—जपासयः, सदावलेहः ।	Confection.
गुलचा—चपेटिका, इस्तेतलाघातम् ।	A slap on the cheek.
गुलतुर्रा—सिद्धेश्वरः, सिद्धार्थः ।	Sensal Funapulcherra.
गुलमल्ली—झडः, स्थूल पुष्पः ।	A French marigold.
गुलाव—सदा, कुमारी, जपापुण्ड्रोद्धपण्ड-	Rose.

गुलावेपाश—जपाजलसेचनी (सिञ्चति)

गुलायी—जपापुण्यं वद्रागः, रक्तवर्णम् । ...

गुलाम-दासः, किङ्करः, भूत्यः, सेवकः, ते

गुलाल-चूर्णं, रागचूर्णम् [चूर्णयति]

गुलबन्द—ग्रैवेयं, गल वन्धनम् ।

गुलेल-गोलिकाधनुः, कोदण्डः, शरासनं

गुसज-स्नानं, अवगाहनं, मज्जनम् [नि]

गुस्ताख-असभ्यः, दुर्विनीतः, दुष्टः ।

गुस्सा-कोपः, कोधः, मन्तुः, रोपः, ।

गुहराना-ग्राहवानम्, आकरणं [यति]

सम्बोधनम्, आमंचणम् [यति, यते]

गू-शक्त-मलम् पुणीपम् ।

गूंगा-मूकः, घाकूहीनः, अवाक् ।

गूंजना-ध्वननम् कूजनम्, प्रति ध्वानं,

रणनम् कलनम् ।

गूंधना-ग्रन्थनम्, वन्धनम्, स्यूनम्,

धधनाति मर्दनम्, पीडनम् (यति)

गूगल-गुग्गुलः, अग्नधा, काजनिर्यासः,

महिपात्रः ।

गूदड—जीर्णपटः, शीर्ण वसन पुञ्जम् । ...

गूदा-असल, गर्भः, मध्यमांसम् । ...

गूमझी-शोथः, अस्वेलिमा, मांसगूच्छि

गूलर-घुम्बरः, जन्तुफलः, यज्ञाङ्गः । ...

गोगला-प्रमीलः, सरलः, मन्दः, उन्मत्तः । ...

गैंद—गन्दुक, कन्दुकम् करवालम् । .....

गैंदः-स्थल कमलिनी । .....

गोह—गैटिक, विशदः, शीतल, स्त्रिय, । ...

गोरशा—गैटिकवर्णम् । .....

गोहू-वदुदुरधः, अरुपः, निस्तुपः । ...

गोहू-आरङ्ग-गोधुमवणम् । ...

गैव-अट्टप्टम, दवः, भावितव्यता ।

गैर-चिपकः, अपरः, अन्यः, अविघमानता

गैरहाजिर-अनुपस्थितिः, अनायातः । ...

A bottle for sprinkling rose-water.

Rosy.

A slave, a bondsman.

The power which the Hindus throw on one another in the Holi festival.

Neckcloth.

Pellet-bow.

Bathing; ablution.

Impudent, arrogant insolent.

Anger, rage, passion.

To call out; to bawl.

Excrement, filth, ardure.

Dumb, mute.

To echo; to roar, to resound; to clasp.

To knead, to weave.

Indian delleum.

Old tattered clothes; rags.

Brain, marrow; pith; crumb; gist, substance, pap, pulp; kernel.

A pimple, a knob.

Wild fig, a pod.

Silly, simple, weak.

A ball, a sphere, an elephant.

Marigold,

Red ochre, a kind of red earth.

Red brown.

Wheat.

Swarthy, wheat complexion.

Concealed, latent.

Other, different, foreign, besides without, except.

Absent, wanting.

गैरहाजरो—अनुपस्थितिः, अविद्यमानता	...	Absence, non-appearance.
गैर रमठलव—फलगु, निष्फलम् निरर्थकम्,	...	Undesirable, not to the point.
निष्प्रयोजनम् ।	...	
गैर सुभक्तिन—असम्भवम्, अशक्यम् ।	...	Impossible.
गैर शुष्टु-प्रतिथिः, आगन्तुकः, नष्टः, नूतनः	...	Stranger, any other person.
गैर वाजिव—अस्थानम्, अनुचितम्,-	...	Unjust, wrong, undue.
श्वयोग्यम्, अन्यायम् ।	...	
गैर वाजिवी—अन्यायम्, अत्याचारता ।	...	Injustice, improper.
गैरत शाना—लज्जनम्, ध्रपनं, (हैपणम्)	...	To blush with shame.
गैरत हीन—निर्लज्जः, निष्वध्रपः ।	...	Shame-less.
गैरत-ही, ध्रपा, लज्जा ।	...	Shame, modesty, bashfulness.
गैह—पार्गः, पद्धतिः, प्रतोली, रथ्या ।	...	Road, street, lane, path.
गोकि—यद्यपि, यत्तु ।	...	Although.
गोन्द—तिर्यसः, वृक्षमदः ।	...	Gum.
गोन्द दानी—निर्यसिपात्रम् ।	...	Gum pot, gumlet.
गोन्दती—तापसतरुः, इङ्ग दः	...	Indian plum.
गोखरु—गोखरः, मूत्र कुच्छुच्छः ।	...	A plant.
गोट—कोणवसनम् ।	...	The hem of a garment, a counter, a border, trimming
गोटा—ईमपट्टः, राजत तान्तवम् ।	...	Gold or silver lace.
गोड—घुटिका ।	...	The leg, foot, the knee, the patella.
गोत—गोत्रम्, कुलम्, आस्पदम् ।	...	Parentage, lineage, stock of a family.
गोता—निमज्जननम्, जलकीडा, केलिः,	...	A dip, a dive, a plunge.
फूर्दनम् ।	...	
गोद—ग्रहः, उत्सङ्घः, अभ्यर्णम्, अग्रे ।	...	The lap, embrace, adoption, b. m., breast.
गोदना—गोधीजनिवेशनं, तक्षणं, निष्पन्ननम् ।	...	To dot, to vaccinate, a hoe, vaccination, tattooing.
गोदाम—उपकरणालयम्, भंडारः ।	...	A store house, go-down, a ware-house.
गोधर—गोमयः, गोपुरीषः ।	...	Cowdung.
गोवरी—गोमय लेपनम्, पुस्तनम् ।	...	Plaster of cowdung.
गोभी—गोजिहा, दारिंकी ।	...	Cauliflower, cabbage.
गोह—गोधा ।	...	Gecko.
गोरखर—वन्यरासभः, वन्यगर्दमः ।	...	A wild ass, onager, zebra.
गोरा—गोराहः, शुक्रः, श्वेतः ।	...	Fair, white, a European soldier.

गोह—गोकुलं, गध्या, गोधा, कडंगरीयः	... An ox, a cow, horned cattle.
गोरोचम—गोपित्तः, वन्दनीया।	... Goll stone by oor.
गोल—वर्तुलम्, गोलाकारम्।	... Round, circular, spherical.
गोल—विजय मात्रा, गोष्टी।	... A crowd, throng, gang, a drove, a herd.
गोलक—पेटकम्, पेटिका।	... A kind of box.
गोलन्दाज्—अयो गोल (शतम्भी) प्रहर्त्ता	... A cannoneer, a bombardier.
गोला धार वरसना--करका पातः।	... To rain in torrents,to rain cats & dogs.
गोला—नारि केलगर्भम्।	... A large ball, bomb, cocoanut.
गोली—द्योगोलं, गुटिका।	... Bullet, a ball, a pill.
गोशाहा—गोष्टम्, बजी।	... A cow house.
गोशत—पललम्, मांसम् आमिषम्।	... Flesh, meat.
गौ—रपुद्रा, चब्जा प्रयोजनं, आवश्यकता	... Want, need, advantage.
गौना—द्विरागमनम्।	... Bringing home a wife, second marriage.
गौर-विमर्शः, विचारः, चिन्तनं, परिशीलनः	... Deep thought, consideration, reflection, close attention.
गौरव—प्रतिष्ठा, गुरुत्वम्, महत्वम्।	... Reputation, respectability.
गौरैया—खञ्जनः, गञ्जनः।	... Sparraw.
ग्यामन—गर्भिणी अन्तर्वर्तनी।	... Pregnant.
ग्यारह-एकादश।	... Eleven.
घासालकी फली—चाकुची, गौराणी, दह- धीजा।	... Cyano psishor, bean
ग्रह—नक्षत्रम्, तारागणम्।	... Star, a planet.
घंघोलना—मंथनं, मेलनं, मिश्रणं-ति।	... To stir, about, to muddy, to ladle.
घंघोर-कुमुदफलम्।	... Over-east, cloudy, a kind of fruit.
घंटा (घड़ी)—घटिका यंत्रम्, सार्ध घटि- का युग्मम्, घंटा।	... A clock, hour, bell.
घंटी-कुद्र घटिका, किकणी, घंटाध्वनिः।	... A small metal pot, a gongbell.
घट-कुम्भः, घटः, देहः, मनः हृदयम्।	... Water pot, the body, decrease, mind, heart.
घटती—अपनतिः, न्यूनता, द्वानिः	... Diminution, abatement, decline, decrease.
घटना—अपसरणं, अपनयनम्।	... To decrease, to lessen, to dwindle, to decline.

घट वालिया—पुलिनसेशी, तटाथ्रयी;		A wharfinger.
तीर्थधाक्षः ।	...	
घटा—दुर्दिनम्, मेघाच्छुनम्, जलदपटलं		Lowering clouds.
घटाना—अप (निस्) सारणं, अपनयनम्—		To diminish, to reduce, to allay, to apply; to lessen; to subtract.
अ। सार (यति)	...	
घटिया—पामरः, निकृष्टः, अल्पमूल्यः	...	Low-priced, cheap, inferior.
घडा—घटः, कुम्भः, कलशः ।	...	A water pot, a pitcher, jar.
घडियाल—ग्राहः, नकः, कुम्मीरः, घंटा ।	...	A crocodile, bell, gong-bell.
घडी—घटिकायंत्रम्', मुहूर्तः ।	...	A chronometer, clock, watch, the space of 24 minutes.
घना—सान्दं, निविडम्, सघनम् ।	...	Close, thick, much.
घनेरा—सुनराम्, अति शयः, अधिकम्		Much.
घनोचो—घटालपः, कलशाधानिका	...	A water-stand.
घरशा—प्रत्यरायः, विधनम्, उपद्रवम् ।	...	Duplicity, discrepancy, ambiguity, disorder.
घरराना—आकुलनम्, विहृलनम्, ति.	...	To be confounded, to be confused, to be agitated, to be embarrassed, to be perplexed.
घरराहट—विहृलता, व्याकुलता,	...	Perplexity, confusion, agitation, alarm, consternation.
घमण्ड—दर्पः, मदः, अवलेशः, मानम् ।	...	Pride, boast, conceit.
घमन्डो—आद्युः, दर्पी, अभिमानी ।	...	Proud, arrogant.
घमस—घर्मः, आतपः, समूहः ।	...	Heat, closeness.
घमसान—तुम्पुलं, विविडं, सघनं, सान्द्रम्	...	Crowd, engagement, carnage.
घमाना—घर्मसेवनम्, ते, आतपोगस्थानम्	...	To sun, to bask.
घर—ग्रहं, भवनं, स्थानं, आलयं, आयतनं	..	House, home, dwelling, compartment, room; den, ease, space, socket
घरिया—गोमुखं, छिद्रम्, विवरं, विलं, ।	...	A crucible, a waspscomb.
घरेलू—नागरिकः, ग्राम्यः,	...	Tame, domestic, homely.
घसीटना—आकर्षणम्, आदरणम्	...	To drag, to trail; to pull.
घसीयारा—शृण्विकेता, तृष्णतक्षकः, ते	...	A grass-cut.
घांटी—कंठः, गलः, उरस्यः ।	...	Adam's apple, the larynx.
घाँई—पाश्वर्म्, उपरि ।	...	Turn; side, time.
घाघरा—चंडातकः, खीपरिधेयम् (घच्चे)	...	Petticoat, gown, a plant; name of a river.
घाटा—क्षतिः, हानिः, न्यूनता, ।	...	Acclivity, ascent, loss, reduction, deficiency.

धात—हिंसा, हत्या, गवेषणा, अन्वेषण	Ambush, snare, slaughter, opportunity.
आलोड़० अन्वेषयति + आलोड़यति	
धातक—हिंसकः (हिनस्ति) मारकः, वधकः	Murderer.
धाती—गवेषकः, अन्वेषकः, (यति) चरः। ...	Deceitful, treacherous
धाम—आतपः, धर्मः, तापः, ...	Sunshine, sun-beams, heat, sultriness.
धामड—दीर्घ सूत्री, प्रमीलः, मन्दः, अलसः, ...	Simple, foolish, dull.
धायल—ब्रणितः, क्षतः, ईर्मितः, । ...	Wounded, hurt, smitten with love.
धालना—प्रक्षेपणं, प्रवेशनं, (यति)	To ruin, to disolate, to thrust in, to place, to put on, to keep.
धाव—ब्रणः, ईर्मः, अरुः, आघातः । ...	Wound, cut, sore.
धास—शाख, चालतृणम्, धासः, दुर्वा । ...	Grass, straw, fodder, hay, meadow.
धिदियाना—भीत्यास्पष्टभाषणं, भीषणं । ...	To falter, to be unable to speak (from fear,)
धिन—धृणा, सङ्कोचः, वमनम्, अपसरणं । ...	Disgust, nausea, shame.
धिया—कलभी, चंचुः, विजला । ..	A pumpkin, pumpon.
धिना—परिवृतः, (रणम्) पूरणं, विपूर्तिं । ...	To be surrounded, to be besieged, to be enclosed, to be occupied or filled, to be included together.
धिसटना—आलुएडनम्, रिहणम्, ति । ...	To be dragged, to trail.
धिसना—पेपणम्, धर्यणम्, आघटनम् । ...	To rub, to whet, to be rubbed, to wear.
धिस्सा—आघटनं, धृष्टिः । ..	Rubbing, abrasion, trick.
धी—धृतम्, सर्पिः, (नवनीतं, हैयहृधीनं) ...	Clarified butter.
धुंघची—गुदज्ञा, काकचिञ्ची, कृष्णला । ...	A small red and black seed.
धुंधु—नूपुरम्, छुद्र धंटिका । ...	A small bell.
धुन्डी—पटग्रन्थिः, । ...	A button, a herb, a knot.
धुंर्या—आलुकी । ...	An esculent root.
धुटकना—गानम्, धयनम् । ...	To devour.
धुटना—जानु (उरु) पर्वे, अप्तीवत् । ..	The knee, to feel choked.
धुटाना—तुरेडनम्, छुरण, केशोच्छेदनं । ...	To shave clean, to polish.
धुडकना—मत्स्वन, न्यक्कुरणं, धिक्करणं	To brow-beat, to rebuff, frown.
धुडसाल—मन्दुरा, अश्वशाला, । ...	Stable.
धुन—धुणः । ...	A weevil; rancour, grief.
धुमड—मेघाच्छुनम्, धगाटोपः । ...	The gathering of clouds.
धुमाना—ब्रामणं, चालन, परिवर्त्यनम्..	To turn round, to brandish, to delude.
धुमाव—(परा) परिवृतिः, परिकमा, प्रद... किणा । ...	Turning, plough-land.

धुलना—स्पन्दनम्, स्पन्दनम् घलगतं ।	... To dissolve, to melt, to become mellow, to rot, to become lean, to pine.
धुलाना—स्पन्दयनं, उपस्फरणम् ।	... To dissolve, to soften, to co-rotate, Meeting, solution, softness; a tender look.
धुलावट—उपस्फरणता, निस्पन्द० संसर्गता ।	... To enter, to penetrate, to interfere.
धुसना—प्रविशनं (प्रविशति० विवेश) ।	... To thrust, to stuff, to foist, to penetrate.
धुसेडना—प्रवेशनं, कीलनं, पूरणम् ।	... Curled-hair.
धूंगर (बाल)—गुडाकेशः, घर्तुलितकचः, काकपत्तः, शिखएडकः ।	...
धूंघट—अन्तर्पटम्, अन्तहितम्, आच्छन्नं ।	A veil: concealing the face of a bride.
धूट—धयनम्, पानम् ।	... A draught, gulp, pull.
धूटी—बाल (पेय) फवाथः, ।	... A purgative given to new born infants.
धूस—उत्कोचः, प्रत्यादानं खनकः ।	... Bardicoot, rat, bribe.
धूसम धांसा—मुष्टामुष्टिः ।	... Boxing, fist cuffs.
धूसा—मुष्टिः, मुष्टिका ।	... A blow with the fist, shock
धूम—परिधिः, कक्षा, परिवर्तनम् ।	... Rotation, running round back, round about.
धूमना—परिभ्रमणं, परिवर्त०परिक्रमणम् ।	To rotate; to revolve, to roll, to whirl, to stroll,
धूरना—धूर्णनं, नेत्रभ्रामणम् (यति)	... To stare at, to look at angrily; to ogle.
धूरा—संकरताशिः, मलराशिः,	...
धेर—कोष्ठः, कक्षा, घर्तुलता, स्थौल्यं, परिमाणं ।	... Sweepings, a dung hill, Circuit, boundary, width, area.
धेरना—ध्यापनं, पूरणं, प्रवेशनम् (ध्यानोति	To surround, to encircle, to enclose to blockade, to occupy; to include, to wait on.
धेरा—परिधिः, क्षेत्रफलं, आयामपरिणाहौ	Circumference, circle, disc, run, siege, tire, maze,
धौंगा—जडः, शम्बूकः, शंखनंद्यः, जुद्रशंखः	A cockle, snail, a shell, a foot
धौंसला—नीडम्, छोतः ।	... Nest, a small house.
धोकना—धोवणं, रटनं, पठनं, अम्यसनम् ।	To read over and over again, to learn by heart, to repeat.
धोटना—परिधर्षणं, धोटनं, परिवर्त० ।	To pound, to cook, to shave, to polish, to choke.
धोटनी—मन्थनी, मन्थनदन्डः ।	... A rubber.
धोड़ा—हयः, अश्वः, धोटकः, ...।	... A horse, steed.

घोड़ी-बडवा, घोटिका ।	.....	A mare.
घोलना-मिथण, योजनं (युनक्ति)	.....	To mix, to dissolve.
घोसी-घोपः, गोपः, आभीरः ।	.....	Milk-man, a cow herd.
चंगा-आरोग्यः, नीरोगः, १नीरुजः, अनामयः		Healthy, cured, sound.
चंगुल—मुष्टिः, रत्तिः, अरत्तिः ।	....	Talons, claws, grasp, a handful of any thing.
चंचल-चपलः, अस्थिरः, चञ्चलः ।	....	Restless, fickle, playful, wanton, fidgetive.
चन्दाल—श्वपचः, दुर्जनः, खलः, कूरः, अधमः ।	....	Low-born, low-casto, an outcaste, a miser.
चन्दू—अफेनकपानम् २ ।	....	An intoxicating substance made of opium.
चन्द—कतिपयः, किञ्चिचन्मात्रम् ।	....	Some, few.
चन्दन—श्रीखंडः, मलयजं, चन्दनम् ।	....	Sandal wood.
चन्दा-रेदानं, दानसञ्चयः, दानदृव्यसंप्रदः		Contribution, subscription, donation.
चन्टा—चपेटा, प्रतलः, हस्ततलम् ।	....	Slap, blow.
चन्दिया—लघुरोटिका, कर पट्टिका ।	....	A meal cake.
चन्दोवा—उल्लोचः, वितानम् ।	..	A small canopy.
चन्द्र-शशी, सोमः, विधुः, इन्दुः, हिमरशिमः		The moon.
चंपा—हेम पुष्पः, सुकुमारः ।	....	A tree-bearing yellow flowers.
चंवेली—उपजातिः, सुवर्पा, सुरुपा ।	....	Jasmine.
चम्बर-चामर, भयालश्यजनं, उशीरम् ।	..	An instrument made of the tail of the Bos used to whisk off flies.
चकई—काष्ठचकिका, कोकी, रथाङ्गी ।	....	A whirlgig, a duck.
चकरवा—आलापः, सम्प्रादः, चर्चा-		Dispute, crowd.
चकना चूर—पिण्ठ, चूर्णम्, (पिनष्टि)	....	Dashed to pieces, ruined.
चकमक—वहिप्रस्थरः, ।	....	A flint,
चकमा—मिष्ठ, व्याजम, छुम, छुलम कपटम् ।	....	A trick, cheat, deceit.
चकलो—वेश्यालयः, चतुर्पथः, राजमार्गः- रोटिकापट्टम् ।	...	A round plate on which bread is rolled, any part of a town, especially prostitutes' quarter.
चकलाई—विशालिना, परिणाहता ।	...	Breadth, width.
चकया—कोकः, रथाङ्गः, चक्राकः ।	...	The ruddy goose, a whirl-pool.
चकान्नौध—प्रतिविम्बः, प्रत्यामापानः ।	...	The state of being dazzled.

१ निर+रुजः वर्त० रुजति, रुजयति । २ पिवति ३ वदाति परो भू० ददौ० ४ धीजयति

चकोर—चकोरकः, चकोरः ।	..	The Indian red legged partridge.
चक्कर—(क्र) नेमिः, चकः, प्रदक्षिणा-परिक्रमा ।	...	A wheel, a circle, a whirl-wind, a circular course, roving, giddiness.
चक्की—पेपणी, चकः पेपणयन्त्रम् ।	...	A mill, a mill-stone, knee-pan, a quern.
चक्कु—१ लवित्रः, दावः, छुरिका, कर्तुका ।	...	A pen knife.
चक्खना—२ स्वादनं, रसनम्, खादनं (स्वादते, रसति)	...	To taste, to relish.
चक्खाना—३ स्वादयन, ४ खादयनः ५ रसयनम् + ति	...	To cause to taste.
चच्चेड़ा—श्वेत राजिः, गृहकूलकः ।	...	Snake gourd.
चच्चा—पितृव्यः, पितुभ्राता ।	...	Paternal uncle, father's, brother.
चच्चोरना—द्वचूपणं, लेहनं, उशोपणम् (चूप्यति)	...	To suck, to suckle.
चट—सहसा, भटिति, आशुः, त्वर्यम् ।	...	Quickly, instantly.
चटक—गाढ़, उत्थानं, भृजनरथः ।	...	A crack, intelligence, brightness, bright colour.
चटकना—चपेटिका, विकसनं, उद्दिदनम्	...	A slap on the face, to crackle, to split.
चटकनी—शर्गला, शटखला, द्वारनिगडिका	...	The bolt of a door, latch.
चटकीला—सान्द्रः, आभास्वरः ।	...	Splendid, glittering, gaudy.
चटनी—अवलोहः ।	...	Voracious (woman), a kind of acid, sauce.
चटपटा—शीक्षणं, कटुः,	...	Pungent, tasty, active, smart.
चटवाना—१ लेहयनं, स्वादनम्, रसयनम् + ति ।	...	To caus to lick.
चटसाल—पाठशाला, पाठागारम्, विद्यालयः ।	...	A school.
चटाई—कटः, विष्टरम्, खार्जरविष्टरम् ।	...	A mat, a mattress.
चटाका—चट चटायनम् उद्भेदः ।	...	A crash, an explosion, a smack.
चटान—सानुः, उपत्यका, शिला ।	...	Rock, rocky ground.
चटोरा—स्वादुभाजी, रोचकः ।	...	One who feeds on dainties, a glutton a dainty fellow.
चट्टा—इष्टकचिति, रचिता, सञ्चयः ।	...	Slander, a pile of bricks.

१ लुनाति २ स्वादते ३ स्वादयति ४ खादयति ५ रसयति ६ चूपति, चुचूप
७ शृण्यति, शुशोप ।
१ घर्त् लेहि, लेहयति २ ष, चिनोति

चट्टान—नगशिला, शिलाखंडम् ।	...	Block of stone.
चट्टी—३ आरोहः, ४ उपवेशः		Mounting or riding.
आरोहणम् + ति	...	
चढ़ना—आरोहणम्, उपवेशनम् × ति ।	...	To ascend, to mount, to ride, to soar, to invade.
चढ़यनना—अवसरप्रापणम्, (आनोति) ...		To find an opportunity.
चढ़ाय-पुउन्नायः, उच्छ्रायः, उत्थानम् ।	...	Ascent, rise, flood, tide.
चढ़ावा—उपहारः, वलिः, उपदा ।	...	An offering, libation, a sacrifice.
चण्ड—अतिकोपनः, तीव्रः, तीव्रणः ।	...	Fierce, violent, hot, pungent.
चतुर—पटुः, कुशलः, प्रवीणः, दक्षः, निपुणः		Wise, clever, sly.
चद्र—चंडाकः, परिधानबख्लम् ।	...	A sheet, a table-cloth.
चना—चणकः, हरिमन्थकः, चाजिमन्थः	...	Gram.
चपटा—अपरिभृतम्, अचिक्कणम् ।	...	Flat, compressed.
चपड़चपड़—जिह्वानुकरणम् ।	...	An imitative sound.
चपड़ा—जतुः, लाक्षा, अलक्षकः, यावः ।	...	Lac, clear land.
चपराना—१निषेधनं, प्रतिरोधनम् ।	...	To falsify, to outwit.
चपरास—राजमुद्रा वधी, सारसनः, अधिकांगः ।		A breast plate, a badge.
चपरासी—राजपुरुषः ।	...	A peon, an orderly.
चपाती—रोटिका, करपटिका ।	...	A thin cake or bread.
चथक—२व्यथा, रेपीड़ा, दुःखं, ध्वाधा	...	Throbbing, to throb.
तापः ।	...	
चथलाना—चर्वणं, (चर्व्यति)	...	To chew, slowly, to revolve.
चवूतग—चत्वरं, स्थानिडलुः, प्रघाणः, प्रधणः, आलिन्दः ।	...	A platform, a custom house, a police office.
चवेना—पाथेयम्, ध्वापूकम् ।	...	Parched grain.
चमक—५द्युतिः, दशामा, दीसिः, दीधतिः	...	Flash, gleam, splendour.
चमकना—द्योतनं, ते; प्रकाशनं, ते उद्दीप्यति...		To shine, to glitter, to thrive to be startled.
चमगांदड—जतुका, अजिनपत्रा ।	...	A bat.
चमचमाइट—दीसिः, भा, कान्तिः, च्यथा...		Brightness.
चमचा—चमसः, चिक्कसः, दर्विः, सज्जाका, ध्रुवाः ।	...	A spoon, a ladle.
चमडा—चर्म, त्वचा, दृतिः, त्वक् ।	...	Skin, hide, leather.

३ परो भू० आरोह ४ उपविशते ५ नाययति

निषेधति ३ व्यथते ३ पीड्यति + पिपीड धृ वाधते ५ द्योतते, दृ आमाति ७ दीप्यति

चमरख—चर्म पत्रः गोलाकारम्) उपरकुः:	A piece of leather attached to a spindle.
चमार—चर्मकारः, पाट्टकृत्।	A shoe-maker, a worker in leather, a scabbler.
चमू—सेना, वर्षयिती, पृतना, अर्द्धकिनी। ...	An army, a squadron.
चम्पई—पीत, रागः, च	Yellow, golden.
चमरतहोना—प्रपत्तरणं, पलायनं।	To disappear, to run away, to vanish, to make off.
चम्पाकली—ग्रेवेयाभरणं, गलभूषणं।	Necklace.
चरखा—तन्तु करण्यंत्रम्, चक्रम्।	A spinning wheel, reel.
चरखी—तन्तु घयन्यंत्रम् चक्रम्।	A spinning wheel.
चरण—ग्रन्थिश्चरणः, पादौ।	The foot, shoes, the feet o' a verse, grazing.
चरना—चरणं, अरानं, अदनं, भरणं।	To graze, to feed.
चरवश—गोपः, घोपः, आजाविकः।	A shepherd, grazier.
चरवी—मउजा, वसा।	Fat, grease, tallow.
चरसा—चर्मपात्रम्, चर्मकुण्डः।	A hide, a skin.
चरागाह—गोष्ठं, गोकुलम्।	A meadow, a pasture.
चरित्र-प्राचरणं, चरित्रं, परिपाठी-पद्धतिः	Conduct, history, arts, behaviour, deeds; exploits.
चरी—पलालः, शिखरी काण्डः, इक्कुपकः-यावनालः।	Unripe corn cut for fodder.
चर्चा—आलावः, संभापणं, कथा, गाथा।	Talk, mention, report, rumour, gossip.
चलचलाव—याप्रावसरः, गमन वेत्ता। ...	Preparation for journey or departure.
चलन—प्राचरणं, आचारः, परिपाठी। ...	Conduct, character, procedure, fashion, currency, custom.
चलना—१ गमनं, २ यानं ३ व्यजनम्।	To move, to go, to walk, to pass, to blow.
चलनी—तितडः।	A sieve.
चलाव—किंवद्दन्ती, ख्यातिः, चर्चा।	A report, a slander.
चःय—चवणः, उच्छ्वासः, चंधिका।	Chairka.
चृष्णा-उपनेत्रम्, उपलोचनम्, स्रोतः। ...	A fountain, spectacles, a stream, a brook.
चृपु—ब्रह्मवथा, पोङ्गा, वेदना।	Throbbing, pain, a stitch, an acute pain.
चृसांकरना—संयोजनम्, लग्नयनम्।	To affix.
चृहकना—दीपनं, ज्वालनम् (यति)	To whistle, to warble.

ચડકા—કુદ્રિમસથલમ् , ઇષ્કચયતમ् । ...	A burn; a pavement, the smarting.
ચદ્દા—આદ્રીઃ, વિલન્નઃ । ...	Wet land.
ચહારમ—ચતુર્થીઃ, અર્ધાર્ધમ् । ...	Fourth.
ચહીતા—ઇચ્છુઃ, અર્થી, ઈપ્સો, ઇચ્છુકઃ । ...	Beloved, to be in demand.
ચાય—ચાયપત્રમ् . ચોનપત્રમ् । ...	Tea.
ચાન્દની—ઝ્યોત્સના, ચંદ્રિકા, કૌમુદી । ...	Moon-light, a white cloth spread, over a carpet, name of a flower.
ચાન્દી—રજતં, રૌપ્યમ् । ...	Silver.
ચાન્દીકા વર્ક—રજન એત્રમ् । ...	Silver leaf.
ચાપ—ધરુઃ, ફોદરણઃ, શરાસનમ् । ...	A bow, the lock of gun, the rack.
ચાવળ—તરણુલમ , ઋચ્છતમ્ , શાલિ સસ્યમ् ।	Rice, one eighth of a Ratti.
ચાક કરના—ખરણન, ઓટનમ્ , ઘિચ્છેદનમ્	To rend, to tear, to rip.
ચાક—કુલાલ ચક્કા, ખરણઃ, વિચ્છેદઃ । ...	A cut, a rent, a potters wheel.
ચાકાર—કિક્ષારઃ, ભૃત્યઃ, દાસઃ, સેવકઃ । ...	A servant.
ચાકરી—ભૃતિઃ, સેવા, ધર્મઃ, કર્તવ્યમ् । ...	Service, duty.
ચાચી—પિતુબ્યા, પિતુદ્વભાર્યા । ...	Aunt, father's brother's wife.
ચાટ—અવલોદઃ, તૃપ્ણા, રચિઃ, વાઙ્દા । ...	Wish, taste, relish, habit, custom.
ચાટના—લેહનમ્ , લેઢિ , લિલોદ , । ...	To lick, to lap.
ચાતક—સારજ્જઃ, તોતકઃ, ચાતકઃ । ...	The name of bird, a kind of cuckoo.
ચાપલૂસ—ચાનુઃ, વાનુવાક્ , શ્લાઘકઃ । ...	A flatterer, a sycop hant, a hanger-on.
ચાવી—એંચિકાતાલિકા ।	A key, solution.
ચાયુદ્-વરન્ના, નધ્રી, તોત્ર પ્રાજ્ઞઃ ।	A whip, a horse-whip..
ચારજામા—અશ્વપદ્યયનં, કુધા, આસ્તરણં ...	A kind of saddle.
ચારા-માર્ગઃ, દ્વારઃ, ચ્ચકિત્સા, આગદઃ ।	Forage, fodder, cure, remedy.
ચારૌતરફ—અભિતઃ, પરિસઃ, સમંતાત । ...	All around.
ચાલાક-ચરિપુઃ। આનુભવી, પ્રવીણઃ । ...	Active, clever, expert, art-ful.
ચાલા—દ્વિરાગયનં, પ્રસ્થયાનં, પ્રયાણમ् । ...	Departure.
ચાલીસ--ચન્દ્વારિશત् , ।	Forty.
ચાય—ઉત્કરેચ્છા, સૃજા અભિજાપા ।	Eagerness, desire, pleasure.
ચાહ-અનુરાગઃ, રૂધ્રાચ્છા, રેચ્છા. તૃપ્ણા ।	Desire, love, affection, choice, need, appetite.
ચાહના—ધારુરકઃ, આસકઃ, સ્વત્વમ् । ...	Due, beloved.
ચાહિયે— તદ્વયમ્) આવશ્યકીયમ્ ।	Must, should, necessary; due.

चाहो—यथेष्ट, यथेच्छम्, ईशानुकूलम् । ...	Either, as you will.
चिक—मुद्रानुशासनपत्रम् । ...	Cheque, a money order, a curtain.
चिकटना—म्लानं (म्लायति) किट्टाङ्कनम्	To be sticky.
चिकन—पुष्पाङ्कितपटः, स्यूतवसनम् । ...	An embroidered cloth.
चिकना—चिकरण, स्तिरधं, मछणम् । ...	Oily, greasy, polished, smooth.
चिट—चीरं, खण्डम् (पटर्फर्गलयोः) ...	A scrap of a paper or cloth, a slip.
चट्टा—अवशिष्ट देवादेय (सूचना पत्रम् ...	A memorandum, a list, a balance-sheet.
चिट्टी—पत्रम्, कारदलम्, साक्षि पत्रम् । ...	A letter, a note; a certificate.
चिढ़—उत्तेजन पदम्, अनुकरणम् । ...	Mocking, vexation, antipathy, nick-name.
चिढ़ाना—अरोचनम्, ग्लेपः, कोपः, उत्तेज़: (कुप्पति) ...	To be vexed, to be provoked.
चिडिया—चटका, खणः, पक्षी । ...	A bird.
चित्त-मनः, अन्तः करणम्, आत्मा ! ...	Mind, memory, attention, understanding, heart, glance, sense, flat, on back.
चितला—कर्वुरम्, बित्रम् । ...	Piebald, spotted, speckled.
चितवन—दृष्टिः, कटाक्षः, चक्षः । ...	Sight, a look, a glance.
चिता—शवशयग, चिता । ...	A funeral pyre.
चिताना—सूचनं, ज्ञापनं, चोधनम् + यति ।	To warn, to caution, to remind, to intimate.
चित्र—प्रतिमा, चित्रम्, प्रतिविम्बः । ...	A picture, painting.
चित्रकार—चित्रार्पकः, चित्रकारः । ...	A painter, a portrait-painter.
चिथड़ा—जीर्ण (शीर्ण) वासः, चीरम् ।	A rag, tatter.
चितगारी—अग्निस्फुलिङ्गः, घट्टिकणः । ...	A spark.
चिनचिनाना—दुर्वचनम्, अश्ली-लभापणम् ।	To scream, to squeak.
चिनाई - इष्टरुचितिः, (मितिः) ...	Building a wall.
चिन्ता—शोकः, परितापः, पश्चात्तापः । ...	Thought, care, anxiety, risk.
चिन्ह—लिङ्गम्, अङ्कः, संकेतः । ...	Mark, spot, sign, feature, signature indication.
चिपकना २आसञ्जनम्, बेलगनम्, योजनम् ।	To stick, to adhere, to be compressed, to cling.
चिपचिपा—निर्यासयुतः, स्तिरधः । ...	Glutinous, viscid.

चिपटना-४ आलिङ्गनं, परिरभणम् , निष्पीडनम् ।	... To stick, to adhere, to embrace, to hug.
चिघङ्गा-वालिशः; चञ्चलः, चपलः ।	... Boyish, childish, naughty.
चिमटा-अयोग्राहिका ।	... Tongs, forceps.
चिमटी-लड्योग्राहिका ।	... Pincers, pinch.
चियां—तन्तिडीकवीजम् (फलञ्च)	... The stone of the tamarind.
चिरचिटा-अपामार्गः, मयूरकः शैखोरकः।	... A medicinal plant.
चिरना-उद्दरणम्, जीरणम्, शीरण ।	... To be torn or split, to split.
चिराग-दीपः ।	... Lamp, a light, candle.
५ ६	
चिराजा-उत्पाटनम्, खण्डयनम्+यति ।	To cause to tear or to be torn.
चिरायता-नेपालनिम्बः, तुणनिम्बः बलमद्रिका ।	The gentian plant.
चिरौजी-राजादनः, कद्रः, प्रियालः ।	The nut of the spida.
चिरौरी-७ प्रार्थना, चाटुः, ८ याचना + चते ।	Begging, requesting, entreaty.
चिलक—आभा, दीसिः, प्रकाशः ।	... Refulgence, glitter.
चिलगोजा—निकोचकः, कलः ।	... A small slender nut.
चिलम—धूमनलिका, अङ्गाराधानम् ।	The part of a Hukka which contains the tobacco and fire.
चिल्ला-चत्वारि शहिनम् ।	A period of forty days.
चिल्लाना—१ कन्दनं, २ कोशनं, रोदनम् ।	To scream, to cry out, to complain, to exclaim.
चिल्लाहट—कोलाहलः, राघः, कन्दनम् ।	Cry, out, crysc-ream.
चीटा-पियेलकः, पुत्तलकः ।	A large black ant.
चीटी-पिष्ठेलिका ।	A small ant.
चीख—कन्दनरघः, आर्तनादः, चोत्कारः ।	Shriek, scream, screech.
चीज़—बस्तु, पदार्थः, द्रवम् ।	A thing, an article.
चीड़—दारुगन्धा, गन्धवधू, गंधमादनी ।	A figtree.
चीता (घास)—चिन्तितं, व्याघ्रः, पाठी, चीथड़ा-पटच्चरः, जीर्णवसनं,	Thought, wished, desired, a plumba g A rased a rag, a torn cloth.
चीनी-शर्करा, इजुलारः,	White sugar.
चीर—खण्डः, विच्छेदः, चीरम् ।	Rent, garments, slit.

४ आलिंगते ५ उत्पाटयति ६ खण्डयति । १ कन्दते २ क्रोशति

चीरा-स्फोटकोत्पादनं, भेदनम् ।	... A checkered turban, cut, wound, virginity.
चील—चिल्लः, कुर्रः, आतापी ।	... A kite.
चीस-नेदना, पीड़ा, व्यथा, वाघा, डुःखम्	... Pain, throbbing.
चुंगी—शुल्कशाला ।	... Town-duties.
चुंधा-चुल्लः, चिल्लः, पिल्लः, किनारः ।	... Bleared, dim-sighted, a blinkard.
चुकटी—मुष्टिःहस्तपुटः ।	... Handful.
चुकती—समाप्तिः, अवसानः ।	... End.
चकाई—मूल्यनिर्णयः ।	... Settlement, adjustment, completion.
चुकाना-प्रदाऽ उदार० समाप्त.पर्यवसाऽ	... To pay off, to repay, to liquidate.
चुगना—चब्बचवाचरणं, तिउज्ज्वलिति ।	... To peck up food with the beak.
चुगल—पिशुनः, निभृकः निदति ।	... A tell-tale, a backbiting, a tale-bearer.
चुगाई-पश्चुचारण शुल्कं, (मल्यम्)	... Pasturage.
चुभकारना—पुचकारणम्; इचुम्बनम् ।	... To caress, to fondle.
चुटकी—मर्दनम्, मुष्टिः ।	... A pinch, a handful.
चुटिया—शिखा, शिखरम् ।	... A single lock of hair left on a shaved head.
चुनना—निर्वाचनं, नियोजनम् ।	... To select, to elect, to chose.
चुप—मौनं, तूष्णीं, यचनविरतः ।	... Silent, still.
चुपड़ना—(धृतादि) रलेपनम् ।	... To oil, to varnish, to anoint, to b. smear
चुम्बना—तक्षणं, व्यथनं, पीडनम् ।	... To be stuck or thrust into, to pierce.
चुम्बक—अयः(लोह) कान्तः, लोहा कर्पं कोपलं ।	... A kisser, the load-stone, magnet.
चुम्बन—चुम्बनम् ।	... A kiss, kissing.
चुराना—मोपणं, चोरयणं,	... To steal, to pilfer.
चुलचुलाना—इकंडूयनं, छ खर्जनम् ।	... To trickle, to itch, to feel the sexual passion.
चुलयुला—चपलः, चंचलः, अस्थिरः ।	... Restless, fidgetty, airy, sportive.
चुहिय ।—मूर्पिकी, आखुका ।	... A little mouse.
चूका—चुकः, लिफुचः, शाम्ल वास्तुः ।	... Acid, error, fault, mistake.
चूची—स्तनं, चूचुके, पयोधरः ।	... Breast, pap, teat, nipple.
चूड़ी—गातुपकटकः, (वलयः)	... Bangles or rings made of lac or glass
चूत—उपस्थिः, भानः, योनिः ।	... Vulva.
चूतड़—नितम्बः, कटिपश्चाद्गमागः ।	... The back-side, buttock, rump.

१ चुम्बते २ लिम्पति+ते ३ कंडूयते ति ४ खर्जति

चूतिया—जडः, अशः, मूडः।	..	A block-head, a fool.
चून—चूर्णम्, पेपर (पिनषि)	..	Flour.
चूना-पूच्छयवनम्, द स्त्रवणम् प्रस्थरचूर्णः।	..	To leak, to ooze, to drip, to drop, to distil, lime.
चूनी—सूपकणम् (खण्डः)	..	Pulse split, a small ruby or other gem.
चूरन—सारः, चूर्णम्, परागः।	..	A powder composed, dust.
चूल—कपाट मूलशंकुः।	..	A tenon.
चूलहा—अशमन्तः, उद्धानः अधिश्वयणी।	..	Fire-place, hearth.
चूसना—चूपणम्, शोपणम्, यति।	..	To suck, to absorbe, to drink in.
चूसनी—पायक यंत्रम्, दुरध्यपायनी।	..	Childs' coral, a sucking stick for children.
चूहड़ा—श्वपचः, चण्डालः,	..	A sweeper.
चेतन—ज्ञागृतः, चैतन्यः, सुबोधः।	..	Living, feeling, vigilant, intelligent, reason, understanding.
चेतना—ज्ञागृतिः, चैतन्यता।	..	To be aware, to recover the senses, to wake.
चेंप—निर्यासः, मदः, दानंम्।	..	Gum, pus.
चेपी—निर्यास पाशः (यष्टिः)	..	A slip pasted.
चेरा—दासः, किङ्करः शिष्यः।	..	A servant, a slave.
चेला—शिष्यः, अन्तेवासो।	..	A disciple, a follower; a pupil.
चेष्टा—आकृतिः, आकारः, प्रयत्नः।	..	Appearance, shape, endeavour, effort, plight.
चूहना—८चर्घण, चूपणम्।	..	To suck.
चूहा—मूपकः, आखुः,	..	A rat, a mouse.
चौचैकरना—कोलाहल कण्णम्।	..	To chatter, to chirp, to murmur; to squack.
चैट—क्षतम्, ब्रणम्, पिटका, स्फोटः।	..	Scrape, scar.
चैपना—समर्पणम्, इनिक्षेपणम्।	..	The acrid resin of fruits and trees.
चैचक—शीतला, गौवीजम्।	..	The small-pox.
चेटक—अवधानता, दर्शनिता।	..	Care, a miracle.
चेहरा—वदनं, मुखम्, आननम् वक्त्रम्।	..	Countenance, visage, face.
चैत—चैत्रः, चैत्रिकः मधुः।	..	First Hindu month.
चैन—विश्रामः शान्तिः, सुखम्।	..	Solace, comfort, ease; relief, repose, rest, health, peace, relaxation.
चैतपड़ना—सुखानुभवन्।	..	To be at rest.
चैला—काष्ठम्, समित, काष्ठलएडः।	..	A billet of wood cut for burning.

चोगा—ग्राप्रपदीनः ।	... A funnel, a cloak.
चाच—चञ्चुः, चोटिः ।	.. Beak, bill, point.
चौड़ा—शिखा, चूडा, ।	... The head, the hair braided on the top of the head.
चोआ—मालकाहनी ।	... A perfume, a pod or skin of any kind of pulse, a wind-fall.
चोकर—तुपः, अवकिरः, कडंगरः, तुसः ।...	Husk of wheat, barley etc. bran.
चोखा—वरम्, सुषु, समीचीनं, भद्रम् । ...	Good, fine, neat, pure, sharp, unadulterated faultless.
चोट—आधातः, आहतिः, प्रहारः, आसफा-लन् ।	... A hurt, a bruise, damage a stroke, competition.
चोटी—शिखरम्, शिखा, चूडा (कचते) ...	Top, summit, a lock of hair left on the top of a shaven head, a top knot.
चोटीदार—शिखावान्, शिखरी, चूडावान् ..	Tapering, conical.
चोदना—रमण्, मैथुन करण्, सुरत प्रसङ्गः, ...	To copulate, to have sexual intercourse with, to cohabit.
चोद -कीलम्, शंकुः, नागदन्तः, यथि: । ...	Wood, a stick, a post, inflammation of the eye.
चोयचीनी—द्वीपान्तर्वचा, अमृतोदहिता ...	China-root, a medicine.
चोयदार—लागुडिकः, प्रतिहारी, द्वारपालः, ...	A made-bearer, a herald.
चोर—तस्करः, स्तेयः, मूपकः चौरः । ...	A thief, a robber.
चोरी—चरा, तस्करा, स्तेयता, मूपकता, ...	Theft, robbery.
चोता—देहः, तनुः, कायः, चोलकः । ...	The body, a cloak, a bodice.
चोली—चोलः, फूर्णितकः ।	... A body of a coat.
चोकना—२३द्विजनम्, ३सहभयिण धिवहुलन् ।	To be startled, to start up from sleep, to be alarmed.
चौनरा—चत्वर, स्थंडिलः, प्रघणः, आलिन्दः ।	Square raised plat-form.
चौंतीस—चतुर्भिंशत् ।	... Thirty-four.
चौंठली—रकिका, काक जंधा, गुंजा । ...	Bead tree.
चौंरी—चामर, उशीर, चालव्यजनम् ॥ ॥	A fly-flapper.
चौक—चतुर्पथं, (कोणं) मंडली करणम् ..	A market, a square, a court-yard, a, crossing.
चौकुन्ना—उन्नत कन्धरः, सावधानः । ...	Cautious, circumspect, careful,alert, active.
चौकी—पीठम्, काष्ठ पट्टः, (म)	... A stool, a bench, a guard's post, a watch, a police station

चौकीदार—प्रहरकः, निरीक्षकः ।	... Watchman.
चौकोना—चतुष्कोणम् ।	... Four cornered, square.
चौखट—द्वारम्, द्वार काष्ठम् ।	... A door frame, threshold.
चौखटा—फाष्ट फलकम्, द्वार वाष्टम् ।	... A frame of a picture.
चौगान—फन्टुककीड़ा ।	... A plain, a game akin to modern polo,
चौंगिर्द—सर्वत्र, इतम्तः, परितः ।	... On all sides.
चौगुना—चतुर्गुणम् ।	... Four-fold, four times, quadruple.
चौड़ा—आयामयत्, परिणाहवत् ।	... Broad, wide, vast, extensive,
चौथाई—चतुर्थः; चतुर्थमांगः ।	... The forth part, a quarter.
चौदह—चतुर्दश ।	... Fourteen.
चौधाना—आकलनं विहसनम् ।	... To be confused.
चौपट + नष्ट, भ्रष्ट, ध्यस्तम्, अवोधः ।	... Ruined, open, ignorant, flat, plain.
चौपड—पाश कीड़ा, कीड़ति ; अक्षः ।	... A game played with dice.
चौपाया—चतुष्पदः, पशुः ।	... A quadruped, a beast..
चौपाल—सभा, समज्या, गोप्ती ।	... A place of public meeting, resort.
चौबच्चा—निपानम् ।	... A small-cistern.
चौथारा—छाया, अनाच्छुन्न प्रदेशः ।	... Sled.
चौबील—चतुर्विंशतिः, सप्तत्रिंशुणानि ।	... Twenty-four.
चौमासा—चातुर्मासं, प्रवृत्, वर्षासालः ।	... The rainy season.
चौरस—अनुच्छावचं, चतुरसम् ।	... Level, even, plain.
चौरात्त्वे—चतुर्न वतिः ।	... Ninety four.
चौरासी—चतुरशीतिः ।	... Eighty-four.
चौराहा—चतुर्पथः, अजिरम् ।	... A cross road.
चौजा—तंडुलपेपम्, तंडुलभाष्टिः ।	... A kind of bean.
चौलाई—तंडुलायः, मेघनादः, कोडेरः ।	... A kind of greens.
चौंसठ—चतुर्पटिः ।	... Sixty-four.
चौंसर—पाशः, अक्षः,	... A game played with dice.
चौबालीस—चतुश्चत्वारिंशत् ।	... Forty-four.
चौहचर ..चतुः सप्ततिः ।	... Seventy-four.
छुः—पट्, रसः ।	... Six.
छ्यायी—क्षयः, शोपः, यक्षमा, ।	... Pulmonary consumption.
छुंगा—पड़गुलीकः, ।	... Having six fingers.
छुंछनाना—वादनम्, ख्यननम् ।	... To simmer, to chink, to jingle, to pain, to smart.

छुंटना—१विश्लेषणं, रवियोजनम् ३ प्रक्षालनम् ।	... To grow thin, to be extracted or separated.
छुंटवाना—धधावनम्, त्याजनम् ।	... To cause to clean rice, to cause to select, to lop, to clip.
लंटाव—अवकरः, तुपः, संकरः ।	... Husked rice, cuttings, reductions, clippings.
छुकडा—यकटः, रथः, वाहनम् ।	... A goods cart, a hackney carriage; a bullock-cart.
छुकना—पुआप्यायनं, दत्तर्पणं, तोषणं ।	... To be gratified, to be satisfied.
छुकाई—तुष्टिः, तृष्टिः, आप्यायः ।	... Satiety, fullness.
छुद्धंदस—उन्दुरः, रु, खनकः मूषिका ।	... The musk-rat, mole, squib, fire-work.
छुजता—शिखरम्, शिखा, चूडा ।	... The eaves, a balcony.
छुटंकी—पट्ट्यलभारः, द्वादशरणभारः ।	... Two-ounce weight.
छुटना—विश्लेषः, (ए) विशेषः, शौचः ।	... To be pruned, to separate, a sieve.
छुआ—पष्ठः, रस संख्यकः ।	... Sixth.
छुड—पष्ठी, ।	... Sixth day of a lunar fort-night.
छुड—शलाका, वंशयष्टिः, ।	... A long pole or bamboo, spike.
छुडना—कुट्टनं, किरणम् ।	... To pound and husk, to beat, to thrash.
छुडी—यष्टिः, वेत्रम् ।	... A walking stick, a switch, a cane.
छुडीला—शैलेयः, शैलाख्यः, वृद्धः, छुभगः ।	... A kind of fragrant moss.
छुंत—दारुफलकाच्छादनं, छुदिः ।	... A roof, a ceiling, a cloth stretched across the roof. }
छुतरी—ग्रातपञ्चम्, छुत्रम् ।	... An umbrella, a bamboo frame for pigeons to settle upon.
छुत्ता—क्षौद्रपट्टलं, सरघालयम् ।	... A honey comb, hive, group.
छुर्चीस—पद्मिशत ।	... Thirty-six.
छुर्चीसा—खलः, जिह्वः, कुटिलः, कूरः, ।	... cunning, crafty.
छुर्शम—काकिनी—कर्पार्दिका ।	... The fourth part of a pice.
छुनवाना—शोधनम्, मार्जनम् ।	... To cause to sift or strain.
छुपछुप—जलाघातशब्दः ।	... The splashing sound of water.
छुपना—मुद्रण, यंत्रणम् ।	... To be stamped, to be printed.
छुपाई—मुद्रण मूल्यं (शुल्कं)	... The price of printing, the act of printing. }
छुपन—पद्मशाश्वत ।	... Fifty-six.
छुपर—उटजः, पर्णशाला, तृणाच्छादनम्	... A thatched roof, a hut.

छुव—छुविः, कान्तिः, शोभा ।	...	Beauty, shape, countenance.
छुबडा—करंडः, कंडोलः, पेटकः ।	...	A basket.
छुवीली—दीप्यमाना, भासवरा ।	...	Handsome, graceful gaily.
छुब्बीस—पद्धिंशतिः ।	...	Twenty-six.
छुमाई—पाण्मासिकः, पाण्मासिकी ।	...	Half yearly.
छुय—ज्ञयः, विनाशः, विभ्रंशः ।	...	Mortality, destruction.
छुरछोधी—पुरीपालयः ।	...	Latrine.
छुर्हा—आग्नेय चूर्णगुटिका ।	...	Small shot, bullet !
छुल—छुझ, व्याजम्, माया, कपटः ।	...	Fraud, trick, deception artifice, craft.
छुलक—उत्पूरणम्, उद्गमनं ।	...	Runing over, overflow to be spilt, to overflow.
छुलकना—उच्छ्रयणम्, २ उद्धरणम् ।	...	To be spilt, to overflow.
छुलकाना—उन्नायनं, उत्सवनं उच्छ्रायणम्		To spill.
छुपना—रेषुलनं, छुझा रोपणम् ।	..	To deceive, to cheat.
छुलनी—तितउः, छालनी ।	...	Battered, a sieve.
छुलांग—कूर्दनम्, उत्सवनम्, प्लघनम् ।	...	A spring, a leap, bound.
छुकिया—व्याजी, छापिकः, कपटी, ।	...	Treacherous, deceitful, fraudulent, cheat, imposter.
छुलता—मुद्रा, अङ्ग लीयकम् ।	...	A ring, a finger-ring.
छुई—क्षारम्, भस्म, विभूतिः, आच्छादितं	...	Mortality.
छांप—छाया, प्रतिविम्बः ।	...	Shadow, shade.
छांटना—वरणम्, निर्वाचनम्, यति, प्रक्षालनं- निस्सारणं, निष्काशनम्, यति ।	...	To cut,to prune,to cut out,to clear,to select,to choose, to vomit to weed.
छांडना—भृत्याजनं, पघमनं, दक्षरणं उद्गिरणम् (उद्गिरति)	...	To spew, to evit, to release,to abandon, to leave.
छांह—छाया, प्रतिविम्बः ।	...	Shade, shadow, reflection.
छालु—तकम्, उद्दिश्यत्, मथितम् ।	...	Butter-milk.
छाज—शूर्पः, प्रस्फोटनः ।	...	A winnowing fan.
छाती—उरस्थलं, कोडः, वक्षस्थलम् ।	...	Breast, bubbly, spirit, bosom, bust.
छातीभरआना—अधुपूरणम्, गड गढम्, स्विन्ननम् ।	...	To be greatly moved the heart to sw
छानी भडकना—हृक्षमनम्, हृदयचेष्युः, हृदुच्छकनं ।	...	The Beating of the heart.

छाती फटना—उरोभजनम्,	...	To Break the heart, to rend the heart.
छानना—धर्मार्जनं, शोधनं, चालनम् ॥	...	To percolate, to strain, to filter, to sift, to search, to investigate.
छातवे—परणवतिः ।	...	Ninety-six.
छानस—तुपः, अवकिरः, अन्नमलं ।	...	Chaff, husk.
छाना—आच्छादिनं, छाइनं, आवरणं ।	...	To roof, to cover, to spread.
छाप—मुद्रा, अङ्कः ।	...	A stamp, impression. seal, ring
छापना—प्रश्नक्षनम्, द्विमुद्रणं, यंत्रणम् ।	...	To print, to publish.
छार—क्षारः, भस्म, पांसुः ।	...	Dust, ashes, salt.
छार छुबीला—विडाल लुंठिका ।	...	A fragrant moss.
छाल—त्रचा, भूजंपत्र, चर्म ।	...	Skin, bark, rind.
छाल उतारना—त्वगुन्मध्यनं, उत्पादनं ।	...	To peel.
छाला—त्वगुन्मध्यनम् ;	...	A blister, a pustule, a pimple.
छाली—तुंगीफलहकलं, पूर्णारडः ।	...	A betel-nut.
छावनी—सेनानिवेशः, शिविरम्, चमू ।	...	A cantonment, thatching,camp.
छिकवाना—परित्याजनम् ।	...	To cause to stop, seize or cancel.
छिगुली—कनिष्ठका ।	...	The little finger.
छिछला—रिकः, अपूर्णः, अर्धः ।	...	Shallow.
छिलोडा—पासरः, अनुदारः, अधमः ।	...	Childish, trifling, mean, show shallow.
छिटकना—सेचनम्, त्वरणम्, रकिरणम् ।	...	To scatter.
छिड़कना—सेचनम्, स्नापनम्, प्रक्षालनम् ।	...	To disperse, to shine, to spread.
छितरना—किरणम्, वित्तेष्वणम् ।	...	To sprinkle, to water, puff off goods.
छिदना—इतक्षणम् + ति + सीव्यति ।	...	To scatter, to strew, to spread.
छिदरा—विश्लेषः, भसान्द्रः ।	...	To pierce, to prick.
छिन—क्षणम्, वेला, मुहूर्तम् ।	...	Not close, thin.
छिनकना—सिघाणनिस्तारणम् ।	...	A moment, an instant.
छिनरा—अयमिचारी, दुराचारी ।	...	To blow out.
छिनघाना—घलादाकर्षयणम् धग्रपहारः ...	...	Proligate,fornicator, a +educer, a paramour.
छिनाल—कुलटा, कुट्टनी, अयमिचारिणी ।	...	To cause to snatch.
छिपकली—गृहगोथा ।	...	A loose woman, a harlot.
छिपटी—उत्पाटिकाप्तं (त्वक्)	...	A lizard.
	...	Chippings, chips.

४ मार्जयति ५ अंकति ६ मुद्रते ७ सिंचयति ८ कोर्यति ९ तदति १० अरण्यति

जंजीर-श्वला, मेस्ला, कांची, रशना;	A chain.
सप्तकी ।	.....
जंत्र—१यंत्रम्, तंत्रम् ।	... A machine, an instrument, a magic square; an amulet, a press.
जंत्री-यंत्रिका, साधनं, द्वारः ।	..... A calendar, an almanac.
जकड़ना-बन्धनं, नहनम् ।	... To draw tight, to fasten to become rigid, to stiffen.
जख्म-वणः, ईर्मः, ज्ञतम् ।	... A wound, sore, cut, scar, a stab.
जख्मी—वणितः, ज्ञतः ईर्मितः ।	... Wounded, hurt.
जग—जोकः संसारः, जगत्, सृष्टिः ।	... The world; a feast.
जगना—जागृतिः, २जागरणम्, चेतनम् ।	... To awake, to rouse, to be enraged.
जगमगा-दीसिः, प्रभा, आभा, कान्ति ।	... Glittering, splendid.
जगमगाना—दीपनं, प्रकाशनं, धोतनम् ।	... To shine, to glitter.
जगह-स्थानं, पदं, आगारं, आलयः ।	... Place, quarter, room, vacancy, post, stead.
जगहर-जागृतिः, जागरणम् ।	... Wakefulness, coughing at night vigils.
जंगल—बरएयं, बनं, अटवी, विजनम् ।	A wood, a forest, a jungle.
जंगली-प्राय्येतरः, वन्यः ।	... Wild, savage, clownish.
जंधा-जानुः, जंधा, प्रसृता ।	... The leg, the thigh.
जचना-परीक्षितम् (ज्ञानं) ज्ञानम् ।	... To be examined, to be tried to be estimated, to be valued.
जच्चा-प्रसूता, प्रसवधती ।	... A lying-in woman.
जज्जीरा-द्वीपः, प्रतीपम् ।	... An island.
जज्जाल—कृच्छ्रता, कठिनता, किलष्टता ।	... Trouble, difficulty, a perplexity, botheration.
जटा-सटा, विशीर्ण केशः, जटा ।	... Matted hair, spikenard.
जठर-उदरः, पिचंडः, कुक्षिः, तुन्दः ।	The belly.
जड़-मूलं, वृधः, अंगिनामकः ।	A root, origin, foundation, base.
जड़ता-मूढ़ता, अवोधता, अक्षानता ।	Stupidity stiffness, folly.
जडन—जटनं, योजनं, सन्धानं, मिथ्र० ।	The act of setting jewels.
जडना-जटन, मेलनं, सन्धानम् ।	To set jewels, to fix.
जड़ाऊ—जटितम्, रत्नगुम्फितम् ।	Studded with jewels.
जड़ावल-शैत्योपयोगि घञ्जम्, रांकवः ।	Winter clothes, warm clothings.

जडिया—जटिता, रगुमिकता ।	...	Jaweller, one who sets jewels.
जडीवूटी—कन्दमूलम्, वनस्पतिः ।	...	Medicinal herbs.
जतन—३प्रयत्नः, प्रायासः, उद्गमः उद्योगः		Remedy, effort, plan carefulness,
जथा—मंडलं, गोष्ठी, सार्थः, समूहः ।	...	A company, a gang, a mass.
जथार्थ—याधातथ्यं, तथ्यः, सत्यम्, प्रृतम्		Truly, exactly, in fact.
जताना—सूचनं वोधनं, ज्ञापनम् ।	...	To inform, to warn, to remind.
जन—नरः, ना, मानवः, लोकः ।	...	Man.
जनखा—फलीषः, नपुंसकः ।	..	A eunuch, a dancing boy.
जनना—४उत्पादनं, ५जननं, दसवनम् ।	..	To produce, to beget, to brec', to bear to deliver.
जनवासा—जामात् निवेशः, वरथात्रि- स्थानम् ।	...	The quarters where the bride, groom and his party are lodged.
जना—लोका, व्यक्तिः, पुरुषः, मानवः ।	...	A person, an individual.
जनाजा—रथी, शववानम् प्रेतविमानम् ।	..	A bier, a funeral.
जनाना—अन्तः पुरम्, शुद्धांतः, खी ।	...	Female, feminine, womanish, effeminate.
जनेऊ—३पवीतम् ग्रतसूत्रं यशोपवीतम् ।	..	The sacred thread.
जनेवा—वनस्पति विशेषः ।	..	A kind of grass.
जन्म—१भवः, उत्पत्तिः, जन्म ।	...	Birth, life, production.
जन्मना—२उत्पत्तनम्, जायमानं, प्रादुर्भवनं		To be born.
जप—३जपः (नं) मंत्र पाठः आवृतिः ।	...	Muttering of prayers.
जघर—प्रवलः, पराक्रमी, पीघरः ।	...	Powerful, vigorous, oppressive strong.
जया—जपापुष्पा, ओड्डालया ।	...	Shoe flower.
ज्यान—रसना, जिहा, भाषा ।	...	The tongue, language dialect.
ज्यानी—मौकिकम्, मौकिकी ।	...	Verbal, oral, traditional.
ज्यासा—यवासकः, अनन्ता ।	...	A choaiman rum, a prickly bush.
ज्यद—जलात्कारः, अत्याचारः अन्यायः ।	...	Force, extortion, opprsion, tryranny.
जमघट—समज्या, गोष्ठी, सभा ।	...	A crowd, a multitude, a gathering, concourse.
जमना—४रोहणम्, अंकुरणम् ।	—	To germinate, to be congealed or frozen, to be collected, to adhere, to grow.
जमहाई—५जूम्भा (जूम्भणम्) ।	...	Yawning.
जमा—६योगः, सङ्घचयः ।	...	Total, whole, addition, capital.

२ गुम्फते ३ प्रयतते ४ उत्पादयति ५ जायते ६ सूयते ८ मपति २उत्पदते ३जपति
 ४ रोहति +ते ५ जम्मते ६ योजयति

जंजीर-श खंला, मेखला, कांची, रशना,	A chain.
सप्तकी ।	.....
जंत्र—१यंत्रम्, तंत्रम् ।	... A machine, an instrument, a magic square; an amulet, a press.
जंत्री-यंत्रिका, साधनं, द्वारः ।	..... A calendar, an almanac.
जकड़ना-घन्धनं, नहनम् ।	... To draw tight, to fasten to become rigid, to stiffen.
जखम्-वणः, ईर्मः, क्षतम् ।	... A wound, sore, cut, scar, a stab.
ज़ख़मी—बणितः, क्षतः ईर्मितः ।	... Wounded, hurt.
जग—लोकः संसारः, जगद्, सुषिः ।	... The world; a feast.
जगना—जागृतिः, २जागरणम्, चेतनम् ।	... To awake, to rouse, to be enraged.
जगमगा-दीसिः, प्रभा, आभा, कान्ति: ।	... Glittering, splendid.
जगमगाना—दीपनं, प्रकाशनं, द्योतनम् ।	... To shine, to glitter.
जगह-स्थानं, पदं, आगारं, आलयः ।	... Place, quarter, room; vacancy, post, stead.
जगहर-जागृतिः, जागरणम् ।	... Wake-fulness, coughing at night, vigils.
जंगल—झरण्यं, बनं, अटवी, विजनम् ।	A wood, a forest, a jungle.
जंगली-प्रायेतरः, वन्यः ।	... Wild, savage, clownish.
जंघा-जानुः, जंधा, प्रसूता ।	... The leg, the thigh.
जचना-परीक्षितम् (क्षणं) ज्ञानम् ।	... To be examined, to be tried to be estimated, to be valued.
जच्छा-प्रसूता, प्रसवधती ।	... A lying-in woman.
जड़ीरा-द्वीपः, प्रतीपम् ।	... An island.
जड़जाल—कुच्छुता, कठिनता, किलष्टता ।	... Trouble, difficulty, a perplexity, botheration.
जटा-सटा, विशीर्ण केशः, जटा ।	... Matted hair, spikenard.
जठर-उदरः, पिचंडः, कुक्षिः, तुन्दः ।	The belly.
जड़—मूलं, वृधः, अंतिनामकः ।	A root, origin, foundation, base.
जड़ता-मूढ़ता, अदोधता, अक्षानता ।	Stupidity stiffness, folly.
जडन—जटनं, योजनं, सन्धानं, मिथ० ।	The act of setting jewels.
जड़ना-जटन, मेलनं, सन्धानम् ।	To set jewels, to fix.
जड़ाऊ—जटितम्, रक्तगुम्फितम् ।	Studded with jewels.
जड़ावल-शैतोपयोगि घस्तम्, रांकवः ।	Winter clothes, warm clothings.

जड़िया—जटिता, रघुनिकता ।	... ...	Jaweller, one who sets jewels.
जड़ीधूटी—कन्दमूलम्, वनस्पतिः ।	... ...	Medicinal herbs.
जतन—श्रेष्ठताः, प्रायासः, उद्घामः उद्घोगः		Remedy, effort, plan carefulness,
जथा—मंडलं, गोष्ठी, सार्थः, समूहः ।	... ...	A company, a gang, a mass.
जथार्थ—याथातथ्यं, तथ्यः, सत्यम्, मूर्तम्		Truly, exactly, in fact.
जताना—सूचनं धोधनं, क्षापनम् ।	... ...	To inform, to warn, to remind.
जन—जरः, ना, मानवः, लोकः, ।	... ...	Man.
जनखा—फलीषः, नपुंसकः ।	.. ..	A eunuch, a dancing boy.
जनना—उत्पादनं, पृजननं, दसवनम् ।	.. ..	To produce, to beget, to breed, to bear to deliver.
जनवासा—जामातु निवेशः, चरयात्रि- स्थानम् ।	... ...	The quarters where the bride, groom and his party are lodged.
जना—लोका, इक्किः, पुरुषः, मानवः ।	... ...	A person, an individual.
जनाजा—रथी, शवयानम् प्रेतविमानम् ।	.. ..	A bier, a funeral.
जनाना—अन्तः पुरुष, शुद्धांतः, खी ।	... ...	Female, feminine, womanish, effeminate.
जनेऊ—उपवीतम् व्रतसूत्रं यज्ञोपवीतम् ।	.. ..	The sacred thread.
जनेवा—वनस्पति विशेषः ।	.. ..	A kind of grass.
जन्म—ैभवः, उत्पत्तिः, जन्म ।	... ...	Birth, life, production.
जन्मना—उत्पत्तनम्, जायमानं, प्रादुर्भवनं		To be born.
जप—रेजपः (नं) मंत्र पाठः आवृत्तिः ।	... ...	Muttering of prayers.
जपर—प्रवलः, पराक्रमी, पीवरः ।	.. ..	Powerful, vigorous, oppressive strong.
जवा—जपापुणा, औडारख्या ।	... ...	Shoe flower.
ज्यान—रसना, जिहा, भाषा ।	.. ..	The tongue, language dialect.
ज्यानी—मौकिकम्, मौखिकी ।	... ..	Verbal, oral, traditional.
ज्यासा—यद्यासकः, अनन्ता ।	... ..	A choaiman rum, a prickly bush.
जब्र—बलात्कारः, अत्याचारः अन्यायः	... ..	Force, extortion, oppression, tryranny.
जमधट—समज्या, गोष्ठी, सभा, ।	... ..	A croud, a multitude, a gathering, concourse.
जमना—ध्रोहणम्, अंकुरणम् ।	— —	To germinate, to be congealed or frozen, to be collected, to adhere, to grow.
जमहाई—पृजम्मा (जूम्मणम्) ।	... ..	Yawning.
जमा—द्योगः, सञ्चयः ।	... ..	Total, whole, addition, capital.

२ गुम्फते ३ प्रयतते ४ उत्पादयति ५ जायते ६ सूयते ८ भवति २उत्पद्यते ३जपति
४ रोहति + ते ५ जमते ६ योजयति

जमावन्दी—योगपत्रः, राशीकरणं, समूढः:	To add together, to heap.
जमाई—जामाता, घरः, दुष्टिः पतिः । ...	A son-in law.
जमानत-प्रति निधीधनम्, स्थानिकद्रव्यम्	Surety, security, bail.
जमानतकरना—प्रतिनिधी भवनं (करणम्)	To get bail for,
जमाना—स्थापनं, हकीलनं, आरोपणं । ...	Time, period, age, the world.
जमाना—मूर्तनम्, ऐरोपणम्, अस्थिरणम् ...	To freeze, to solidify, to congeal.
जमालगोटा-जडुम्बर पर्णी, प्रत्यक्ष्येणी, दन्तिका, मखलकः । ...	A purgative nut and medicine.
जमाष-एकज्ञता, समूडता, पिण्डता, कठिनता	Accumulation, croud, multitude.
जमीदार—प्रतिभूः, भूमिपतिः सम्पत्तिधान्	A land-holder; a land lord, a land proprietor.
जमीदारी—सम्पतिः, सम्पत् ।	A landed property, estate, a fief.
जमीन-धरित्रो, इला, भूः, दमा ।	The earth, ground, land.
जम्बीर-जम्बीरः, जम्बीरः ।	Common lime.
जरना-दहनं, दीपनं, उचलनम् ।	To burn.
जराना-द्वाहनं, इप्रज्वालनं, दीपनम् ।	To burn, to inflame, to light, to excite jealousy.
जरिया-द्वारम्, कारणं, देतुः ।	A land measure of 3, 600 sq. yds.
जरीव-शतद्वयाधि, सप्त सहस्र करपरि- माणवंशः ।	means, agency, source.
ज़रूर-अवश्यम्, नूनम् ।	Necessary, urgent, essential, obligatory.
जर्दाद-ब्रणचिकित्सकः, स्फोटोत्पाटकः । ...	A surgeon.
जलत-दाहः, धृपरितापः, घर्मः ।	Burning, heat.
जलधर-जलोदरः ।	The dropsy.
जलदी-शीघ्रता, त्वर्यता, प्राक्	Quickness, hurry, haste rapidity.
जललाद-घातकः, घधकः, हिसकः ।	An executioner.
जलसा-सभा, समज्या, उत्सवः, समाजः । ...	Meeting, assembly, committee.
जलाना-प्रज्वादाहनं, दीपनं, दाहयनम् । ...	To burn, to kindle,
जवाखार-यवक्षारः, सारः ।	Pure salt petre.
जवान—युवा, युवकः, मानवः, तरुणः । :	Young, a youth, a sepoy or soldier.
जवानी—तरुणता, यौवनम् ।	Youthful-age.
जघाफूल—जपापुष्पम् ।	The china rose.
जवाष-उच्चरम्; प्रति वचनम् ।	Answer, reply, defence.
जर्वायद—शूरः, धीरः, जेता, जिष्युः, जित्यरः ।	Brave, manly, bold.

ज्वार—याघनालः, गिघरी, इच्छुपत्रकः ।	... Rise or flow of the tide, indian corn.
जवाहिर—रत्नम् ।	... Jewels, gems.
जस—क्षीरिः, यशः, नाम, खण्डिः ।	... Name fame.
जस्त—रीति पुष्पं, पुष्प केतुः, पुष्पकः, कुसुमांज० ।	... Fewter, zinc.
जहर—विषम्, गरलं, हालाहलम् ।	... Poison, Venom.
जहां—यत्र, यस्मिन् स्थाने ।	... Where, which place.
जहां कहीं—यत्रकुत्रापि, सर्वत्र ।	... Wherever.
जहांतक—आसीमम्, यत्र पर्यन्तम् ।	... As far as.
जहां तहां—प्रवृत्त, यत्र तत्र ।	... Hère and therò.
जहाज—गोतः, अविधानम् ।	... A ship, a steamer, a boat.
जांच—परीक्षा, निरीक्षणम्, अन्वेषणं ।	... Trial, examination, test, proof.
जांचना—१ परीक्षणम्, निरीक्षणम् ।	... To examine, to try, to prove, to inquire into.
जाकड—अस्थिर विकाशः ।	... A conditional purchase, a deposit.
जागना—जागरण, निद्रात्याजनम् ।	... To awake, to wake up.
जाज़म—वितानम्, आस्तरणपटः ।	... A floor cloth.
जाझा—शिशिरम्, शीतम् ।	... Winter, cold.
जात—जातिः, वर्णम्, ज्ञातिः ।	... Nature, essence, the body. Person, caste, origin, kind, sort, pedigree.
जात्रा—यानं, प्रस्थानं, २ गमनं, यात्रा ।	... .
जात्री—पथिकः, पात्थः, यात्री ।	... .
जादू—मंत्र प्रयोगः, अभिचारमंत्रप्रयोगः ।	... Enchantment, incantation, charm.
जान—प्राणः, आत्मा, जीवः, ।	... Life, love, spirit, a sweet-heart,
जानना—ज्ञानं, ३ व्योधनं, ४ व्येदनं ।	... To know, to understand, to believe.
जारी—प्रचर (ल) नं, प्रकमणम् ।	... Running, current, continuing, in force.
जायफल—जातीफलं, कोपकः ।	... A nutmeg.
जाल—छुडा, व्याजः, कपटं, माया, जालं, पाशः, वन्धनम् ।	... A net, snare, a lattice, illusion, forgery, counterfeit.
जाला—लूना जालं, (तन्तुः)	... Cobweb, pellicle.
जाली—छुड़िकः, मायी, कपटी, व्याजी ।	... Counterfeited, forged a net-work.
जावित्री—जाति कोया, जातिपत्री ।	... The outer skin of nutmeg.
जासूस—चरः, दूतः, सन्देशहरः, ।	... Spy.

१ परीक्षते, २ गच्छते ३ वुद्धते येति—यैद ।

जाहिर—विशदम्, प्रकाशम्, स्फुटम्।	Apparent, evident plain, open, prominent, the out side, the external,
जाहिल—मूढः, मूर्खः, अज्ञः, अबोधः।	Ignorant, illiterate, rude, uneducated.
जिन्स—वस्तु जातम्, द्रव्यम्, पदार्थः।	Kind, merchandise, grain species.
जिगर—यहूत्, हृदयम्।	The liver, heart soul.
जिजमान—यजमानः; प्रृथिवी, यात्रिकः।	Customer, client of a priest.
जिजिया—स्वसा, भगिनी।	A sister.
जिटानी—यात्नः, ।	Husband's elder brother's wife, cousin.
जितना—यावत्, याघनमात्रम्।	So much, as much as, as many.
जितेन्द्री—वशी, रन्द्रियजित्।	An ascetic, one who has subdued his passions, having the senses subdued.
जिद—धृष्टिना, आग्रहः।	Persistence, obstinacy.
जिद्दी—धृष्टः, आग्रही।	Perverse, wilful, persistent.
जिधर—यत्र, यत्र देशे।	Where, wherever, there.
जिनहे—यान्, या:, यानि।	Whom, which.
जिमाना—१भोजयनम् २ प्राशनं।	To feed, to entertain.
जिम्मा—अधिकारः, वशः, तंथा, आधीनम्	Charge, trust, duty.
जिमीकन्द—कन्दः, कन्दशाकम्।	A root of vegetable.
जिला—प्रान्तः, नगरम्।	A district, a division.
जिलाना—जीजीवनम्, प्राणनम्।	To bring back to life, to animate, to vivify to foster, to put a life, to save from ruin.
जिल्ड—त्वक्, चर्म, पुट्ठम्।	Skin, leather, binding of a book, volume.
जिल्लत—अपमानम्, निरादरः।	Insult, disgrace, baseness.
जिसतरह—यथा, येनप्रकोरण।	According to, as.
जिस किसीका—यस्मै कस्मैचित्।	Of whomsoever.
जिसम—देहः; ननुः, कायः शरीरम्, अंगानि	Body.
जी—आत्मा, जीवः, चेतनः।	Soul, self, spirit.
जी—जीवेति, पपोऽस्मि, घाढम्।	Sir; master; madam, yes.
जीजा—स्वसुः पतिः।	Brother-in law, sister's husband.
जीत—विजयः, सिद्धिः, सफलता।	Victory, gain, success.
जीतना—धूजयनम्, वशे प्राप्णम्।	To win, to conquer, to overcome to beat.

जीता—जितम् ; वये कुतम् ।	... Alive, living.
जीन—कुप्यम्, पश्चांडुः, कंथा ।	... A saddle.
जीना—सोपानम्, अवतरणम् ।	... A ladder, stairs, steps.
जीभ—तिहा, रसना ।	... The tongue.
जीमना—रभक्षण, अशर्ग, ३ खादनम् ।	... To eat, to take one's-food.
जीरा—जरणः, अजाती, कणा ।	... Coriander seed.
जीरन—जीर्ण, शीर्ण, भ्रष्टम् ।	... Old, decayed, digested.
जीव—धन्नोधः, आत्मा,	... Life, soul, a lower animal.
जीवका—वृत्तिः, वर्तन्, आजीविका ।	... Livelihood subsistence, means of life.
जुआ—दूतः, पणः, पाशकोडनम् ।	... Gambling, to gamble, yoke.
जुआरी—दूतकृत, कितवः, पणवन्धः ।	... A gambler.
जुकाम—प्रति पृथायः, ।	... Rheum, cattarrh, cold.
जुलना—तुलनं ।	... To be weighed.
जुगत—युक्तिः, प्रयासः, प्रयत्नः	... Agreement, art, contrivance, plan artifice, device.
जुगन्—खद्योतः, ज्योतिर्टिर्गणः ।	... Fire-fly, an ornament worn about the neck.
जुगराफिया—भूगोलः ।	... Geography.
जुगल—युग्मम्, द्वन्द्वम्, मिथुनम् ।	... Two, a pair, couple, brace.
जुगाली (करना)—मतित चर्वणम् ।	... The end, to chew, the cud, to ruminate.
जुगुसा—५ गहा, द्विनिवा, ।	... Censure, abuse, reviling.
जुद—युद्धम्, कलह करणम् ।	... A battle, an engagement, a war.
जुटना—द्वन्द्व योधनम्, प्रविशनम् लगन, प्रवर्तनम् ।	... To unite, to close, to join, to co-habit, to engage in close fight, to deal with.
जुदाना—योधवनम्, प्रवेशनम् ।	... To conglutinate.
जुडना—युजनं, मिथ्यां, सन्धानम् ।	... To be joined or connected.
जुतवा—रूपर्ण, ।	... To be yoked, to be ploughed,
जुताई—कृषिः, हलकपैता ।	... ploughing, tillage.
जुतियाना—उपानक्ताडनम् ।	
जुदा—प्रथक्, विश्लेषः ।	
जुदाई—विच्छेदः, विश्लेषः, वियोगः ।	... Separation, absence.
जुनून—उन्मादः, बातूलता ।	... Madness, lunacy, insanity.
जुराई—वसन पादप्रम् ।	... A sock, stocking.

[भक्षयति, ३ खादति, जीवति, ५ गहते, ६ निष्ठदते ।

जुर्म-१अपराधः, दोषः, पापम्, आगसःः।	Crime, sin.
जुर्मना—शासनम्, पणदण्डः।	A fine, penalty, punishment.
जुलाव—शवरेचनम्।	A purgative.
जुलाहा-तन्तुवायः, पटकारः, कौलिकः।	A weaver.
जुलफ—मुखरोमः।	A lock of hair, ringlet, tresses.
जुलम—३अत्याचारः अन्यायः।	Oppression, tyranny, injustice, out rage, hardship, cruelty.
जुलमी-अत्याचारी, अन्यायी।	Tyrannical, oppressive, cruel, heartless.
जुहार-प्रणतिः, अभिवादनम्, प्रणामः।	Hindu salutation, obeisance.
जू—यूका।	A louse.
जूठा—उच्छिष्टम्।	Polluted by tasting, tasted, leavings.
जूड़ी-विषमज्वरः।	Ague.
जूता—उपानत्, चर्मपादवाणम्।	A shoe, a slipper, a boot.
जूही-यूथिका, गन्धफली, चम्पकः।	A flower of jasmine family.
जै-यः, या, यत्, याः, ये, यानि।	This, these.
जेट—राशिः चितिः, संग्रहः।	Heap, mass.
जेठ-ज्येष्ठ मासः, पति ज्येष्ठभ्राता।	The husband's elder brother, a Hindu month.
जेठा—ज्येष्ठः, पूर्वजः।	The first-born, eldest, highest.
जेठानी—यातृः।	The wife of the husband's elder brother.
जेठोत-पति ज्येष्ठभ्रातुः पुत्रः।	Husband's elder brother's son.
जेता-जिम्मुः, जित्वरः, विजयी।	As much as, so much.
जेथ—वसन भोलिका, पटपेटिका।	A pocket.
जेर—जरायुः।	The membrane in which the foetus is enveloped.
जेरुखाना—कारागारः, बन्दीग्रहम्।	Jail, prison, confinement.
जेवड़ा—रज्जुः, वत्सवन्धनम्।	A rope, a cord, a string.
जेवर—आभरणम्, आभूय० मंडन०।	Jewels, ornaments.
जैत—औषधिविशेषः	A tree.
जैसेकोतैसा—यादशम्, तादशः।	Tit for tat.
जो—यः, या, यत्।	Who, which, what, that.
जौव—जलौका।	A leech.
जोखो—धशङ्का, संशयः, सन्देहः।	Risk, danger, Venture.
जोड़-योगः, पूसङ्कलित्, सन्धि, ग्रन्थिः।	A joint, a patch, match, a total sum, conection addition.

जोतना—भूमिकर्षणं, हलकर्षणं, ।	... To plough, to till, to yoke, to ply.
जोधा—शारः, विकान्तः भटः, योधः ।	... A warrior, combatant, a hero.
जोवन—योवनम् ।	... Youth, prettiness, loveliness.
जोय—जाया, भाया, पाणिग्रहीती ।	... Wife, consort.
जौर—वेगः, दृढता, पीचरता, शक्तिः ।	... Force, strength, power, effort, stress, influence,wrestling. }
जोहना—दप्रतोक्तणम्, आशापतनम्, उत्कंठनम् ।	... To expect, to look out for, to look to, to search. }
जौ—यवा, ब्रीहः ।	... Barley.
जौंदरी—रत्नपरीक्षकः ।	... Jeweller.
ज्यादा—अतिरेकः, प्रचुरं, प्रभूतं,	... more, too, many, too much.
ज्यौ—यदा, यथा,	... The more so; when, as if.
ज्योतिष—ज्योतिषशास्त्रम् ।	... Astronomy.
झंझोड़ना—रदंशनम्, वेपनम् ।	... To shake, to break with the teeth.
झकट—२प्रतिवादः, कलहः ।	... Wrangling, perplexity, altercation.
झकटी—विवादी, कलहशीलः ।	... Quarrelsome.
झनझनाहट—घाय घोपता ।	... Jingling, rattle.
झंझी—काण घराटिका, कपर्दिका ।	... A cowrie or shell the upper portion of which is broken off.
झंडा—पताका, धैजयन्ती, केतुः ।	... A banner, a flag an ensign.
झकझोरना—३वेपनं, चालनं, कम्पयनम् ।	... To shake, pulling and hauling.
झकमारना—खेदनं, व्याकुलनम् ।	... To rave, to rail, to lament.
झकोरना—४उद्वेजनं, मूर्छनम् आघटनम् ।	... To drive or beat as wind in a squall,to shake, to toss.
झगड़ना—विवदनं, कलहकरणम् ।	... To dispute, quarrel, to argue.
झगड़ा—कलहः, विवादः ।	... Wrangling, quarrel, brawl.
झगड़ालू—कलही, विवादी ।	... Quarrelsome, wrangler.
झट—प्राणुः, शीघ्रम् ।	... Quickly, instantly.
झटकना-निक्षेपणं, बलान् निस्सारणं ।	... To snatch, to jerk, to pull to become lean.
झड़—प्रवंध्यवृष्टिः, ।	... Continued showers of rain, a piece in a lock.
झडन—प्रतितं, विश्लिष्टं, विच्छिन्नम् ।	... Falling, sweepings, snuff.
झडधेरी—राजवद्री, भूवद्री, हस्तिकोलि:	... A wild ber or plumtree, small berry.
झप—(शीघ्रं) तत्क्षणं, आशुः, सत्वरं, त्रूपी ।	... Hastily, quickly.

भृषक—पुलञ्जां, ह्रो ।	...	Fanning, shame, embarrassment.
भृषकी—निद्रा, प्रसीला ।	...	Drowsiness, wink, nap doze.
भृषट—उदाकरणम्, आकमणम् ।	...	A spring, a snatch, a rush.
भृषटना—भृष्टनम् ।	...	To dart, to fall upon.
भृषट्टा—चलाद्यग्रहणम् ।	...	Assault, a spring, a snatch, a stretch, an attack.
भृष्णान—नरयानम्, करंडिकावाहनम्, ...	...	A kind of sedan chair used in the hills.
भृच्चा—हेमतन्तुगुच्छः ।	...	A tassel.
भृमक—प्रभावितानं, दीसिः ।	...	Glitter, dance, splendour, decoration.
भृमभृमाना—१ धोतनम् भानम्, दीपनम्	...	To shine, to glitter to flash, to sparkle.
भृमर भृमर—शृनैवर्षणं, विन्दुनावर्षणं ।	...	Drop by drop, as a (little rain), drizzling.
भृर—धारासंपातः, अवन्ध्यवृष्टिः ।	...	Heavy rain, flame-from a fire.
भृरना—प्रपातः, हिमकण्ठपतनम्, विश्लेषणम्, प्रस्त्रम् ।	...	A cascade a cataract, a spring a simmer; to leak, to be sifted, to flow, to fall off.
भृरोद्धा—धातायनं, गधाद्धः, जालः ।	...	A window, a lattice.
भृल—कोपः, मन्युः, रोपः, क्रोधः ।	...	The heat from a fire, passion, jealousy.
भृलक—भा, दीसिः, दीपकाशः ।	...	Glimpses, reflection.
भृलना—घीजनम् ।	...	To be soldered, to fan.
भृत्तवाना—बीजयनम् ।	...	To cause to be soldered.
भृंई—प्रतिविस्त्रः, छाया ।	...	Shadow, freckles, wrinkles.
भृंकड—चृत्तिः, कंटकादिः ।	...	Brambles, bushes.
भृंकना—अधोनमनम्, अधोवलोकनम् ।	...	To peep, to spy, to pay a short visit.
भृंकी—प्रदर्शनी, आदर्शनी ।	...	Exhibitions, show.
भृंक—भृमरः, मञ्जीरः ।	...	Cymbals.
भृंकन—हंसकः, पादकटकः ।	...	An anklet.
भृंकर—जीर्णम् ।	...	Broken, leaky, perforated with holes.
भृंट—शृपः, उपस्थकेशः ।	...	A hair of the private parts, pubis.
भृंसा—ब्याजं, मिष्यं, छुलं, कपटं ।	...	Deception, trick, imposition.
भृंज—पिच्चुलः, भावुकः ।	...	Name of a tree, tamarix-indica.
भृंग—फेनं, डिडीरः, चुद्धवुदः ।	...	Foam, froth, scum.
भृंड—कंटक प्रायम् ।	...	A shrub, a bramble, a luster or chandelier, a kind of fire-work, a purge.
भृंडन—३ मार्जनवस्त्रम् ।	...	Smeepings, a duster.

भांडना—मार्जनम्, विश्लेषणम्।	... To sweep, to clean, to beat out, to shake off.
भाडा—गवेषणम्, अन्वेषणम्।	... Search.
भाडी—वनम्, कंटकि प्राय देशम्।	... Bush, shrub, wood.
भाडू—कुञ्चिका, गलतिका।	... A broom, a comet.
भारो—कमण्डलुः, जलपात्रम्।	... A ewer, a pitcher with a long neck and a spout to it.
भालना—घीजनम्, (घीजयति)	... To fan, to wane.
भालर—कोणवसनलता, भालरी।	... Frill, fringe.
फिमक—प्रणा, चिभीषका, अरुचिः।	... Start, recoil, shyness.
फिमकना—अरो वनम्।	... To startle, to boggle, to hesitate.
फिडक—भर्त्सनम्, न्यकूकरण, धिक्करः।	... Threat, jerk, scold.
फिल्ली—ब्रस्थूलत्वक्, अस्थग्धरा।	... A thin, membrane in which the foetus is enveloped.
भीकना—खेदनम्, व्यथनम्, पीडनम्।	... To whine, to cry, to lament.
भौंगा—यादः, शृंगी।	... A shrimp.
भीगुर—यादः।	... A cricket.
भील—पुष्टरिणी, पलवलम्।	... A lake, marsh.
भुरुना—नमनम्, प्रद्विष्णु, उहानम्	... To bend, to incline, to stoop, to leave.
भुकावट—नम्रता, घर्तुलता, जिह्वता, कुटिलता।	... Stooping, bending down-wards.
भुंभलाना—ओपनम्, कोघनम्, रोपणम्	... To be peevish, to rage, to be irritated.
भुएड—समूहः, राशिः, गणः।	... A crowd, a swarm, a flock a herd & drove, a pack.
भुनभुना—वायविशेषः वालरज्जनार्थ।	... A child's rattle.
भुरना—आकुञ्चनम्, म्रज्जनम्।	... To grow thin, to wither, to pine.
भुलसना—दहनम्, उज्जनम्, दीपनम्, भस्मीभवनम्।	... To be singed or scorched.
भूंठ—अतथः, मिथ्या, अनृतम्।	... False, a lie, false-hood.
भूलना—दोलनम्।	... To swing, to oscillate, to hang.
भूला—दोला।	... A swing.
भेलना—सहनम्, भुजनम्, तितिक्षणम्।	... To bear, to endure.
भौक—प्रवेशः, स्पर्धा।	... A push in swinging, the impulse of a squall.
भौका—दोला, चालः, धेपनम्, धेगः, आघटनम्।	... A puff of wind, gust, a draught, a current a blast.

भौंकना—प्रक्षेपणम् , प्रवेशनम् ।	... To throw away, to cast, to pour, to risk.
भौंभू—उदरः, जठरः ,	... The stomach, belly.
भौरा—घसनपेटिका ।	... Locks, hair plaited on the back of the head.
भौंपडा—उटजः, पर्णकुटी, पर्णशाला ...	A hut, a cottage.
भोल—संकोचः, उच्चावचता, वैषम्यम् ।	Puckering or wrinkling, a litter, forram.
भोली—मिज्जापात्रम्, भोलिका ।	A wallet, a bag.
टंकना—सीधनं, स्यूतिः, (सीध्यति, सिरेव)	To be stitched, to be sewn.
टंकार—ग्रत्यञ्चाध्यनिः, शिङ्गजनीरवः ।	The twang (of a bowstring.)
टंगडी—अथिः, पादः, चरणः ।	The leg, tripping.
टंगना—आलश्वनम्, आवलम्बम् (आलम्बते)	To be hung, to be ruined.
टंटा—इलाहः वादः, विवदः, विवदते ...	Wrangling, strife, brawl.
टक—टष्टिः (पश्यनि, ददर्श)	Sight.
टकवांधना—धूर्णनम्, अनिमेपावलोकनम् ।	To stare, to gaze.
टकटकी—वद्धटष्टिः, आसक्कटष्टिः ।	Fixed look, gaze.
टकराना—तडनं, आघटुनम् (आघट्यति)	To knock together, to dash against.
टकसाल—टंकशाला, मुद्राशाला (टङ्ग्यति)	A mint.
टका—पुणम् पणम् ताप्त्रयारण द्वयम् ।	Two pice, money.
टककर—आघट्यति, आघट्टितम्) ..	Knocking against, collision; match clash.
टकसालिया—टंकशालाध्यक्षः, मुद्राशालायः विषः, अश्यक्षः, अधिष्ठाता...	An officer of the mint.
टखना—गुलफः, घुटिका ।	The ankle joint.
टघलाना—स्पन्दनम्, स्पन्दनं, आर्द्धभाव ।...	To be melted, to roll.
टघलना—तापनं, स्पन्दयनं, तापयति । ...	To melt.
टटपूङिया—दिरिद्रः, स्वल्पोपकरणः । ...	Bankrupt, needy, low.
टटिया—कुम्भा, तिरस्करिणी, जयनिका,..	Shutter, a screen, a matted curtain.
टटोल—गच्छेणा, स्पर्शः, (गच्छेपयति) । ...	Groping, touching, feeling.
टट्टी—(पाखाना) पुरीपालयः, शकुदालयः (कुम्भा)	A privy or latrine.
टट्टीजाना—शौचायगमनं, पुरोषोत्सर्गाय गमनं ।	To perform a function of nature to ease oneself.
टट्टू—किशोरः (घोटकः)	A pony, horse.
टम—धनिविशेषः, रवः (रम्यते) ।	A sound.

टप—पिघानपटः, पटी, जघनिका ।	... A cover, spring, leap.
टपकना—स्वाशण, च्याषनम् ।	To drip, to distil, to leak, to throb.
टपका—स्वाशण, च्याषनम्, च्याषयति ।	To cause to drip.
टपका-पतिताम्रः, पक्षवाम्रः ।	Dropping fruit, ripe mango.
टपर—कुटम्बः, चंशः, कुलम् ।	Family.
टर्ट—धाषदूकता, जलपता, (जलपति)	Chattering, idle talk.
टरखाना—अपसारणम्, प्रेणणम् (यति) ...	To put off, to shuffle.
टर्टी—याषदूकः; जलपाकः, ।	Saucy, obstinate, surly, wild, rude..
टलजाना—अपसरणम्, देशान्तरगमनम् । ...	To get out, to pass away.
टलाना—अपसारणाय प्रेरण (प्रेरयति) ...	To cause to disappear or give away, to ward off.
टहेतवीसी—कालक्षेपः, समय यापनं (यापयति)	Waiting of time.
टदनी—शाखा, पकांडः ।	Bough, branch.
टहल—सेवा, किङ्करता, दासता ।	Service, duty, business.
टहलनी—दासी, भूत्या, सेविका ।	A maid servant.
टहलाना—परि क्रामणं, इतस्ततो भ्रामणम् ...	To lead, to cause to walk up, to give an airing.
टहणुशा—भूत्यः, दासः, (भूतिः)	A servant, an attendant.
टांकना—सीबनम्, जीर्णपट ग्रन्थयनम् (प्रश्नाति, ग्रन्थिः)	To stich, to join to,
टांग—पादौ (पद्मित्यरणः)	Leg, foot.
टांगना—आलम्बनं, स्थापनं (हालम्बे)	To hang up, to su-pend.
टांड—स्थापनमञ्चः, लघुकोष्ठः ।	A shelf, a platform.
टाट—भाङ्गिकपटः, मातुलानीपटः ।	Sack cloth, canvas.
टाप—थश्वशफः, हयखुरः ।	The hoof, a tap.
टापना—प्रहीत्यणम्, ते, आशापतनम् ।	To wander fruitlessly.
टापू—दीपम्, अम्तरीपः, प्रतीपः ।	An island.
टाळ—काष्ठराशि, काष्ठापणम् ।	A stalk, a stock of wood or fuel.
टालमरोल-मिष्य, द्यात्रं, छुलं, माया, ।	Chicanery.
टाली—चुदधंडिका, किङ्कणी ।	A small bell.
टिकट—मुद्राङ्कित पत्र, शुल्क पत्र ।	A stamp, a ticket.
टिकटी—शुब्दविमान, अरधिः, धी, पञ्चाशी	A bier.
टिक्का—स्थानं, विभागण, निवसनं, ति...	To stop,to stay, to put up.
टिक्स—करः, देयमागः, शुलकः ।	Tax, toll.
टिकाना—स्थापन, नियेशनं (यति)	To retain, to station, to provide lodgинг.

टिकाव—स्थेयागारं, निषेशः (यति ।	... Stability, durability.
टिकिया—लघुकर पट्टिका, पूरिका ।	... A cake, a disc.
टिहू—टिद्विभः, कोयटिकः	... Grass hopper.
टिहू—टिद्विभी ।	... Locust.
टिप्पणी—उपाख्यानम्, व्यातिः ।	... Annotation.
टिप्पस—स्वत्वम्, अधिकारः ।	... Claim, look-out, object.
टिच्छा—उपत्यका, अधित्यका ।	... A height, rising ground.
टिमटिमाना—विद्योत रम, शैनैः, २ वीपनम् ।	To give a faint light, to twinkle, to flicker.
टिमटिमाहट-प्रकशः, द्युतिः, दीसिः ।	... Twinkling,
टीन—आयोविशेषः ।	... Tin.
टीपटापकरना—स्नानानुलेपनं ।	... To touch up, to press, to make great preparations, to be idly busy.
टीमटाम—आटोपः आडस्वरः, फटा ।	... Show; pomp, grandeur.
टीस—दृत वेदना, पीड़ा, व्यथा, डुःखम्	Pain, throb, acute pain.
टुहयां—खर्वः, घामनः, ।	... Tiny, little.
टुटा—करहानः पंगुः ।	... Handless, cripple.
टुडी-नाभिः, भ्रमतिः ।	... The navel.
टुकड़ा—खरड़, शक्लः, कवलः, श्रासः ।	A piece, a part, a bit, a morsel.
टूंगना—इन्तैश्वर्वणं, क्लेदनम् ।	... To nibble, To pick,
टूट—त्रुटिः, भ्रमः, ।	Fracture, margin, deficiency.
टूटना—खरडनं, भेदनम् ।	To break, to be broken, to fall to, to turn upon.
टूटाफूटा—जीर्ण शीर्णम्, जर्जरितम् ।	... Broken to pieces, in a bad condition.
टैट—वस्त्र कक्षः, ।	... A fold.
टेनुआ—गलः, कंठः, ग्रीवा, ।	The wind pipe, the throat.
टेक—आधारः, आलभ्वः, आश्रयः ।	... A prop, support.
टेकना—आलभ्वनं, पालनम् ।	To prop, to support, to recline.
टेढ—घकता, कुटिलता, घङ्कता ॥	... Twist, pride.
टेढ़ा—तिर्यक् वकः, कुटिलः, घङ्कः ।	... Crooked, bent.
टेर—आहूतिः, आहानम् ।	Voice, cry, tune.
टेव—स्वभावः, प्रकृतिः ।	Habit, nature.
टेवना—तीक्षणम् ।	To sharpen, to whet,
टेग—जम्मपत्रम् ।	Horoscope.
टेसू—रिशुकः ।	The blossoms of the Palas tree.
टदला—रीतिः गिराचारः, कुलाचारः ।	Ceremony, custom.

टोटी—नलम्, नलिका ।	... A spout, a canal.
टोकरा—मञ्जूपा, पेटकः, करंडः, कंडोलः, ...	... A large basket.
टोकरी—लघुपिट्का, ।	... A small basket.
टोटा—हानिः, त्रातिः ।	... Loss, harm.
टोट—शिरखाण्, शोर्पणी, शीर्पेका ।	... A hat, cover.
टोपी—शिरखाणम् ।	... A gun cap, a cap.
टोल—ताढनम् (ताढयति)	... Tapping.
टोला—प्रतोली, ।	... Quarter.
टोह—स्पर्शः, गवेषणम्, जिहासा—सते ।	... A society, a group, a crowd, a pa
ठग—प्रतारकः, बद्धकः ।	... Touch, search, spying.
ठगरा—प्रतारण्, बद्धनम् ।	... A robber, an imposter, a plunderer.
ठट्टा—हास्य, कैलः ।	.. To cheat, to deceive, to take in.
ठट्टोरा—कंसकारः, ।	... A joke, jest, to deride to ridicule.
ठडोली—दास्यं, उल्लासः, फेलिः, प्रदासः ।	... A jester, a humourist.
ठडडा—वंशखण्डः ।	... The back stick of a paper kite, the back bone.
ठंड—शैत्यं, शीतम् , ।	... Cold, coldness, chill.
ठंडाई—विजया, जया, ।	... Refrigerant medicine, a draught of bhang.
ठण्ठा—मुद्राप्रतिरूपकर्यंत्रम्, निर्मापिक यंत्रम् ।	... A stamp, an impression, a die, a mould, broad silver lace.
ठसक—आसफालः, आघटना, ।	... State, dignity, jerk.
ठसाडस—परिपूर्णम्, आप्यायितम् ।	... Filled, crowded crammed.
ठस्त्रा—दर्दः, अवलेशः ।	... Self conceit, arrogance, pride, vanity.
ठहरना—उपस्थाने, गतिरोधनम् ।	... To be stopped, to be fixed, to rest, to be settled, to stand, to remain, to stay, to wait, to halt, to last.
ठहराव—पण्वन्धः, वधवस्था ।	... Settlement, fixture, permanence, habitation, rest, stop.
ठोष—उच्चनम्, अभिजनः, जन्मधासः । ...	... Residence, place.
ठोसना—प्रवेशनम्, पूरणम्, आप्यायनम् । ...	... To stuff, to cram, to drive in, to s
ठाठ—कोशः, उपष्टमः, आवरण्, आढ़वधरः, आवेष्टनम्, फटःटोपः, गोरधं, आवरणम् ।	... A frame for thatching, splendour, dignity, pomp, plenty, network.
ठानना—निश्चयम्, इष्वस्थानम्, सक्षल्पनम्	To make up one's mind, to resolve, to determine.

डांक—पत्रपेतिका ।	Mail, post.
डांकगाड़ी—प्रधानधार्यीय यानम् ।	The mail train.
डांकखाना—पत्रालय, पत्रविभागालयः ।	A post office.
डांका—सघोपणस्तेयम् ।	A dacoity, a robbery.
डांकिया—पत्रवाहकः	A postman, a letter carrier.
डांकू—लौटाकः, स्तेयः ।	A dacoit, a robber.
डायर—फासारः, अल्प सरोवरः ।	Pond, swamp, marsh.
डाभ-सर्मः, कुशः, पवित्रः ।	A sacrificial grass.
डार + शाखा, प्रकाण्डः ।	A branch, a twig.
डालना—निपातनम्, व्यय करणम् ।	To throw, to cast, to pour.
डाह-ईर्पा, विद्वेषः, शत्रुता, रिपुता, ।	Malice, jealousy, envy, spite.
डिगना—परि, चलनं, वेषनं, घेषथुः ।	To be displaced, to deviate, to depart.
डिगरी-मध्यस्थादेशः, शासनपत्र व्यवस्था	A decree.
पत्रम् ।	
डिगना—उच्चाटनं, उन्नाटनं, चालनम्... श्लाघ० ।	To cause to be dislocated, to move, to shake.
डीगमारना—विक्तयनम्, श्लाघनं, आत्म	To boast, to brag.
डील—आकारः, परिमाणम्, अंगम् ।	Bulk, stature., size, body.
डुक्फ—मुष्टिताडनम् ।	Blow with the fist, box.
डु (डोकर) जराप्रस्तः, जरदूगवः	An old man,
डुबकी—सुतिः, अवगाहः, मज्जनम् ।	A dip, dive, plunge.
डुबवाना—मज्जनम् ।	To cause to drown.
डुलाना—चालनं, धीजनम् ।	To cause to move.
डोकर—स्थविरः, वृद्धः ।	Superannuated.
डौगी—तरणिः, नौका ।	Small boat, a skiff.
डौडा—एकवृपणः, एक शटकः ।	Bullock with one horn.
डोर—रज्जुः, गुणः ।	Rope, cord, string.
डोरा—तन्तुः, सूष्मम् ।	Thread.
डोल—अथप्पात्रम्, अयः कुंडिका ।	A bucket.
डोला—दोला नरथानम् ।	A kind of sedan or palanquin.
डयोढ़ी—देहस्ती, द्वारम् ।	A porch, portico, threshold.
डौँढ़ी—डिमडिम घोपणा ।	A proclamation by the beat of drum.
डंग—रीतिः, प्रकारः, पद्धतिः, परिपाठी ।...	Manner,method,behaviour, plan, art.

हंडोरा—घोपणा, डिडिम् घोपणापनम् ।	... Proclamation or publication by beat of drum, search.
दक्षना—पिधानम्, आच्छादनम् ।	... To cover, to conceal, a lid; a cover.
दक्षिणा—पिधानप्रेत्यम्, पिधापनम् ।	... To cause to be covered.
दक्षेल—आघटः, उद्घेगः ।	... A shove, a push, a thrust.
दक्षेलना—आघटनम्, उद्घेजनम्, चालनम् ।	... To shove, to push.
दक्षोसना—पानम् ।	... To drink or eat greedily.
दधर—पडतरः, अस्थिपद्धतरम् ।	... Frame.
दफ—दफका, पटहः ।	... Drum.
दय—विधिः, विधानम् ।	... Shape, form, method, way, conduct, style, kind, art, knowledge, address, position.
दलकरा—पातनम्, बहनम् ।	... To be spilt or poured out, to run down, to roll.
दलकाना—प्रवाहनम्, निपातनम् ।	... To pour, to roll.
दत्तना—टक्कनम्, रचनम्, पतनम्, मुद्रणम् ।	... To be cast (a metal), to be poured out, to flow; to incline, to decline.
दलवाना—टक्कयनम्, मुद्रापणम् ।	... To cause, to cast,[pour], to cause to demolish.
दवाना—गातने, भज्जनम् ।	... To cause to demolish.
दहना—पतनम्, जीर्णतम् ।	... To fall, to tumble down, to be demolished.
दारे—सार्धयुग्मम् ।	... Two and half.
दांकना—आवरण, अन्तरण, विधान, आच्छादनम् ।	... To cover, to hide, to conceal.
दाक—किशुक पर्णः, पलाशः यातपोथः ।	... Name of a tree.
दाटा—शमथुलवेष्टनम् ।	... A piece of cloth tied under the beard to make the hairs incline upwards.
दाढस—धैर्यदापनम् धृतिः ।	... Firmness of mind, encouragement.
दाना—गातनम्, ओटनम्, भजनम् ।	... To break, to batter,to knock down, to demolish, to raze.
दावा—भोजन-भयने, पाकशोला ।	... The eaves of a house,a sort of Hindu hotel.
दाल—चर्मयीज्ञह्रोधनी ।	... Slope,declivity,mould, a shield, buckle, target.
दासना—टक्कनम्, रचनम् ।	... To cast [a metal in fusion],to pour out, to spill, to win.

दालू—प्रवर्तरणिका ।	... Sloping, slant.
दिग—अभ्यर्थम्, पार्श्वम्, समीपम् ।	... Near, close, side.
दिढाई—घृष्टता ।	... Insistence, persistence, obstinacy.
दिल्लज—अ गीलः, दीर्घसूत्री ।	... Lazy.
दीठ—धृष्टः ।	... Obstinate, wilful, bold, daring.
दील—निर्वन्धः, निरसनम् ।	... Looseness, laxity, laziness, slackness, del.
टीला—निर्धन्धः, अनिधिडम् ।	... Loose, not tight, slack, lazy, slow.
दुंडपाना—अन्वेषणं, गच्छेषणम् ।	... To cause to seek.
हुताई—याहनशुलकं, वाहन देयम् (धनम्) ।	... Carriage, price paid for carrying.
हुंड—हुना—गच्छेषणं, अन्वेषणम् ।	... To search for, to seek.
हुंकली—अर्धटट घटि हा ।	... A machine for drawing water, crane, somersault, a shadoof.
हुंडस—डिरिडशः, रोपशफलम् ।	... A kind of gourd.
हुर—राशिः, पुञ्जः, सम्भः ।	... A heap, much, abundant, enough.
हुला—लोप्तम् ।	... A clod of earth, a lump of clay, chalk.
हुया—सार्धयुग्म सेटकभारः ।	... A measur of 2½ seers.
हौंग—फटा, आडम्बरः ।	... Delusion, imposture, deceit.
हौंगिया—फटार्टीपी, आडम्बरी ।	... Deceitful, delusive, deceptive.
होना—याइगम्, भारोत्थापनम् ।	... To carry, to bear, to remove, to trans- port.
होर—गोत्रा, गद्या, कडंगरीयः ।	... Cattle.
होल—पटहः, छक्षा ।	... A large drum.
होली—शतद्रुथताम्बूलग्रन्थिः ।	... A bundle of 200 betel leaves.
होचा—सार्धचतुष्टयम् ।	... Four and half.
तश्चञ्जुव—आक्षय, वैचिङ्ग्य, अमृतम् ।	... Astonishment, surprise, wonder.
तधालुक—सम्बन्धः, परिजनता ।	... Connection.
तग्रलुका—सम्पत्तिः, भूसम्पत्तिः, संपत् ।	... An estate, division of a province.
तईं (तक)—गा, पर्यन्तम्, तानत्, तदथेम् ।	... Till, up to, toward, near to, to.
तंग—यंत्रितः, निषिण्ठतः, पिहितोद्रः ।	... Tight, straitened, scanty, distressed, a horse belt, a girth, an arrow.
तंगी—वधनं, वरिद्रता, निर्धनता ।	... Tightness, narrowness, poverty, hard ship.
तक्तीर—धैर्य, प्रारब्धः, भाग्यम् ।	... Fate, destiny, lot.
तकना—भूर्णन, आलोकन, सर्वनम् ।	... To look at, to gaze, to stare, to watch to aim, to wait for, to expect.
तकरार—विवादः, कलहः, विप्रहः ।	... Dispute, controversy, to quarrel.

तकरीर—सम्बादः, शाखार्थः ।	... Discourse, argument, lecture.
तकलीफः—पीड़ा, बाधा, व्यथा, दुःखम् ।	... Trouble, difficulty, hardship, burden, inconvenience.
तकल्पुकः—(शरम , त्रया, ही, लज्जा । ...	Formality, strict observance of the rules of etiquette.
तकसीम—विभागः, विच्छेदः ।	... Division, distribution.
तकाज्जा—याचनं, प्रार्थनम् अभ्यर्थनम् । ...	Dunning, importunity, requisition.
तकावी—प्रथमं धनदानम्, धनसा हाट्यम् ...	Pecuniary, advance to cultivators.
तकिया—उपधानं, उपवर्हः, गेन्डुकम् । ...	A pillow, a bolster, support, reliance.
तखती—पट्टिका, लेखदफलकम् ।	... A small board for children to write on, a small plank.
तख्मीना—योगः, मानम्, तोजः, ।	... Valuation, an estimate.
तगड़ी—क्रौञ्ची, मेघला, रशना, ।	... An ornamental gold or silver chain worn round the waist.
तगर—कुटिलः, लघुपः, कालानुसार्थः । ...	A tree.
तचना—तपनं, उष्णता मुपयानं, भृजनं ...	To be heated, to parch.
तन्चाना—तापनं, भर्जनम् ।	... To heat, to parch.
तज्ज—भृहः, वराहः, रामेष्टः ।	Tree or its bark.
तज्जना—त्यजनं, माचनम् ।	... To abandon, to leave, to quit, to give up, to divorce. } }
तजरवा—अनुभवः, परिचयः, वेधः ।	Trial, experiment, test.
तट—तीरम्, पुलिनम्, उपान्तम् ।	... Bank or shore.
तड़कना—तर्जनम्, उत्कमणम् ।	To be cracked, to be split, to be angry.
तड़का—प्रमातः, प्रत्युषः, प्रातः, सूर्योदयः ।	Dawn, day-break, early morning.
तड़तड़ाना—धनेन्तुकरणम् ।	To trickle, to drop, to crack with noise.
तड़फना—व्यथनम्, पीडनम्, पीडो- च्छसनम् ।	To flutter, to be agitated, to palpitate to quiver, to spring.
तरक्षण—तूर्ण, शीघ्रम् सहसा, भट्टिति	... Instantly.
तेत्पर—संलग्नः, व्यग्रः ।	Diligent, engaged, ready, attentive.
तद्वीर—उपायः, प्रयत्नः, उचोगः, ।	... Management, plan, policy.
तदारुक—दण्डः, शासनम्, निप्रहः ।	Chastisement.
तन—शरीरम्, तनुः, देहः, कायम् ।	The body, person.
तनक—अलपः, सूदमः, अप्रभूतः, स्नोकः ।	Slight, little.
तनयताह—येतत्तम्, मासिकम् ।	Monthly-pay, salary, wages.
तनय—सूनुः, पुत्रः, आरम्जः ।	A son, a male descendant.

तनहा—एकाकी, केवलम् , अद्वितीयः ।	...	Alone, single, private, solitary.
तनाजा—चिवादः, विभवः, कलहः ।	...	A dispute, strife, wrangling.
तन्दुष्टस्त—अन मयः, नीरुजः, आरोग्यः ।	...	Healthy, vigorous.
ता—तपस्या, दमः, दानितः ।	...	Devout austerity, asceticism, heat, warmth.
तपक—ज्यथा, आन्तरिकचेदना ।	...	Throb, palpitation.
तपना—तपनम् (तपति)	..	To be heated, to shine.
तपाना—तापनम् (तापयति)	...	To heat, to warm.
तथ—तदा, तस्मिन्नकाले ।	...	Then, at that time, afterwards.
तथदीप—परिवर्तनम् ×ते ।	...	Change, alteration.
तथसंघी—डिमडिमघोषयिता ।	...	One who plays on the Tabla.
तथला—डिमडिमः, पटहः ।	..	A small tambourine.
तथाह—क्षीणः, नष्टः, विस्रंशः ।	...	Bad, ruined, wretched.
तथाहो—आग्न, क्षीणता, चिनाशः ।	...	Destruction, ruin.
तथियत—मनः प्रकृति, स्वभावः ।	..	Mind, nature, disposition, temperament.
तवेला—मन्दुरा, घाजिशाला ।	..	A stable.
तमगा—एदकम्, कीर्तिसुद्धा ।	...	A medal, a royal grant or charter.
प्रतिष्ठासुद्धा ।	...	
तमतमाना—भास्वरण, दीपन, प्रकाशनम् ...	...	To glow, to be flushed or red in the face.
तमस्सुका—प्रतिष्ठापनः, अधमर्णपत्रम् , अधमण्ण लेखः ।	...	A note of hand, a bond, a document or deed.
तताख्—तमालपत्रः, तापिच्छ्रु, स्कन्दः	...	Tobacco
तमच्चा—चपेटाश, चपेटः, प्रतलम् ।	...	A slap.
तमादी—समयव्यव्ययः, कालातिकामः,	...	Duration, period, length of time, limitation.
तमाम—अखिलं, फूत्स्वं, निशेषम्, निखिलम् ।	...	Entire, whole, total, complete.
तमाशवीन—कौतुकद्रष्टा, कौमुकः, कामी ...	...	A spectator, looker-on, by-stander, rake.
तमारा—कौतुकः, प्रदर्शनी ।	...	A show, a spectacle, sight, amusement, sport, fun.
तमंचा—परिधः, परिधाती, लोहभुशुँडिका	...	Pistol.
सम्बू—पटमरणः, पटकुटी ।	...	A tent.
तम्बूरा—ठक्का, सरजः, झर्मेहः ।	...	A drum, a tambour, a Turkish guitar.
तम्बूरी—ताम्बूलभिक्कोना, ताम्बूलकारः ।	...	A man whose business is "to sell betel leaves.

तर-आर्द्धः, किन्नः, सिक्कः ।	... Moist, wet, saturated, juicy.
तर [तले] अधस्तात्, निम्नः नीचे ।	... Under, beneath, bottom, below.
तरकस-कोशः, ईपुष्पिः, निसंग, तूषीरः ।	... A quiver.
तरकारी-जया, जयन्ती, शोकः ।	... Esculent vegetables,
तरकी-करणम्।	... An ear-ring worn by women.
तरकी-उन्नतिः, उत्कृष्टता, वृद्धिः ।	... Promotion, improvement, increase, progress.
तरणीय-उतेजनं, प्रेरणम्।	... Exciting, instigation, inducement.
तरंग-बीचिः, ऊर्मिः, मंगः, तरंगः ।	... A wave, an emotion, whim.
तर (त) छट-किटटं, मलम् ।	... Dregs, sediments.
तरजुमा-अनुवादः, टोका, टिप्पणी ।	... Translation, interpretation.
तरण—तरणम्, परिगमनम् ।	... A raft, a float, crossing over, passing.
तरणी—नीका, नौ, तरिः ।	... A ship, a boat.
तरना—तरण, प्रवानम् ।	... To pass to over, to cross over,to be saved.
तरफ—पाश्वं, पक्षः, तटः, तोरम् ।	... Side, corner, margin, towards.
तरवार-करवालं, खड़ः, असिः ।	... A sword, scimitar.
तरबूज-कालिन्दः, सुखरुलः ।	... Water melon.
तरशना-तत्त्वणं, छेद भेद ।	... To be cut or pared.
तरस-करुणा, अनुकर्णपा, दया ।	... Mercy, compassion.
तरसना—धाढ़ा, रुप्हा, ईप्सा, कांक्षा ।	... To long, to desire anxiously,to pity.
तरसाना-रीढ़नं, वाधनं, धाढ़ा विनाशनम् ।	... To cause to long for,to tantalise.
तरसी-गत परेयुः, परश्यः ।	... The third day-past or to come.
तरह—रीतिः, प्रकारः, समः, इव, चत्, तुल्यम् ।	... Manner, mode, form,description plan, design, position.
तराई-तलता, गाधता, निम्नता, नीचता ।	... A strip of land at the foot of a hill.
तराजू-घटः, तुला, नाराची, पपणिका ।	... A pair of scales,a balance.
तरांर—प्रवक्ता, वाचालः, वाचाटः ।	... Quick, rapid.
तरावट—आर्द्रता, किलन्तता ।	... Freshness, verdure, dampness, moisture.
तराशना—खण्डनम्, कृत्तनम्, छेदनं, तत्त्वणं ।	... To prune, to clip.
तरीका-परिपाटी, रीतिः, पद्धतिः, प्रकारः ।	... Way, manner, fashion, custom, course, a system.
तरुण—युवा यौवनग्रस्तः ।	... Young,juvenile, fresh, new.
तरुणाई—यौवनम् ।	... Youth, puberty.

तर्क—शंका, संशयः, न्यायशालम्।	... Doubt, discussion, reasoning, logic, a proposition, leaving, abandonment, desertion.
तर्कस-कोशः निष्ठः, तूणीरः इषुधिः।	... A quiver.
तर्कीव—युक्तिः, उपायः, प्रयत्नः।	... Construction, form, plan.
तर्जनी पूर्वाङ्गली	The fore-finger.
तर्जुमा—अनुवादः, टीका।	... Translation, version.
तर्तीव—क्रमः, अन्वयः पूर्वा।	... Arrangement, order, classification.
परम्, अनुक्रमणिका।	...
तर्पण—पितृयज्ञः, तोषणम्।	... A libation of water to the manes of deceased ancestors, satisfaction.
तर्मीम—परिवर्तनम्।	... Amendment, modification, improvement.
तलना—पाचनं, धृतेसंस्करणम्।	... To fry.
तलपट—विनष्टः, भ्रष्टः।	... Ruined, destroyed, turned upside down.
तलफगा—हृतकस्थनम्, वेपनम्।	... To palpitate, to be restless or uneasy, to be agitated.
तलव—घेतनं, घर्तनं, मालिकं, वृत्तिः।	... Pay, wages, salary.
तलवाना—शुख्नम् मूल्यम्।	... Process-fee, fees.
तलमली—त्वर्यता, शीघ्रता।	... Impatience, restlessness,
तलवा—तलम्, पादतलम्।	... The sole of the foot.
तलछट—किछुः मलम्।	... Sediment, dregs.
तलाश—गवेषणं, अन्वेषणं, जिज्ञासा।	... Search, investigation, quest.
तलैथा—अलपसरः, पलवलम्।	... A small pond.
तवा—पिण्डपचः।	... An iron pan on which bread is baked.
तवारीख—इतिहासः, पुरा वृत्तम्।	... History, annals, dates.
तवेला-मन्दुरा, ह्यशाला।	... Stable.
तश्तरी-स्थालकः, धातु, चपिका।	... A salver, a small plate.
तसदीक—समर्थनम्, साक्षीकरणं, हस्ताक्षर प्रमाणम्।	... Corroboration, attestation.
ससफिया, अभियोगनिर्णयः, न्यायः।	... Disposal, decision.
तसला—अयप्यात्रम्।	... A vessel used as a kneading trough.
तसस्तीम—अङ्गीकारः, स्वीकारः।	... Greeting, compliment, admission.
तसह्यि-शान्तिः सन्तोषः, तुष्टिः।	... Satisfaction, consolation, comfort.
तरमा—चर्मनधिका, चर्मरञ्जुः, घधी।	... A thong, a strap of leather, latchet.
तरधीर-चित्र, प्रतिछितिः।	... A picture, a portrait, an image.

तमू-अंगुलि परिमाणम् ।	... An inch.
तह-वेष्टनं, वेलतनम् ।	... Surface, bottom, plait, fold.
तहसनैस--विनाशः (न एं) भ्रशः, त्ययः ।	... Ruined, dispersed, spoiled, broken.
तहसील—सच्चयः, करादानं, राजदेय सञ्चयः ।	... Collection, the revenue jurisdiction, of a tahsildar.
तहसीलदार—शुलकग्राही, राजदेय भागाध्यक्षः ।	... A magistrate, a sub-collector of } revenue.
तहा-तत्र, तस्मिन् स्थाने ।	... There, thither.
तागना-सीवनं, (स्यूतिः) ग्रन्थनं ।	... To quilt, to stitch together.
ताग-शुक्रः, वृषभोद्यम्, रथांगः, अपस्करः ।	A small two-wheeled carriage.
तात-स्नायुः, अंत्रिका, ।	... A loom, sinew.
तांता-ततिः, पंक्तिः, रेखा, राशिः अवलिः ।	... A train, a series, a row.
तांवा-ताप्रकः, शुल्वः, द्रव्यष्टः, वरिष्ठः ।	Copper.
ताई—ज्येष्ठपितृव्यमार्या ।	... An aunt, paternal uncle's wife, a frying-pan.
ताऊ-पितृज्येष्ठभ्राता	... A paternal uncle.
ताक-दृष्टिः, कटाक्षः ।	Look, glance, peep, aim, niche.
ताकृत-शक्तिः, सामर्थ्यं, घोगः ।	Strength, power, might, capacity, } ability.
ताकना—अघलोकनं, धूर्णनम् ।	... To look at, to stare at, to watch, to peep, to be in ambush.
ता कीद—उद्भवोधः, स्मारः, स्मृति दायनम्	An injunction, a reminder, strictness.
तागना—ग्रन्थनम्, सीवनम् ।	... To thread.
तागा-तन्तुः, सूत्र, गुणः ।	Thread.
ताज—मुकुटः, किरीटम् ।	Crown, diadem.
ताजा—नूतनम्, नवीनम् अवासितम् ।	New, fresh.
ताढ—ताल वृन्तम् ।	... A palm tree, apprehension.
ताढना - ताढनं, दण्ड वानं, शासनम् ।	Punishment, admonition, reproof.
तातील—भ्रष्टकाशः, अनध्यायः ।	A holiday, vacation.
तातर्थ्य—भावः, अभिप्रायः, आशयः ।	Object, purport, pith, drift, substance.
तादाद—परिमाणं, तुलना, तोलः ।	Number, amount.
तान-ध्वनिः, धायः तालः ।	Tune, the key-note.
तानना—विस्तारणं, वितानम् ।	To stretch, to expand. to knit.
ताना—न्यफ्फरणं, स्पन्दनम् ।	Taunt, reproach, censure,
ताना (गर्मकरना) तापनं, स्पन्दयनम् ।	To heat, to melt, to try.

ताना बाना—भ्रायामतस्तुः परिणाह तन्तुश्च	The warp and woof.
ताप—उष्णता, परितापः, लुर्म् ।	... Warmth, heat, fever.
तापतिली—प्लीहा, यकृत् ।	... Spleen.
तावे—आधयः, परायच्चः, परतंत्रः ।	... Dependent, follower, servant.
तामील—पालनं, पूर्णम् ।	... Performance, execution.
ताम्सुल करना—हालाति पातम्, काल्यापनं ।	... To reflect,to consider.
तार—तंत्रा, धारा, तन्तुः ।	... A wire, a thread, a string, the warp, a telegram.
तारा—तक्षत्रः, उडुपः, ग्रदम् ।	... A star, the apple of the eye.
तारीफः—श्लाघा, प्रशंसा, स्तुतिः, चाटूकिः, ...	... Description, definition, praise
तालमखाना—काकेत्तः, द्वारकः, तिलकः, श्रीमतः ।	... A medical herb.
ताला—तालकं, यंत्रम् ।	... A lock.
तालाव—सरः, हूदः, तडागः ।	... A pond, tank.
तालिवह्लम—ग्रन्तेवसी, छात्रः ।	... A student, a scholar.
ताली—यंत्रिका, तालिका, इस्ततलं, करतालम् ।	... A key, clapping of the hands together.
ताली बजाना—इस्ततल बादनं, करतालबादनम् ।	... To clap the hands.
तालीम—अध्यापनं, पाठनं, शिक्षा, उपदेशः...	... Teaching, instruction, tuition.
तालू—तालुः, ।	... The palate, the lampreys.
ताव—उद्भवेगः, उष्णता, तापः ।	... Heat, passion, sheet of paper, speed, twist.
तावान—अर्थ दण्डः, विच्छासनम् ।	... Penalty, fine, damages compensation.
तावीज—पञ्चपुटम्	... An amulet,a charm.
तास—क्रीडापत्रम् ।	... Playing-cards.
तासा—यशः पटहः, ढक्का ।	... A kettledrum, tambour.
तासीर—प्रकृतिः, स्वभावः, शुणः ।	... An effect, imprssion, penetration.
ताहि—तं, ताम्, तत् ।	... To him, her or it.
ताहिरी—कुसरिका, तंडुल सूपम् ।	... A kind of dish.
तिकोन--त्रिकोणम् ।	... Triangular, three-cornered.
तिक्क—समेवः ।	... Better, fragrant.
तिगुना—त्रिगुणं, त्रिरात्रुत्तिः, त्रिवारम् ।	... Thrice, triplicate, three-fold.

तिजारत-व्यवसायः, व्यापारः, परणः, क्रयविक्रयः ।	Trade, traffic.
तिजारती-व्यापारी, पणकः ।	Mercantile, commercial.
तिजारी-विषमज्वरः ।	Remittent fever, tertian.
तितरवितर-विकीर्णम्, अव्यवस्थितं वित्तिसम् ।	Dispersed, scattered.
तितली—हारीतः,टिटिद्वसदशा ।	A butterfly.
तिथि—वारः, चतुर्विश्विति घटिकादिनम् ।	A lunar day, a date.
तिद्वारा-विद्वारम्, ग्रदम् ।	A house with three doors.
तिद्वी-त्रैप्रावेशिका लयम् ।	Three doored.
तिथर—तत्र, तदिमन्त्रदेशे ।	There.
तिनका—तुणम् ।	A straw, a stalk.
तिनगना-पोपणं, कोपनं कोधनं ।	To flare up, to fly into a passion.
तिवारा—विवारम्, विवृतिः ।	Thrice, a hall or room with three doors.
तिवासी—विवासितम् ।	Three days stale.
तिरछा-तिर्यक् ।	Crooked, oblique, cross-wise, foppish.
तिरपत—विषद्वचाशत् ।	Fifty-three.
तिरसठ—त्रिपष्ठिः ।	Sixty-three.
तिरस्कार—पतिभवः, अपमानं, पराभवः, निरादरः ।	Disrespect, abuse.
तिरानवे—विनवतिः ।	Ninety-three.
तिरासी—त्र्यशीतिः ।	
तिराहा—विवरथगा, विमार्गी ।	Eighty-three.
तिल—तिलम्, होमधान्यः, पितृतर्पणः ।	A junction of three roads.
तिलडा—त्रिवलिः ।	The seed of the sesamum,a mole, the pupil of the eye.
तिल तैल—तिलतैलम् ।	A necklace of three strings.
तिलझी—झीहा, यहत् ।	Sesamum oil.
तिप—तुपा, विपासा ।	Spleen, milt.
तिहत्तर—त्रिसप्तनिः ।	Thirst.
तिहरा—त्रिगुणं, त्रिराषुत्तम् ।	Seventy-three.
तिहाई—तृतीयमागः ।	Triple, threefold.
तिहारा—तथ, युष्माकं, भवतां, श्रीमताम् ।	The third part, $\frac{1}{3}$ p.
तिहि—तं, तान्, ताम्, ताः ।	Your, of you.
तिहु—त्रयः, तिक्षः, ग्रीष्मिः ।	Those, very, them, themselves.
तीक्षा—तीक्ष्ण, कटः, तिग्मः ।	Three.
	Sharp, pungent, passionate,

तीतर—तित्तिरिः, छकणः, कुकरः ।	... A partridge.
तोन—त्रयः, तिसः त्रीणि, शिथनेत्रम् ।	... Three.
तीर—शरः, इपुः, धाणः ।	... A bank, a shore, near, an arrow.
तीरंदाज—कुतहस्तः, सुप्रयोगविशिष्टाः, कुतपुंखः ।	... A bow-man, an archer.
तीरथ—गृहः, गङ्गारि तीर्थम् ।	... A holy spot, a learnedman.
तीस—त्रिशत् ।	... Thirty.
तीसरा—तृतीयः ।	... Third.
तुक—अधसरः, संयोगः ।	... A rhyme, a moment.
तुच्छ—फलग्, निस्सार्त, छपर्थम् ।	... Empty, worthless, despicable.
तुडाना—ब्रोटयनम्, भज्जनम् ।	... To cause to break.
तुरई—नलिकायुत पात्रम् ।	... A small earthen pitcher with a spout.
तुतलाना—ब्रह्मष भापणम् ।	... To lisp.
तुन—तूणी, तुन्नकः, आयीनः ।	... A medicinal plant.
तुम—मधान्, यूयम्, थीमन्तः ।	... You,
तुम्हारा—तव, युध्माकम् ।	... Your, yours.
तुम्हिया—तुम्हिका, कमण्डलः ।	... A pot dry of hollowed gourd.
तुरई—स्वादुफला, चुपुणा, कफ्कोटिकी ।	... A kind of vegetable.
तुरन्त—तत्क्षणं, आशुः, शीघ्रं, सहसा, ससम्भ्रमम् ।	... Quickly, instantly.
तुरपन—टङ्गन, सीधनं, ग्रन्थनम् ।	... A kind of stitch.
तुरस—आम्लः कठोरः, कटुः ।	... Sour, harsh.
तुरही (बाजा)—पटहः, धायविशेषः ।	... A trumpet, a clarion.
तुलना—तोलनं, मापनम् मानम् ।	... To be drawn up in battle array. To be weighed or balanced.
तुलसी—कृष्णा, कृष्ण पर्णी ।	... Sweet basil.
तुपार—तुहिनः, अवश्यायः, प्रालेयः मिहिका ।	... Frost, cold, mist, snow.
तुष्ट—आप्यायितः, मुदितः, तृसः ।	... Pleased, satisfied, gratified.
तुहमत—असूयनम्, दोपारोपणम् ।	... False accusation, calumny.
तृतिया—तुत्थः, मयूर तुत्थः ।	... Sulphate of copper.
तृती—राजहंसिका, रक्तचञ्चुका ।	... A singing bird.
तफान—धात्या, आपत्, प्रलयः ।	... A storm of wind and rain, a hurricane, inundation, deluge, riot.
तूल—आयामः, परिणाहः ।	... Length, prolixity.

ते—तेन, तस्मात्।	... From, by, with, in.
तेंतालीस—त्रयश्चत्वारिंशत्।	... Forty-three
तैतीस—त्रयस्त्रिंशत्।	... Thirty-three.
तेंदुआ—व्याघ्रः।	... A leopard.
तेइस—त्रयोर्विशतिः।	... Twenty-three.
तेज—ग्रोजः, खङ्गः, करवालः।	+ Scimitar, a dagger.
तेज—ग्रोजः, तेजः, प्रभावः।	... Splendour, glory.
तेजाव—क्षारम्, रसः।	... An acid.
तेजी—तीव्रता, तीव्रता, कटुता।	... Sharpness, pungency, swiftness, shrewdness, clearness, impetuosity.
तेजमान—तेजस्यी, प्रतापी।	... Glorious, splendid, brilliant, famous.
तेरह—त्रयोदश।	... Thirteen
तेरा—तव, ते, युध्मार्क, वः, मवताम्।	... Thy, thine.
तेल—स्तेहः, तैलम्।	... Oil.
तेली—तैलविक्रेता, तैलिकः।	... An oil man.
तेवहार—उत्सवदिनम्, पर्व।	... A festival, a holiday.
तेहरा—त्रिगुणं, त्रिवारम्।	... Triplicate, three-fold.
तेहा—मन्युः, रोपः, कोपः, क्रोधः।	... Anger, passion, vehemence.
तै—निर्णयः, न्यायकरणम् अति क्रम०।	... Decision, settlement, arbitration, passing.
तैशार—प्रसञ्जितः, कठिवद्धः।	... Ready, prepared, complete, fat.
तैषारी—प्रसञ्जा, सम्भारः।	... Pomp, robustness, readiness.
तैरना—तरणं, सवनम्।	... To swim, to cross over.
तैश—रोपः, मन्युः, कोपः, क्रोधः।	... Anger, rage, passion.
तैसा—ताट्याः, तथा।	... Such; so, in that manner.
तो—तर्हि, तदा।	... Then, at that time, in that case, more over.
तोद—नामिः, तुन्दिका।	... A potbelly, corpulent.
त्योहो—याथातथ्यम्, तथैव।	... Exactly then.
तोहना—ब्रोटनम्, उत्पाटनं, उच्छ्रेदनम्।	... To break, to rend, to change, to pluck or gather.
तोडा—श्रोदितम्, उत्पादितम्।	... A purse, the match of a gun, a gold or silver chain, a bank.
तोनलाना—अस्पष्ट (चाल घत) भाषणम्।	... To lisp, to speak indistinctly.
तोता—शुकः, कीरः।	... A parrot.
तोफा—अद्भुतवस्तु उपहारः।	... A present, excellent.
तोवडा—दयस्त्राघकरणः(भोजिका)	... The bag in which horses eat their corn.

तीतर—	तित्तिरः, छुकणः, क्रुकरः	weight of 12 Mashes.
तोन—	त्रयः, तिसः त्रीणि, मित्रः	Mates; conduct, fashion, way, condition.
तीर—	शरः, हपुः, घाणः।	Tip.
तीरंदाज—	कृतहस्तः, सुप्रभुः	The act of weighing, weight.
	कृतपुंजः।	In earthen vessel.
तीरथ—	गृहः, गङ्गादि वर्षा	A towel.
तीस—	त्रिशत्।	To leave, to abandon, to resign.
तीसरा—	तृतीयः।	So, in like manner, as, at the same time.
तुक—	अधसरः, स्वाक्षरः	Fear, alarm, terror.
तुच्छ—	फलग्, फलग्नः	Mercy, cæve.
तुड्डाना—	घोटा	A woman, female, wife.
तुर्नई—	नलिका	A trident, a three-pointed spike.
तुतलाना—	अद्वयः	To cease, to stop, to be restrained, to be supported.
तुन—	तृष्णी	To be wearied, to be fatigued, to be tired, to become weak.
तुम—	मध्यः	To tire, to fatigue.
तुम्हारा—	आवृत्ति) ...	Udder, teat, dug, pap.
तुम्हिया-	.....	A pat, a tap.
तुर्दं—	स्त्री	A mallet, a hammer.
तुरन्त—	स्त्री, चरने, सूबुदे।	A slap, the dashing of the waves.
तुरप—	.....	To tremble, to quiver, to shudder.
तुरस—	.....	Place, firm or dry ground, land.
तुरा—	.....	Was.
तुर—	स्थानम्	To support, to prop, to protect, to prevent, to stop, to pull up to hold.
तुरु—	स्थानम्, पूर्वम्	Basin of a tree.
तुरु—	त्राप्तिः, आधारः।	A piece of cloth, a stall for cattle, a place.
तुरु—	विवेत, तिष्ठवाणिः।	A subordinate police station.
तुरु—	स्थानम्, कोटि।	A platter, a flat dish.
तुरु—	स्थानम्, स्थानम्, अंतर्म्	Bottom, end.
तुरु—	स्थानम्, स्थानम्, लिप्तम्।	Fixed, settled, calm, smoo.
तुरु—	स्थानम्, गाढविसेपत्रम्	To get.
	.....	Rest,

ग—घीव्यनम् , भर्त्सनम् ।	... To cause to spit, to cause to reproach.
ग—घीव्यनम् , घीवनम् ।	... To spit.
—यूपः, स्तम्भः ।	... A pillar, a post, a prop.
त्रो—प्रनिथः, प्रथनम् ।	... A patch.
१—वसनभोलिका, कुथम् ।	... A large bag, a sack,a purse.
२—गोष्ठी, मंडली, विभागः, ।	... A company, total amount, portion, a tenure.
डा—अल्पः, स्तोकम् ।	... A little, scanty, slight.
डावहुत—न्यूनाधिकम् ।	... More or less.
डा थोडा—न्यूनतरं, अल्पमल्पम् ।	... Little by little.
था—रिक्तम्, सछिद्म् ।	... Hollow, empty.
पता—लेपनम् (लिम्फति)	... To prop, to plaster, to heap.
गई—विवादी, कलहकारी, युयुत्सुः, विवादशीलः, ।	Quarrelsome, seditious.
गल—रंगः, रंगमूमिः, मल्लभूः ।	... An amphitheatre, an arena.
ंगा—उपरोधः, धाधा, प्रतिवन्धः, चोभः, ।	Riot, disturbance, wrangling.
दंड—यष्टिः, दंडः, वेत्रम्, वेत्रयष्टिः, शासनम्, ।	A stick, punishment, penalty.
दक्षता—प्रवीणता, पटुता ।	Cleverness.
दक्षिण—अवाची, दक्षिणा, दक्षिणादिक् ।	South, right.
दक्षिणा—दानम्, मुद्रोपहारः ।	Alms, charity, remuneration.
दखल—अधिकारता, आयत्ता, आधीनता, स्वतंत्रता प्रवेशः ।	Entrance, possession, interference.
दखलकरना—अधिकार (धर्शीकरणम्,)	To occupy, to encroach upon.
आयत्तीकरणम् ।	...
दखल देना—अधिकारदानम्, स्वत्व- प्रदानम् ।	To give possession, to intrude upon.
दखलतामा—अधिकारपुत्रम्, स्वाधीनता- पत्रम्, आयत्तापत्रम् ।	A document giving the right of occupancy..
दखलील—लव्यायनः, प्रासाधीनतः ।	Possessing, occupying, admitted.
दखलकार आसामी—अधिकार, प्रजा, मोगी, मोकालोकः ।	An occupancy tenant.
दग्धा—मस्मीमूतः, दग्धः, व्रणितः, क्षतः ।	Burnt, wounded.
दंडादंडी-लगुडालगुडी ।	... Fighting with sticks.
दत्तौन -दन्तकूचिका, दन्तधावनम् ।	Tooth-brush.

दत्तकपुत्र-गृहीतपुत्रः कुनिमपुत्रः ।	... A son given away by his natural parents.
दद्र-मंडलकुप्तम्, दद्रमंडलम् ।	... Ringworm, horpetick eruptions.
दधि-पयस्यम्, द्रांसम्, धनीभूतम् पयः ।	... Curd, sour thick milk.
दन्तमस (मसूढा)-दन्तमूलम् ।	... The gums.
दन्त्य-दन्त्यस्थानम् ।	... Dental.
दपटना-मत्सर्नम्, तर्जनम्, पलवनं, वलानम्, धावनम् ।	... To gallop,to rebuke,
दयकना—गोपनम्, अन्तर्धानम्, तिरोधानम्, स्थगनम् ।	... To hide, to lurk, to crouch.
दयकाना-अन्तर्धानिम्, तिरोधापनम् ।	... To conceal, to suppress.
दवंग-शूरः, गम्भीरः, श्रगम्यः ।	... Lout, ill-bred.
दवाना-पीडनम्, संकोचनम्, संघटनम् ।	... To press down, to check.
दवाष-उत्कर्षः, गौरवम्, प्रतिष्ठा, प्रभावः, प्रतापः, शक्तिः ।	... Pressure, influence.
दवदवा-महिमा, औदार्यम्, तेजः, प्रौद्योगिकम्, उत्कृष्टपदम् ।	... Dignity, awe.
दवना-पतनम्, मार्गदानम् ।	... To go down, to fall, to give way;
दवेपांच-तूष्णीभत्त्वा, मौनाचलस्थनम् ।	... With silent steps, gently,
दवीज-पीवरः, दृढः ।	... Strong, thick.
दवोचना-संपीडनम्, प्रसन्नम्, परामर्शनम्, संग्रहणम्, कलनम् ।	... To seize, to conceal.
दम—आत्मसंयमः, श्वासः, जीवनम्, प्राणः ।	... Self-command, breath, life, subduing.
दमभरमे—क्षणमात्रे, पलमात्रे ।	... In a second.
दमभरना—आत्म विकथनम्, आत्मशक्ति घनम्, गर्ववदनम् ।	... To boast, to be exhausted.
दमचढना—उच्छृङ्खासः, निश्वसनम्, प्राणनम् ।	... To pant, to respire, to simmer.
दमदिलासादेना—सान्त्वनम्, निर्वापनम्, अनुनयनम्, परितोपणम्, आश्वासनम् ।	... False hopes, soothing.
दमरोकना—श्वासावरोधनम्, कंठसंपीडनम्, गलग्रहणम् ।	... To choke, to suffocate.
दमखीचना—धूम्रपानम्, श्वासोत्केपणम् ।	... To smoke.

दमलेना—विश्रमणम्, विरमणम्, श्वसनम्	To rest, to breathe.
दमनमारना—कार्याति समाकुलनम्,	To be very busy.
कार्याति व्यापरणम्, व्ययीभवनम्	...
दमक—द्युतिः, आभा, दीप्तिः, ।	Flush, glitter.
दमड़ी—काकिनी ।	... The eighth part of a pie.
दमा-श्वासरोगः, श्वासः, ।	... Asthma.
दम्पति—जायापती, जम्पती ।	... Husband and wife.
दम्भ-दर्पः, औद्दत्यम्, प्राग्लभ्यम्, उत्सेकः	Arrogance, pride.
दया—कृपा, अनुकृपा, करुणा ।	... Mercy, kindness, favour.
दयावान्—कारुणिकः, दयालुः ।	... Merciful, kind.
दर—अर्घः, करः, मूल्यम्, शुल्कम्, अव-	Price, rate, value.
क्यः, मानम्, गतिमोनम् ।	...
दरवान्-प्रतिहारः, द्वारपालः, ।	Door keeper.
दरकार—आवश्यकता, अपरिहार्यः, ।	... Necessary, wanting.
दरखास्त-प्रार्थनापञ्चम्, निवेदन पञ्चम्, ...	Application, offer, proposal.
दरखास्त कर्तवेवाला-अभ्यर्थियता,	Applicant, petitioner.
प्रार्थयिता, घादी	...
दरखत-तद्य, पादपः, वृक्षः शाखी ।	A tree.
दरखार—राज द्वारम्, राज कुलम्,	Court.
राजसभा ।	...
दरधारी—राजमृत्यः, राजघटकभः राज-	Courtier.
समासद् ।	...
दरया-पारावत शाला, कुकुट कोष्ठम्, ...	A pigeon or fowl house, a compartment.
दरवाजा—द्वारम्, प्रवेशमार्गः, ।	Door.
दरांती—लवित्रम्, दात्रम्, सस्यकर्तनी ।...	A kind of sickle.
दराजः-समुटः, चलसमुद्गगकः, निष्कर्पणी	Drawers.
दरार—छिद्रम्, रंधम्, भंग संधिः, स्फोटः	A crack, a rent.
दरिद्री—अविचनी, निर्धनी ।	Poor, squalid, dirty.
दरिया—सरित्, नदः, नदी, ।	A river.
दरी—कुधा, (थः) आस्तरणमः ।	A small carpet.
दरीवा-ताम्बलहट्टः, ।	Betel market.
दर्जकरना-लेख्ये प्रवेशनम्, अभिलिखनम्	To record, to enter.
दरजन—द्वादश ।	Dozen.
दर्जा-कक्षा, पदम्, वर्गः कोष्ठः ।	Degree, grade, division, room...
दर्जी—सूचीकार, सीब्यकः ।	A tailor, a seamster.

दर्द-पीड़ा, घाघा, चेदना, ।	... Pain.
दलदल—पंकः, कर्दमः ।	... Marsh.
दलना—खण्डनम्, चूर्णनम् पेपणम्,	... To grind coarsely, to split pulses.
दलाल—निरूपित मूलयेन कार्यं निर्वाहकः,	Broker.
दलाली-कार्यं निर्वाहार्थदत्त द्रव्यम् ।	... Brokerage.
दलील-प्रमाणम्, युक्तिः तर्क ।	..... Argument, reason, proof.
दलैटी-करपेपणी, करचककम् ।	... A hand mill.
दधा-आगदः, औषधम् ।	... Medicine, a remedy.
दधाखाना—औषधि सेवनम्, ।	... To take medicine.
दधाईखाना-औषधायः, चिकित्सालयम् ।..	A dispensary, an apothecary.
दधात-मसि पात्रम्, मसीभाजनम्, सीस-	... An inkstand.
कपात्रम् ।	...
दस्त-रेचः उच्चारः, मलोच्चारः, पुरी-	stool, purge.
पोत्सर्गः ।	...
दस्ता (मुठिया)-सुषिः, (त्सरुः) कर्ण-	A handle, a quire of paper, a pestle.
लराशिः, ।	...
दस्तावेज-प्रतिष्ठापत्रम्, लेख्यम्, समय	Bond, a document.
पत्रम् ।	...
दस्तूर—प्रणाली, परिपाटी, रीतिः	Custom, mode, fashion, manner.
शिष्टाचारः,	...
दहकाना—प्रज्वालनम्, दाहनम् ।	To burn, to heat.
दहलना—घेपनम्, व्याकुलनम् ।	To shake, to tremble, to fear.
दहलाना—व्याकुली करणम्, संक्षोभनम्	To agitate.
उद्भेजनम् ।	...
दहाड़ना-गर्जनम्, अनुहु करणम्, नर्दनम्	To roar.
दाई—धानी, उपमाता, स्तनन्धयः, ।	A milk nurse.
दाएं बाएं—दक्षिणे वा वामपाश्वे ।	On the right and left.
दांत-दन्तः, रदनः, दंष्टा ।	A tooth, tusk, indentation.
दांतपीसना—दन्तयेपणम् ।	To gnash one's teeth, to grind.
दांतघट्टेकरना-पर्याकुलनम्, स्वंसनम् ।	To dishearten, to frustrate.
दांता-चक्रदारुखंडम्, कंकतिका दन्ताः ।	Tooth of a comb, saw; a log of a wheel
दांव—परावस्कन्दनार्थ, निभृताव स्थितिः,	Turn, ambuscade, opportunity.
फृतसंसर्गः, घातः, संभूयकारिणी ...	...
दाढ़-द्राढ़ा, मधुरसा, स्वादी, मृद्दी ।	Dried grape, resin.

दासिला—प्रवेशशुलकम् ।	... Payment of money, entrance.
दासिलखारिजनामविकारः, विकिया, नामावस्थाभेदः ।	... Mutation of names.
दासिल दफ्तर—लेख्यपत्रसमह प्रविष्टः, लेख्यथ्रेणी ।	... Filed, with the record.
दाग—विन्दुः, अंकः, लाढ्छनम् ।	... A spot, blemish, a brand.
दागना—दाहांकनम् ।	... To cauterize, to fire.
दागी—लाज्जितः, चिह्नितः ।	... Spotted, branded.
दाढ—दंष्ट्रा ।	... A jaw tooth.
दाद—दद्रूः, दद्वुकुष्ठम् ।	... A ringworm, herpes.
दादा—पितामहः ।	... Grand father.
दाढी—मातामही ॥.	... Grand mother.
दाढुर-दर्ढुरः, घर्षाभूः, भेपः दर्ढुरः ।	... A frog.
दान—दक्षिणा, प्रदक्षिम ।	... Gift, alms.
दानपत्र—दानालेश्यम् ।	... A deed of gift.
दाम—मूल्यम्, अर्धः, मानम् ।	... Price,value, rate.
दामन—अञ्जलः, घस्त्राङ्गचलः, घसनान्तः ।	... Skirt of a garment.
दामाद—जामाता, दुहिता कान्तः ।	... A son in law.
दायमाग—दायादांशः, गोत्रसंपत्तिविभागः	... Partition of heritage.
दायविभाग—दायदसम्पत्तिविभक्तिः ।	... Division of property.
दाढ़—चुरा, मध्यः, आग्नेयचूर्णम् ।	... Wine, gun powder.
दारोगा—निरीक्षकः, द्रष्टा, अधिकारी,	... Inspector, an overseer, superintendent.
दाल—सूपः ।	... The split pea, pulses.
दालचीनी—भूँगः, घरांगः, रामेष्टः ।	... The cinnamon bark.
दालान—अलिदः, द्वारप्रकोष्ठः ।	... A verandah, an outer hall.
दावत—निमन्त्रणम् ।	... Invitation, feast.
दाया—स्वत्वम्, अभियोगः, प्रार्थना, विज्ञप्तिः ।	... Claim, suit, plaint, law suit, proposition.
दायानल—बनानिलम् ।	... Conflagration of a forest.
दास—अनुचरः, किङ्करः भूत्यः ।	... A slave, a servant, a follower.
दास्तान—कथा, आख्यानम्, इतिहासः, ।	... A story, a tale; a narration.
दिक्कृत—काठिन्यम्, कठिनता, ।	... Difficulty.
दिक्षानाना + प्रदर्शनम्, प्रकाशनम् ।	... To show, to direct.
दिक्षाधा—उपदिशनम्, आविष्कारः, व्यक्तिः	... Show, guide.

दर्द-पीड़ा, वाधा, चेदना, ।	... Pain.
दलदल—पंका, कर्दमः ।	... Marsh.
दलना-खण्डनम्, चूर्णनम् पेपणम्,	... To grind coarsely, to split pulses.
दलाल—निरुषित भूल्येन कार्य निर्वाहिकः,	Broker.
दलाली-कार्य निर्वाहार्थदस्त द्रव्यम् ।	Brokerage.
दलील-प्रमाणम्, युक्तिः तर्कः ।	..... Argument, reason, proof.
दलैटी-करपेण्टी, करचक्कम् ।	... A hand mill.
दवा-अगदः, औषधम् ।	... Medicine, a remedy.
दवाखाना—औषधि सेवनम्, ।	... To take medicine.
दवाईखाना-औषधायः, चिकित्सालयम् ।	A dispensary, an apothecary.
दवात-मसि पात्रम्, मसीभाजनम्, सीस-	... An inkstand.
कपात्रम् ।	...
दस्त-रेचः उच्चारः, मलोच्चारः, पुरी-	... stool, purge.
पोत्सर्गः ।	...
दस्ता (मुठिया)-मुष्टि, (त्सरुः) कर्ग-	... A handle, a quire of paper, a pestle.
लराशिः, ।	...
दस्तावेज-प्रतिशापनम्, लेख्यम्, समय	...
पत्रम् ।	Bond, a document.
दस्तूर—प्रणाली, परिपाठी, रीतिः	...
शिष्टाचारः,	Custom, mode, fashion, manner.
दहकाना—प्रज्वालनम्, दाइनम् ।	... To burn, to heat.
दहलना—घेपनम्, व्याकुलनम् ।	... To shake, to tremble, to fear.
दहलाना—व्याकुली करणम्, संक्षोभनम्	...
उद्घेजनम् ।	To agitate.
दहाड़ना-गर्जनम्, अनुहृकरणम्, नर्दनम्	...
दाई—धानी, उपमाता, स्तनन्धयः, ।	... To roar.
दाएं बाएं-दक्षिणे वा वामपाश्वे ।	A milk nurse.
दांत-दन्तः, रदनः, दंभू ।	... On the right and left.
दांतपीसना—दन्तपेपणम् ।	... A tooth, tusk, indentation.
दांतघट्टेकरना-पर्याकुलनम्, संसनम् ।	To gnash one's teeth, to grind.
दांता-चकदारसंडम्, कंकतिका दन्ताः ।	To dishearten, to frustrate.
दांव—परावस्कन्दनार्थ, निभृताव स्थितिः,	... Tooth of a comb, saw; a log of a wheel
कुतसंसर्गः, घातः, संभूयकारिणी ।	Turn, ambuscade, opportunity.
दाढ़-द्राक्षा, मधुरसा, स्वादी, मृद्वी ।	Dried grape, resin.

दासिला-प्रवेशशुलकम् ।	...	Payment of money, entrance.
दासिलारिजनामविकारः, विक्रिया, नामावस्थाभेदः ।	...	Mutation of names.
दासिल दफ्तर-लेख्यपत्रसमह प्रविष्टः, लेख्यथेणी ।	...	Filed, with the record.
दाग-विन्दुः, अंकः, लाल्हुनम् ।	...	A spot, blemish, a brand.
दागना-दार्हांकनम् ।	..	To cauterize, to fire.
दागी-लाज्जितः, चिह्नितः ।	...	Spotted, branded.
दाढ-दंष्ट्रा ।	...	A jaw tooth.
दाद-दद्रुः, दद्रुकुष्ठम् ।	...	A ringworm, herpes.
दादा-पितामहः ।	...	Grand father.
दादी-मातामही ॥.	..	Grand mother.
दादुर-दर्दुरः, वर्पामूः, भेषः दर्दुरः ।	...	A frog.
दान-दक्षिणा, प्रदत्तम् ।	...	Gift, alms.
दानपत्र-दानालेख्यम् ।	...	A deed of gift.
दाम-मूल्यम्, अर्धः, मानम् ।	...	Price,value, rate.
दामन-अञ्जलः, वस्त्राञ्जलः, घसनान्तः ।	...	Skirt of a garment.
दामाद-जामाता, दुहिता कान्तः ।	...	A son in law.
दायमाग-दायादांशः, गोत्रसंभितिविभागः	...	Partition of heritage.
दायविभाग-दायदसम्पत्तिविभक्तिः ।	..	Divison of property.
दाढ़-धुरा, मध्यः, आग्नेयचूर्णम् ।	...	Wine, gun powder.
दारोगा-निरीक्षकः, द्रष्टा, अधिकारी,	...	Inspector, an overseer, superintendent.
दाल-सूपः ।	...	The split pea, pulses.
दालचीनी-भूंगः, वरांगः, रामेषः ।	...	The cinnamon bark.
दालान-अलिदः, द्वारप्रकोष्ठः ।	...	A verandah, an outer hall.
दावत-निमन्त्रणम् ।	...	Invitation, feast.
दावा-स्वत्वम्, अभियोगः, प्रार्थना, विश्वसिः ।	...	Claim, suit, plaint, law suit, proposition.
दावानल-बनानिलम् ।	...	Conflagration of a forest.
दास-अनुचरः, किङ्करः भूत्यः ।	...	A slave, a servant, a follower.
दास्तान-कथा, आख्यानम्, इतिहासः ।	...	A story, a tale; a narration.
दिक्कृत-काठिन्यम्, कठिनता, ।	...	Difficulty.
दिक्षलाना + प्रदर्शनम्, प्रकाशनम् ।	...	To show, to direct.
दिक्षलाना-उपदिशनम्, आविष्कारः, ध्यक्तिः	...	Show, guide.

दिन—दिवा, दिनम्, घन्नम् ।	... Day.
दिन ए दिन—प्रत्यहम्: अहरहः, अहोरात्रम्, रात्रिनिदवा ।	... Day by day.
दिमाग्-मस्तिष्कः, गोर्दः, चुदिः: ।	... Brain, head.
दिनान्त-सायम्, सन्ध्याकालः, ।	... Evening, sunset.
दिया-प्रदीपः, दत्तम्, ।	... A lamp, a gift.
दियासलाई—दीपशलाका ।	... A match.
दियानतदारी—आर्जवम्, शुचिता निर्व्यतीकता ।	... Honesty, probity.
दियानतदार—शुचिः, सरलः, अमायी, याद्यः, सोधुचुत्तशीलः ।	... Honest, Just.
दिल-हृदयम्, आत्मा, यकृत् ।	... Heart, mind.
दिलफंसना-मनोलगनम्, मोहनम् विलोभनम् ।	... To be captivated, to fall in love.
दिलबढ़ाना-प्रोत्साहनम्, समाश्वासनम्, उत्तेजनम्, धर्यवर्धनम् ।	... To encourage.
दिलशहलाना-विनोदनम्, रमणम्, विलसनम्, कीडनम्, कैलिकरणम् ।	... To amuse, to divert.
दिलपसन्द-अभिमतम्, अनुरूपम्, मनोऽनुकूलम् ।	... Pleasant, agreeable.
दिलफटना-उद्वेजनम्, अहविमुत्पादनम्, घृणोत्पादनम्, विरक्ति मुपाद०	... To be disgusted.
दिलतोडना-आशाभंजनम्, मोघी कपणम्...	... To dishearten, to disappoint.
दिलजमई-रक्षा, अभयदानम्, न्यासः, निक्षेपसान्त्वना, परितोपः, तुष्टिः, पर्याप्तिः ।	... Satisfaction, confidence, security.
दिलमेरखना-मनसि निधानम्, गोपनम् अप्रकाशनम् ।	... To keep secret, to bear in mind.
दिलवाना-दापनम् ।	... To cause to give or pay.
दिलावर—उत्साही, पुरुपार्थी, शूरः ।	... Brave.
दिलासा-सान्त्वना, धैर्यम्, आश्वासनम्, उत्सेजना ।	... Consolation, comfort.
दिललगी-परिद्वासः अभिनिवेशः, आसक्तिः	... Attachment, jest, joke.
दिवांघ—उलूकः, ।	... An owl.
दिवामध्य—मध्याह्नम् ।	... Midday, noon.

दिवाल—भित्ति; कुड्यम् ।	... A wall.
दिवालगीर—कुड्यालमिवनी. भित्यालम्बः	A wall lamp.
दिवाला—परिक्षीणता, ऋणशोधनाक्षमता	Bankruptcy.
सर्वस्वच्युतता ।	...
दिवालिया—ऋणशोधनाक्षमः, सर्वस्व च्युतः	Bankrupt.
निर्धनः, परिक्षीणः ।	...
दिसावर—प्रवासः, देशान्तरम्, विदेशः ।	A foreign country, exportation.
दीप—प्रदीपः ।	...
दीपयिदा—प्रदीपार्चिः ।	...
दीमक—पुत्तलिकाः ।	...
दीवट—दीपयष्टिः ।	...
दीवाना—ब्रातिलः ।	...
दुकान—रायथीथिका, आपणः ।	...
दुगुग—द्विगुणम्, द्विरावृत्तिः ।	...
दुतकारना—तज्जनम्, न्यक्करणम्, भत्सैनम्,	Reproof.
धिक्करणम् ।	...
दुखी—क्षीरी, पायसी, पयस्यम् ।	...
दुन्द—शूद्रः, निनादः, उच्चस्वरः, उत्कोशः	Noise, riot.
दुन्दभी—पुराण पटहः, भेरी, डिडिमः,	A mythical drum.
आनकः ।	...
दुष्टा—उत्तरीयम्, वेष्टनम्, उप्णीयम् ।	Sheet, mantle, a turban.
दुपहरिया—घन्धूकः, घन्धुर्जीवः, रक्तः ।	Pantipetes pharinea.
दुवधा—संशयः, शंका, द्विविधम्,	...
दुष्टा—कृशः, तनुः, अस्थूलः ।	...
दुम—लांगुलम्, पुच्छः, पूँखः ।	...
दुराचारी—भ्रष्टशीलः, खंडित ।	...
वृत्तः दुर्वृत्तः, कलुपाचारः ।	...
दुरुस्त—शद्दं, न्याय्यं, जीर्णोद्धरणम् ।	Right, proper, just, fit, to arrange, to repair.
दुर्गति—इटिद्रता, दुर्दशा, नरकासिः ।	...
दुर्गन्ध—पूति, पूतिगन्धः ।	...
दुर्जन—शतः, दुष्टात्मा, दुर्वृत्तः ।	...
दुर्दिन—मेघाच्छुलनम् ।	...
दुर्वृद्धि—मूढः, अहः ।	...
दुर्माग—दुर्देवः, हतमार्यः ।	...
	Misfortune, ill, luck, unfortunate, unlucky.

दुर्लभा—द्वयसि :	... Of two rows.
दुलची—पाद प्रहारम्, लत्ताप्रहारः :	... Kick.
दुलहिन—वधू, नववधू, पणिगृहीता नघोडा :	... A bride, a wife.
दुस्ता—वरः, परिषेता, पाणिप्राहकः, दुकाई—निष्वृत्तवायुपटः, उत्तरच्छुदः, प्रच्छुदः,	... A bride groom. A quilt, a double sheet.
दुलार—स्नेहः, अनुरागः, प्रेम	... Love, affection.
दुशाला—दुकूलं, क्षौमम्, कौशेयम्	... A pair of shawls.
दुष्कृत—अपराधः, दोषः, पापम्, आगसः :	... Sin, crime.
दुहना—दोहनम्, प्रपूरणम्	... To milk.
दुहराना—दिरावर्तनम्, पुनरावर्तनम्, पिष्टेपणम्, (पिनष्टि)	... To repeat.
दूजा—द्वितीयम् (यमा)	... Second.
दूत—चरः, दूतः	... Messenger, an emissary.
दूती—कुट्टनी, चरी	... A female messenger or spy.
दूध—दुर्घम्, रसः, पयः	... Milk, the juice of plants.
दूधिवाणपाण-क्षीरी, माधवी, मेदसन्निभा	... A white stone.
दूष—दुर्वा, शस्यम्, घात तृणम्	... A kind of grass.
दूर—अन्तरम्, व्यवधानम्, अन्तरासम्,	... Distance, far, distant, remote.
दूरबीन—दूरबीक्षणम्, दीर्घदर्शक्यंत्रम्	... A telescope, a spy glass.
दूरदेश—दूर दर्शी, समीक्ष्यकारी, विवेकी परिणाम दर्शी, सदसहितेकी, ..	... Prudent, circumspect.
दूषित—कुत्सितः, कच्चरितः, कलमप ... युतः	... Spoiled, blamed, violated.
दृष्ट—अवलोकितम्	... Seen.
दृष्टान्त—उदाहरणम्, निर्दर्शनम्, उपमा ...	... An example, illustration, simile.
दृष्टि—वीक्षणम्, दर्शनम्, चक्षुः	... Sight, vision.
देखना—दर्शनम्, साधवधानम्, निरीक्षणम् ...	... To see, to look, to inspect, to take care.
देना—प्रदानम्, आहरणम्, समर्पणम् ..	... To give, to confer, to afford.
देर—विलम्बः	... Late, delay.
देवर—देवरः, कनिष्ठ भ्राता	... The husband, younger brother.
देवालय—देवायतनम्, देवमन्दिरम्	... A temple.
देश—नगरम्, देशः	... Country.
देहली—एषावप्रदणी	... Threshold.

वेद—ततुः, शतीरम्, कायः, फलेवरम् ।	... Body.
वेश्वात—प्रामः; प्रामटिका ।	... Village, country.
दैजा—स्त्रीधनम्, यौतकम्, युतकम् ।	... Dowry.
दैनिक—आन्दिकम् ।	... Daily, diurnal.
दोस्त—मित्रम्, सुहृत्, सखा ।	... Friend, a lover.
दोस्ती—मैत्री, मित्रता, सख्यम् ।	... Friendship.
दौड़—भावनम्, पलायनम् ।	... Running, race.
दौलत—धनम्, सम्पत्तिः, बित्तम् ।	... Wealth, riches.
दौहिन्द्र—कन्यापुत्रः, पौत्रः ।	... A daughter's son.
दौहिन्द्री—पौत्री ।	... Daughter's daughter.
घूत—मक्षकीडनम्, दुरोदरम्.पणः, कैत- वम्, देवनम् ।	... Gambling.
घोप—अन्तरीपम्, प्रतीपम् ।	... An island.
धंधा—वृष्टिः, प्राणयत्रा, कार्यम्, अनुष्ठानम्	Business, employment, occupation.
धंसना—प्रवेशनम्, लग्नम् ।	... To enter, to run into.
धड़क (दिल ही)—उच्छ्वसनम्, उच्छ्वासः, इत्कम्पनम् ।	Palpitation.
धकेलना—प्रसारणम्, अप्रसारणम् ।	... To shove, to push.
धज—कृपम्, आकारः, आकृतिः ।	... Shape, form, fashion.
धजा—धजा, वैतयती, पताका ।	... A flag.
धज्जी—चीरखण्डः, घसनखण्डः ।	... A strip of cloth, rag.
धड—कृबंधः, अधोमूर्धकलेवरम्, स्कंधः ।	The body, trunk.
धडा—धटः ।	Balancing a weight, a party, faction.
धडी—पञ्चसेटकमारम् ।	... A five seer weight.
धत—दुष्प्रहतिः, दुःस्तभावः ।	... A bad habit, passion.
धताषताना—धदिष्करणम्, अप्रसारणम्	... To turn out, to put off.
धतूरा—कमकः, धत्तूरः, मदनः, उन्मत्तः ।	A narcotic plant.
धन—वित्तम्, चतुर्षपदम् ।	... Wealth, cattle.
धनक—धनुः, कोटिङ्डः ।	Lace.
धनवान्—विच्छाद्यः, धनाद्यः ।	... Wealthy, rich.
धनिया—धन्यकम्, छत्रा, यितुम्मकः, कुस्तुम्बदः ।	Coriander seed.
धनुष—कोदण्डम्, शरासनम् ।	... A bow.
धन्य—हृत कृत्यः, प्रशस्यः, ।	Virtuous, good, well done.

दुलहा—द्वयसि: ।	... Of two rows.
दुलची—पाद प्रहारम्, लक्ताप्रहारः ।	... Kick.
दुलहिन—वधू, नघवध, पणिगृहीता नघोटा ।	... A bride, a wife.
दुश्शा—वरः, पत्तिषेता, पाणिग्राहकः, दुकाई—निवृत्यायुपटः, उत्तरच्छुदः; प्रच्छुदः, ।	... A bride groom. A quilt, a double sheet,
दुलार—स्नेहः, अनुरागः, प्रेम ।	... Love, affection.
दुशाला—दुकूलं, द्वौमम्, कौशेयम् ।	... A pair of shawls.
दुष्कृत—अपराधः, दोषः, पापम्, आगसः: ...	... Sin, crime.
दुहना—दोहनम्, प्रपूरणम् ।	... To milk.
दुहराना—द्विराघर्तनम्, पुनराघर्तनम्, पिष्टपेपणम्, (पिनष्टि)	... To repeat
दूजा—द्वितीयम् (यमा)	... Second.
दूत—चरः, दूतः ।	... Messenger, an emissary.
दूती—कुट्टनी, चरी ।	... A female messenger or spy.
दूब—दुग्धम्, रसः, पयः ।	... Milk, the juice of plants.
दूधिवाणपाण-क्षीरी, माधवी, मेदसन्निभा	... A white stone.
दूध—दूर्वा, शास्पम्, घाल तुणम् ।	... A kind of grass.
दूर—अन्तरम्, व्यवधानम्, अन्तरालम्, दूरवीन—दूरवीक्षणम्, दीर्घदर्शक्यञ्चम् ।	... Distance, far, distant, remote.
दूरदेश—दूर दर्शी, समीक्ष्यकारी, विवेकी परिणाम दर्शी, सदसदिवेकी, । ..	... A telescope, a spy glass. Prudent, circumspect.
दूषित—कुत्सितः, कच्चरितः, कलमप । ... युतः ।	... Spoiled, blamed, violated.
दृष्ट—अवलोकितम् ।	... Seen.
दृष्टान्त—उदाहरणम्, निर्दर्शनम्, उपमा । ...	... An example, illustration, simile.
दृष्टि—वीक्षणम्, दर्शनम्, चक्षुः ।	... Sight, vision.
देखना—दर्शनम्, सावधानम्, निरीक्षण । ...	... To see, to look, to inspect, to take care.
देना—प्रदानम्, आहरणम्, समर्पणम् । ..	... To give, to confer, to afford.
देर—विलम्बः ।	... Late, delay.
देवर—देवरः, कनिष्ठ भ्राता ।	... The husband, younger brother.
देवालय—देवायतनम्, देवमन्दिरम् ।	... A temple.
देश—नगरम्, देशः ।	... Country.
देहली—गृहावप्रहणी ।	... Threshold.

धूप—आतपः, धर्मः, ।	... Sun shine, heat of the sun.
धूर—रजः, धूलिः, पांशुः ।	... Dust.
धूर्त—ब्याजी, विद्यम्, मायी, चंचकः।	... Cunning, crafty, sly.
धैगामुषि—मुषामुषि ।	... Fisticuffs.
धेनु—गौः, धेनुः, पयस्त्रिनी ।	... A milch cow.
धेला—आर्ध पणम्, (ताम्रस्त्रेडम्)	Half a pice.
चतुरकाकिनी	...
धासा—छूश, दंभः, विप्रलंभः, कपटम्	Deceit,
धोविन—रजकी, ।	... A washer woman.
धौकना—मखा धमनम्, फूत्करणम् ।	... To blow.
धौकनी—चर्म भखा, दृतिः, चर्मप्रसेविका	Bellows.
नंगा—नग्नः, दिगम्बरः, अवासः ।	... Naked, shameless.
नंघना—प्रारमणम्, भ्रामणम् ।	... To begin.
नकटा—अवटीटः, अथनाटः, अथभटः ।	... Nose clipt, noseless, a rogue.
नेहव—गोमुखम्, भित्तिछिद्रम् ।	... Digging through a wall.
नकसीर—नसोमझः ।	... The veins of the nose.
नकारा—दूषितः, अनिष्टः ।	... Worthless, useless, invalid.
नकुआ—सूच्यप्रभागः, कोटि ।	... The nostril, a desease of the nose, to point anything.
नक्केल—विद्वनसिकारज्जुः ।	... A cavesson.
नक्कारा—डिडिमः, इक्वा, भर्भरः ।	... A kettle-drum.
नक्काल—भएडः, विदूषकः ।	... A mimic, an actor, a player.
नक्काश—भाएडकाढः, चित्राद्यनिता,	... A painter, draughtsman, carver, em-
चित्रविन्यसिता ।	broiderer.
नक्कू—पुखरः, अप्रणीः ।	... Notorious, ring-leader, infamous.
नकदी—भाएडम्लयं, मूल (उपस्थित) धनम्	... In cash, relating to cash.
नक्कल—प्रतिलिपिः, प्रतिलेखः, प्रतिरूपिः ।	... Copying,transcribing, copy,counter } part.
नक्कली—प्रतिलिखितम्, कृत्रिमम् ,	... Fictitious, copied, false.
चित्रितम् ।	...
नक्कश—घर्णविन्यासः, अंकः ।	... Painting, print, mark, engraving, } carving, picture.
नक्कशकरना—वर्णमुद्रणम्, अङ्कनम् ।	... To imprint, to impress.
नक्कश—मानचित्रम्, भूगोलचित्रम्	... A pattern, map, plan, chart, delineatio-
नक्कश—झूक्तं, भं, सारा, उड़ुः ।	... Star or asterism.
नक्कश—करदहः, नक्षः ।	... Nail.

धप—चपेटिका, करतालः, ।	...	A slap.
धब्बा—अङ्गः, कालिमा ।	...	A spot.
धमकाना—भीपणम् ।	...	To threaten.
धरती—धरिनी, धरणी, भूः ।	...	The earth, land, soil, ground.
धरना—भवत्तम्बनम्, स्थापनम् ।	...	To keep.
धरोहर—निहेषः, न्यासः, उपनिधिः, । ...	...	A trust, deposit, anything given in charge.
धर्म—न्यायः, पुरायम्, सम्प्रदायः, (जाति) कर्तव्यम् ।	...	Justice, virtue, religion, duty.
धर्माधिकारी—प्राड्यविवाकः, न्यायाध्यक्षः, निर्णेता, दंडनायकः ।	...	A judge.
धर्मसिन--दंडनायकासनम् ।	...	The seat of judge.
धर्मोपदेश—धर्मशिक्षा ।	...	Moral, religious instruction.
धड—पति; भर्ता ।	...	Husband.
धवल—श्वेतः, धूसरितः ।	...	White.
धसकना—मञ्जनम्, अधोगमनम् ।	...	To sink.
धागा—सूत्रम्, गुणः, तन्तुः ।	...	A thread.
धातु—सप्तधातुः, किया, खनिजम्, आकरजम् ।	...	Metal, mineral, the root of a word.
धान—शालिः, कलमः, पाराङ्गुरः, रक्तशालिः ।	...	The rice plant, orizasatina.
धान्य—सस्यम् ।	...	Corn.
धार—धारा, प्रवाहः, ।	...	Stream, line.
धावा—सेनास्कन्दनम्, धाघनम् ।	...	Long expeditious march.
धीवर—कैवर्तः, धीधरः ।	...	A fisher man.
धीरज—सन्तोषः, धृतिः, ग्रोत्साहः ।	...	Gravity, sedateness.
धंगारना (धौंकना)—अभिधारणम् ।	...	To season with spices and Ghi.
धुंधला—मन्दद्युतिः, मलिनम्, निष्प्रभम् ।	...	Dim.
धुंआ—बाध्यम्, धूमः, ।	...	Smoke.
धुनकना—निस्तुपी करणम्, घलवत्ता डनम् ।	...	To thrash.
धुतना—तूलण्मार्जनम्, तुपमार्जनम्, ।	...	To comb, to card.
धुलाई—रजकशुलकम् ।	...	Washing, price paid for washing.
धुलाना—प्रक्षालनम्, मार्जनम् ।	...	To cause to wash.
धुस्सा—ऊर्णविलम् ।	...	Woollen cloth.
धुंचारा—धूमलिर्गमः, धूमनाळी (रंधम्) धूमगवाक्षः ।	...	A chimney.

धूप-आतपः, धर्मः, ।	... Sun shine, heat of the sun.
धूर-रजः, धूलिः, पांशुः ।	... Dust.
धूर्त-व्याजी, विदग्धः, मायी, घंचकः।	... Cunning, crafty, sly.
धैगासुषि-सुषासुषि ।	... Fisticuffs.
धेनु—गीः, धेनुः, पपस्त्रिनो ।	... A milch cow.
धेला—आर्ध पणम्, (ताप्रखण्डम्)	... Half a piec.
चतुरकाकिनी	...
धारा—छाइ, दंभः, विप्रलंभः, कपटम्	Deceit,
धोयिन—रजकी, ।	... A washer woman.
धौंकना—मछा धमनम्, फूत्करणम् ।	... To blow.
धौंकनी—चर्म मज्जा, दृति, चर्मप्रसेविका	... Bellows.
नंगा—नग्नः, दिग्घ्वरः, अघासः।	... Naked, shameless.
नंधना—प्रारम्भणम्, भ्रामणम्।	... To begin.
नकटा—अष्टवटीटः, अथनाटः, अष्टम्बटः ।	... Nose clipt, noseless, a rogue.
नेत्र्य—गोमुखम्, भित्तिछिद्रम्।	... Digging through a wall.
नक्सीर—नसोमङ्गः ।	... The veins of the nose.
नकारा—दूषितः, अनिष्टः ।	... Worthless, useless, invalid.
नकुआ—सूच्यप्रभागः, कोटिः ।	... The nostril, a desease of the nose, to } point anything.
नक्से—बिज्जनासिकारज्जुः ।	... A cavesson.
नक्कारा—दिटिमः, ढक्का, भर्फरः ।	... A kettle-drum.
नक्काल—भरेडः, विदूषकः ।	... A mimic, an actor, a player.
नक्काश—भाएडकाशः, चित्रखनिता,	... A painter, draughtsman, carver, em- }
चित्रविन्यसिता ।	broiderer.
नक्कू—मुद्दरः, आप्रणीः ।	... Notorious, ring-leader, infamous.
नक्की—भाएडमूल्यं, मूल (उपस्थित)धनम्	In cash, relating to cash.
नक्कल—प्रतिलिपिः, प्रतिलेखः, प्रतिरूपिः ।	Copying,transcribing, copy,counter } part.
नक्की—प्रतिलिपितम्, छुत्रिमम् ,	Fictitious, copied, false.
चित्रितम् ।	...
नक्कश—घर्णविन्यासः, अंकः ।	Painting, print, mark, engraving, } carving, picture.
नक्कशकरना—घर्णमुद्रणम्, अङ्कतम् ।	To imprint, to impress.
नक्काह—मानचित्रम्, भूगोलचित्रम्	A pattern, map, plan, chart, delineatio n
नक्कश—ऋक्षं, भं, तारा, उहुः ।	Star or asterism.
नक्क—करचहः, नक्षः ।	Nail.

नग—मणिः, पाषाणविच्छेदः ।	... A mountain, gem, precious stone.
नगर—पत्तनम्, पूः, पुरम्, नगरम् ।	... A city, a town.
नगीना—अङ्गलीयकमणिः, जटनपापाणः ।	The stone of a ring, gem, jewel.
नचवैया—नर्तकः, नटः ।	... A dancer.
नज़दीक-अभ्यण्म्, पार्श्वम्, अन्तिकम् ।	Near, hardly, contiguous.
नज़र—दृष्टिः, अधिकोकनम् ।	... Sight, vision, look, view, regard, inspection, interview, gift.
नज़राना—उपहारः, घलिः, उपदा ।	... Gift offered, a sort of tribute.
नज़ला—मायुः, विच्छम्, प्रतिश्यायः ।	... Catarrh, rheum.
नज़ीर—निर्देशः, आदर्शः, उष्टान्तः, उदाहरणः ।	Example, precedent.
उदाहरणः :	
नट—शैलूपः, भरतः, कृशाश्वी ।	... An actor.
नटखट—उपद्रवी, चंचलः, व्यंसकः ।	... Shrewd, naughty, roguish, a cheat.
नटखटी—कलहपरता, व्यंसकता, खलता ।	Artfulness, roguery.
नतीजा—परिणामः, फलम् ।	... Result, consequence, deduction, issue.
नथी—स्थूतं, सीवनम् ।	... File, the string with which papers are strung.
नथ—नस्पम्, नासिका कुण्डलम् ।	... A large gold ring worn by females in the nose.
नथना—नसोरनधम्, नासापुटम् ।	... A nostril, a ring for the nose.
नद—सरस्वान्, शोणः, द्विराण्यवाहः ।	... A large river.
नदामतदेना—हे॒पणं, प्रपन्नं (पर्याति)	To ashamed.
नदी—सरित्, निम्नगा, तटिनी ।	... A river.
ननद—ननान्दा, पतिस्वसा ।	... Sister-in-law, husband's sister.
ननिहाल—मातामहीमहम् ।	... Maternal grand father's family.
नन्दोई—स्वसुः पतिः, आबुच्चः ।	... Husband's sister's husband.
नफा—लाभः, आयः, वृद्धिः, प्राप्तिः ।	... Profit, gain.
नवज—नाढी, धमनी, ।	... The pulse.
नमक—लवणम्, सैन्धवम् ।	... Salt, spirit, bread, beauty.
नमूना—आदर्शः, उदाहरणम्, उपमा ।	... An example, pattern, sample, model, } type, specimen.
नम्र—विनयः, विनीतः, ।	... Bending, courteous.
नयन—चक्षुः, अक्षि, नेत्रः, लोचनम् ।	... The eye.
नया—नूतनम्, नवीनम् ।	New, fresh.
नर—मामवः नरः, मनुजः, जनः ।	A male, a man, man kind.
नरक—निरयः, दुर्गतिः ।	Hell.

नरकुल—कापकाएङ्गः ।	... A sort of reed.
नरम—मृदुलम्, कोमलम्, मृदु ।	... Soft, tender, mild.
नरसिंहा—धायविशेषः ।	... A horn.
नरसौं—गतपरेयुः, पररेवः ।	... The fourth day past or to come.
नरो—चर्मविशेषः ।	... A kind of leather, a weaver's shuttle.
नरेन्द्र—परिवेषः, भूयः, महीक्षितः, नृपः, ।	... A king.
नर्तक—भ्रुकुंसः, भ्रुकुंसः ।	... An actor a dancer, a mimic.
नर्म—मृदु, मृदुलं, अतीक्षणं, कोमलम् ।	... Soft, mild, delicate,gentle.
नल—नलम्, कीचकः, रनथूयुतः ।	... A tube, a spout, a pipe,a cylindrical case.
नलया—कीचकः, रथ्यूद्यूवेणुः ।	... A tube,a joint of bamboo to carry letters in, straw.
नला—अन्त्रम्, नाभि नालम् ।	... Urinary ducts.
नली—नलं, नलिका ।	... A tube, a pipe, the wind pipe, ureter, a gun barrel,the bone of the leg, the tibia, shin bone, a weaver's shuttle or the little tube within the shuttle on which the wool is wound.
नवाना—नामनम्, घिनायनम् ।	... To bend, to bow, to cause to stoop, to double, to fold.
नवासा—पौत्रः, दौहित्रः, दुष्टित्रः, पुत्रः ।	... A grand son, a daughter's son.
नवासी—नवाशीतिः, एकोडन् नवतिः ।	... Eighty-nine.
नवे—नवतिः ।	... Ninety.
नशा—मादः, मदः, उद्दवेगः ।	... Intoxication, intoxicating liquor, headache or crop, sickness from drinking.
नशीला—मादकः, मदकारी, आसवः ।	... Intoxicating.
नश्तर—स्फोटकच्छेदनी ।	... A lancet, a fleam.
नश्तरलगाना—स्फोटकोत्पाटनम् ।	... To bleed, to phlebotomise, to lance.
नश्वर—अनित्यं, अस्थिरं, विनशनशीलम् ।	... Perishable.
नष्ट—क्षीणम्, अतीतम्, भ्रष्टम्, ध्वस्तम् ।	... Lost, destroyed.
नस—नाडी, धमनी, शिरा,	... A vein, a sinew.
नसल—घीर्यम्, शुक्रं, धीजं, रेतः ।	... Race, pedigree, genealogy.
नसीव—भाग्यम्, दैषः, प्रारब्धम् ।	... Fortune, lot, luck, chance part, fate, destiny.
नसीहत—उपदेशः, शिक्षा, आश्यानम् ।	... Advice, counsel, precept.
नाम्नी—नसच्छेदनी ।	... An instrument for paring nails with.

नहर—कुद्या, कृत्रिम कासारः, खनः ।	... A canal, stream.
नहान—अवगाहनं, स्नानम्, अभिषेकः ...	Bathing, ablution.
नहीं—न, मा, नहि, ।	No; not, nay.
नाहस्तिफ़ाकी—मित्रभेद, विप्रहः, द्वेषः ।	Disagreement, discord.
नाडम्बेद—नैराश्यम्, रुपणाहीनः ।	Hopeless, despondent.
नाई—नायितः, ज्ञौरिकः ।	A barber.
नांद—सृत्कुंडिका, मृत्कुण्डः ।	A large earthen tub.
नांधना—प्रारभण, धामण, तन्तुचक चालनम्	To begin, to take in hand.
नाक—नासिका, ग्राणेन्द्रियम्, (जिघति) ...	The nose, a prominent person or thing, mucus.
नाका—नकः, ग्राहः, पाठीनः ।	... A small police station, police out-post, an alligator.
नाकिस—दूषितम्, अश्वेष्टम् ।	Defective, deficient.
नाखून—नखः, करखः, ।	Nail, claw.
नाग—उरगः, सरीसूपः, कुञ्जरः, ।	A snake, elephant.
नागरमोथा—नादेयो, नागरमुस्ता ।	Sweet smelling grass.
नागहानी—सहस्रा, सहस्रम्ब्रमात्, अनपेक्षितम्	Sudden, unexpected, accident.
नागो—बनुपस्थितिः, ।	Vacant, blank, absent, gap.
नाचना—अंगहारः, नर्तनम्, नटनम् अंगविक्षेपणं ।	To dance.
नाज—स्थूलं, धान्यं, अन्नम् ।	Grain.
नाजिर—दृष्टा, निरीक्षकः ।	An inspector, a supervisor, bailiff.
नाञ्जुक—तनुः, तन्धो, दुर्वलः कृशः, ।	Thin, light, delicate, fragile, gracious.
नाटा—खर्वः, धामनः, लघुः ।	Short, dwarfish, a naughty boy.
नाटयशाला—तौरेयत्रिकालयः, कौतुका गारं, नेपथ्यम् ।	A theatre, a building for dramatic performance.
नाड—प्रीघा, कंधरा, शिरोधिः ।	The pulse, the neck.
नाढी—नीघी, अधोशुक वन्धनम् ।	A trouser string.
नाढी—धमनी, तंगा, नाढी ।	Pupse.
नाता—समवन्धः, विनवन्धता ।	Relationship, kin.
नातिन—नपत्री, दुष्टितुः पुत्री, पौत्री ।	Grand-daughter, a daughter's daughter.
नाती—दौषित्रः, नसा, दुष्टितुः पुत्रः, पौत्रः ।	Grand son; daughter's son.
नाथ—प्रभुः, स्थामी, अधिपतिः, अध्यक्षः ।	Master, husband, lord.
नाथना—घेघनम्, छेदनम् ।	To bore an animal's nose and put a string in it, to have a complete control.

नाद-शब्दः, ध्वनिः ।	... Sound, song, roar.
नादान—अज्ञः मूढः घालिशः ।	... Ignorant, silly.
नादिहन्त्र—ऋणानुद्धरणशीलः ।	... Stingy, bad pay master, defaulter.
नातधाई-पाचकः, सूदः, सूपकारः ।	...
नाना-मातामहः, मातृजनकः ।	... A maternal grand father.
नानिहाल—मातामहालयम् ।	... Maternal grand father's house or family.
नानी-मातामही, मातुर्मति ।	... A maternal grand mother.
नार—नभिः, भ्रमरिः, तुन्दिका ।	... Measurement.
नापना—मापनम्, (मापवति)	... To measure, to weigh.
नापैद-लुप्तः, नष्टः, भ्रष्टः ।	... Non-existent, extinct, lost.
नाशलिङ-कुमारः, अल्पवयस्कः ।	... Under age, a minor, a ward, a youth.
नाभी-भ्रमरिः, नाभिः ।	... The navel.
नाम—आख्यः, आहवः, अभिधानम् ।	... Name, appellation, fame, honor.
नामदं-फलीवः, नपुंसकः, कापुरुषः ।	... Unmanly, coward, impotent.
नामी-रघ्यातः, प्रसिद्धः ।	... Illustrious, famous.
नायक—नियन्ता, मुखरः, अप्रणीः ।	... A chief, a leader, a man, a native officer.
नायव-उपसदायकः, उपश्वन्धकः ।	... A deputy, a delegate, a vice regent.
नारंगी-नागरकः, त्वक्सुगन्धः, मुखग्रियः ।	... An orange.
नाराज—असन्तुष्टः, रुष्टः, कुद्धः ।	... Dissatisfied, unwilling.
नारियल—नारिकेलम् ।	... The cocoa-nut.
नारी—मामिनी, वामा, वामलोचना	... Woman.
नाल-शफः, लोहबुरः ।	... Shoe, a hoof, the ferrule.
नालकी-नरयानम् ।	... A sort of sedan or litter.
नाला-कुल्या, नदः, प्रवाहः ।	... A ranlet, a brook, a canal, a gutter, a furrow, a ravine.
नालिश-प्रार्थना, अभियोगस्थापनम् ।	... Complaint, suit, action.
नाली-कुल्या, मलयाहनी ।	... A drain, a straw, a tubulated tile.
नाव—नौका, नौः, तरणिः, पोतः ।	... A boat, a ship.
नाश-प्रत्ययः, क्षयः, अन्तः, प्रलयः, मृत्युः ।	... Ruin, destruction.
नाशपाती—नासफलम् अमृतफलम् ।	... A peer.
नाशन—कल्पवर्तः, जलपेयसाधम् ।	... Break fast.
नास—नस्यम्, नासाचूर्णम्, चुत्करी ।	... Snuff.

नासदान—नस्याधानी, नस्याधार ।	Snuff-box.
नासूर—नाडीव्रणम्, नाडीरंधम् (ज्ञतम्)	A fistula, an ulcer, a sore.
नास्तिक—ग्रनीश्वरवादी ।	An atheist.
नाइक—अकर्त्तव्यम्, निषिद्धम् , अस्थानम्, अनुचितम् ।	Injustice, injury, unjust, false, untrue, unjustly.
नाइर—व्याघः, द्वीपी, शार्दूलः ।	A tiger.
निकट—समीपम्, सन्तिधिः, अभ्यर्णम् ।	Near, proximate,
निकम्पा—फलगु, असारम्, निरर्थम् ।	Useless, worthless, base, good for nothing.
निकलना—निर्गमनम्, निस्सरणम् उदयनम् ।	To escape, surpass another.
निकलजाना—वहिर्गमनम्, अपसरणम् ।	To go away, to escape.
निकलना—प्रचरणम्, विभजनम्, प्रथग्भवनम् वहिर्गमनम्, अपसरणम् ।	To issue, to go forth or out, to be extracted or taken out, to exceed, to be produced, to appear.
निक्लपड़ना—उदयनम्, निस्सरणम् ।	To come out, to be drawn forth..
निक्लभागना—पलायनम्, धावनम् ।	To run away, to get off, to be off.
निक्लवाना—निष्काशनम्, निस्सारण ।	To cause to issue, to expel, to cause to come out.
निकाई—तुणाद्युन्मूलनम्, अंकुरान्तर- गतिरोधनम् ।	The cost of weeding a field, the act of weeding.
निकाना—तुणाद्युन्मूलनम् ।	To weed.
निकास—उद्गमः, उदयः, निष्काशः, निस्सारणः ।	Skirts, boundary, source, origin, outlet, adjustment of accounts.
निवारना—मार्जनम्, (मार्जिं)	To be peeled, to be cleansed, to be settled.
निवारना—मार्जनम्, प्रक्षालनम् ।	To bleach, to wash, to clean, to strain to clear.
निगलना—निगरण, निगलनम् ।	To swallow, to gulp down.
निगाली—धूमनस्तिका, कीचकथप्ति ।	A small hukka snake.
निगाह—अवलोकनम्, निरीक्षणम् ।	A look, a glance, a view, aspect, observation, watching.
निचान—निमत्ता, अधमता ।	Slope, declivity.
निचोड़—सारः, सारांशः ।	The end of any affair, essence.
निचोड़ना—निपीड़नम्, मर्दनम् ।	To wring, to squeeze, to press, to extol, to extort.

तिद्वावरः .उपहारः, प्रदानम् ।	...	Sacrifice, propitiatory offering.
निज-आत्मनीनम् , आत्मीयम् , स्वकीयम् ।	...	Own, personal, particular.
निजात-निर्बाणः, सुकिः, मोक्षः, अपवर्गः ।	...	
निठुर—कूरः, निर्दयी, निष्ठरः ।	...	Harsh, obdurate, cruel, relentless, sly.
निठुरता—कूरता, निर्दयता, निष्ठुरता ।	...	Cruelty, obstinacy.
निहर-निर्भकम् , निर्भयम् ।	...	Fearless, dauntless.
नित-अजघ्नं, सततम्, सदा, सर्वदा ।	...	Always, ever, eternally.
नितारना-मार्जनम् , स्वावणम् , च्याघनम् ,	...	To purify by water.
निन्दा-उपकुशा, गही, कुरसा ।	..	Censure, defamation.
निन्यानवे-नवनवतिः, एकोऽनशतम् ।	..	Ninety-nine.
निपट—अति भूरि, प्रभूतम्, प्रचुरम् ।	...	Very, exceedingly.
निपटाना-निर्णयनम् , व्यवस्थानम् ।	...	To settle, to decide, to conclude, to terminate.
व्यवस्थानिदेशनम् (व्यवस्थते) । ..		
निपुण-प्रबीणः, विचक्षणः, पटुः	..	Skilful, clever, expert, eminent.
निपूता—निवैशुः, तिस्संतानः, अनपत्यः ।	...	Childless, having no son.
निवाहना-साधनम् , पूरणम्, समापनम् ।	...	To accomplish, to perform, to manage } to spend, to end, to separate.
निवाहना-निर्धाहनं, पालनम् ।	...	To accomplish, to perform, to guard, } to take care of, to afford.
निथाला-ग्रासः, वृक्षः ।	...	A morsel, a mouthful.
निवेदन-प्रार्थना, अप्रार्थना, ।	...	An address, a petition.
निभना-निर्धाहणम् ।	...	To serve, to succeed, to live, to last.
निभाना-निर्धाहनम्, श्राणम्, अधनम् ।	...	To perform, to guard.
निमित्त-कारण, हेतुः, प्रयोजनम् ।	...	Motive.
निमेष-पलं, चक्षुनिमीलनमुभ्यमीलनंवा, क्षणम् ।	...	A moment, a twinkling of the eye by closing the eyelids.
निमू-अम्लसारः, धन्तशठः, जम्मलः, जम्बः, जम्मीरः ।	...	Lemon.
नियत—उद्देश विचारः, सृष्टा, धार्षा ।	...	Subdued, restrained, fixed, appointed.
नियम-प्रस्तावः, नियमः, रीतिः, विषयः ।	...	Rules, bye-laws, piety, religious observance.
निरखना-दर्शनं, निरीक्षणं, अवलोकनम् ।	...	To look at, to view, inspect.
निरपराध-निरागसः, निर्दोषः ।	...	Faultless, blameless.

निरर्थक-फलगु, धर्यम्, निष्फलम् ।	...	Vain, fruitless, unmeaning.
निराकार-निराकृतः ।	:	Without form incorporeal.
निराला-अद्भुतम्, विचित्रः, नूतनम् ।	...	Apart, aloof, retired, private, pure, unmixed, strange, rare, odd.
निरास-विसुखः, अतीताशः ।	...	Hopeless.
निर्व-अर्धः, मूलयम्, भावः ।	...	Price, rate.
निर्गंध-गंधशून्यः ।	...	Void of smell.
निर्णय-निश्चयः, व्यवस्था, मध्यस्थ निदेशः अभियोग न्यायः ।	...	Certainty, positive conclusion, investigation, decision.
निर्दयी-क्रूरः, निष्टुरः ।	...	Cruel, merciless.
निर्दोष-अराधहीनः, निरागसः ।	...	Faultless, blameless.
निर्धन-अकिञ्चनः, दरिद्रः, निर्धनः ।	...	Poor, penniless, indigent.
निर्धल-कुशः, दुर्धलः, अपीचरः ।	...	Weak, powerless.
निर्धलता-कुशता, दुर्धलता ।	...	Weakness.
निर्मल-स्वच्छम्, शुद्धम्, निष्कर्मणः ।	...	Clear, limpid, pure; transparent.
निर्मली-कतकः, छेदनीयः ।	...	A nut which clears water. transparent.
निर्लज्ज-स्यक लज्जः, निहीकः ।	...	Shameless.
निर्लोभ-अलोभः, सन्तोषी ।	...	Not covetous, contented.
निर्धारण-मुक्तिः, कैवल्यः, श्रेयः ।	...	Liberated from existence.
निर्विकार-निर्विक्रियम् अपरि चर्तनीयम् ।	...	Unchanged, uniform.
निर्धीज-निर्मूलं, समूलोच्छेदः ।	..	Spiritless, impotent.
निशारण-निराकरणम्, वर्जनं, निषेधनम् ।	...	Removal.
निवास-अभिजनमः, जनपदम् ।	...	Dwelling, residence.
निवासी-स्थितिकर्ता, आवासी ।	...	An inhabitant, a resident.
निशा-यामनी, रजनी, रात्रिः ।	...	Night
निशान-लक्षण, चिह्नम्, लिङ्गम् ।	...	A mark, sign, proof, trace, note see armorial bearings, standard.
निशाना-चिह्नम्, अङ्कः ।	...	A mark, a butt, aim.
निशानाळगाना-लक्ष्यभेदनं, प्रहरणम् ।	..	To hit the mark.
निसैनी-काष्ठसोपानं, निशेषिः, आरोहणम् ।	...	A wooden ladder.
निहंग-नगनः, अवासः, दिग्भवः ।	...	Naked, free from care.
निहचै-निश्चयः, निर्णयः ।	...	Certainty, ascertainment.
निहायत-अतिशयः, प्रभूतम्, भूरि ।	...	Very much, remarkable, extremely, at last.
निहारना-आलोकनं, दर्शनं, धूर्णनं, निरीक्षा ।	...	To look at, to regard, to watch, to sp. to see.

निहाल—प्रसन्नः, मुदितः, प्रफुलितः ।	Exalted, pleased, happy.
निहुरना—नमनम्, विनयनम्, प्रणमनम् वन्दनम् ।	To condescend, to incline or bend downwards, to stoop, to bow.
निहोरा-बांडुः, चाटुकारी, पार्थना, निवेदनम्	Favour, obligation, requesting, humbly.
नींद-निद्रा, प्रसीला ।	Sleep.
नीका—थ्रेप्तुः, संमीचीनम् ।	Good, beautiful, well.
नीच—पामरः, अधमः, नीचः ।	Low, base, vile, mean, vulgar.
नीचा—अधस्तलं, निम्नता, गाधता ।	Low, down, sloping.
नीचे-अधः, अधस्तात्, निम्नम् ।	Below, beneath, under, down.
नीति-शिक्षा, रीतिः, नियमः ।	Guiding, conduct, morality, manners ethics, Moral philosophy.
नीतिविद्या—नीतिशास्त्रम् ।	Political science.
नीम—मन्दारः, पारिजातः, दिग्गुनिर्यासः, पिञ्चुमनः ।	Melia azedirachta, margosa.
नील—श्याम, नीलवर्ण, गगन सन्तिभम् ।	Indigo, blue.
नीलकमल-नीलाम्बोजम् ।	Blue lotus.
नीलघरी-नीलवटिका ।	A lump of indigo.
नीलम-एन्ड्रतीलः, महानीलः, नीलोत्तलः ।	A gem, a sapphire,
नीला—नीलवर्णम्, द्वासन्तिभम् ।	Blue, dark blue, black
नीलाम्यर-कौशेय विशेषः, विक्रयः ।	Dark blue sheet of silk.
नीलाम—सघोपणक्रयः ।	Auction.
नीष-स्थापनम्, मूलनम् ।	The foundation.
नुकता—विन्दुः, शून्यः ।	Light, splendour.
नूर—प्रभा, दृतिः, कान्तिः, दोसिः ।	Good, lucky, little.
नैक—सज्जनः, सदाचारी, शिष्टः ।	Godness, piety, virtue, probity.
नैकी—सज्जनता, उपकृतिः, उपकारः ।	beauty.
नेत्र—नयनं, चक्षुः, अक्षि, लोचनं, दृक् ।	The eye.
नेवता—निमन्त्रणं, नियोग करणम् ।	An invitation.
नेष्ठा—नकुलः, सर्पारिः, उरगद्विद् ।	A mongoose.
नैह-प्रेम, प्रीतिः, स्नेहः, अनुरागः ।	Affection, kindness, love, friendship.
नैपायिक—न्यायवेच्छा ।	A logician.
नैहर-श्वसुरात्मयम्, श्वसुरगेदम् ।	A wife's mother's family.
नोक—फलकं, कोटि: कोणः, सूचिः, घञ्चुः;	A bill, beak, nib end, print, angle.

नोकीला—कोटिवान् , सूचीयुतः , चञ्चुवान् ।	Pointed, beaked.
नोचना—नखक्तनम् . नखोत्पाटनम् ।	To pinch, to grieve, to scratch
नौ—नघ, नूतनम् , नवीनम् . युवा, अप्रयुक्तम् ।	New, young, fresh, raw, nine.
नौकर—भूत्यः, किङ्करः, दासः, सेवकः ।	A servant.
नौकरी—भूति:, दासता, वृत्तिः ।	Service.
नौसादर—श्रेष्ठः, सादरः ।	Sal ammoniac.
नौसिख—नवशिक्षितः ।	A novice, a beginner.
न्याय—निर्णयः, मध्यस्थव्यवस्था, मध्यस्थसम्मतिः ।	Justice, equity, reason, argument, disputation, sophistry. Logic.
न्यायकर्ता—निर्णेता, न्यायाधीशः ।	A judge, justice.
न्यार—नृणादि, शृष्टि, घासः ।	Forage, fodder.
न्यारा—वियुक्तः, विशिलप्तः, अन्यः, प्रथक्, भिन्नः ।	Apart, aloof, separate, uncommon.
पकड़—आक्षेपः, युद्धम्, त्रुटिः ।	The act of seizing, seizure, capture, objection, wrestling.
पकड़ना—प्रहणम् , उपादानम् ।	To catch, to lay hold of, to arrest, to handle, to object, to overtake.
पकड़वाना—ग्राहणम् , दापनम् ।	To cause to seize.
पकना—पचनम्, कवचनम्, (पचति)	To be cooked, to ripen to turn grey.
पकवाई—सूर वेतनं, पचनमूल्यम् ।	Price paid for cooking.
पकवान—पकवाननम्, सिद्धाननम् ।	Sweet meats, pastry.
पका—पक्वम्, दृढः, प्रवीणः ।	Ripe, mature, boiled, expert, strong.
पकाना—पाक करण, पचने, अध्यनम् ।	To cook, to ripen, to dress victuals.
पकौड़ी—फुल्लवटिका ।	A kind of dish made of pease meal.
पक्षाधात—पार्श्वग्राहः, पक्षापतनम् ।	Partiality, adherence.
पक्षाधात—(लकवा) पक्षाधातरोगः ।	Paralysis.
पक्षरी—पुष्पदलं, मुकुलं, पत्रम् ।	A petal, a flower-leaf.
पक्षवारा—पक्षः, सप्ताहद्वयम् ।	A period of 15 days, side, assistance.
पक्षाराना—प्रलालनं, प्रक्षालयति ।	To wash, to clean.
पक्षाघज—दक्ष्या, पट्टः भर्फरः ।	A kind of drum, a tibmrel.
पक्षेद—निहायसः, जागः, यिंगः, पक्षी, शकुनिः ।	A bird.
पग—पादी, अंगी, चरणौ ।	The foot, step, foot-step.
पगड़ंडी—एकपदी, सृतिः सरणिः पञ्चतिः, ...	Path.

पगड़ी (उतारना)-बेष्टनं, (येष्टनोचारणम्)	A turban, to rob, to disgrace (वांधना) } to put on a turban }
पगला—बातूलः, उन्मत्तः।	... Foolish.
पगहा—योत्रः, योकूम, रक्षुः।	... A rope fastened round the neck of a bullock, a tether.
पंख-पक्षः, पुंखः।	.. A feather, a wing, pinion.
पंखा- व्यजनं, तालवृत्तः, यीजनम्।	... Fan, ventilator.
पंखी-दिट्टिभस्तटशी।	... A small fan a bird, moth.
पङ्कत-पङ्किः, अवलिः, रेखा, पङ्कतिः।	.. A row of people sitting down at a meal, a tribe, a caste, a society.
पचना-जीरणम्, पचनं, एकवः, जीर्णम्।..	To be digested, to rot, to take pains.
पचलडी—पञ्चावलिः, पंचहारावलिः। ..	A neck lace consisting of five rows or strings.
पचाना-पाचनम्, पचाधनम्।	... To digest, to ferment.
पचास-२५चाशत्।	... Fifty.
पचासी-पञ्चाशीतिः।	... Eighty-five.
पचीस-पञ्चविंशतिः।	... Twenty-five.
पच्चर-काष्ठछित्तिः, काष्ठपिधानम्।	.. A wedge, slip of wood used to fill up a crevice or opening.
पच्चानवे-पंचनवतिः।	... Ninety-five.
पच्छिम-वारुणी, पश्चिमा, प्रतीची, प्रत्यक्।	... The west.
पद्मङ्गजाना-पतनम्, पराजयनम्।	... To be overcome, to remain behind, to fail.
पद्मताना-पञ्चाल्पनम्।	... To regret, to repent, to grieve.
पद्मतावा-पश्चात्तापः, परितापः, आत्मावहा	Repentance, remorse, regret, sorrow.
पद्मत्तर-पंचसप्ततिः।	... Seventy-five.
पद्माङ्गना—निपातनम्, अधः क्षेपणम्। ...	To throw down.
पद्मोङ्गना-अवकिरणं, प्रक्षेपणं मार्जनम्। ..	To winnow.
पजरना—प्रज्वलनम्, दीपनम्।	... To catch fire, to be in a burning fever.
पजाधा-इष्टक भाष्टिका (नितिः)	... A brick kiln.
पञ्च-सभा, समाजम्, गोष्ठी।	: A council, an assembly of five arbitrators.
पञ्जा—पञ्चाङ्ग लम्, पञ्चाद्धम्।	... A paw, grasp.
पटकाना-ताडनम्, आधृनम्, प्रक्षेपणम्।	To dash against, to throw on the ground with violence, to crackle.
पटका-वसरीयम्।	... A girdle.

पटना-छादनम्, पिधानम्; आवरणम्।	... To be covered, roofed or thatched, to be paid, to agree.
पटरा-काष्ठपीठम्।	... A plank on which a washerman beats his clothes, a plank to sit on.
पटरानी-सात्राही, महिपी।	... A queen installed or consecrated with the king.
पटवा—आमरणग्रन्थकः।	... One who strings beads, pearls etc.,
पटवाना-भृणोदारणं, दापनम् भृणामनायनम्।	... To pay one's dues, to have or cause to be roofed.
पटवारी—आमपजिज्ञालेखकः।	... A village registrar or accountant.
पटाखी—आग्नेयचूर्णगोलम्।	... A cracker, a squib.
पटान (छृत+चौखट)—छृदिः, शिला नासा।	... Roofing, flooring.
पटेरा-गुन्डः; पटेरकः, इच्छः।	... Papyrus
पटेला-क्षेत्रारोपकाष्ठम्।	... A large flat-bottomed boat, a log or beam used to roll or harrow ground.
पटटी-ब्रह्मवन्धनम्, ब्रह्मवेष्टनी पट्टः।	... A strip of cloth, a bandage, a division of a village.
पट्ठा-फाकपक्षः, शिखरणकः, पुट्ठा।	... Lock of hair.
पट्टू-कौशेयम्, औरंजम्।	... A woolen cloth.
पठाना-ग्रेषणम्, प्रापणम्।	... To send, to despatch.
पड़जाना-शयनम्, स्वपनम्।	... To be down, to repose.
पड़ता-दानभागः।	... Share, contribution.
पड़ताल-गणनम्, संख्यनम्, तोलनम्।	... Revision, comparison, remeasurement or survey, re-weighing.
पड़ना पतनम्।	... To fall, to incamp.
पड़ाव-शिविरम्, सेनानिवेशः, मार्गनिवासः।	... A halting place, a camp, a crowd.
पड़ोस-पार्श्वता, अन्तिकता।	... Neighbourhood, vicinity.
पढ़ना-अध्ययनम्, पठनम्,	... To read, to repeat, to learn.
पढ़ाई-पाठः, अध्ययनम्, कार्यम्।	... The act of teaching, tuition-fee.
पढ़ाई पाठनम्, अध्यापनम्।	... To teach, to instruct.
पतउतारना-मानमञ्जनम्।	... To disgrace.
पतंग कर्गलचिलः, पतंगः।	... A moth, paper kite.
पतंगा-स्फुलिगः, ज्वाला।	... A moth, a spark.
पतझड़-पथपातः, पलाशोद्धेदः।	... The fall of leaves, autumn.

पतवार—नौदंडः, द्वेषणीः ।	A rudder, helm.
पता—पत्तनम्, स्थानम् ।	Sign, symptom the address of a person.
पत्ता—पलाशम्, पर्णम्, पत्रम् ।	A leaf.
पताका—धैजयन्ती इष्टजा ।	A flag, a banner.
पति—श्वयज्ञः, अधिष्ठाता, मर्ता ।	A lord, master, husband.
पतियाना—विश्वसनं, प्रत्ययनम् ।	To confide in, to believe, to trust.
पतुरिया—वाराहना, गणका, घारखो ।	A prostitute.
पतोह—घधू, स्तुपा ।	Son's wife, daughter-in-law.
पत्ता—पत्रम्, पलाशः, पर्णम् ।	A leaf, a card.
पत्ती—पललवः, पर्णम् ।	Leaf, a share.
पत्थर—अश्म, प्रस्थरः, पाणाणः ।	A stone.
पत्रा—पञ्चाङ्गम् ।	A calandar, almanac.
पथरी—अर्सरी, ।	Gravel, the flint of a musket, stone in the bladder, a gizzard.
पथरीला—अश्ममयम्, पापाणमयः ।	Stony.
पदधी—उपाधिः, पदम्, स्थानम् ।	A path, rank, title.
पद्माग—पद्मागः ।	A ruby.
पधारना—नामनम् उपवेशनम् ।	To go, to depart, to sit down.
पनघट—सैकंत, पुलिनं, तटः, तीरम् ।	A passage, to a river.
पनचक्की—जलयन्त्रिका ।	A water-mill.
पन्ता—मरकतः, हरिमणिः, गारुदतः ।	A sheet of metal.
पनपता—वर्धनम्, पोषणम् ।	To commence, to prosper.
पनसरहट्ट—चनस्पतिहट्टः ।	Druggist or grocer's quarter.
पनसारी—नैगमः, चनस्पति विक्रेता ।	A druggist, a grocer.
पनाला—प्रणालिका, जलनालिका, सारणिः ।	A pipe, a drain, conduit.
पनाह—शरण, सनीडम्, अभ्यासम्, पार्श्वम् ।	Shelter, protection, asylum, refuge.
पपरा—स्वकृ, त्वचा, चर्म, तिर्मोकः ।	Crust.
पपीहा—चातकः, सारंगः, लोककः ।	A sparrow-hawk.
पपोलना—ओष्ठाभ्यां स्वादनम् ।	To masticate.
पयाल—पलालम्, तृणया ।	Straw.
पर—पुङ्खः, पक्षः ।	Pinion, feather.
परचा—परीक्षापत्रम् ।	Examination paper.
परचूनिया—चूर्णविक्रेता ।	A meal merchant, a grocer.
परदा—प्रतिसीरा, जंघनिका, तिरस्कवरिणी ।	Curtain.

परदादा—पितामहः ।	...	A great grand-father.
परमेश्वर—विभुः, विश्वात्मा, परमात्मा ।	...	God, the supreme being.
परला—पारम्, अन्यः, भिन्नः ।	...	On the otherside.
परबल—तिक्ककः, स्वादुपटोलः, राजपूर्वा ।	...	A plant (trichosanthes dioica).
परशु—परशुः ।	...	An axe, a hatchet.
परस—स्पर्शः, त्वगिन्द्रियगुणः ।	...	Touch.
परसो—परश्वः, गतपरेद्युः ।	...	The day before yesterday, the day after to-morrow.
पराक्रम—पौरुषं, शौर्यं, शूरता ।	...	Power, prowess, valour.
पराजय—निपातः ।	...	Defeat, overthrow, discomfiture.
पराधीन—परायत्तः, परतन्त्रः, परचशः ।	...	Dependent, under another.
परामर्श—द्यवस्था, विचारः, निर्णयः ।	...	Discrimination, judgment, advice, consideration.
परिजन—कुटुम्बः, घंशः, कुलम् ।	...	Dependant, servants, family.
परी—अप्सरा ।	...	A fairy.
परेशान—आकुलः, उन्मनः, खिन्नः, व्यप्रचेतः ।	...	Confused, distressed, dispersed.
परोपकार—साहाय्यम्, दीनशालाणम् ।	...	Benevolence, the helping of others.
पर्त—घेष्टनम्, गुणनम् ।	...	A fold, a layer, plait, crust.
पर्दा—जयनिका, प्रतिसर्तारा, तिरस्करिणी ।	...	A curtain, a screen, veil, modesty.
पर्व-पर्व, पुण्याहम् ।	...	A festival, a holiday.
पर्वत-अचलः, महीधः, कुधः, द्वपाभृतः ।	...	A mountain, a hill.
पलंग-पर्यङ्कः, शय्या, तल्पम् ।	...	A bed, a bedstead, a sleeping couch.
पलक-निमेपः, नेत्रच्छुरः ।	...	The eye-lid, a moment.
पलटन-सेना, ध्वजिनी, चमू, वरुथिनी ।	...	Battalions, regiment..
पलटना-परिवर्तनम्, गमनगमनम् ।	...	To return, to retreat, to rebound, to change, to exchange.
पलडा-तुलाकरणः ।	...	One scale or pair of scales
पलना-पोपणं, पालनं, दोला ।	...	To be nourished, to thrive, cradle.
पला-सोह चविका, तैलथुचा ।	...	A spoon.
पलान-अश्वास्तरणं, पल्यानं, शाणपटः ।	...	Pack saddle.
पलीत-प्रेतः, भूनः, पिशाचः ।	...	A ghost.
पलीता-जीर्णपट कूर्चिका ।	...	A thick wick, a candle.

पञ्चू—इसनकोणः ।	... The hem or border of garment.
पवन—प्रभञ्जनः, समीरणः, वातः, वायुः ।	... The regent of the winds, wind, air.
पवित्र—मेध्यम्, पूत्, शुद्धम्, पुण्यम् ।	... Pure, sacred, sinless, holy.
पशु—चतुष्पदः ।	... A beast.
पसंद—रुचितम्, सृष्टितं, चिनुतम् ।	... Choice, approval, preference.
पसर—गोप्रसरः, निशायां पशु चरणम् ।	... Grazing at night.
पसली-पश्चका, पार्श्वकं, पार्श्वस्थि ।	... A rib, the treacordia.
पसीजना—प्रथणम्, स्पन्दनम् ।	... To perspire, to melt, to be compassionate.
पसीना—स्वेदः, घमै विन्दु, घर्मोदकम् ।	... Perspiration, sweat.
पसोपेश—शोका, संशयः, द्विधिधा ।	... Hesitation.
पहचान—परिचयः, ज्ञानं, योधः ।	... Acquaintance.
पहचानना—परिचानम्, धारणं, अवलम्बनं	... To recognise, to distinguish, to know.
पहिरना—परिधानम्, धारणं, अवलम्बनं	... To put on, to wear, to dress.
पहनावा—आधानं, सज्जा, अलङ्कारणम् ।	... Clothing, dress.
पहर—प्रहरः, यामः, घटिकाध्रय कालः ।	... A watch of three hours.
पहरना—परिधानम्, आलम्बनम् ।	... To wear, to put on.
पहरा—निरीक्षणं, दर्शनम् ।	... A watch, a sentinel.
पहराना—परिधानम्, ।	... To cause to dress.
पहरुआ—द्वारपालः, प्रहरकः, प्रतीहारः ।	... A watchman, a guard, a sentinel.
पहला—पूर्वः, प्रथमः, प्राकृतः ।	... First, before, rather, soon.
पहाड़ी-गिरि:, नगः, महीधः, अद्रिजातः ।	... A hill, a hillock, mountain.
पहिया—चक्रः, नेमि: ।	... A wheel.
पहिलीया—ज्येष्ठः, पूर्वः, आद्यः ।	... First-born.
पहुंच—गतिः, यानं, प्रवेशः ।	... Arrival, reach, sagacity, access.
पहुंचा—मणिवन्धः, भुजा, दोः, प्राप्तः ।	... The wrist, arrived.
पहुंचाना—यापनम्, प्रेषणम् ।	... To cause to arrive.
पहुंची—मुणि वन्धमाला (अवलिः)	... Bangles, bracelet
पहुंचई—आतिथ्यम्, अचंनम् ।	... Hospitality, entertainments.
पांच—पञ्च, भूतम् ।	... Five.
पाकड़—पर्कटी ।	... The waved leaf, Indian fig-tree.
पासंद—व्याजं, मिष्यम्, माया, फटाटोपः ।	... Deceit, wickedness, hypocrisy.
पागळ—झान्त चेतः । वातुलः, उन्मत्तः, पित्तिसः ।	... A mad man, an idiot.
पागलकाना—प्रमतालयम् ।	... An asylum.

पागुर—भक्षितचर्वणम् ।	... Ruminant.
पाछे—पश्चात्, पृष्ठम् ।	... Behind, after, in the absence.
पाजामा—अधोवस्थः, पादवस्थम् ।	... Trousers.
पाट—शिला, पेषणी, चक्रम्, आयामः, परिणाहः ।	... Breadth, a throne, a seat, a board, a plank mill stone; a low.
पाटना—छादनं, आवरणं ।	... To cover.
पाटी—तल्पं चंशः, पटिटका ।	... A side of a' beasteed.
पादना—अपान घायु निस्सारण ।	... To let a fart, to fart.
पान—ताम्बूलं, नागवज्ञी, धयनम् ।	... Betel-leaf, drinking.
पानी-नीर, वारि, कल्लोलम्, आपः ।	... Water.
पापड—पपटः ।	... Fertile soil.
पापी—अपराधी, पापी, दुश्चरितः, दोषी, आगस्त्कृत ।	... Sinner, criminal, sinful, guilty.
पायखाना-पुरीपालयः शौचालयः ।	... A necessary, a latrine.
पारखी—परीक्षकः, द्रष्टा, निरीक्षकः ।	... An examiner.
पारस-रुक्म जनकोपलम् ।	... The philosopher's stone.
पारा-रसः, पारदः, सूदः, चपलः ।	... Mercury, quick silver.
पारी-वारः, क्रमः ।	... A turr, tunc, a large feathern vessel.
पालक-रक्षकः, लुरपत्रिका, मधुरा, पालंक्यः ।	... Keeper, protector,a kind of vegetable.
पालकी—नरयानम् ।	... A litter, a sedan.
पालती—पश्चासनम् ।	... Squatting posture.
पाला-प्रालेयः, तुहिनम्, तुपारः ।	... Hoar-frost.
पास-अन्तिकम्, सन्तिधिः, पाश्वमः, अभ्यर्णम्, समीपम् ।	... At the side, near.
पासंग—उपभारम् तुलाभारम् ।	... A makeweigh.
पासा-अक्षः, पाशः ।	... A die, dice.
पाहुना-अभ्यागतः, प्रतिधिः, प्राघूर्णिकः ।	... A guest, a visitor.
पिचकना-संकोचनम्, निष्पीडनम् ।	... To be squeezed, to be shrivelled.
पिचकारी—नीरनलिका धारायन्त्रः ।	... A syringe, a squirt.
पिछुला-अन्तिममः, प्राचीनम् ।	... Back, posterior, hind, last, late, modern.
पिछुवाडा-पार्णिः, पृष्ठदेशः, पृष्ठभागम् ।	... The rear, the back, hinder, in the rear.
पिज्जडा-पञ्जरः, वीतंसः ।	... A cage.
पिढना—महतः, ताडितः, ताडनम् ।	... To be beaten.

पिट्ठाना—ताडनप्रेरणम् ।	... To cause to be beaten.
पिट्ठारा—कंडोलः, पिटः ।	... A large basket or portmanteau.
पिण्ड खजूर-राजजस्यु, पिण्डी, मधुरस्त्रवा ।	... A sort of date.
पिण्डछुडाना-वन्धन (चिन्ता) त्याजनम् ।	... To escape, to avoid.
पिण्डालु—आलुकी ।	... An esculent root, a vegetable.
पिण्डी- लोष्ठम्, पिण्डम् ।	... A round mass, lump.
पिण्डली-घुटिका, गुलफः ।	... Calf.
पिण्डुक-पक्षीविशेषः ।	... A turtle dove.
पिण्डुली-घुटिका, गुलफः, खटिनी ।	... The calf of the leg.
पिण्डोल-श्वेत मृत्, पाकशुक्ला ।	... A kind of pale chalk.
पिता-जनकः, तातः, जनयिता ।	... Father.
पित्त—मायु, पित्तम् ।	... Bile.
पिपा—प्रियतमः, प्रभुः, पतिःभर्ता ।	... Beloved, husband, a lover.
पिरवाना—पेपणम्, इच्छाड० मर्दनम् ।	... To cause to press.
पिराना-पीडनम्, व्यथनम् ।	... To have pain, to be painful, to ache.
पिरादा-पदाति:, पदकः ।	... A foot man, a foot soldier, a pawn at chess.
पिरोना—तन्तुप्रवेशनम्, प्रेरणम् ।	... To thread.
पिल्लिला—मृदु, मृदुलम् ।	... Soft, flabby; placid.
पिलाना—पायनम्, धायनम् ।	... To cause to drink, to suckle, to fill.
पिंलास—तृष्णा, पिपासा ।	... Thirst.
पिला—कुक्कुर शावः, सारमेयः ।	... A puppy, a cub.
पिस्ता—निकोचकः, अङ्कोटः ।	... A fruit.
पिसाव—मूत्रम्, प्रसावः ।	... Urine.
पिस्तना-पेपणम्, चूर्णनम् ।	... To be ground, to be reduced to powder.
पिसाई—पेपणमूल्यम् ।	... Price paid for grinding.
पिसान—चूर्णम्, पिष्टम् ।	... Meal, flour.
पिस्सू—लघुदृशः ।	... A flea.
पीक—भट्टिविका, लाला ।	... The juice of betel leaf.
पीकवान-भट्टिविका, पतद्वग्रहः ।	... A spitting pot.
पीचना—मर्दनम्, पीडनम् ।	... To trample under foot.
पीठ—पृष्ठम् ।	... The back, the loins, support.

पीढा—पीठः, मष्ठः, आसनम् ।	... The stool.
पीतल—कपिलोदः, रीतिः, पीतलोदः;	Brass.
आरकूटः ।	...
पीताम्बर-कौशेयं, विशुन घस्त्रम् ।	... A silk cloth.
पीतस—रोगविशेषः, प्रतिशयायरूपान्तरः ।	Nose-disease, palanquin, a litter.
पीना—पानम्, धयनम्, तृपाधारणम् । ...	To drink, to smoke.
पीपल-अश्वत्थः, कुञ्जराशनः, पिपलम् ।	The holy fig tree.
पीपलामूल—विष्पलम् ।	... The root of the long pepper tree.
पीपा—कुत्रुपः, भाएङः, भाजनम् ।	... A cask, a barrel.
पीघ-पूयः, दूध्यम्, पूयरक्तम् ।	... Pus, matter.
पीलपाया-स्तम्भः ।	... Pillar.
पीला—पीतम्, पिशङ्गः ।	... Yellow, pale.
पीसना—पैपणम्, चूर्ण० ।	... To grind.
पुकारना—आह्वानम् ।	... To call aloud, to cry out, to invoke.
पुत्तराज-पुत्तरागः, जीवरत्नम् ।	... A topaz.
पुजयाना-अर्चनप्रेरणम् ।	... To cause to worship.
पुट्टा—नितम्यः ।	... The buttock, the hip.
पुडिया—चूर्णगुटिका ।	... A parcel or packet, powder.
पुण्य—पूतम्, सत्कर्म ।	... Virtuous, pure, righteous.
पुतला—पाञ्चालः, पुत्तलः ।	... An idol, an effigy.
पुतली - तारा, तारका, कनीनि का ।	... The pupil of the eye.
पुतर्दि-मार्जनम्, लेपतम् ।	... The act of plastering, white washing.
पुत्र-सूतः, आत्मजः, सुतः, तनयः ।	... A son.
पुत्री-दुहिता, कन्या, सुता, आत्मजा ।	... A daughter.
पुयनंवा-ओपथि विशेषः ।	Hog-weed.
पुर-नगरम्, पू, पुरी ।	... A city, a town.
पुराण-अष्टादशपुराणम् ।	Hindu mythology.
पुराना—प्राचीनम्, प्राक्तनम्,	... Old, ancient.
पुरातनम् ।	...
पुरुषा—पूर्वजः ।	... An old man, an elder; an ancestor.
पुल—सेतुः, आलिः ।	... Bridge.
पुलन्दा—वेष्टनम्, वन्धनम् ।	... A bundle.
पुहुप-पुष्पम्, कुसुमम्, सुमनम् ।	... A flower.
पुआ—अपूयः, ।	A pancake.

पं—अपान वायुशब्दः।	... A sound of letting wind of farting.
पूङ्—पुच्छम्, लाङ्गलम्।	... A tail, inquiry, investigation.
पूङ्ना—प्रच्छुन्म्, गवेषणम्, अन्वेषणम्।	... To ask, to enquire.
पूजना—अर्चनं, सत्करणम्।	... To worship, to adore.
पूतौ—पौर्णमासी,।	... The day of full, moon.
पूरण—सिद्धिः, पूर्तिः, समाप्तिः।	... Completing, filled, complete, entire, perfect. }
पूर्व—प्राची, प्रत्यक्।	... The east.
पूरा—पूर्णम्।	... Full, whole, complete, sufficient, exact.
पूरी—आपकव पूरिका, पौलिः।	... A thin cake of meal fried in ghee or } oil.
पूला—तृण वन्धनम्, उशीरमूलम्।	... A small bundle of grass or straw.
पैदा—अधस्तलम्, निम्नता।	... The bottom.
पैट—जठरम्, उदरम्, यिचार्डः कुक्तिः।	... The belly, womb, pregnant.
पैटू—उदरमरः।	... Gluttonous.
पैठा—कृष्माएडकः, कुक्कुरः।	... A kind of gourd.
पैड—तरुः, पादपः, वृक्षः।	... A tree, a plant.
पैडा—मिट्टान्म भोदकः।	... A kind of sweet-meat.
पैही—प्रकाराडम्।	... The trunk of a tree.
पैडू—मूत्राशयः, वस्तिः।	... The belly between the navel and the } pubes.
पैन्दी—अधस्तलम्, निम्नस्थलम्।	... The bottom
पैलड—गृष्णाणः, अङ्गडकोपः।	... A testicle.
पैलना—पीडनम्, मर्दनम्।	... To express, to press, to push, to cran.
पैशकरना—सम्मुखीकरणं, स्थापनम्।	... To produce, to present.
पैशकार—प्रवन्धकः, सहायकः।	... Manager, assistant.
पैशगी—पूर्वम्, प्रथमम्।	... An advance on account.
पैशा—वृत्तिः, प्राणयात्रा।	... Trade, profession, occupation.
पैतीस—पञ्चत्रिंशत्।	... Thirty-five.
पैसठ—पञ्चपट्टिः।	... Sixty-five.
पैकार—विक्रेता,।	... A retail-dealer, a pedlar.
पैखाना—पुरीपालयः।	... A privy, filth.
पैगाम—सन्देशः, दौत्यकर्मे।	... Embassy, message, mission.
पैदल—पदाति:, पदकः।	... On foot, infantry.
पैदा—जातः, उत्पन्नः, प्रादुर्भूतः।	... Born, created, produced, manifest.
पैदायश—जन्म, भवः, उत्पत्तिः।	... Birth, creation.

पैदावार—सस्योत्पन्नः ।	... Produce of land.
पैरना—तरणं, प्रवर्धनं, लक्ष्मीश्वरदनम् ।	... To swim.
पैसा—ताप्र खण्डम् ।	... A copper coin, piece.
पोछना—प्रोक्तणम् ।	... To wipe, to rub out, to clean.
पोखर—कापारः, पल्वलम् ।	... A pond, a tank, a lake.
पोटली—ग्रन्थिः, कुर्वः, भारः, गुच्छः ।	... A small bundle.
पोढ़ा—पोवरः, हृदः ।	... Firm, strong.
पोतना—क्षालनम् लेपनम् मार्जनम् ।	... To white wash.
पोता—पौत्रः, नसा ।	... Grand son, a white washing brush.
पातो—पौत्रीः, न पत्री ।	... A grand-daughter.
पोथी—युस्तकम्, ग्रन्थः ।	... A book.
पोदीना—बान्धित इरो, उतोदिका, व्यंजना ।	... Peppermint.
पोपला—इन्तहीनः ।	... Toothless.
पोहशा—अस्त्रायः ।	... A joint of fingers.
पोला—मृदुतम्, सखिदम् ।	... Soft, hollow, porous.
पोशाक—वस्त्राणि, वासांसि अम्बरम् ।	... Dress, garment, clothes.
पोशोदा—गुप्तम् अन्तहितम्, आच्छन्तम् ।	... Concealed, hidden, covered, secret.
पोस्ता—यसफलः ।	... Coffy-head or capsule.
पौड़ना—शयनं, स्वपनम् ।	... To repose, to be down.
पौड़ा—पौड़ू, इन्दुः, ।	... A kind of sugar-cane.
पौरी—द्वारम् देहली ।	... A gate, a door.
प्याज—पराङ्गुलः, लतार्कः, दुन्द्रमः ।	... Onion, leek.
प्याजी रंग—पराङ्गुल चण्डः ।	... Onion, colour, crimson.
प्यार—स्नेहः, प्रेम, अनुरागः ।	... Love, affection, attachment.
प्यारा—प्रियः, दयितः, इष्टः, ।	... Beloved, dear.
प्यात—पतलिम्, तृणया सस्थनात्म ।	... Straw.
प्याता—शरावः, चर्यकः ।	... A cup, a fire-pan.
प्रजा—लोकः, जनः, कृषकः ।	... Progeny, a subject, a tenant.
फंका—मुखे क्षेपणम्, ग्रासः, कवलम् ।	... A handful (or rather mouthfull) chuked into the mouth.
फंदा—यागुरिः, पाशः, जालम् ।	... A noose, a snare, perplexity.
फंदाना—उत्साधनम् ।	... To cause to jump, to entrap.
फंसना—मज्जनम्, प्रवेशनम् ।	... To be entangled, to stick, to be entrapped.
फंसाना—मज्जनम् प्रवेशनं (यति) ।	... To ensnare, to entrap, to entangle.

फक्त—केवलम्, एव ।	Only, simply, alone, solely, and.
फकीर—शर्पी, याचकः, निर्धनी ।	A beggar, a mendicant, poor, indigent.
फजीहत—शपमानं, निरादरः ।	Disgrace, ignominy, infamy, quarrel, } brawls.
फटक—स्फटकः ।	Crystal.
फटकन—तुपः, संकरः, अन्तमलम् ।	Chaff or husk.
फटकना—किरणं, मलत्रोपणम् ।	To winnow, to dust, to pay a short } visit.
फटकार-न्यक् कारः, अधर्ष चन्द्रम्, धिक्कारः	The sound of a lash in the air in win- } nowing or in beating clothes } against a stone, curse.
फटकारना—धिक्करणं, भर्त्स० तर्ज० । ...	To curse, to get rid of.
फटना-भज्जनं, स्फोटनम् ।	To be cracked, to burst, to be dispers- } ed, to turn or become sour.
फटफटाना—पक्षताडनम्, पुँख चालनम्..	To shake or clap the wings.
फटा-जीर्णं, शोर्णं, विदीर्णम्, जर्जरिम् । ...	Cracked, broken, crack, rent fissure.
फड़याज्-कितवः, घूतकृत्, धूर्तःअह । ...	A keeper of a gambling house, a talk- } ative fellow.
फड़कन्ता-कम्पनं, स्फुरणम् उच्छृङ्खलनम् । ...	To flutter, to beat, to palpitate, to } shake
फड़ाना-जीरणम् क्षेदनम् (यति)	To cause to be torn or split.
फतह (करना)-विजयन् (यति)	Victory, conquest, success, to conquer
फन—फटा, सर्पफणा ।	A hood of a snake, science, skill, art. }
फफदना—शोथोद्धवनं, फुलनम् ।	To ferment, to fester.
फफसा—शोथयुतः, शोफयत् ।	Swelled, fat, flabby.
फफोला—त्वक् स्फोटः, शोफः ग्रणः ।	A blister, vesicle.
फषना-शोभनम्, भ्रान्तक्षरणम्, राजनम् ।	To become, to be fit, to suit.
फरमानो—आश्रपनं, कथन्, वचनम् ।	To command, to order, to instruct, to } say, to declare.
फरागत—अवकाशः, शौचादि ।	Cessation from labour, freedom from } care, leisure, call of nature.
फरासीसी—पार्सीकम् ।	A Frenchman, French language.
फरिश्ता—दूतः, चरः, सन्देशाहरः ।	Angel, a messenger.
फरीक-पक्षद्वयम् घादी प्रतिवादी ।	Division, section, a party in suit.
फहशा-भूमिक्षनकः, खनित्रका ।	A kind of wooden vessel.
फरेब-छुलं, माया, कपर्द व्याजम् चक्रः । ...	Deceit, deception, fraud, cheating.

फरोखत—विक्रयः, अधक्यः ।	... Sale, to sell.
फरंगी—गौराङ्गः, गौरण्डीयः ।	... European.
फ़र्क—भेदः, अन्तरम् आन्तर्यम् ।	... Difference, distinction distance, separation.
फ़र्ज—कर्तव्यम्, धर्मः, ।	... Duty, supposition.
फ़र्द—सूची, ।	... List, roll, catalogue, a sheet (of paper)
फ़र्श—कुहिम स्थलम्, विष्टरः ।	... Floor, pavement, carpet.
फल—दइक्षः, परिणामः, फलम् ।	... The fruit, result.
फलांगना-कूर्दनं, भस्पनम् उत्सवनम् ।	... To spring, to jump, to leap.
फलाना—अमुकः ।	... To fructify, to make fruitful, such a one.
फुलालैन—कौशेर्य वस्त्रम् ।	... Flannel.
फसकना-स्फोटनम्, त्रोटनम् ।	... To burst, to split.
फसड़ी—अन्तिमः, अधमः, ।	... Lagging behind.
फसफस—मृदुलम्, मृदु ।	... Flabby, spongy, loose.
फसल—श्रुतुः, सत्य लुनातिः ।	... Season, crop, harvest.
फसाद—विषादः, कलहः, भेदः विप्रहः ।...	Brawl, mischief, dissension, sedition, intrigue.
फसादी—विषादी, कलही ।	... Mischievious, seditious, factious, quarrelsome.
फहराना—पताका स्फुरणम्, कम्पनम् ।	... To fly, wave (as flag in the air), to flutter.
फांक—ज्वरण, छिप्तिः, शक्तम् ।	... A flake, a slice, a cut, a piece.
फांदना—कूर्दनम्, उत्सवनम् ।	... To spring, to jump, to snare, to noose.
फांदी—प्रथिः, वस्त्र (वेष्टित) राशिः ।...	A bundle.
फांस-सूण प्रवेशः, करीरम् सूणशंकुः । ..	A splinter, a noose, an impediment.
फांसीदेना—शूलारोपण, प्राण वियोजनम्..	To hang, to execute.
फांट—आयामः, विस्तारः, अन्तरम् । ...	Division, breadth.
फाटक—बृहद्वारम्, बृहत्कपाटम् । ..	A gate, a large shutter.
फाड़ना—भेदनम्, उत्पाटनम्, छेदनम् । ...	To tear, to rend, to devour.
फांका-तंधनम्, निराहारः ।	Starvation, want, fasting.
फानूस—उपदीपम्, खीसकशलाकायुतकीपम्	A glass shade, lantern.
फापथा-लाभः, वृद्धिः, उपयोगः ।	Gain, advyantage, profit, benefit, use, Importance.
फारसी—पार्सीकभाषा ।	The Persian language.
फारिग—खवाचकाशः ।	Free, at leisure, disengaged, absolved.
फालत्-रिक्तः, अनियुक्तः ।	Spare, surplus, extra, unemployed.

फालसा—परुपकः, गिरिपीतुः ।	... A fruit.
फालिज—पक्षा घाततः ।	... Paralysis, the palsy.
फालता—आन्तरम्, दूरम् ।	... Space, interval, distance, gap.
फादिशा—व्यभिचारिणी वेश्या ।	... A harlot.
फिकाना—प्रक्षेपणं, अपसारणम् ।	... To cause to throw.
फटकरी—श्वेता, शुभ्रा, स्फटी ।	... Alum.
फिटकार—न्यक्कारः, धिक्कारः ।	... Curse, malediction.
फिर—पुनः, भूयः, आनन्दरम्, अन्यद् ।	... Again, then, afterwards.
फटकी—धामणी, ।	— A reel for thread, a whirlgig.
फिरना—ध्रमणं, पटिकमणम् ।	... To return, to walk, to go round, to wander, to whirl, to revolt. }
फिरोजा—पेरोजः, भस्माङ्कः, हरिताश्मा ।	... Tirkois.
फिसलना—विसर्पणम्, निपतनम् ।	... To slip, to slide, to err, to incline.
फिक्क-चिन्ता, आधिः, मानसी, व्यथा ।	... Thought, reflection, consideration, idea, care, anxiety.
फीचना—बक्षालनं, मार्जनं, प्रोक्षणम् ।	... To wash cloth, to rinse, to squeeze.
फीका—नीरसम्, निःस्वादः, अमधुरम् ।	... Tasteless, insipid, pale light.
फीता—पटचीरम्, वन्धन सूत्रम् ।	... Tape, ribbon.
फुकारना—फूकरणम्, उच्छ्वसनम् ।	... To hiss
फुहारा—धारिधारा, धारानालिः, ।	... A fountain.
फुकनी—भला, भन्ना, चर्मभलिका ।	... A blow-pipe, a fire lock.
फुटकर—धतिकिम् ।	... Dispersed, separate, retailed.
फुडिया—पिटका, इफोटिका ।	... A sore, a pimple.
फुदकना—उद्दगमनं, कूर्दनम् उच्चलनम् ।	... To jump, to hop.
फुनगी—अङ्ग रामः, शिखा, शिखरम् ।	... A sprout, a bud, the point of an ear of corn.
फुन्दना—स्तवकः, गुच्छम् ।	... A tassel.
फुनसी—पिटका, इफोटिका, शीतला ।	... Pimple, sore, boil.
फुफेराभाई—पितृस्थान्त्रेयः ।	... The son of a paternal aunt, cousin.
फुफेरीचहिन—पितृस्थान्त्रेयी ।	... Daughter of a paternal aunt.
फुरफुराना—स्फुरम् (स्फुरति)	... To tremble, to wave.
फुर्ती—त्वर्यता, आगुता ।	... Activity, quickness, readiness.
फुर्तीला—प्रवीणः, पटु, अप्रभीलः ।	... Active, nimble, smart, expert.
फुलका—लघुकर पटिटिका, रोटिका ।	... A small puffed up cake, bread.
फुलधारी—पुष्प घाटिका ।	... A flower-garden.

फुल्ली—नेवोत्सः, नेत्रपट्टलं, (फुलिलका) ...	The albeugo, a disorder in the eye.
फुसलाना—आराधनम्, अनुनयनम् ।	To coax, to flatter.
फूकना—फत्करणं, धमनम् सेठः ।	To blow with the breath, to set on fire, to lavish.
फूट—भेदः, उपजापः, उर्वारुःसेटुः ।	A kind of melon, dissension, separation.
फूटना-स्फोटनम्, विकसनम् ।	To be rent or broken, to burst.
फूफा—पितृस्वत् पतिः ।	Father's-sister's husband.
फूफी—पितृस्वसृ ।	Father's-sister.
फूल—सुमनः, पुष्पम्, शप्वास्थि ।	A flower, rosette, a spark, bones of a dead person.
फूलना—फुलनम्, विकसनम् ।	To swell, to be puffed up, to blossom, to be pleased, to flourish.
फूस—शुष्क घासः, तृणम् ।	Old dry grass or straw.
फूढ़—मूढः, अशः, आमीणः ।	Rude, undisciplined, stupid, foolish.
फैकना—प्रक्षेपणं, निस्हारणम् ।	To throw, to cast, to let fly.
फैट—वैष्टनम्, उष्णीषं, कच्छुः ।	The waist, a belt.
फैटना—प्रन्थनं, मिथ्रणम् ।	To mix, to beat,
फैफना—सिघाणं, नासिकामलम् ।	The mucus from the nose.
फैफड़ा—बुकमा, भ्रगमांसम् ।	Foam, froth.
फेरना—परिवर्तनम्, चालनम् ।	The lungs.
फेरी—प्रदक्षिणा, परिक्रमा ।	To turn, to return, to give back, to repeat.
फैलाना—वितानं, विस्तारणं, प्रसारणम् ।	Circuit, hawking, trip.
फैसला—मध्यस्थ व्यवस्था, निर्णयः न्यायः ।	To spread, to stretch, to lengthen, to multiply.
फोक—निःसारवस्तु, फला ।	A decision, settlement, arbitration.
फोकट—अमूल्य मन्त्ररोपतानिधिः ।	Dregs, sediment.
फोड़ना—त्रोटनं, स्फोट० (यति)	A thing given, gratis.
फोड़ा—स्फोटः, पिटका ।	To break, to split, disclose.
फौता—बृपाणः, अरड़कोपः ।	A boil, sore, ulcer.
फौज—चमू, रूथिनो, इजिनीः ।	The testicles.
फौजदारी—लगुडा लगुडी, युद्धम् ।	An army.
फौरन—तत्काणम्, आशु, भट्टिति ।	The criminal court, (case).
बंगला—कुटी, तृणच्छुदिः ।	At once, quickly.
	A thatched house, a bungalow, a summer house.

वंचाना—पाठनम्, वाचनम् ।	... To cause to be read.
वंजर—अनुवंरा, उपराः ।	... Waste land, barren or unproductive land.
वंटबोना—विभाजनम् ।	... To distribute, to cause to be shared.
वंटाना—विभाजनम् ।	... To share, to divide.
वंडी—चोलिका ।	... A waist coat, a short robe.
वंश—कुर्ल, गोत्रम्, अन्वयः जातिः ।	... Race, lineage, family a bamboo.
वंशतोचन—तुगा, छीरी, शुभा ।	... The manna of the bamboo.
वंशावली—गोत्रानुकमणिका ।	... A genealogy.
वंशी—सुरली, सुरजम् ।	... Flute.
वकना—जल्पनं, संलपणम् आभाषणम् वर्षरणम् ।	... To chatter, to babbie, to talk idly.
वकरा—(री) अजः, जा, छागी, गः, घस्तः ।	... A he-goat, she-goat.
वक्सुआ—लोहफलकं (उपान दुपयोगि) ...	... A buckle.
वकायन—द्रेका, कासुकः ।	... A tree.
वकाया—अवशिष्टम् ।	... Balance, arrears, remainder.
वकोटना—नक्षत्रतनं, उत्पादनम् उच्छ्रेदनं ।	... To scratch, to claw.
वक्कल—त्वक्, त्वचा ।	... Bark, skin, rind, husk.
वस्त्रान—व्याख्यानं, वर्णनं निरूपणम् ।	... Description, commendation, definition.
वसेडा—कलहः, विवादः ।	... A tumult, a broil, a quarrel.
वखेरना—विकरणं, क्षेपणम् ।	... To scatter.
वगदना—परिवर्तनम् ।	... To return.
वगूल—कक्षा, कक्षः ।	... The armpit, embrace.
वगला—यकः, कहूः ।	... A crane or heron.
वगावत—विस्थः राष्ट्रविस्थवता ।	... Mutiny, rebellion.
वगैर—विना, न्यूते, अन्तरा ।	... Without, besides, unless. horsefly.
वग्धी—पुण्यम्, यानम्, पञ्च, धोरणम् ।	... A gig, a light carriage.
वघार—अवघारः, धासनम् ।	... Seasoning, condiment.
वच—उग्रगन्धा, पडगन्धा, गोलामी ।	... Orris-root.
वचना—त्राणम्, अवशेषणम् ।	... To be saved, to avoid, to remain.
वचपन—शैशवम् ।	... Infancy, baby-hood, childhood.
वच्चा—भर्भकः, डिवालिश्यम् शिशुः वालः ।	... A child, the young of an animal.
वद्येडा—वत्सः, तरणकः ।	... A calf.
वछेडा—किशोरकः ।	... A colt.
वज्जना—ध्वननम् विज्ञभण्यं, ति ।	... To sound.

बजंत्री-पामरः, धातूर्य वादकः ।	...	One who plays on musical instrument.
बजाज़—पटविक्रेता, पटापणिकः ।	...	Draper, cloth merchant.
बजाना—वादन्, घोपण्, नावनम् ।	...	To beat a drum.
बटन—शौकिकम् ।	...	Button.
बटना—विभजनम् (ते)	...	To be divided, to twist.
बटलोई—स्थाली, सूपस्थाली ।	...	A brass utensil for dressing food.
बटधारा—विभागः, विशेषः ।	...	Partition, division of an estate, share.
बटिया—उपभार प्रस्थरम् ।	...	A small measure of weight.
बटुआ—पटभस्त्रा, अन्तर्पटम् ।	...	A purse.
बटेर—लाषः, बर्तेका ।	...	A quail.
बटोरना—उच्छ्वनम्, कणशार्जनम् ।	...	To accumulate, to heap up, to collect.
बटोही-पथिकः पान्थः, याश्री ।	...	A traveller, passenger, a way farer.
बड़—बटः, न्यग्रोधः, बहुपाद ।	...	The fig tree, banyan.
बड़धानल—श्रीर्वः, वाढवः ।	...	Submarine fire.
बड़हल-लकुचः, लिकुचः उडहः ।	...	
बड़ा—महान्, ज्येष्ठः ।	...	Large, big, elder, eldest, principal.
बड़ी—बटिका ।	...	A dish made of pulse.
बढ़ई-रथकारः, शिल्पी, कारुः, स्थपति ।	...	A carpenter.
बढ़ना—बधनं, उत्कर्पणं उन्नयनम् ।	...	To enlarge, to advance, to be promoted.
बढ़—नीमार्जिनी, शोधनी ।	...	A broom.
बढ़ाना—बधनम् उच्छ्रायनम् ।	...	To expand, to enlarge, to forward, to exalt, to extend, to stretch out.
बढ़िया—अमूल्य, घहमूल्यं अतिव्यस्तम् ।	...	High-priced, expensive.
बच्चक—कारंडवः, स्त्रात्विकपिङ्गा ।	...	A duck.
बतकरी-जल्पा जल्पी पुरावृतम् ।	...	Loquacity, discourse, dialogue.
बतलाना-ज्वापनं, घोधनम् ।	...	To point out, to denote, to expound, to speak, to tell, to talk.
बताशा-शर्कराखुदखुदः ।	...	A bubble.
बच्ची-वर्तिका ।	...	A candle, a stick (of wax) a wick, a lamp.
बतीस-हात्रिंशत् ।	...	Thirty-two.
बच्चीसी—रदनाथलिः, द्वन्ताबलिः ।	...	A set of teeth.
बधुआ—बस्तुकः, कुण्डज्जरः ।	...	Fatherless.
बदना (शर्त)—शृणु करणम् ।	...	To bet, to wager, to acknowledge.
बदलना—ब्यत्ययन्, परिवर्तनम्, प्रतिरूपनम् ।	...	To exchange.
बदली-घनः, अस्युदः, पयोमुक् ।	...	Exchange, transfet.

बदाम—बातावः, बातधेरी, बातामः ।	... An almond.
बंधना—बन्धनम्, ग्रन्थनम् ।	... An ever.
बधाई—धन्यवादः ।	... A congratulatory song, gift.
बधक—धिसकः, मारकः, धातकः ।	... A fowler, a hunter, a slayer, an executioner.
बधिधा—बृपाणशून्यवृपमः ।	... A bullock, any gelded animal.
बन—भरणं, भट्टी, विजनं, विपिनम् ।	... A forest, a wood.
बनिया—बणिक, विट् वैश्यः, विक्रेता ।	... Seller.
बनरा—वरः, पाणि प्रहीता ।	... A bride-groom.
बनरी—कन्या, तुहिता, वधू ।	... A bride.
बनष्टतदी—शोखी, घनदरिद्रा ।	... Wild turmeric.
बनात—आर्णव—जाम, फाशमीरजम् ।	... A woolen cloth.
बनाना—रचनं, करणं, निर्माणम्, सम्भरणम्—प्रचारणं, संप्रहणम् संपादनम् ।	... To make, to prepare, to form, to shape, to build, fabricate, to compose. }
बनेहा—यन्यम् अरण्यजम् ।	... Wild.
बन्दरबाल—तोरणम् ।	... A port, a seaport, a monkey, a harbour.
बन्दूक—शृतघ्नी छोडनतिडि ।	... A garland of leaves and flowers.
बन्दोधस्त—प्रबन्धः व्यवस्था, उपायः, प्रयत्नः ।	... A musket, a firelock, a gun.
बन्धन—बन्धनं, वेष्टनम् ।	... Settlement, management, arrangement.
बन्धन—मासिकसूचिः ।	... To be tied, to be bound.
बन्धुआ—बद्धः, निर्गिडितः, काण्डक्षितः ।	... Pension, a fixed, allowance.
बफारा—वाष्पम् ।	... A prisoner, a captive.
बधूल—मालाफलः, युग्मकटः ।	... Vapour, bath.
बयार—धात्या, प्रमध्यनः, धायुः ।	... The acacia tree.
बयात्तीस—द्वाचत्वारिंशत् ।	... Wind, air,
बयास्ती—द्वृष्टशीतिः ।	... Forty-two.
बरजना—यर्जनम् निषेधनम् ।	... Eighty-two.
बरवान—वरदानम् ।	... To forbid, to prohibit.
बरधा—वर्धमः, धीकः ।	... A wedding gift.
बरन—यर्णम्, रागः ।	... A bull, a bullock.
	Colour, class, kind, tribe.

वरवाद—विभ्रंशः, विध्वंसः।	...	Wasted, laid waste desolated.
वरमा—आस्फोडनी, वेधनिका।	...	A gimlet.
वरस—हापनं, सम्बत्सरः, वर्षम्, आद्वः।	...	A year.
वरस गाठ—वार्षिकोत्सवम्, प्रत्यिः।	...	Birth day of a child.
वार्षिक—हायतिकम्, आदिकुम्।	...	Annually, yearly.
वरात—वरयात्रा, वरक्षः।	...	The Marriage procession.
वरात—दोषत्याजनम्।	...	To abstain.
वरावरी—समता, तुल्यता, सदृशता।	...	Equality, accuracy, contest, competition.
वरामद—चुरा प्राप्तिः, मुपितस्योपलब्धिः।	...	Coming up, egress, eruption, expatriation, impeachment.
वरामदा—कोष्ठः, अनेकद्वारम्।	...	A verandah, a gallery.
वरी—त्यक्तः, मुक्तः निरसितः।	...	Acquitted, released, clear, innocent.
वर्षण—प्रचेता, पाशी, अप्यति:।	...	The god of water, a tree.
घरेडा-रजकः, निर्णेजकः।	...	A washerman.
बछु—शूलम्, भूषः, भलजातकः।	...	A spear, a lance, a javelin, a dart.
घर्णमाला-लिपिः, घर्णविन्यासः।	...	Alphabet.
वर्तन-भाजनम्, भाएङ्म्, पात्र अप्रम्	...	A basin, a vessel.
वर्त्तना—व्यवहरणं, प्रयोजनम्।	...	To use.
वर्तमान-उपस्थितम्।	...	Present, existent, current.
बर्फ—पालेपः, हिम, नीहारः, तूदिनः।	...	Ice, snow.
वर्णना—सुसविलपनम् (भासणम्)	...	To sommloynise.
वर्सना—वर्षणम्, कटनम्।	...	To rain.
वर्सात—प्रावृद् वर्षा वृष्टिः।	...	The rainy season, the rains.
वर्सी—वार्षिक थार्डम्।	...	Annual ceremony.
वल—शक्तिः, सामर्थ्य, दृढता, प्रीवरता	:	Vigour physical force, strength, a sacrifice.
वलगम—लाला, कफः, श्लेष्मा।	...	Phlegm.
कफप्रकृतिनरः	...	Phlegmatic.
बलतोड—केशपिटका, विस्फोटः।	...	A pimple, a small bile.
बलना—दीपनं, उखलन, इन्धनम्।	...	To burn.
बलवलाना-वर्वरणम्, नदनम्।	...	To ferment.
चलनम—प्रियतमः, पतिः, भर्ता।	...	A lover, a husband.
बाल—विस्त्रेच, शासनभङ्गः।	...	A tumult, a riot, a mutiny.
बल्ला-कन्दुकलकुट् (यष्टि)	...	A long staff, a boat-hood.
बल्ली-यथा, स्तनमः।	...	A prop, a pole, a long pole to steer.

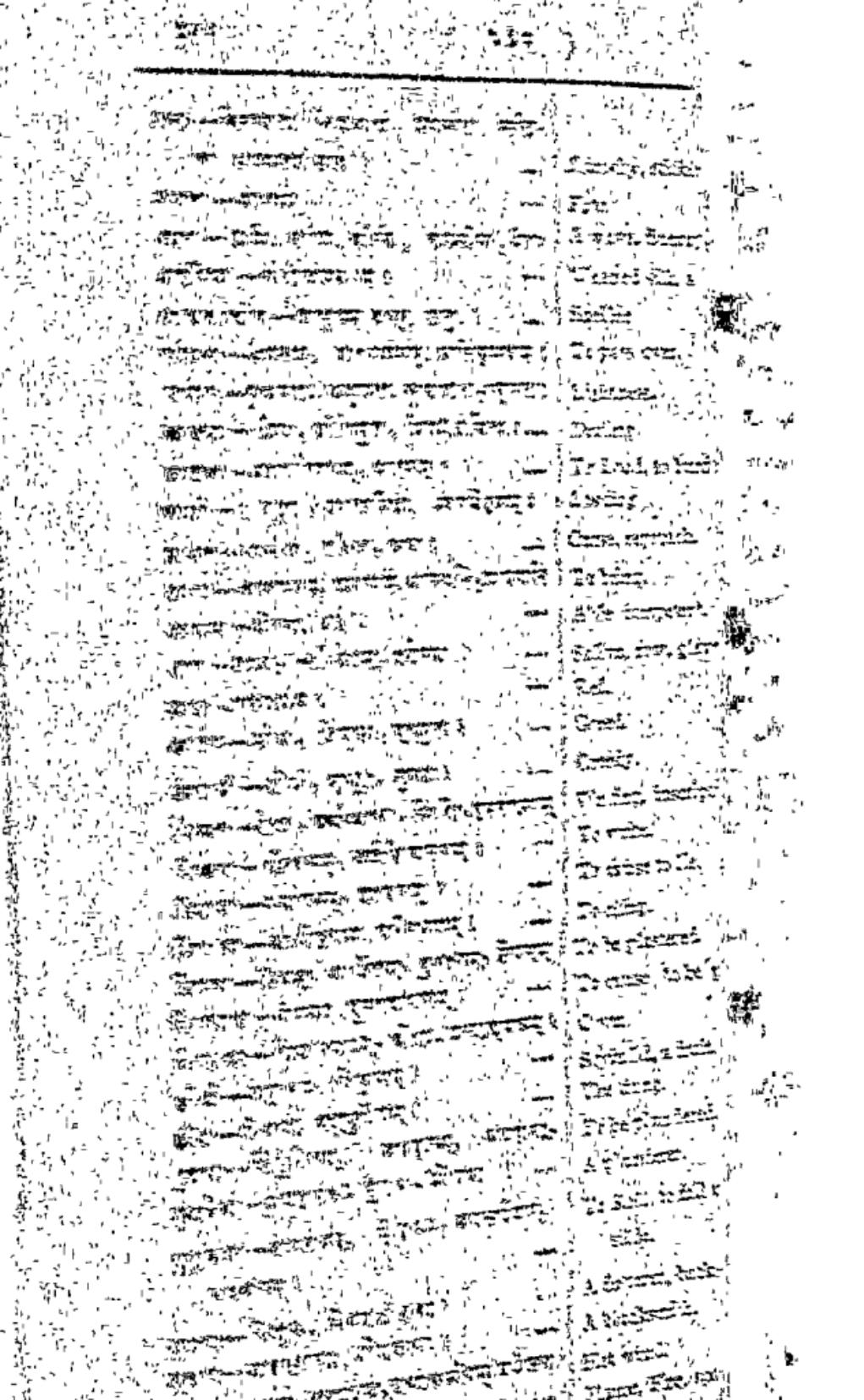
ध्वासीर-पश्चः, गुदकलिम् ।	... ...	The piles (Bleeding Potelend P.)
धत्त-धाधिनः, निम्नः, भायतः ।	... ...	Power; will; command; authority.
धत्तनी-सुद्राधानी (शोलिका) ।	... ...	A purse.
धसन्त-व्रद्धुराजः ।	... ...	The spring, musical note.
धसना-भाघासनम्, वासप्रेरणम् ।	... ...	To people; to inhabit; to colonize.
धस्त्रा-काष्ठादनी, काष्ठावदारणी ।	... ...	Adze; addice.
धसरा-यातः ।	... ...	Dwelling, a bird's pirch.
धस्ता-वेणगम्, वन्धनम् ।	... ...	A wrapper, a bundle.
धस्ती-पुरी, नगरी, पूः ।	... ...	A dwelling, a village.
धदकना-मार्गविस्मरणम् ।	... ...	To be deceived, to be misled; to stray.
धहता-प्रवाहितः ।	... ...	Running (water) afloat.
धहत्तर-द्वासततिः ।	... ...	Seventy-two,
धहिन-स्वसा, सगिनी ।	... ...	Sister.
धहिनोई-स्वसुः पतिः ।	... ...	A sister's husband; a brother-in-law.
धहरा-थकर्णः, थोन्विकलः, एडः, धधिरः ।	... ...	Deaf; heedless.
धहलना-केलिकरणम्, विनोदनम् ।	... ...	To be diverted, to be amused.
धहस-विवादः, सम्बादः, शास्त्रार्थः ।	... ...	Argument, discussion, debate, dispute; question.
धहादुर-कूरः, धीरः, भटः ।	... ...	Brave, bold, courageous, valiant, a hero.
धहाना-प्रवाहनं, मियं, व्याजम्, कपटम् ।	... ...	To make show, pretence, expense, occasion; feigu.
धहाल-सुखितः, पीवरः, पुष्टः ।	... ...	Unaltered; flourishing, reinstated,
धही-पञ्जिका, छहणंपत्रम् ।	... ...	A book of accounts.
धहुत-प्रचुरं, प्रभूतं, विपुलम्, भूरि ।	... ...	Much; many, more, most, very, largely.
धहुलना-पुनरागमनं, परिवर्तनम् ।	... ...	To come back.
धहुरि-भूयः, पुनः ।	... ...	Again.
धहु-स्तुपा, धधु, भार्या ।	... ...	A daughter-in-law, a son's wife; a wife.
धहेहा-कल्प वृक्षः, सुघर्तः, विमीतपीः ।	... ...	A fruit; the belleric myrobalaw.
धहेलिया-ध्याधः ।	... ...	A fowler.
धहां-धंध्या, प्रसवर्तीना ।	... ...	Barren, unproductive.
धहाना-विभाजनं, खण्डरः, प्रतिदानम् ।	... ...	To divide; to allot, to partake, to dispose.
धांधी-दासी, भूत्या ।	... ...	A female serf; maid-servant.
धांधना-वन्धनम् ।	... ...	To bind; to string; to close.
धांधी-वल्मीकं, विषरं, धात्रूरम् ।	... ...	A snake's hole.
धांस-धेणुः, धंदा, व्याहसारः, तृणप्पजः ।	... ...	A bamboo.

वाँह-भुजा, दोः ।	The arm, surely.
घार्स-द्वाधिशंतिः ।	Twenty-two.
घाग-याटिका, उपवनम् ।	A garden; orchard, a lope, a grove.
घारी-आशामङ्ग कर्त्ता, विष्टवी ।	Rebel, a mutineer.
घाघ-व्याघ्रः, ह्रीषी ।	A tiger.
घाघचर-व्याघ्रचर्म, व्याघ्रस्वरम् ।	A tiger's skin.
घाज-इयेनः ।	Sōmo, several, a hawk; a falcon.
घाजना-घोपणम्, नदनम् ।	To sound, to resound.
घाजरा-घजरी, नालिका, सार्जकः ।	Maize.
घांज-तूर्णे, घाद, घाविनम्, घातोधम् ।	A musical instrument.
घाजिगड-मायी, इन्द्रजाली ।	A conjurer, a sorcerer, a magician.
घाट-पन्था, पद्धतिः, मार्गः, परिमापक सारम् ।	Path, route; high road, a measure of weight.
घाढ-परिधिः; तटः ।	Verge; edge, border.
घाडा-खेतबृचिः, प्राकारः, वप्रः, वरणः ।	An enclosure; alms, bounty.
घाण-गारः, इपुः, विशेषः, गात्रुगः ।	An arrow, a rocket.
घाइल-घनः, घारिदः, वस्तुदः, मेघः ।	A cloud.
घादिशाह-नृपः, भूपः, नरेन्द्रः, भूपातिः ।	A king, a sovereign.
घाकाम-घातादः, घातधः ।	Almond.
घान-शरः, खाईगः, स्वभावः, प्रकृतिः, विशेषः, पत्री, मार्गणः ।	Habit; quality; disposition, arrow.
घानगी-प्रदर्शनम्, गिर्दर्शनग् ।	A muster; a sample.
घांप-जानकः, तातः, पिता ।	Father.
घायडिङ्ग-मोघा, किमिज्जः, विडिङ्गः ।	A medicine.
घाया-पितामहः ।	Grand father.
घांयं-घामः, अपसव्यम् ।	Left.
घार-कमः, दिनम्, घारः ।	Time, burden, clog.
घारद-द्वादशः ।	Twelve.
घारीक-तपुः, सुखमः ।	Thin, fine.
घाज्जद-आग्नेयचूर्णम् ।	Gun powder.
घाल-केशः, कचः, मूर्धजः, शिरोरुदः ।	Hair.
घालफ-अर्मकः, डिमः, घालः ।	A boy, an infant.
घाला-कर्णभूपणं (घंलयः) ।	An ear-ring.
घालाखाना अष्टः, द्विप्रासादः, त्रिप्रासादः	An upper room; a balcony.
घालू-सिकताः, रजः, रेणुः ।	Sand.

धायला-धातूः; उत्सचः।	... ...	Mad, Insane, Crazy.
धावची-सूदः, सूपकार, प्राचकः।	... ...	A cook.
धासठ-द्वापष्ठिः।	... ...	Sixty-two.
धाहर-यहिः।	... ...	Out, out side, abroad.
विकाऊ-विकृत्यः, विक्रेयम्।	... ...	Saleable; for sale.
विकाना-विकृत्यणम्।	... ...	To sell.
विक्षरना-विकिरणम्, विकीर्यति।	... ...	To be scattered; to be dishevelled.
विगाहना-विनशनम्, दूषणम्।	... ...	To mar, to damage, to ruin; to bungle!
विचार-विमर्शः, परामर्शः।	... ...	Consideration, reflection, judgment.
विछुडना-वियोजनं, विश्लेषणम्।	... ...	To separate, to be separated.
विछुना-विएरणम्, छादनम्।	... ...	To be spread.
विहुआ-जूपुरम्।	... ...	A sort of dagger.
विडाइ-विद्वेषः, वियोगः।	... ...	Separation.
विछौना-विष्टरः।	... ...	Bedding; bed..
विजली-विद्वयत्, कुलिशं, भिदुरं, पचि, अशनिः।	... ...	Lightning, thunder-bolt.
विर्दीरा-करीपचितिः; गोमय शुद्धका शाश्वि।	... ...	A pile of the cakes of dried cow-dung.
विठ्ठाना-स्थापनम्।	... ...	To set, to cause to sit down.
विद्वा-विद्वेषः, वियोगः।	... ...	Taking leave, adieu.
विनायत-व्यतता, वन्तु लूटिः (प्रातिः)।	... ...	Weaving.
विनोडा-तूलधीजम्।	... ...	The seed of the cotton tree;
विन्ती-विनतिः, विनयः।	... ...	Apology; solicitation.
विन्दी-विंदु, शून्यम्।	... ...	Dot, a spot, a mark; a zero.
विरला-विरलं, न्यूनम्, स्वोकः, अव्यपम्।	... ...	Wonderful, rare; delicate; fine..
विरवा-पादपः, शारीरी, तथः।	... ...	A plant, a tree.
विरह-वियोग, विश्लेषः।	... ...	Separation, parting, absence.
विरुद्ध-प्रतिकूलम्।	... ...	Opposite, contrary to-
विरोध-द्वेषः, शासुता।	... ...	Enmity, dispute, opposition.
विलक्षना-विलेपनम्, आकुलनम्, व्येदनम्।	... ...	To weep; to cry violently.
विलविलाना-रोदनम् (व्यथनम्)	... ...	To be uneasy; to blubber.
विलम्ब-समयातिपातः, विलम्बः।	... ...	Delay; tardiness.
विलादि-वित्तिः।	... ...	Span.
विलहरा-ताम्बूलपाणम्।	... ...	A kind of basket for folding betels.
विलाघ-मार्जरः, विटाठः, वाखुभृद्।	... ...	Male-cat.
विवाई-पादस्फोटः।	... ...	A blister, lichenopenthi.

विसराना-विस्मारणम्।	...	To forget.
विसांत-शक्तिः, सामर्थ्यम्।	...	Power; energy.
विसांती-विकेता।	...	A pedlar, a haberdasher.
विसाहिन्द-दुर्गंधम्।	...	Stinch, bad smell, fetidness.
विसाना-क्षयणम्।	...	To buy, to purchase.
घीङ-कापराशिवष्टनम्, व्रनधिः, वीरणः।	...	A bundle of reeds, a heap.
घीधना-वेधनम्, भेदनम्।	...	To bore.
घीधान-चत्यारिंश दधिकचतुः शतगज्जमूर्मि परिमाणम्।	...	A quantity of land containing 120 ft square.
घीच-अन्तरालं, मध्यम्।	...	Middle, centre.
घीछु-शृंशिकः, अलिः।	...	A scorpion.
घीज-मूलम्, घीजम्।	...	Seed, origin, sperm semen.
घीजक-मूल्यसूची।	...	Invoice.
घीजना-न्यजनम्।	...	A fan.
घीट-पुरीपम्।	...	The dung of birds.
घीतना-न्यत्ययनं, कालातिकमणम्।	...	To pass, to expire, to happen, to endure.
घीन-घीणा, प्रधादिनी।	...	A sort of lute.
घीमा-ओवनपणः।	...	Insurance.
घीमार-खणः, व्याधिग्रस्तः।	...	Sick, ill.
घीर यहुदी-रक्कीट विशेषः।	...	Scarlet fly or lady fly.
घीस-विशतिः।	...	Twenty.
घुक्कनी-चूर्णम्।	...	Powder.
घुशना-निर्वाणम्।	...	To be slaked; to be damped.
घुश्छा-स्थविरः, वृद्धः।	...	Old.
घुप-घुघवारम्।	...	Wednesday.
घुनना-घागिः, घूतिः, घयनम्,	...	To weave, to entwine.
घुरा-अनिष्टम्, अनसिमतम्, दूषितम्।	...	Bad, worse, faulty.
घुलुला-घुद्धुरः।	...	A bubble.
घुलाना-धाहानम्।	...	To call; to send for, to invite, to bid.
घुहारना-मार्जनं, शोधनम्।	...	To sweep.
घुहारी-मार्जनी, शोधनी।	...	A broom.
घूशना-प्रच्छन्नम्, प्रश्नम्।	...	To ask, to solve, to understand.
घूट-अपफल्लनकः।	...	Green grain.
घूटा-(कस्तीषा) तन्तुपुण्पस्थूतिः।	...	A flower worked on cloth or paper.
घूटी-यनस्पतिः, गौपथिः।	...	Drugs; flowers.

मृहता-मउजनम्।	...	To drown, to dive.
मूर्ता-शक्तिः, सामर्थ्यम्, पलम्।	...	Strength; power; ability.
मूरा-शर्करा, चूर्णम्।	...	Sugar; powder; sawdust.
वंटा-मुष्टिः। मुखम्, त्सदः।	...	A handle.
चेहमान-दुर्वृत्तिः, गृह्णुः, दुश्चेतः।	...	Infidel, faithless, dishonest.
धंकायश-अन्याय्यम्, अनुचितम्।	...	Irregular; unarranged.
धंकार-रिक्तः, अनियुक्तम्।	...	Unemployed; extra; useless.
धग-पुर्द, सेवः, कोपः, भाशः, हाटिति, स्पूतः,	...	Celerity, haste, rapidity, bag.
धगार-गुल्कमन्तरा फार्षम्।	...	Compelling to work for nothing; compulsory labour without pay.
धंचना-धिन्त्यणम्।	...	To sell.
धेडा-सुनुः, वात्मजः, सुतः।	...	A son, a child, a boy.
धेडी-दुर्द्विता, सुता, पुत्री, कन्या।	...	Daughter.
धेडा-नौका, पोतः, तरणिः।	...	Enclosure, Courtyard, raft, float.
धेडी-निगडः, लोह घन्धनम्, नौः।	...	Fetters; wedlock.
धेडील-दुर्द्वेष्टम्, कुरुपम्।	...	Ugly; shapeless.
धेत-निच्छुलः, धंगुलः, वेतसः।	...	A cane.
धेदखल-अधिकारापद्मरणम्।	...	Ejected, dispossessed, ousted.
धेदम्-अचेतनम्, जडः।	...	Breathless.
धेघडफ-निर्मयम्, निर्भीकम्।	...	Fearless.
धेधना-धेधनम्।	...	To perforate, to bore, to pierce.
धेयाक-निःशेषम्, ध्रुणापनयनम्।	...	Paid up in full.
धेघाकी-सर्धस्वीकाराः, निस्ताराः, ध्रुणमोक्षः।	...	Full payment.
धे-विना, ऋते, अन्तरा।	...	Without; im, in, ir, less.
धेयद्वी-दुर्धिनीताः, धयिनयता,	...	Rudeness, indecency, ungentlemanliness.
असभ्यता।	...	
धेयावरू-अवद्वा, आभिमवः, परिमवः	...	Dishonour.
तिरस्कारः।	...	Hopeless.
धेयास-निराशः, निस्तृण्णम्।	...	
धेयज्ञत-अपमानम्, अवद्वा, परिमवः	...	Disgraceful.
तिरस्कारः।	...	Mismanagement, mal-administration.
धेयन्तज्ञामी-अस्यवस्थां, दुस्प्रदन्धः	...	Dishonest, unfair.
धेह (ई) भान-गृह्णुः, दुराचारी।	...	Unjust.
धेयसाक्र-अन्यायी, अत्याचारी।	...	Injustice;
धेयसाक्री-अत्याचारता, अन्यायता।	...	

वेप्रदत्त-प्रदत्त मन्तरा ।	... Unasked.
वेकायदा-व्यर्थ, फल्गु, निष्पंयोजनम् ।	... Useless, worthless.
वेकिक्कर-निर्धिन्ता, निर्देवन्दः ।	... Independent, thoughtless.
वेमज्जा-नीरसम्, वेस्त्वादु ।	... Tasteless.
वेमहसुल-निश्चरकम्, निर्भाटकम् ।	... Free from postage.
वेमरमस्त-व्याझीर्णोदारम् ।	... Out of repair.
वेमुक्काचिल-अनुपमः, निरुपमः, अतुलः ।	... Uncomparable.
वेमुताप्ता-अलाभः, वृद्धिशून्यम् ।	... Unprofitable.
वेमुतालिय-अनुचितम्, अनुकम् ।	... Improper, unfit.
वेमुरव्यत-अननुरागः, निर्दयः ।	... Uncourteous.
वेमौसम-विनर्तुः, प्रदत्तमन्तरा ।	... Out of season.
वेरहम-निर्दयालुः, क्षरः, कुटिलः ।	... Merciless, cruel.
वेरहमी-कूरता, कौटिल्यम्, निर्दयालुता	Cruelty, unmercifully.
वेराह-कुरपयम्, कापयम् ।	... Erring, digressing.
वेशर्म-अपत्रपीः, निर्हीकः, निर्लज्जः ।	... Shameless.
वेशर्मी-अपत्रपता, निर्लज्जता ।	... Shamelessness, indecency.
वेशकीमत-अमूल्यम्, अनर्घम्, वहुमूल्यम् ।	... Invaluable, Priceless.
वेशक्षित-अनुपदिष्टः, अनधीतः, अवेधितः ।	... Uninstructed, untaught.
वेशुमार-असंरयः, अथगण्यः, अनुप-	
संख्येयः ।	... Countless, numberless.
वेसन्देह-निश्चाकः, निस्सन्देहः ।	... Doubtless.
वेसलाद-असम्मते, अनामेचितम् ।	... Without counsel, unwise.
वेसबंद-अकारण, अहेतुकम् ।	... Causeless, without reason, unaccountable.
वेसव्र-असन्तुष्टः, गृह्णुः, अनाप्येयः ।	... Impatient, dissatisfied.
वेसदूर-असभ्यः, दुर्विनीतः, निर्गुणः ।	... Sloven, unmannerly, giddy.
वेसिक्कारिशा-निष्पंक्षता, निष्पंक्षपातता ।	... Without recommendation.
वेसुद-कुसीदमन्तरा ।	... Without interest, profitless.
वेहतरी-उत्तमता, वेष्टता, कुशलता ।	... Welfare, well being.
वेहद-भक्षीमः, अनवधिः ।	... Boundless, indefinite.
वेह्यास-उम्बचः, पातूलः ।	... Senseless, out of temper.
वेहिममत-निरहसादम्, निःसादम् ।	... Without spirit.
वेहुतर-निर्गुणः ।	... Unskilful.
वेरी—यदरी, कर्कन्धु, वृढीजा, कटकी ।	... Plum; tuel; turn; delay.
वेल—विलपः, महाकपित्थः, थोकलः ।	... A Wooden apple.

घेलदार—कारुः, मिचिरचयिता ।	... A digger.
घेलन—भ्रामणी, वर्तुलाकारचकम् ।	... A rolling pin; roller.
घेला—वर्षिकी, कालः ।	... Time; a while; period; a cup; a species of jessamine.
घेयकूक—सूहः, अद्यः, सूर्खः ।	... Foolish; stupid.
घेसन—चंक चूर्णम् ।	... The flour or meal of gram-pulse.
घेसर—नस्यम्, नासिका कुण्डलम् ।	... A small, heavy nose ring.
घेसुरा—स्वरताळादीनम् ।	... Out of tune.
घेहोश—मूर्छितः, अधोधः, निश्चेतनः ।	... Senseless; stupefied.
घेगत—कंटालुः, घार्चाकी, वृत्ताकी ।	... Brinjle.
घेजा—अंडः, पेशी, कोशः ।	... An egg.
घेङती—नील वर्णम् ।	... Purple; reddish blue.
घेकुण्ड—स्वर्गः, ग्रिबिष्टपं, नाकः, सुरलोकः ।	... Heaven; paradise.
घेठक—उपवेशिका, वेदिका, वितर्दिः ।	... A drawing-room; a bench.
घेठना—उपवेशनं, निपीदनम् ।	... To sit; to brood.
घेद—मिष्पकू, चिकित्सकः, रोगहारी ।	... A physician.
घेदूष—राष्ट्रकृः, केतुरत्ता, भेघवतांकुरः	... Cat's eye.
घेर—द्वेषः, रिपुता, विरोधः, शत्रुता ।	... Enmity; hostility; ill-will.
घेरंग—अप्रदत्तशुल्कम् ।	... Unpaid, bearing.
घेर—उक्षः, वृषभः, वलीवर्द्धः, अनडवानः ।	... A bull, an ox.
घेलगाड़ी—वृषभोहा शकटः ।	... A bullock-cart.
घेसाखी—यष्टिः, लकुडः, लगुडः ।	... A large myrobalan, a crutch, a club.
घोइया—करंडिका ।	... A small basket.
घोझ—भारम् ।	... A load, a burden.
घोटी—मांसालितांस्थिशकलम् ।	... A morsel of meat.
घोढा—कृशः, ढुखलः ।	... Weak; low-spirited.
घोरा—प्रखेषः, रूपूतः ।	... A sack; a canvas bag.
घोलना—भापणम्, घचनम् ।	... To sound, to speak, to talk, to say; to tell; to bid; to call.
घौडार—यात्या, ध्रुज्ञा, तुपारच्छदिः ।	... Driving; rain; wind and rain; a heavy shower of rain.
घौना—वामनः, द्वर्धः ।	... A dwarf.
घौराना—उन्मादनं, मोहनम् ।	... To be mad.
घ्याज—कुसीदः ।	... Interest.
घ्याना—प्रसवनं, न्यासः, सत्यकारः ।	... To bring forth; to give birth.

ध्यारु—निशा भोजनम् ।	Supper.
ध्याद—उद्धयादः, पाणिग्रहणम् ।	Marriage; wed lock.
ध्याहना—उद्धयाहनम्, पाणिपीडनम् ।	To marry; to give in marriage.
ध्योत्-शकारः, आकृतिः ।	Shape; fashion; the act of cutting out clothes.
ध्योपार-धाणिज्यं, धाणिज्या ।	Trade; business.
ध्योपारी- धाणिज्यकर्त्ता ।	Trader, a merchant.
ध्योरा-वृत्तम्, उदन्तः ।	Detail, history, explanation.
ध्रुष्टिरथा-ध्रुष्टिरथाः ।	The murder of a Brahman, sacrilege.
ध्रुवाचारी-वर्णी, वर्णिलिङ्गी ।	A bachelor, an ascetic.
ध्रुवा-चतुरान्तः, वित्राता, विश्वमृतः ।	Creator-god.
ध्रुवाण्ड-भूमण्डलम् ।	The globe, the world.
ध्रुवावर्त-पूर्व परिक्षमयोर्मिथ्ये सरसवती धृष्टिरथोराभ्यन्तर्वर्तीदेशः ।	The country to the North-West of Delhi, lying between the rivers Saraswati and Drishadwaty.
ध्रुवी-ध्यस्या, मत्याक्षी, सुरसा ।	Indian penny wart.
धेमोरना-दंशनम्, दन्तैच्छेदनम् ।	To bite and mumble (as a dog) to worry.
धेवक-घिलं, विवरं, छिद्रम्, घाकूरम् ।	A large hole.
धेवर-ध्वमरः, धम्मसर्वाध्यमः ।	A whirlpool; vortex; eddy.
धेवरकली-नाराग (वर्ण) विशेषः ।	A collar or halter (for horses and dogs).
धेमोसना-भक्षणं, चर्यणं, खादनम् ।	To eat, to devour.
धक्क-सेवकः, दासः, अनुरक्तः, अर्चकः ।	Pious, religious, devotee; an adorer, worshipper; a votary.
धक्किसेवा, श्रुमूपा ।	Devotion; adoration; worship.
धग-न्योनिः, धगः ।	Vulva, vagina, glacy.
धगन्दर-धगन्दरः ।	A boil, in or close to the anus; to fistula.
धगधान-विद्यात्मा, नारायणः, परमात्मा	The supreme being; God; divine, glorious, prosperous.
धगाना-पराजयने, पलायनम् ।	To put to flight, to drive off; to cause to run away, to defeat.
धगोड़ा-पलायनं परः, धावदोलः ।	Run away; a fugitive.
धग्गी पलायना ।	Fight; panic.
धम्म-शृङ्गाशनः, धीरपत्रा, चर्पटा, पिंजरा ।	Hemp; an intoxicating drug or poison made from hemp leaves, breaking; splitting; defeat.

भद्री-सार्कवः, भूमिराजः ।	...	Name of a herb.
भज्जी-धनपत्यः, चाण्डालः ।	...	A sweeper.
भजन-गच्छी, पूजा, भक्ति, शुभ्रयः ।	...	Adoration, a hymn; worship.
भट्ट-योधः, वीरः, भट्टः, शूरः ।	...	A warrior; a soldier, a learned man.
भटकना-मार्गविस्मरणम्, इतस्ततो, गमनम् ।	...	To go stray; to wander, to lose one's way, to miss the right path.
भटियारा-सूदः, पाचकः, सूपकारः ।	...	An inn-keeper, a baker, a cook.
भट्टी-कन्दुः, स्वेदनी, भाप्त्रिया, गज्जा ।	...	A furnace; a kiln; a distillery; a washerman's caldron for boiling clothes.
भट्टा-एषकचितं, इष्टकसाप्त्रम् ।	...	An oven; a kiln; a furnace.
भडकना-उत्तेजनम्, तर्जनम् ।	...	To burst forth; to be blown up; to startle, to be alarmed.
भडकना-उत्तेजनम्, उट्टदीपनम्, उत्थापनम् ।	...	To frighten; to kindle, to induce; to incite.
भडकीला-भास्यरः, दीसिमान् ।	...	Glittering; splendid, showy; shy; wild.
भडभडिया-भगमभीरः, अनुदारः ।	...	Simple; caudid; notable, to keep a secret, without guile.
भड्डाना-नायकः ।	...	A pimp; a pander.
भड्डती-भाटाकिकः, शौदिकः ।	...	A tenant; a lessee.
भण्डारूपना-भेदस्फोटनम्, विक्षिपनं ।	...	To be disclosed.
भण्डार-चस्तुकेशः, राशि, भण्डारः ।	...	A store house, a place where house hold goods are kept.
भण्डारी-फोदार्यशः ।	...	A house steward, a store-keeper.
भण्डेला-भण्डः, भेढी ।	...	A buffoon, a gester; an actor.
भतीजा-भ्रातृव्या, भ्रात्रेयः, भ्रातृजः ।	...	A brother's son, a nephew.
भतीजी-भ्रातृव्या, भ्रात्रेयी, भ्रातृः पुत्री	...	A niece, a brother's daughter.
भत्ता-उपवेतनम्, मार्गव्ययः ।	...	Travelling allowance; additional allowance.
भद्रदा-कुरुपः, विकृतः, व्यङ्गः, ध्योधः ।	...	Awkward; clumsy, stupid, senseless.
भगक-ध्वनिः, रथः, नादः ।	...	A sound.
भषक-दुर्बासः, दुर्गम्भिः ।	...	A sudden burst of flame; a sudden emission of bad smell.
भवकी-भत्सेना, तर्जना, त्यक्तारः ।	...	Threat; menace.

भम्भृ-व्याकुलता, समूद्रः थार्तनादः ।	Confusion.
भम्भृता द्वेना-रोपणं, कोपनं, क्रोधनम् ।	To turn red with rage.
भय-विभीषिका, साधनसं, भीतिः ।	Fear; alarm, fright, terror.
भयानक-भयद्वारम्, विकरालम्, भीषणम् ।	Fearful; dreadful, formidable.
भरत-मिश्रितधातुः ।	A mixed metal composed of copper and lead.
भरन-अवन्ध्य घुणिः ।	A heavy shower of rain.
भरना-पूरणं, प्रवेशनम्, भरणं, पोपणं, आणं, पालनम् ।	To fill; to load, to do, to perform, to pay; to liquidate, to discharge to supper; to excite.
भरपाना-निःशेष अ॒णोद्धरणं ।	To be paid in full; to receive the full amount to be liquidated.
भरा-पूर्णम् ।	Full, replete.
भरेसा-प्रतीक्षिः, विश्वासः, आशा ।	Hope; reliance; dependance; assurance.
भरतीकरण-प्रवेशनं, स्थापनं, सूच्यङ्कनम् ।	To fill; to load, to recre it, to enlist, admit, to store up.
भर्ता-स्वामी, पति: ।	A husband, lord, cherisher, supporter.
भरेसा-प्रतीक्षिः, विश्वासः, आशा ।	Hope, dependance.
भला-भद्रं, नीरोगम्, आरोग्यः, आनामयः ।	Well, good, wonderful, admirable, welfare.
भलाई-हितम्, भद्रम्, हं, शुभम् ।	Goodness, welfare.
भस्म-क्षारम्, विभूतिः ।	Ashes.
भक्षण-खादनम्, खाशनम् ।	Eating, feeding, food, meal.
भांजा-स्वस्त्रीयः, भाग्नियः ।	A sister's-son, a nephew.
भाँजी-स्वस्त्रीयी, भाग्नियी ।	A sister's daughter, a niece.
भाँझी-प्रतिरोधः, प्रतिवायः, निरोधः ।	Hinderance, interruption.
भाँड-यन्दी, मागवः, वृन्दपुत्रः, चाकिकः ।	An actor, a buffoon, a mimic.
भाँति-प्रकारः, प्रथा, रीतिः, भेदः ।	Manner, method, mode, kind, way, sort, order.
भांपता-अनुमानम्, इक्षणम्, अवलो ।	To see throughout, to know.
भाई-भ्राता, सद्बैदरः ।	Brother, comrade, companion.
भाग-पलायनं, धावनम्, त्वरितगमनम् ।	Fortune, destiny, fate, lot.
भागना-पलायनम्, धावनम्, त्वरितगमनम् ।	To run away, to flee, to fly, to escape.
भाजी-दाकम्, पत्रपुस्पादि ।	Greens, a vegetable.

भाट-वन्दी, मागधी।	... A bard, a minstrel.
भाङा-भाटकः, शुद्धम्।	... Hire, fare, ient, freight.
भात-भक्तः, ओदनम्।	... Boiled rice.
भानना-बेष्टनम्, योजनं, मिथ्रणम्।	... To twist.
भाना-रोचनं, स्पृहणं, स्वदनम्।	... To be pleased, to suit, to fit, to be approved of.
भाफ-घाप्तम्।	... Steam, vapour, exhalation.
भाघ-घस्तं, मूल्यम्, अर्धः अवक्रयः।	... Rate.
भासी-भ्रातृपत्नी।	... A brother's wife.
भार-धू, धुरम्, भारम्।	... A load, a burden, a weight, gravity.
भारी-भारवत्, धूर्युतम्, गद्धरः।	... Heavy, weighty, ponderous, big, important, valuable.
भाला-भलातकः, शूलम्।	... A spear, a lance.
भालू भलः, भल्लूकः, भृक्षः।	... A bear.
भाषा-बाचा, गिरा, सरस्वती।	... Language, Speech.
भिखारी-भिक्षुकः, याचदः, अर्थी।	... A beggar, a mendicant.
भिंगोना-फ्लेदनस्, आर्द्धाकरणम्।	... To wet.
भिङ्गा-मिथ्रण, सन्धानम्, योजनम्।	... To clasp, to close; to join, to touch.
भिण्डी-चतुः पुंड्रः, भिण्डः। द्वेत्र सम्भवः।	... A vegetable.
भिनकना-मस्किका ध्वननम्।	... To buzz; to swarm; to hum.
भिठावा-भलातकी, चिरादिल्वः, भक्त-मालः।	... A nut used for marking clothes.
भीख-भिक्षा, याचना, अर्थना, अर्दना।	... Alms; begging; charity.
भीड़-समूहः, समाजम्, जनवृद्धम्।	... A crowd, a multitude, throng.
भीत-कंथा, भित्ति, कुडयः।	... A wall.
भीतर-आभ्यन्तरम्, अन्तरम्, मध्ये।	... Within, indoors.
भुगा-सरलः, सूढः, अमायी	... Simple, foolish.
भुद्दा-सस्यमंजरी	... An Indian corn; paizee.
भुजो-मर्जकः, सृजक।	... One who parches grain.
भुलकड़-विस्मरण शीलः, विस्मारकः।	... Forgetful, negligent, oblivious, thoughtless.
भुस-हुसः, कडंगरः।	... Husk, chaff. [less]
भुसना-बुक्कनम्, (बुक्काति)।	... Bark.
भूकम्प-सूचालः, भूडोलः।	... An earthquake.
भूय-भूषा, भूत्, भूधितः, बुमुक्षा।	... Hunger, appetite.
भूषा-नूसुक्षितः, भूधितः, क्षत्पीडितः।	... Hungry.

भूगोल-भूमण्डलम् ।	... Geography; the earth.
भूगमा-भूजजनम् ।	... To parch.
सुमिका-प्रस्तावना, उपोद्घातः ।	... Preface, introduction.
भूरा-कपिशार्थर्णम् ।	... Brown, fair.
भूल- द्वृष्टिः, भ्रमः, विस्मृतिः ।	... Forgetfulness, mistake, fault.
भूला विसरा-विस्मृतपथः ।	... Losing one's way.
भूपण-मण्डनम्, आभरणम् ।	... Ornament; jewels.
भूकुटी-ध्रः ।	... The eyebrow; a frown.
भूत्य-किङ्करः, दासः, सेवकः ।	... A servant: a slave.
भेट-उपदारः, उपायनम्, उपदा ।	... Interview, visit, present.
भेटना-सहमेलनम्,	... To meet with, to visit, sleep.
भेड़-महिपः, अंजाविकः ।	... Sheep.
भेद-भेषः, धेषम् ।	... Disguise, assumed appearance.
भेजना-प्रेषणं, प्रहिणम् ।	... To send, to transmit, to ejaculate.
भेजा-मस्तिष्कं, गोर्दः ।	... The brain.
भेडिया-घुकः, कोकः, हिमगः ।	... A wolf.
भेदी-रहस्यवेत्ता ।	... A secret-keeper.
भेली-गुड़ विण्डं, इक्षुपाक गुटिका ।	... A lump of coarse sugar or molasses.
भैस-महिषी, महिपः, तृष्णाणः, यमवाहनः	... A female buffalo.
भौकना-सेचनं, भोगनम्, यिदारणम् ।	... To thrust, to drive.
भौपु-धायाविशेषः, शंखः ।	... A wind instrument, a poem.
भौगना-भोगनम्, गोचरणम् ।	... To supper, to enjoy, to indure.
भौजन-वशनम्, खाद्यम्, भक्षयम् ।	... Eating, enjoying food, victuals, dish of food, meal.
भौजपत्र-भूतप्रहः भूर्जपत्रम् ।	... Leafond, a bark of a tell.
भोर-प्रातः, प्रमातः, प्रत्युपम् ।	... Early morning, dawn, break of day.
भोला-सरलः, अमायी, भृजः ।	... Simple, innocent, heartless.
भौरा-अलिः, पटपदः, सादर्चयः, भृगः ।	... A large black bee.
भौचक्का-चक्कितः ।	... Astonished, aghast.
भ्रम-अहानम्, संशयः, सन्देहः, शंका ।	... Error, mistake, confusion, perplexity doubt, suspicion.
भ्रष्ट-अशुचिः, अशुद्धम्, अपवित्रम् ।	... Fallen, debased, polluted, impure, vicious.
भूण-चीजम्, गर्भः, कृषिस्थ जन्तुः ।	... The embryo foetus.
भूणहत्या-ग्राम्भपातः ।	... Murder of the focius.

मंगता-भिशुकः, अर्थी, याचकः, भिशुः-	A beggar, mendicant.
मंगवाना-आहारणम्, आनायनम् । ...	To cause to ask or send for.
मंजना-मार्जनं, शोधनं, घर्णणम् । ...	To be cleaned, to be polished, to be trained.
मंजीरा-घनवाद्या, कांस्यताळम् । ...	A kind of cymbal.
मंजुल-(अंजीर) मंजुलम्, अञ्जिरम् । ...	Fig.
मंद्वला-मध्यमः, उपाञ्चिकः, । ...	Intermediate; middle.
मंडुआ-नर्तकः, भूचरा, कठिनः, मलीयसः	Name of a grain, thick spiky elonsine.
मंकई-महाकायः, मकुषुः, कांडजः । ...	Indian-corn, maize.
मंकड़ा-बृहलद्वा, मंकटकः, । ...	A large spider.
मंकड़ी-लूता, ऊर्णनाभः, मंकटकः । ...	A spider.
मंकड़ीका जाला-लूताजालम्, ऊर्णनाभतन्तुः	A spider web.
मंकड़ज-अधर्णः, ब्रह्मी । ...	In debted.
मंकसूम- मार्ग्य, दैवः, प्रारब्धम् । ...	A portion, fate, destiny.
मंकान- पत्तनं, गृहे, परिजनः, गमिजनः।	A dwelling, house, a home, abode, lodging.
मंकोडा-पुस्तिका, घलमीकः, वामलूरकीटः कूलकः ।	A large ant.
मंकोय-वायसी, काकमाची । ...	A medicinal plant, night suds.
मंककर- कूरा, खलः, व्याजी, मायी । ...	Cunning, artful, crafty, a cheat, an impostor.
मंकखन- नवनीतिम्, दैयङ्गवीनम् । ...	Butter.
मंकशी- मक्षिका । ...	A fly.
मंखनिया- धोपः, गोपः, नवनीती, नवनीति विकेता ।	Butter man.
मंखमल- कैशोयस्, कूमिजम् ।	Velvet.
मंगज-मस्तिष्कम्, गोईः, वंसलः, योजगर्भम्	The brain, marrow, kernel, pith intellect.
मंगजी- तीरवसनं, परिधिः ।	Edging, border, hem.
मंगर-परन्तु, परञ्च ।	Unless, perhaps, except, if not, only but.
मंगर- पक्षः, परञ्च, किन्तु, ग्राहः ।	An alligator, a crocodile.
मंगरा- दर्पी, मानी, अबलेशी, अहङ्कारी ।	Proud, presumptuous, obstinate, cunny-ing.
मंगरी- स्थूणः, दारुविशेषः ।	A ridge pole.
मंगरूर- दर्पी, मानी, अबलेशी, अहङ्कारी ।	Proud, arrogant, haughty.

मगरैला- औषधि विशेषः ।	...	A small blackish pyramidal shaped seed of a very pungent smell.
मंगोना- आहुरण्, आनायनम् ।	...	To send for.
मग्न- मुदितः, हृषितः, प्रफुल्लितः ।	...	Delighted, pleased, overjoyed.
मंगल- कुजः, सूर्य सुतः, भौमः ।	...	Tuesday.
मचकना- चलनं, शोलनम् ।	...	To bend, to shake, to wink.
मचला- वान्तः, खटितम्, कन्दितम् ।	...	To be refractory, to be peevish.
मचान्- मञ्चम्, उत्कृष्टालनम् ।	...	A platform, a stage, a dais, scaffold.
मचिया- पीठम्, आसनम् ।	...	A bed-stead, chair stool.
मच्छड़- मशकः, दंशः ।	...	A mosquito.
मछरान्द- मत्स्यदुर्गन्धिः ।	...	A smell of fish.
मछडी- मत्स्यः, मीनम्, शफरी ।	...	A fish.
मछवा- फैवर्त्तः, धीवरः, मत्स्यादः ।	...	A fisherman, a fishmonger.
मज़दुर- मृत्युः, कारकः ।	...	Alabourer, a porter a carrier, a work-man.
मज़सूत- दृढः, पविर ।	...	Strong, firm, fast, cogent, solid.
मज़बूर- परवशः, परतन्त्रः, आयतः ।	...	Forced, compelled, necessitated.
मज़बूरी- आधिदक्षता, परवशतापदाधीनति ।	...	Compulsion.
मज़सा- सभा, समझा, गोष्ठी ।	...	Collection, assemblage,crowed, a place of meeting.
मज़मून- विषयम्, वृत्तः, उद्धतः ।	...	Contents, sense, meaning tenor, subject, Composition, essay, article.
मज़लिस- सभा, समितिः, समझा ।	...	An assembly, a party, council, congregation.
मज़हय- सम्प्रक्षायः, धर्मः, जातिः ।	...	Religion, faith, creed, sect, mode.
मज़ा- स्वादः, रसः, रुचिः ।	...	Taste, relish, pleasure, deliciousness.
मज़ाक- हास्यम्, कोलि ।	...	Joke, wit, pleasant.
मज़ाज— अधिकारः, सामर्थ्य, घटम् ।	...	Lawful, competent, authorized, authority, metaphor.
मज़ाल- सामर्थ्यम्, शक्तिः, अधिकारः ।	...	Strength, ability, authority.
मज़ाड- मञ्चिषा, विकसा, जिंगी ।	...	Indian madder, a drug used for dyeing red, mungeet.
मज़जा- वसा, मज़ा, धपा, मेदः ।	...	Pith, marrow, sap.
मज़ूल- अलसः, मन्दः, दीर्घसूत्री ।	...	Lazy.....idle.
मज़ोला- माध्यमिकः, उत्तान्तिकम् ।	...	Middling.

मटकना-प्रूचात्तम्, भ्रद्रेचतम् ।	... To coquet, to ogle, to play the wanton.
मटकना-मृच्छराघः	... A jug, a mug.
मटका, भलिज्जरः, मणिकः ।	... A large earthen pot or jar.
मटकाना-प्रूचालनं, द्वे द्रवचतम् ।	... To wink, to make a shame.
मटर-हरेणुः, कलायः, मुण्डचणकः ।	... A pea.
मटियालां-मृष्मयं, स्थलगम् ।	... Earthen, clayey.
मट्टो-मृत्तिका, मृत् ।	... Muddy, dusty, dusky.
मट्टा-तकम्, उद्धित् ।	... Butter milk.
मठ-आथमः, छात्रालयः, विद्यालयः ।	... A convent, a religious college, a paga- da temple, a hermitage.
मठी-सापिष्पूरिका ।	... A cake, a kind of sweetmeat.
मठोली-बाकृतिः, बाकारः, केलिः ।	... Onanism, self abuse.
मड़या-मटिका, मठम्, पर्णकुटी, पर्ण- शाला ।	... A cottage, a hut.
मढ़ना-आच्छादनम्, आवरणम् ।	... To cover as a demin, book, with parch- ment.
मणि-रत्नम्, मणिः ।	... A gem, a jewel, a precious stone.
मण्डलाना-उपालवतम्, उड्डीतम् ।	... To make cronit, to hover, to be en- veloped.
मण्डली-समा, समाजम्, समज्या ।	... An assembly, a company.
मण्डी-हट्ट, आपणः, विषणी ।	... A market, an emporium.
मत-धर्मः, संप्रदायः, सम्मतम् ।	... Purpose, intention, wish, mind, opin- ion; faith, religion.
मत-मा, मैंवं, नहि ।	... Don't, do not.
मतल्य-आशयः, भावः, आभिग्रायः ।	... Purpose, meaning, object, aim, motive, Demand.
मतवाला-उत्तमतः, समदः, संदानः, मद- खादी, बातूलः ।	... A water-melon.
मतीरा-कालिङ्ग, सुर्वतुलः ।	... To churn, to knead,
मथना-मन्थनम्, विलयनम्, विलोडनं ।	... to work, to meditate.
मथानी-मन्थनदण्डः, मन्थनी, मन्थानः ।	... A churner, a dasher.
मदद-सहायता, आश्रयः, व्राणम् ।	... Help, aid, relief, masons.
मदन-मन्मथः, प्रद्युम्नः, मीनकेतनः ।	... Cupid, love, lust, a plant.
मदरसा-विद्यालय, पाठशाला ।	... School, College, academy.
मदारी-मर्कट नर्तकः, धानर कीड़ियिता ।	... A juggler, a bear or monkey dancer.

मदिरा-सुरा, वारुणी, मद्यम्,	Wine, spirit.
मधु-मधु, सुद्रा ।	Honey.
मन-मनः, चेतः, हृदयम् ।	Mind, heart, attention.
मन्त्रहृस-अभाग्यः, हृतदैवः, हृतमास्यः ।	Ill-omened, unlucky.
मना-निषेधः निरोधः, परिवादः, अपवादः ।	Prohibition, prevention, refusal.
मनादी-अपवादः, निषेधदृष्ट्वा, जयार्हिमः	Proclamation.
मनाना-वोधनं, अनुकूलकरणं, चाटुकरणम् ।	To persuade, to conciliate, to propitiate, to coax, to sooth, to invoke.
मनिद्वार-जातुपक्कणविकेता ।	One who makes glass bracelets.
मनोरथ-लिप्ता, कांशां, स्पृहा, तृद् ।	Wish, desire, intention,
मनोदूर-मनोदूरः, मनोरमः, रम्यः ।	Lovely, pleasing, beautiful.
मन्त्री-अमात्यः, सचिवः, मंत्री ।	An adviser, a counsellor, a minister of state, a secretary.
मन्द-अलसः, प्रमीलः, दर्विसूत्री ।	Abated, slow, dull, ill, bad, foolish.
मन्दिर-देवायतम्, देवालंय, मन्दिरम् ।	A house, a dwelling house, a temple, a pagoda.
मनशा-सम्मतिः, धाङ्घार्हेत्सा ।	Allusion, tenor, desire, drift.
मनसूख-निषेधः, अस्वीकारः ।	Cancelled, abolished, annulled, repealed.
मवाद-वसायम्, पूयम् ।	Pus.
मरघट-स्मशानं, शावदाइस्थानम् ।	Cremation ground.
मरता-मरणं, देहस्थजनम् ।	To die.
मरम्मत-जीर्णोद्धारः, पुनः संस्कारः ।	Mending, repairs, amendment.
मरदम-स्फोटकचूर्णी, व्रणारोपकौपयम् ।	Plaster, salve, cure, ointment.
मरी-महामारी, मृत्युः ।	Plague, mortality.
मरीजः-रोगी, रुणः, व्याधिप्रस्तः ।	Sick, deceased, patient.
मरोडना-निषेद्धालनं, धेष्टनं, पीडनम्, घफ्तीकरणम् ।	To twist, to writhe, to contort, to gripe.
मरोदा-आमातिसारः, आमशूलम् ।	Twisting of the bowels.
मिर्ज़-हच्छा, सम्मतिः ।	Will, assent, pleasure.
मर्द-नरः, शूरः, धीरः, पराक्रमी ।	A male, man, hero, fellow.
मलगा-मर्दनं, घर्षणं, मार्जनम् ।	To rub, to anoint, to tread on.
मलवा-उपकरणम्, पञ्चरम्, मलम् ।	Rubbish, Materials of a broken house.
मलाई-पयोमलं, दुग्धमलम्, दुग्धवच्छादि ।	Cream,
मलामत-प्रपणं, तर्जनं, मत्स्तनं, न्यक्, करणम्, हेषणम् ।	To reproach, rebuke.

मलाल-पीड़ा, व्यया, घाघा, सिद्धः, दुःखम्	Sadness, melancholy, Dejection.
मलिका-राही, सम्राज्यी।	Queen.
मलीन-मलिन, दुष्प्रितम्, उन्मेनः; उद्धिर्गम।	Filthy, dirty, sad, disturbed.
मल्ल-पविरः, धीरः, पराक्रमी।	Strong, stout, athletic.
मल्लाह-कैवर्चीः, नाधिकः, पोतवणिकृ,	A sailor, a boatman, a mariné, a seaman.
यांत्रिकः, तारिवाहकः, तारकः।	... A leather bag, a water bag.
मशक-चर्मभलिका, चर्मधमनी।	... A torch.
मशाल-पुस्तिवस्त्रदीपम्।	... A torch-bearer.
मशालची-दीपयिता, प्रज्वालकः।	... Machine, press.
मशीन-यंत्रम्।	... Exercise, practice.
मशक-अभ्यालः, अभ्यसनम्।	... To bruise, to crush, to rub, to squeeze.
मसलना-घुङ्खने, घर्पण, मार्जनम्	... Mosquito curtains.
महदहरी-ग्रशकहरी।	... Bladder.
मसाना-भूत्राशयः, प्रस्राधकोषम्।	... Spices, seasoning.
मसाठा-उपस्करण, वेष्पारः।	... Ink.
मसि-कुञ्जदम्, मसि।	... The gums.
मसुद्धा-दध्नमांसम्, रदगमांसम्।	... A pulse, a grain.
मसूर-रागदालि, गङ्गव्यः, पृथुची।	... Twisted, grieved, squeezed, remorse.
मसोल-आमण्डम्।	... A draft, bill.
मसौदा-सामान्यलिपिः।	... Lustful, wanton, proud, overjoyed.
मस्त-मत्तः, उन्मत्तः।	... Forehead, the skull, the head.
मस्तक-भालं, ललाटपट्टम्।	... A sort of resin, gum mastic.
मस्तगी-मस्तकी, बुक्षनिर्यासः।	... Must of a ship.
मरत्कू-परिधिः, पोतस्यायामपरिणाही	... A wart.
मस्सा-उपदेहः, उपमांसम्।	... Dear, expensive.
महंगा-महंगः, अमूल्यम्।	... Fragrance, perfume, odour.
महक-सुरंधिः, सौरभिः, सुवासः।	... A palace, seraglio.
महल हम्र्यः, जनपदम्, ग्रहम्।	... A quarter, a street.
महल्ला-प्रतोली, धीधिका रथ्या।	... Duty, custom, tax, postage, fare.
मदसूल-भाटकः, शुद्धकम्।	... Taxable.
महसूली-भाटकीयं, शुद्धकयोग्यम्।	... Great, very.
महा-ज्येष्ठः, महान, उत्कृष्टम्।	... A district, an estate in division of a
महाल—प्रान्तम्, राज्यम्।	Tahsil.

महावत—हस्तिपकः ।	... An elephant driver or keeper.
महावर—रजरोधकः, रक्षणीतः, प्रदरः ।	The red animal dye so called lac.
महाशय—महोदयः, महोदारः ।	Magnanimous, munificent.
महिमा—गौरवम्, स्तुतिः, गुणमहत्यम् ।	Glory, greatness,
महीन—सूश्रमः, अस्थूलः ।	Fine, thin.
महीना—मासः, मासिकम्, वेतनम् ।	A month, monthly pay.
महुआ—मधूकः, मधुबृक्षः ।	Ellospoutree.
महूरत—सुहूर्चम्, क्षणम् ।	A division of time equal to 48 minutes.
महेरी—कुसरिका, सक्रयुततण्डुलम् ।	A dish consisting of rice boiled in sour milk.
मा—अम्या जननी, माता, जनयित्री ।	Mother.
माई—मातुलानी, मातुली ।	Wife of maternal uncle, Maternal aunt.
मांग—प्रार्थना, याचना, धार्ढा ।	Want, demand, betrothal.
मांगपट्टी—चूहासंभारः, चूर्णकुन्तलम् ।	Braiding the hair.
मांगलेना—याचनम्, अर्धनम् ।	To borrow..
मांगना—याचनम्, भिक्षणम्, भिक्षुते ।	To beg, to ask for, to pray, to crave, to borrow, to want.
मांजना—मार्जनम्, शोधतम्, प्रक्षालनम् ।	To cleanse; to scour.
मांझी—तरिधाहकः, कैवत्ती, नाविकः ।	A boat-man, a sailor
मांड—आथावः, निश्रावः, शूपः ।	Rice-water, starch.
मांडना—मर्जनम्, मिथणम् ।	To knead,to rub,to trample down,to make to write; to draw,to resolve.
मां (घ) द्र—गोमयराशिः ।	Dim, faded, a dung-hill.
महि—रुणः, रुजः, व्याधिप्रस्तः ।	Weary, indisposed, sick.
मांस—पललम्, अन्यम्, आमिपन् ।	Flesh; meat.
माकूल—योग्यम्, सहेतुकम् ।	Reasonable, proper, fair, appropriate.
मांशरा—ग्रामटिका, समाचार, वृत्तम् ।	Matter, occurrence, state.
माधा—ललाटः, सूर्यः, आलिकः ।	Forehead.
माधापितना—शिरःपीडनम् (वेदना)	To feel headache..
मादा—स्त्री, नारी ।	Female.
मादा—प्रकृतिः, अजा ।	Matter, essence; power, capability.
माद्या—माद्या, परिच्छदः, परिमाणम् ।	A vowel, symbol, dose.
मात—आदृतिः, सत्क्रिया, वादः, आति- ध्यम् ।	Honour; respect; regard vanity.
मानिकः—पश्चरांगः, लोहितकः, शोणं- तकः ।	Ruby.

मानिन्द—इव, धतु, यथा, समः, तुल्यम्
मायाप—पितरौ, मातापितरौ ।

मामता—अनुरागः, स्नेहः, प्रीतिः, प्रेम ।

मामा—मातुलः, मातृभ्राता ।

मामूली—सामान्यम्, साधारणम्, अप्रधानम् ।

माया—छलम्, व्याजम्, छद्म, कपटम् ।

मायाजोहना—धनखच्चयनम् (धनाखनम्) ।

मारना—ताढनम्, हननम्, हिसनम् ।

मारे—अतः, यतः, कारणात् ।

माल—धनम्, सम्पत्, निधिः, श्रीः, वित्तम्
मालंकणी—मालकाहनी, प्रियसुः ।

मालगुजार—कुपकः, भूमिवता, क्षेत्रपः

मालगुजारी—राजदेवभागः, शुद्धकः ।

मालती पतन्त—मालती ।

मालदार—पुण्यजनः, ईश्वरः, धनी,
धनाढघः ।

माला—सूक्ष्म, माला, अवालि, पांकिः ।

मालिक—प्रभुः, शुरुः, पतिः, अध्यक्षः,
वधिष्ठाता, वधिकारी, शुरुः ।

माली—मालाकारः, उद्यानपः ।

मालूम—ज्ञानम्, अनुभवः, परिचयः ।

मावा—पिण्डीभाव तुरुथम्, तुरुथकाथः,
पयस्यम् ।

माशूक—अनुरागी, दधितः, प्रियः ।

माशा—मापकः ।

माप—कुरुविन्दः, धान्यधीरः, मांसलः ।

माह—मासः, पक्षद्वयम् ।

मांहि—तंहिमन्, तत्र, मध्ये ।

माहुर—फिपम्, गरुडम्, हालाहलम् ।

Like, resembling.

Parents.

Love, affection.

A maternal-uncle.

Customary, common, ordinary.

Illusion, delusion; natural phenomena.

To hoard money.

To beat.

For, by reason of; on account of.

Wealth, property, revenue.

Staff tree, celistrus.

A tenant, subject.

Revenue, assessment.

An Ayurvedic medicine given in consumption.

Rich, wealthy.

Garland; necklace; a book.

Master; owner, possessor, husband;
Lord, God, landlord.

A gardener; a horticulturist.

Known, evident; apparent.

Substance; bawncongee, condensed
milk; curd.

Beloved.

A weight consisting of 8 rattis.

Kidney beau.

A month.

In.

Poison.

१ पांच गुज्जा का भाव और १६ भाव का अक्ष (कर्प) होता है, चार कर्प का पल अस्सी रक्ती भरका विस्तृत हथी तुलाओं का पक आचित होता है ।

१०० पलों का एक तुला भार और २०

मिचना—मीलनम् ।	...	To close; to shut.
मिटना—सप्रापनम्, मरणम्, लोपनम् ।	...	To be effaced, to be erased, to become extinct, to expire.
मिटाना—भ्रंशनम्, लोपनम्, अपसारणम् ।	...	To blot out, to erase; to efface, to destroy; to abolish.
मिटिया—कुत्रुपः, चपकः, स्नेह पात्रम् ।	...	An earthen pot.
मिटी—मृत, मृतिका ।	...	Earth, a corpse, clay, soil; refuse trash.
मिटी—सुम्बनम् ।	...	A kiss.
मिटाई—मिष्टान्नम्, नैवेद्यम् ।	...	A sweet-meat.
मिटास—माधुर्यम्, मधुरता, मिटना ।	...	Sweetness.
मिती—तिथिः, दिवसम् ।	...	Date, day; interest.
मित्र—सुहृत्, वयस्यः, सखा ।	...	A friend.
मिथ्या—अनृतम्, असत्यम्, असत्यम् ।	...	False.
मिथान—कोशः, खड्ककोष्ठम्, असिंग्रहम् ।	...	A scabbard, a sheath, Johns.
मिर्गी—अपस्मार्ग रोगः ।	...	Epilepsy.
मिर्च—मरिचम् ।	...	Pepper, sharp, pungent, chili.
मिर्जाई—कूर्पासकः, चौलिका ।	...	Jacket with long loose sleeves.
मिर्दङ्ग—मुरजः, अप्क्यालिङ्गः ।	...	A kind of drum.
मिटाना—प्रापणम्. मिथणम् ।	...	To be mixed, mingled
मिलान—उपमा, तुल्यता, सदृशता ।	...	Comparison.
मिलाना—मेलनम्, सन्धानम् ।	...	To mix, to join, to bring together.
मिलाघ—संयोगः, सम्मेलः, मिथता ।	...	Agreement, union, meeting.
मिस्का—गोधूम मिथितचणकम् ।	...	Mixture, composition.
मिस्सी—दंतमआनम्, दंतचूर्णम् ।	...	Wheat, barley. Mixed with such grain as gram, pea.
मिथी—शार्करा, सिता ।	...	A tooth powder.
मिहनत—अमः, उद्यमः, पौरुषम् ।	...	Sugar candy.
मिहनताना—थममाटकम्, भृतिः ।	...	Labour, toil, industry, diligence.
मिहरवानी—कृपा, अनुकृपा, दया ।	...	Wages, fees.
मौग—वीजम्, गर्भम्, घीजकोशम् ।	...	Favour, kindness.
मौचना—उन्मलिनम्, अक्षिस्पन्दनम् ।	...	The kernel.
मौजिना—पेपणम्, चूर्णनम्, मर्दनम् ।	...	To rub, to scour, to scrub.
मौज़ान—योगः, राशीः, सञ्चयः ।	...	To wink, to close.
मीनार—स्तम्भः, शिवरम्, शिखा, मितिः	...	Total.
मीनार—स्तम्भः, शिवरम्, शिखा, मितिः	...	A pillar, minaret, steeple, tower.

मीमांसा—निर्णयम्, व्यवस्था ।	Moral philosophy.
मीर-प्रधानः, प्रधमः, अध्यक्षः ।	A chief, leader.
मीरास-भूतम्पत्ति:, सम्पत्, स्थिरधनम् ।	Property, a patrimony, estate.
मील-कोशार्धम्, कोशपापाणम् ।	A mile.
मुह—आननम्, धक्रम्, मुखम्, घदनम् ।	Mouth, face, countenance, orifice, opening.
मुवाफ़—क्षमा, तितिक्षा, त्यागः ।	Exempted, pardoned, forgiven, excused, rent free.
मुक्तदमा—आभियोगः, विवादः ।	A law suit, a cause.
मुकरना—निपेधनम्, अपवदनम्, अपवादः ।	To deny.
मुकर्रर—नियतम्, स्थिरम्, स्थापनम्, नियोजनम् ।	Fixed, established, appointed, employed.
मुकावला—तुलना, स्पर्धा ।	Opposition.
मुक्तम—मार्गनिवेशः(निवासः) स्थितिः ।	Place, site, station.
मुकट—किरीटः, मुकटम् ।	A crown, a crest, a diadem.
मुष्टा—मुष्टिः, घस्तपञ्चाङ्गुलम् ।	Blow with the fist, buffet.
मुक—वन्धनरहितः, ख्वतन्त्रः ।	Released, freed, got salvation.
मुक्तिविर—दूतः, चरः, पिशुनः, सूचकः, सन्देशाहरः ।	Informer, spy, reporter, advertiser.
मुख्यार—प्राढविधाकः, प्रतिस्थानी ।	Agent, attorney, manager.
मुगदर—घनः, मुद्गरः, व्यायामयेषि ।	A mallet, a club used to exercise within the manner of dum-bells.
मुच्छलका—प्रतिशापनम्, ग्रायश्चित्तलेखः ।	A bond, penalty bond.
मुजरा—गानम्, तौर्यत्रिकम् ।	Singing, deduction.
मुजरिम—दोषी, अभियुक्तः, अपराधी ।	A criminal, offender.
मुठिया—मुष्टिः, त्सरुः ।	A handle, hilt, a carders stick.
मुद्दर्ड—प्रधानः, मुख्यः, अग्रणीः ।	A chief, head.
मुङ्डा—स्कन्धः, असलः ।	Shoulders, withers.
मुंडाना—मुङ्डनम्, क्षौरकारणम् ।	To shave.
मुंडासा—उपणिपम्, वेष्टनम् ।	A loose turban.
मुंडे—सीमा, भिस्तिशिखरम् ।	The coping of a wall.
मुहायला—प्रतिधादी, अभियोगी ।	A defendant, accused.
मुहर—घादी, अभियेगी ।	A plaintiff, suitor claimant, prosecutor, complainant.

मुहूर्त-चिरम्, विलम्बः, कालातिपातः ।	Length of time.
मुनक्षण-द्राक्षा, मृदुपीपा ।	A species of raisins.
मुनाफ़ा-लाभः, ग्राहि, आगमः, चृद्धिः।	Profit, gain, advantage.
मुनासिथ-योग्यः; उचितम्, शुक्रम् ।	Proper, suitable, fit, convenient.
मुनीम-उपविकता, उपसहायकः ।	An agent.
मुन्दना-आधरणम्, थाच्छादनम् ।	To be shut or closed.
मुन्दरी-बैंगुलीयकम्, मुद्रा ।	Ring, a finger-ring.
मुनिस्फ़ू-निर्णेता, मध्यस्थः, न्यायी ।	A Judge, equitable just.
मुषादिष्ठा-शायार्थम्, सम्यादः ।	Debate, dispute, reasoning.
मुमकिन-शक्यम्, सम्भवः, भाव्यम् ।	Possible, feasible.
मुमोनियत-निषेधः, निरोधः, अपवादः ।	Prohibition, restriction.
मुमताहिन-परीक्षकः, द्रष्टा, निरीक्षकः ।	An examiner.
मुरकी-कुण्डलिका, फणभूपणम् ।	A small ear-ring.
मुरथाना-म्लानम्, मलिनम् ।	To wither, to fade, to pine, to be dejected.
मुख्या-थायलेहा, शर्करा, धासितफलम् ।	A conserve, jam, confection.
मुख्यी-पूर्यजः, पित्रादिः, पितामहादि ।	A patron, supporter.
मुरली-यंशी, मुरली, यंणा ।	A flute, pipe, fife.
मुख्यत-पक्षपातः, दया, अनुरागः ।	Benevolence, affability.
मुर्गा-कुकुटः, ताम्रचूडः, चरणायुधः, यास्त्रणशिखः ।	A cock.
मुर्दा-कुणपः, शवः, प्रेतः, मृतकः ।	Dead, weak, a dead body, corpse.
मुर्दालंख-घोदारः, नागसंभवः, द्रणादतः ।	Litharge.
मुरा-गन्धिनी, तालपर्णी, देत्या ।	A kind of plant.
मुलम्बा-हेमस्वरूपधातुविशेषः ।	Plated, gilt.
मुझटी-मधुयष्टी, यष्टी, मधुकम् ।	A medicinal root.
मुलाकात-दर्शनम्, अवलोकनम्, मिल- नम् ।	Interview, visit.
मुलाजिम-भूत्यः, किङ्करः, दासः, नियुक्तः ।	A servant, an attendant.
मुलायम-मृदुलम्, मृदु, कोमलम् ।	Soft, gentle-mild.
मुलादिज्ञा-निरीक्षणम्, अवलोकनम् ।	Looking at, inspection.
मुल्क-राज्यम्, राष्ट्रम्, नगरम्, प्रान्तम् ।	A country, region, territory, dominion.
मुलतयो-कालातिपातः, कालातिकमः ।	Postponed, adjourned, pending de- layed.
मुश्किल-कठिनम्, मुश्किलम्, गहनम् ।	Hard, difficult, intricate.

मुसकाना-स्मयनम्, हसनम् ।	... To smile, to grin.
मुखाफिर-पात्यः, पथिकः, यात्री, वाष्पगः ।	... A traveller, a passenger, a stranger.
मुखीवत-आपत, व्यथा, दुःखम्, पीड़ा ।...	A misfortune, disaster, calamity, misery.
मुहताज-इरिदः, लिर्धनः, अकिञ्चनः ।...	Poor, needy, a beggar.
मुहर-अक्षमुद्रा, स्वर्ण(मुद्रा)निष्कः ।...	A seal, a stamp, a gold coin.
मुहर्रि-लेखकः, अक्षयिता ।	Writer.
मुहासा-उपदेहः, पिटका ।	A pimple.
मूंग-मुग्दः, रसोच्चमः ।	A kind of pulse.
मूंगफली—रक्कयीजा, भूमिशिम्या, चिदीजा ।	Ground nut, peanut.
मूंगा-प्रवालः, विद्रुमः, विरलः ।	Coral.
मूळ-इमश्तुलः, मुखरोमः ।	Whiskers, moustache.
मूळ-मुञ्जः, भद्रमुञ्जः ।	A kind of grass.
मूळना-मूळनम्, क्षुरणम् ।	To cheat, to shave.
मूळा-आसनम्, वेचासनम्, पीटम् ।	A stool.
मूळरी-कुट्टनिका, छोषायदारणी ।	A millet.
मूत-प्रस्त्रावः, मूत्रम् ।	Urine, piss.
मूतना-प्रसूत्यणम्, मूत्रोत्सर्जनम् ।	To make water, to piss.
मूर्छा-मोहः, कदमलः, मूर्छा ।	A swoon.
मूरत-पुत्तलिका, पाञ्चालिः, प्रतिकृतिः ।	Statue, an idol, a picture, a figure of a body.
मूल-युक्तः, बंधिः, मूलम् ।	Root, Origin, stock or capital, text.
मूली-मूलकम् ।	Radish.
मूल्य-अवक्यः, वस्त्रम्, मूल्यम् ।	Price.
मूसल-मुसलम्, व्योग्रम् ।	A long lieavy wooden pestle.
मूसला-अर्गलः, दूळलाला, कपाटट्रोष्टकः ।	A rod, a bolt.
मूसली-तालमूली, खलनी ।	A tap root.
मूसा-आखुः, मूपकः ।	A mouse, a rat.
मै-मध्ये, उपरि, तस्मिन्, तत्र ।	In, among, between.
मैगनी-पुरीपम्, गोमयः ।	The dung of goats, sheep & camels.
मेटना-प्रोत्सवतम्, लोपनम् ।	To efface.
मेड-चृतिः, क्षेत्रसीमा, शिवरम् ।	A boundary round (of a field) a border a dam, a land mark.
मेणक-भेषकः, दर्ढुरः, चर्पाभूः, मण्डूकः ।	A frog.

मेष्टा-मेषः, वाजाविकः ।	...	The brim of a well, a ram.
मेंहन्दी-कारंभा, दयामा, मदिला, प्रियद्रुः । ...		Myrtle.
मेंख-दारुशंकुः, कालम्, काष्ठफलकम् । ...		A nail, a wedge, peg,a tent peg.
मेघ-धनः-पर्योगुक्, जलधरः, शस्त्रिदः, धारिदः ।		A cloud.
मेजः-काष्ठफलकम्, काष्ठपटः, मज्जः ।	...	A table.
मेधी-मेधिका ।	...	The name of a plant.
मेमना-मेपः, डाजाधिनः ।	...	A lamb.
मेमा-मम, मामकम्, आत्मीयम्, स्वकीयम् । ...		My ; mine.
मेह-सन्धि॒, मैत्री, सम्बन्ध॑, सम्मेल॑ः ।	...	Connection; relationship.
मेहा-कलम् ।	...	Fruit.
मेह-वर्षा, वृष्टिः, प्रापृद्, कृषः ।	...	Rain.
मेहतर-द्रवपचः, चाण्डाळः ।	...	Sweeper.
में—अदम्, उत्तमपुरुषः ।	...	I.
मैका-धू, पितृप्रदम् ।	...	Bride's, paternal home.
मैना-सारिका ।	...	A bird, sturling.
मेपार-काह॑, देष्टलतकः, लेपकः ।	...	A mason.
मेल-मलम्, सङ्करः, किट्टम् ।	...	Dirt, filth, rusty scum.
मेला-पुरीपः, शकुत्, अवस्करः, मलिनम्, मलम्		Dirty, foul, mean.
मोह-ममता, स्नेहः, प्रेम, प्रीतिः, अनुरागः । ...		Pity, love.
मोहरी-प्रणाली, मलयादिनी ।	...	A kennel, a drain.
मोंगरा-लोष्टमेदनः, कुट्टिका ।	...	A hammer, a mallet.
मोच-नांदीपरिवृत्तिः, (नांदीतस्तत्त्वलतम्) ।		Strain, sprain, a twist.
मोंची-चर्मकारः, पाटूकूत् ।	...	A saddler, a shoemaker; a cobbler.
मोङ्गा-घसनपादव्रम्, (पायन्दाराम् भाषा) । ...		A stocking, a glove.
मोटा-स्थूलः, पवित्रः, पीतः, ...	...	Fat, corpulent, bulky, thick, rich, wealthy.
मोठ-मकुरः, धनमुद्गा:, छामीलकः ।	...	A kind of pulse.
मोइता-बैष्टनम्, परिवर्तनम् ।	...	To twist, to bend, to turn, to double, to plait, to pervert.
मोतियां-मदिलका, गिरिमदिलका ।	...	Jessamine.
मोती-मुक्ता, मैत्तिकम् ।	...	A pearl.
मोथा-मुस्ता, ऊरधित्यः, मेघतामा ।	...	A kind of grass, byprusatodon.
मोम-मधुमलम् ।	...	Wax.
मोर-मयूरः, वर्धिणः, वर्दी, वेकी, विष्णी । ...		A peacock.

मोरपंख—मयूरपिच्छः ।	...	A barge, a pleasure boat.
मोरनी—मयूरी, घर्हिणी ।	...	Pea-hen.
मोरचा—युद्धम्, मण्डूरः, अयोमलम् ।	...	Rust, an entrenchment.
मोल (लेता)—क्रयणम्, षस्ववचक्यः, मूल्यम् ।	...	To purchase; to buy.
मोहलत—अयकाशवृद्धिः, समयादा, कालातिपातः ।	...	To delay.
मौक्का—अवसरः, कालः, उचितसमयः ।	...	Place, situation; locality, opportunity.
मौक्कफ्करना—प्रथक्करणम्, निर्वाशनम् ।	...	To stop, to leave-off, to abolish, to dismiss.
मौजा—प्रामः, ग्रामाटिका ।	...	A village.
मौजूद—र्थसानम्, उपस्थितम् ।	...	Present, existing, at hand; ready.
मौत—कालः, मृत्युः, प्राणवियोगः, पञ्चत्यम् ।	...	Death, mortality.
मौन—तृष्णाम्, वचनविरतिः ।	...	Silence; taciturnity.
मौना—मछिजः, वृहवृटः ।	...	A large jar.
मौर—सहकारः, पुष्पोदगमः, किरटः ।	...	The blossom, of a tree, a crown.
मौसिये—घुकुलः, केलरः, कंठः ।	...	Name of a tree.
मौसा—मातृस्वसु, पति:, आवृत्तः ।	...	Mother's sister's husband.
मौसी—मातृस्वसा ।	...	Mother's sister.
म्याँऊ—मार्जार (विडाल) भाषणम् ।	...	The mewing of a cat.
म्याद—अवधिः, कालसीमा, समवान्तरम् ।	...	The time of promise, term, period.
यकीन—प्रतीक्षा, विश्वासः, सुनिष्ठितम्, प्रत्ययः	...	Certainty, assurance, confidence.
यद—सेधः, करुः, यागः, अश्वरः, इज्या, मरः, यशो, पर्वीत—उपर्वीतम्, व्रतसूत्रम् ।	...	Sacrifice, a duty, work.
यतोन्द्रिय—दमः, संयमः, इन्द्रियनिमद्धः, जितेन्द्रियः, घोडेन्द्रियः ।	...	The sacred thread.
यत्तन—उद्योगः, उपायः, प्रयासः ।	...	Of subdued passions.
यद्यपि—यद्यपि, अपि, चेत् ।	...	Effort, exertion.
यंष—साधनम्, उपकरणम् ।	...	Although.
यमुना—कालिकी, सूर्यतनया ।	...	A machine, apparatus, instrument.
यव—मेध्यः, सितदूकः ।	...	The Jamuna river.
यश—र्खातिः, कीर्ति:, प्रसिद्धिः ।	...	Barley, povel.
		Fame, renown, glory, reputation; praise.

यशस्वी—कर्तिंसान् ।	...	Famous, celebrated, renowned.
यह—एषः, एषा, एतस्, असौ, अदः, अयम्, इयम्, इदम् ।	...	This, the, he, she, it.
यहाँ—अत्र, इह, अस्मिन्स्थाने ।	...	Here, hither, near.
याचक—मिक्षुकः, यथीः, प्रार्थकः, याचकः ।	...	Beggar, mendicant.
यातना—पीड़ा, बाधा, द्यथा, हुःखम् ।	...	Pain, agony.
यात्रा—पर्यटनम्, परिम्मणम्, विचरणम् ।	...	Travelling, journey, <i>departure</i> .
यात्री—परिपक्षः, पार्थः, आधवाः, अध्यनीतः ।	...	A pilgrim, a traveller.
युद्ध—रणः, समरः, क्षेत्रमः, संखपम्, भाद्रवः,	...	War, battle.
याद—स्मृतिः, हमरणम् ।	...	Memory, recollection.
राजस—पौरः, नगरजः, नागरिकः, धनादृष्टः ।	...	A nobleman, a citizen.
रंक—निर्धनी, अकिञ्चनः, दरिद्रः ।	...	A poor man.
रंग—रागः, रंगः, धर्णः, लेपः ।	...	Colour, paint, dye.
रंगकरना—लेपनम्, रखनम्, चिंचार्पणम्, ।	...	To paint.
रंगदार—रक्तम्, भरुलिसम् ।	...	Coloured.
रंगभूमि—नाटकस्थानम्, नाटधन्मूलिः ।	...	A place of amusement.
रंगरेज—रक्तकः, चित्रकारः, रंगाजीवः, तूलिकाजीवः	...	A dyer.
रंझ—शोकः, खेदः, क्लेशः, सन्तापः ।	...	Grief, sorrow, suffering, pain.
रंझीदगी—वैमनस्यम्, वाधा, कष्टम् ।	...	Vexation, displeasure.
रंडा—षिधया, पतिहीना ।	...	Widow.
रंदापा—घेघयम्, रणहात्वम् ।	...	Widow-hood.
रंझी—गणका, रूपाजीवा, वेश्या, धार्यु ।	...	Prostitute.
रंडुआ—मृतपत्नीकः, मृतमार्यः, कलशहीनः ।	...	A widower.
रकाव—पादग्रहणी, पादघारणी ।	...	Stirrup.
रकाषी—शराधः, पात्रम्, भाजनम्, मृत्युपकः ।	...	Dish, a plate.
रक्त—रुधिरम्, रक्तम्, असूम्, असूक् ।	...	Red, blood.
रक्षक—निरीक्षकः, आता, पालकः ।	...	A protector, a guard, a watch-man.
रक्षा—(ध्रायते, पालयति) धाणम् ।	...	Protection.
रक्षना—स्थानम्, पालनम्, न्यासनम् ।	...	To keep, to put, to save.
रग—धमनी, रक्तयाहीनी ।	...	A vein, an artery.
रगह—संघट्टः, प्रष्टगम्, सामाधातः, मर्दनम् ।	...	Friction, attrition.
रगहना—मर्दनम्, घर्षणम् ।	...	To rub, to grind.
रखगा—सूजनम्, निर्माणम्, उत्पादनम्, कल्पनम्	...	To create, to plan.
रजयाङ्का—देशीकराण्डम्, राज्यम्, ।	...	Native states.

मोरपंख—मयूरपिच्छः ।	... A barge, a pleasure boat.
मोरनी—मयूरी, घाँटिणी ।	... Pea-hen.
मोरचा—युद्धम्, मण्डूरः, अयोमलम् ।	... Rust, an entrenchment.
मोठ (लेना)—क्रयणम्, वस्तवयक्तयः, मूल्यम् ।	... To purchase; to buy.
मोहलत—अवकाशवृद्धिः, समयाद्वा, कालातिपातः	... To delay.
मौद्ग्ला—अवसरः, कालः, उचितसमयः ।	... Place, situation; locality, opportunity.
मौक्षफकरना—प्रथक्करणम्, निष्काशनम् ।	... To stop, to leave-off, to abolish, to dismiss.
मौजा—प्रामः, प्रामाटिका ।	... A village.
०मौजूद—पर्यामानम्, उपस्थितम् ।	... Present, existing, at hand; ready.
मौत—कालः, मृत्युः, प्राणवियोगः, पञ्चत्यम् ।	... Death, mortality.
मौन—तूष्णिमि, वचनपिरितिः ।	... Silence; taciturnity.
मौना—मलिङ्गः, वृहद्घटः, ।	... A large jar.
मौर—सहकारः, पुष्पोदगमः, किरटिः ।	... The blossom, of a tree, a crown.
मौलसिरी—घकुलः, केचरः, कंठः ।	... Name of a tree.
मौसा—मातृत्वसुः, प्रतिः, वायुत्तः ।	... Mother's sister's husband.
मौसी—मातृत्वसा ।	... Mother's sister.
म्याँई—मार्जार (बिढाल) भाषणम् ।	... The mewing of a cat.
म्याद—अवधि, कालसीमा, समयान्तरम् ।	... The time of promise, term, period.
यक्षीन—प्रतीतिः, विश्वासः, सुनिष्ठितम्, प्रत्ययः	... Certainty, assurance, confidence.
यक्ष—सेधः, कर्तुः, यागः, अश्वरः, इज्या, मणः,	... Sacrifice, a duty, work.
यहोऽपवीत—उपवीतम्, व्रतसूत्रम् ।	... The sacred thread.
यतोन्द्रिय—दमः, संयमः, इन्द्रियनिप्रहः, जिते- तेर्द्रियः, घोर्द्रियः ।	... Of subdued passions.
यत्त—उद्योगः, उपायः, प्रयासः ।	... Effort, exertion.
यद्यपि—यद्यपि, अपि, चेत् ।	... Although.
यंक—साधनम्, उपकरणम् ।	... A machine, apparatus, instrument.
यमुना—कालिकी, सूर्यतनया ।	... The Jamuna river.
यव—मेघः, सितशूकः, ।	... Barley, povel.
यश—उपातिः, कीर्ति, प्रसिद्धिः ।	... Fame, renown, glory, reputation, praise.

यशस्वी—कर्तिंमान्।	...	Famous, celebrated, renowned.
यह—एपः, यदा, यतत्, यसौ, अदः, अयम्, इयम्, इदम्।	...	This, the, he, she, it.
यहां—भत्र, इह, वहिमन्त्याने।	...	Here, hither, near.
याचक—भिक्षुकः, भर्या, प्रार्थकः, याचकः।	...	Beggar, mendicant.
यातना—पीड़ा, बाधा, द्यथा, हुखम्।	...	Pain, agony.
यात्रा—पर्यटनम्, परिस्थितिम्, विद्वरणम्।	...	Travelling, journey, <i>departure</i> .
यात्री—परिषिकः, पर्याप्तः, शास्त्रीयः, अध्यात्रीयः।	...	A pilgrim, a traveller.
युद्ध—रणः, स्वरातः, संप्राप्तः, संयवम्, भाव्यः,	...	War, battle.
याद—स्मृतिः, स्मरणम्।	...	Memory, recollection.
राईस—पौरः, नगरजः, नागरिकः, धत्तादधः।	...	A nobleman, a citizen.
रङ्क—निर्धनी, अकिञ्चना, दरिद्रः।	...	A poor man.
रंग—रागः, रंगः, धर्णः, लेपः।	...	Colour, paint, dye.
रंगकरना—लेपनम्, रङ्गनम्, चिंचार्पणम्।	...	To paint.
रंगदार—रङ्गम्, अनुलिप्तम्।	...	Coloured.
रंगभूमि—नाटकस्थानम्, नाट्यभूमिः।	...	A place of amusement.
रंगरेज—रङ्गकः, चित्रकारः, रंगाजीवः, तूलिकाजीवः।	...	A dyer.
रंझ—शोकः, खेदः, क्लेशः, सन्तापः।	...	Grief, sorrow, suffering, pain.
रंझीदगी—घैमनस्यम्, याधा, कष्टम्।	...	Vexation, displeasure.
रंडा—विधया, पतिहीना।	...	Widow.
रंडापा—घैधड्यम्, रणदात्वम्।	...	Widow-hood.
रंझी—गणका, रूपाजीवा, घेइया, घार्खी।	...	Prostitute.
रंख्या—मृतपत्नीकः, मृतमार्यः, कलत्रहीनः।	...	A widower.
रकाव—पादप्रदणी, पादधारणी।	...	Stirrup.
रकार्धी—शारावः, पात्रम्, भाजनम्, मृद्युपकः।	...	Dish, a plate.
रक्त—रुधिरम्, रक्तम्, अस्त्रम्, अस्तुक्।	...	Red, blood.
रक्षक—निरीक्षकः, द्राता, पालकः।	...	A protector, a guard; a watchman.
रक्षा—(द्रायते, पाठयति) आणम्।	...	Protection.
रक्षना—स्थानम्, पाठनम्, न्यासनम्।	...	To keep, to put, to save.
रग—धमनी, रक्तवहिनी।	...	A vein, an artery.
रगड—संघटः, घर्षणम्, सामाद्यातः, मर्दनम्।	...	Friction; attrition.
रगड़ना—मर्दनम्, घर्षणम्।	...	To rub, to grind.
रक्षना—सूजनम्, निर्माणम्, उत्पादनम्, कल्पनम्।	...	To create, to plan.
रजधाना—देशिकराष्ट्रम्, राज्यम्।	...	Native states.

मोरपंख-मयूरपिच्छुः ।	...	A barge, a pleasure boat.
मोरनी-मूर्ही, घर्हिणी ।	...	Pea-hen.
मोरचा-युद्धम्, मण्डूरः, अयोमलम् ।	...	Rust, an entrenchment.
मोठ (लेना)-फथणम्, वस्तवयकायः, मूल्यम् ।	...	To purchase; to buy.
मोहलत-अवकाशवृद्धिः, समयाद्वा, कालातिपातः ।	...	To delay.
मौझा-अवसरः, कालः, उचितसमयः ।	...	Place, situation; locality, opportunity.
मौकुफकरना-प्रथक्करणम्, निष्काशनम् ।	...	To stop, to leave-off, to abolish, to dismiss.
मौजा-प्रामः, आमाटिका ।	...	A village.
मौजूद-घर्षमानम्, उपस्थितम् ।	...	Present, existing, at hand; ready.
मौत-कालः, मृत्युः, प्राणवियोगः, पञ्चतयम् ।	...	Death, mortality.
मौन-तूणम्, वचनविरतिः ।	...	Silence; taciturnity.
मौना-मलिङ्गः, वृद्धघटः ।	...	A large jar.
मौर-शहकारः, पुष्पोद्गमः, किरणिः ।	...	The blossom, of a tree, a crown.
मौलसिरी-बकुलः, केसरः, कंठः ।	...	Name of a tree.
मौसा—मातृस्वसुःपति, भावुकः ।	...	Mother's sister's husband.
मौसी—मातृस्वसा ।	...	Mother's sister.
म्याँ-मार्जार (घिडाल) भाषणद् ।	...	The mewing of a cat.
इयाद—अवधिः, कालसीमा, समयान्तरम् ।	...	The time, of promise, term, period.
यक्षीन-प्रतीतिः, विश्वासः, सुनिष्ठितम्, प्रत्ययः	...	Certainty, assurance, confidence.
यह—मेधः, क्रतुः, यागः, अश्वरः, दृश्या, मयः,	...	Sacrifice, a duty, work.
यहोपधीत—उपवीतम्, व्रतसूत्रम् ।	...	The sacred thread.
यतेन्द्रिय—दमः, संयमः, द्विन्द्रियनिमहा, जिते- तेन्द्रियः, वशेन्द्रियः ।	...	Of subdued passions.
यत्त—उद्योगः, उपायः, प्रयासः ।	...	Effort, exertion.
यद्यपि—यद्यपि, अपि, चेत् ।	...	Although.
यंत्र—साधनम्, उपकरणम् ।	...	A machine, apparatus, instrument.
यमुना—कालिष्टी, सूर्यतनया ।	...	The Jamuna river.
यव—मेधः, सितशूकः ।	...	Barley, povel.
यश—याति:, कीर्ति:, प्रसिद्धिः ।	...	Fame, renown, glory, reputation, praise.

यशस्वी—कार्तिंमान्।	...	Famous, celebrated, renowned!
यह—एवः, एषा, एतत्, असौ, अदः, अयम्, इयम्-इदम्।	...	This, the, he, she, it.
यहाँ—भव्र, इह, अस्मिन्स्थाने।	...	Here, hither, near.
याचक—भिक्षुकः, धर्या, प्रार्थकः, याचकः।	...	Beggar, mendicant.
यातना—पांडा, धाधा, ध्यथा, दुःखम्।	...	Pain, agony.
यात्रा—पर्यटनम्, परिस्मणम्, विचरणम्	...	Travelling, journey, <i>departure</i> .
यात्री—परिधिकः, पांधी, धाव्याः, भृत्यानीः।	...	A pilgrim, a traveller.
युद—एण, स्वमरः, संप्राप्तः, संवयम्, भाव्यः,	...	War, battle.
याद—स्मृतिः, स्मरणम्।	...	Memory, recollection.
राजा—पौरः, नगराजः, नागरिकः, धनाढ्यः।	...	A nobleman, a citizen.
रंक—निर्धनी, अकिञ्चनः, दरिद्रः।	...	A poor man.
रंग—रागः, रंगः, धर्णी, लेपः।	...	Colour, paint, dye.
रंगकरना—लेपनम्, रजनम्, चिशंपार्पणम्।	...	To paint.
रंगार—रक्तम्, भनुलिप्तप्।	...	Coloured.
रंगमूलि—नाटकस्थानम्, नाटयमूलि।	...	A place of amusement.
रंगरेज—रजनकः, चिक्कारः, रंगाजीवः, तूलिकाजीवः	...	A dyer.
रंज—रोकः, खेदः, फ्लेशः, सन्तापः।	...	Grief, sorrow, suffering, pain.
रंजीदगी—घैमनस्यम्, धाधा, कष्टम्।	...	Vexation, displeasure.
रंडा—पित्रिया, पतिहीना।	...	Widow.
रंदापा—पैधव्यम्, रणदात्वम्।	...	Widow-hood.
रंडो—गणका, रूपाज्ञीवा, घेष्या, धार्णी।	...	Prostitute.
रंडुआ—मृतपत्नीकः, मृतमार्यः, कलशहीनः।	...	A widower.
रक्काव—पादग्रहणी, पादधारणी।	...	Stirrup.
रक्काधी—शाराधी, पादम्, भाजनम्, मृद्युपकः।	...	Dish, a plate.
रक्त—संधिरम्, रक्तम्, असूस्, असूक्।	...	Red, blood.
रक्षक—निरोक्षकः, आता, पालकः।	...	A protector, a guard, a watch-man.
रक्षा—(प्रायते, पाठ्यति) धाणम्।	...	Protection.
रक्तना—स्थानम्, पालगम्, न्यासनम्।	...	To keep, to put, to save.
रग—धमनी, रक्तवाहिनी।	...	A vein, an artery.
रगड़—संघट्ट, धर्पणम्, सामाधातुः, मर्दनम्।	...	Friction, attrition.
रगड़ना—मर्दनम्, धर्पणम्।	...	To rub, to grind.
रक्षना—सूजनम्, निर्माणम्, उत्पादनम्, कल्पनम्	...	To create, to plan.
रजपादा—देशिकराष्ट्रम्, राज्यम्।	...	Native states.

मोरपंख—मयूरपिच्छः ।	... .	A barge, a pleasure boat.
मोरनी—मपूरी, घार्हिणी ।	... .	Pea-hen.
मोरचा—युद्धम्, मण्डूरः, अयोमलम् ।	... .	Rust, an entrenchment.
मोड़ (लेता)—क्रयणम्, वस्तवयक्यः, मूल्यम् ।	... .	To purchase; to buy.
मोहलत—अथकाशवृद्धिः, समयाद्वा, कालातिपातः ।	... .	To delay.
मौद्गु—अवसरः, कालः, उचितसमयः ।	... .	Place, situation; locality, opportunity.
मौषूफ्करना—प्रथक्फकरणम्, निष्काशनम् ।	... .	To stop, to leave-off, to abolish, to dismiss.
मौजा—प्रामः, आमटिका ।	... .	A village.
०मौजूद—वर्तमानम्, उपस्थितम् ।	... .	Present, existing, at hand; ready.
मौत—कालः, मृत्युः, प्राणविद्योगः, पञ्चत्यम् ।	... .	Death, mortality.
मौन—तृष्णमि, वचनाविरतिः ।	... .	Silence; taciturnity.
मौना—भलिजः, वृहद्दघटः ।	... .	A large jar.
मौर—क्षत्रियः, पुण्योद्गमः, किरटः ।	... .	The blossom, of a tree, a crown.
मौलिसिरी—धकुलः, केखरः, कंठः ।	... .	Name of a tree.
मौसा—मातृस्वसु, पतिः, वायुतः ।	... .	Mother's sister's husband.
मौसी—मातृस्वसा ।	... .	Mother's sister.
म्याँ—मार्जर (विद्वाल) मापणम् ।	... .	The mewing, of a cat.
म्याद—अधिः, कालसीमा, समयान्तरम् ।	... .	The time, of promise, term, period.
यक्षन—प्रतीतिः, विश्वासः, सुनिष्ठितम्, प्रत्ययः ।	... .	Certainty, assurance, confidence.
यज्ञ—मेधः, कतुः, यागः, वर्धनः, इज्या, मयः, यतोपयीत—उपवीतम्, व्रतसूत्रम् ।	... .	Sacrifice, a duty, work. The sacred thread.
यतोन्द्रिय—दमः, संयमः, इन्द्रियनिषइः, जितेन्द्रियः, वशेन्द्रियः ।	... .	Of subdued passions.
यत्न—उद्योगः, उपायः, प्रयासः ।	... .	Effort, exertion.
यद्यपि—यद्यपि, अपि, चेत् ।	... .	Although.
यंत्र—साधनम्, उपकरणम् ।	... .	A machine, apparatus, instrument.
यमुना—ज्ञालिंदी, सूर्यतनया ।	... .	The Jamuna river.
यव—मेघः, सिसदृकः ।	... .	Barley, povel.
यश—रूपातिः, कीर्ति, प्रसिद्धिः ।	... .	Fame, renown, glory, reputation, praise.

राई—राडिका, हृष्णिका, क्षघः, छुता ।	...	A kind of mustard seed.
राते—पीतलोदम्, त्रपुः, वेगः, रंगम्, पिच्चयम्	...	Tin.
रन्धना—रन्धनम्, पाचनम्, पवाचनम् ।	...	To cook.
राख—क्षारम्, भेसम्, भूतिः ।	...	Ashes.
रागमाना—गानम्, गीतम्, (गायति-जगौ)	...	To sing, song.
रानी—राजी, महिली ।	...	A queen.
राजकीय—राजयोग्यम्, राजार्द्दः ।	...	King, Royal.
राजस्म—राजदेव्यः, करः, शुल्कम्, प्रजायनम् ।	...	Royal revenue, tax.
राजा—नृपः, भूरपः, नृपः, नरेन्द्रः, भूमिपतिः ।	...	A king, a prince.
राजाधिराज—सम्राट्, राजराजः, राजराजेश्वरः	...	An emperor.
रात—निशा, रजनी, तमस्तिथनी, रात्रिः ।	...	Night.
रामिनी, विमायरी, शर्वरी ।	...	
राध—पूयः, कूपितखण्डिम् ।	...	Pus.
रायता—दाधिकम्, दधिसंस्कृततुम्बिकम् ।	...	A salad, pumpkin.
राय—सम्मतिः, निर्णयः ।	...	Opinion, judgment.
रार—फच्छः, विवादः ।	...	Quarrel.
राल—सालनिर्यासः, सर्जरसः, यक्षधूपः ।	...	Yellow resin.
राध—मत्स्यर्णी, गुडः, फाणितम् ।	...	Molasses, raw sugar.
रारी—विवादप्रियः, कलटकारी, विवादार्थी ।	...	Quarrelsome.
रियासत—शासनम्, राज्यम्, सम्पत् ।	...	Government, dominion, state.
रिश्वत—उक्तोदः, उपायनम् ।	...	A bribe.
रिस—रोपः, कोपः, मन्युः, क्रोधः ।	...	Anger.
रिसना—मेंद्रक्षरणम्, कणशः, च्यप्यनम् ।	...	To drop slowly.
रिसाला—शश्वारसेनिकाः, अदवारोदिसैन्यम्	...	A troop of horse.
रीठा—फेनिलबीजम् ।	...	Soapwort, soapnut.
रीछ—भालुकः, भलुः, भलुकः ।	...	A bear.
रीठा—भरिएकः, माझदयः, कृष्णवर्णः ।	...	Soap, barren soap.
रीढ—पृष्ठास्थि, पृष्ठवंशः, कदेशका ।	...	Backbone.
रीता—रितम्, वपुर्णम्, वर्धम् ।	...	Empty.
रकना—शवस्थानम्, स्त्रम्भनम्, गतिनिषेधनम्	...	To stop.
रक्षायट—प्रतिरोधः, गतिनिरोधः, धन्तरायः ।	...	Detention.
रुपह—क्षधन्धः, दण्डः, खण्डितमुण्डम् ।	...	A headless trunk.
रुतथा—पदम्, अधिकारप्राप्तिः ।	...	Rank.
रुपया—मुद्रा, रौप्यकम्, रौप्यम् ।	...	A rupee, coin, money.

खड़ाना—रोदनम्, (रोदयति, क्रोशयति) ...	To vex.
रई—तूळः, पिचुः, पिचुलः, फाँसः । ...	Cotton.
कंगटा—रोम, लोम । ...	The short hairs of the body.
रेकना—गर्भमरणम्, चीत्कारः, खर्जादः । ...	To bray.
रेढी—एरण्डः । ...	Castor.
रेढीकातेल—एरण्डतेलम् । ...	Castor oil.
रेगिस्तान—मरुस्थलम्, कच्छा, अनुपः । ...	A sandy desert.
रेतना—परिष्कारणम्, तेजनम्, संस्करणम्, निर्धारणांकयियादलक्षणम् । ...	To polish, to file.
रेती—कानसः । ...	File.
रेतिला—सैकतम् यालुमयम्, संस्करणम् । ...	Sandy.
रेल—धार्पयानम्, धूमयानम् । ...	A railway train or carriage.
रेलना—भपसारणम्, आघटनम्, आसफालनम् ।	To shove.
रेथडी—तिलपिघम्, तिलपेपम् । ...	A kind of sweetmeat.
रेशम—कोटसूत्रम्, कौशेयम्, पट्टः । ...	Silk.
रेशमी—द्वौमं, दुकूलम्, पट्टः । ...	Silken.
रेह—क्षार, सर्जिका । ...	Alkali, fuller's earth.
रेतवा—धारावेणः, प्रवाहावातः । ...	A flood, deluge, inundation.
रोकह—टंकः, मुद्रा, नाणकम् । ...	Cash, ready money.
रोग—इयाधिः, रोगः, गदा, रुजा, उपतापः ।	Sickness, disease.
रोज़ीना—दैनिकम्, आहुकम् । ...	Daily.
रोटीकपड़ा—भोजनाच्छदनम् । ...	Food and raiment.
रोनशनाई (स्पाही) मालि, कञ्जलम् । ...	Ink.
रौ—रयः, धारा, ओषः, वेगः, प्रवाहः, ब्रोतः ।	Current, stream.
लकड़ी काटने घाला-कापुच्छेता, (छिनाति)	Wood-pecker.
लकड़हारा-कापुविकेता (विक्रीणाति) ...	A wood-cutter.
लक्रप—पदवी, उपाधिः । ...	A title.
लक्रया—(मारजाना) पक्षाधातः, अगमंगः, गात्रोपघातः, गात्रसादः । ...	Paralysis.
लगाम—खलनिः, घला, रद्दिमः, कविका,	Bridle, a bit.
छंगडा—पंगुः । ...	Lame.
लंगर—नौवन्धकीलः, नौलांगलम् । ...	An anchor, a rope.
लंगूर—अयकुदा:, मर्कटः, कपि: । ...	A baboon.
लझोट—कौपीनम्, कच्छः । ...	A cloth worn between the legs.
लचकना—नमनम्, घफ्फिभवनम्, आघर्जनम् ।	To bend, to spring.
लचक—घफ्फा, नति:, घफ्फता, आलस्यता ।	Spring.

लघुकाना—नामनम्, पक्षीकरणम्, लम्बनम् ...	To bend.
लघुन—चिह्नम्, लक्ष, लक्षणम्, छिक्षम् ...	Sign.
लघुडा—स्त्रेषुः, शुद्धिः ।	Bundle.
लघुज्ञा—हीं, लज्जा, ग्रापा ।	Shame.
लट—जटा, सटा, विशीर्णकेशः, घुस्तशिरोरुद्धः	Tangled hair.
लघुकना—आलम्बनम्, उत्तोलनम् ।	To hang.
लट्टू—धूर्णनक्षाष्ठम्, भास्मण्यंत्रम्, लम्बसीसकम्	Plummet.
लट्टा—दण्डः, यष्टिः, वसनविशेषः ।	Beam, lton.bdg clo
लड़कपन—चालिश्यम्, शैशवम्, याल्यम् ...	Boyhood, childhood.
लड़का—चालः, अर्भकः, शिशुः, दिंभः, माणवः	A Boy, a child.
लड़की—कन्या, दुहिता, पुत्री, कुमारी ।	A girl, a daughter.
लड़ना—कलहकरणम्, विवदनम्, योग्यनम् ।	To fight, to contend.
लड़ाई—कलहः, समरः, रणः, जन्यम्, याजि:	Battle, war, quarrel.
लड़ी—इंद्रियला, धृथपाशः, सन्दर्भः, मेखला ।	A string, a link.
लद्दू—मोदकः, नैवेद्यपिण्डम्, मिष्ठानगुटिका	A ball of sweetmeat.
लद्दिया—शकटम् ।	A Cart.
लंड—उपस्थः, शिरः, मेहः, शोफः, मेहनः ।	Penis.
लताषु—भर्त्सना, धर्षणम्, मानभंगः, अयशः	Insult, calumny.
लताष्ना—तर्जनम्, भर्त्सनम् ।	To insult.
लतियाना—लत्ताताष्नम्, पादप्रहरणम् ।	To kick.
लत्ता—शीर्णपटः, चीरः ।	A rag, a tatter.
लथड़ा—धूलिधूसरणम्, लुटनम् ।	To be draggled.
लद्दना—भार्न्यसनम्, आरोपणम् (आरोहणम्)	To be laden, to die, to be loaded.
प्रालम्बनम् ।	To cause to load.
लद्याना—भारारोपणम्, स्थापनम् !	Flash, flame, glow.
लपट—अर्चः, ज्वाला, स्फूर्तिः, दीप्तिः ।	Pottage, spoon-sweetmeat.
लपसी—ज्वयम्, संयावः ।	A fold, twist, cover.
लपेट—पुटः, भंगः, व्यावृत्तिः, व्याख्यातनम् ।	A cloak, gown, wrapper.
लयादा—कंचुकः, प्रायारः, वयंगुद्धनम् ।	A narrow leaved salsify.
लभेहा—भूकर्मुदारः ।	Long, tall, great.
लम्बा—इर्धिः, लम्पायमानः, थायामः ।	Garlic
लशुन—लशुनम्, गृजनम्, महाकन्दः, महोपधः	A glutinous fruit.
लहसोढा—भूकर्मुदारः, इलेप्त्रान्तकः ।	Gown.
लंगा—चंडातकः, वाप्रपदीनः ।	To stretch out the hands.
लमकाना—प्रसारणम्, उत्थापनम् ।	

लस—स्तिर्यता, चिक्काणता, दयानता, संद्रं-		
ता, संलग्नशीलता ।	...	
लहता—भाग्यम् ।	...	Jiscosity, stickiness.
लहर—ज़मिम्; तरंगः, वीचिः, कल्लोलः, भगः	...	Fate.
लहरिया—कौशियवस्त्रम् ।	...	A wave, fluency, current.
लाककीचीज़—जांतुषम् वस्तु, जतुः ।	...	Watteled silk, striped cloth.
लांघना—लंघनम्, पारंगमनम्, अतिक्रमणम् ।		Shellac.
लाघव—सुखरता, अगुरुता, सुधाहृता, न्यूनता ।		To pass over.
लाइला—प्रियः, प्रीतियुतः, प्रियः, दियितः । ...		Lightness.
लालदा—भारारोपणम्, बाहनम् ।	...	Darling.
लादी—(गट्टर) भारप्रतिधः, भारघेष्टनम् ।		To Load, to burden with.
लानत—भर्त्तना, तर्जना, त्रपा ।	...	Loading.
लाना—आनयनम्, प्रापणम्, आनयति, प्रापयति		Curse, reproach.
लायक—योग्यः, अर्हः ।	...	To bring.
लार—लाळ, स्ट्रीवितम्, इलेप्ता ।	...	Able, competent.
लाल—रक्तवर्णम् ।	...	Saliva, row, glaver.
लालच—लोभः, जिघृक्षा, गृष्णुता ।	...	Red.
लालची—लोभी, गृष्णुः, लुधः ।	...	Greed.
लिखत—लेखः, वर्णन्यासः, लिपिः, हस्ताश्वरम्		Writing, inscription.
लिखना—लिखनम्, वर्णविधयसनम् ।	...	To write.
लिटाना—स्वापनम्, शायनम् ।	...	To cause to lie.
लिपड़ना—आलिङ्गनम्, परिरभणम् ।	...	To cling.
लिपना—लिप्तम्, मार्जितम्, पुस्तनम्, लेपनम्		To be plastered.
लिपयाना—लेपनम्, पुस्तकारणम् ।	...	To cause, to be plastered.
लिफाफा—पियातपत्रम्, कोशः, प्रच्छिपधम् ।		Cover..
लीची—लकुचम, लिकुचम् ।	...	Scyitalid, a fruit.
छीद—गोमयः, पशुपुरीषम् ।	...	The dung.
छुटना—घिलुंडितम्, अपहरम्, अपदारः,		To be plundered.
छुटवैया—अपहारकः, छुडकः, भौपकः । ...		A plunderer.
छुढ़कना—स्वलनम्, भ्रंशनम्, अपसर्पणम्,		To Roll, to fall off, to slip, to slide.
च्यवनम् ।	...	
छुतरा—पिण्डः, मिथ्याशंसकः ।	...	A flatterer; back-biter.
छुद्वार—अद्वकारः, लोद्वकारः ।	...	A blacksmith.
छू—उण्णवायुः, तस्वात्या, उण्णसमीरम् (प्रसंजनः)		Hof wind.
छक्का—अग्निस्फुलिङ्गः, आर्चि, ज्याला ।	...	Flame, Fire, spark.

लेन'—ग्रहणम्, प्राप्णम् ।	...	To receive, to take back.
लेई—लेपः, उदपेपः, जलपेपः ।	...	Cement, paste.
लेप—अभ्यजनम्, उपदेहः ।	...	Ointment, plaster.
लेड—शष्टु, पुरीपम् ।	...	Filth, excrement.
लेकिन—किन्तु, परथ, परन्तु	...	But, yet.
लेखक—लिपिकर्ता, लेखकः ।	...	A writer.
लेखा—गणना, संख्यानम्, विगणनम् ।	...	Account.
लोई—कम्बलम्, ऊर्णवखम्, लोपत्री ।	...	A fine blanket, a loaf.
लो—अयप्रभृति, यावत्, तावत्	...	Till, to, upto.
लोटना—उपाधर्तनम्, लुञ्जनम् ।	...	To be in bed.
लोटा—कमण्डलुः ।	...	A pipkin.
लोथ—कुण्पः, शयः, मृतकदेहः ।	...	Corpse.
लोथडा—आमिषपिंडम्, लोषम् ।	...	A Lump, wallow of flesh.
लोध—तिरीटकः, शावरः ।	...	Medicine, a tree
लोन—लघणम् ।	...	Salt.
लोमडी—खिकिरः, भुरिमायः, गोमायुः ।	...	A fox.
लोहा—अयः, लोहः ।	...	Iron.
लोह—रक्तम्, शोणितम्, लोहितम्, अस्त्रम्, असूक्ष्म	...	Blood.
लौग—लघड़म्, देवकुशुमः, श्रीसंहः, "	"	A Clove, a nose pin.
लौजी—आमूसंधानम्, आम्रोपस्कृतम् ।	...	Mango, pickle.
लौदि—मलमासः, वायिक्रमातः, मलिम्लुचः ।	...	An intercalary month.
लौकी—तुम्पिका, अलावू ।	...	A kind of pumpkin.
लौटना—परिवर्तनम्, प्रत्यागमनम् ।	...	To return, to turn back.
शकर—शक्करा, सिक्कता ।	...	Sugar.
शकल—आकारः, आकृतिः, रूपम् ।	...	Form
शफरकन्द—मधुरालुः, मधुरकन्दः ।	...	Sweet potato.
शकील—कन्तिमान्, सुन्दरः, चार, सुरूपः, कान्तः, रम्यः, मनोजः ।	...	Handsome, comely.
शाफुन—ऋक्षणम्, चिह्नम्, अजन्यम्, लक्ष्म, शुभाशुमलक्षणम् ।	...	Omen, signs.
शाक्य—साक्ष्यम्, सम्मान्यम्, भवितुमर्हः ।	...	Possible, practicable.
शख्स—जनः, नरः, मनुजः, व्यक्तिः, मानवः ।	...	Person.
शागळ—चृत्तिः, उपजीविका, ग्राणयात्रा, क्रिया ।	...	Occupation, employment amusement.

शाशुनिया—दैवज्ञः, गणकः, मौहूर्तिकः, व्यो-	
तिर्यित्, ज्योतिषी ।	... A soothsayer.
शंख—शंखः, कम्बुः, दूरम्, पाषनधनि: ।	... The conch.
शतरंज—शतरङ्गम्, अष्टपदम्, शारिकलम् ।	Chess
शनाखत—अभिशापः, वचनम्, प्रतिशा ।	... Recognition, knowledge.
शनैःशनैः—मन्दं मन्दम् ।	Slowly, tardily.
शपथ—भसिशापः, वचनम्, प्रतिशा ।	... An oath.
शफकालु—भालुकः, आलुकी, सहाकन्दम् ।	... An apeach.
शरह—सूखयम्, अर्वः, टीका, व्याख्या, वृत्तिः,	
भाष्यम् ।	... Rate, commentary.
शराक्त—अंशित्वम्, भागित्वम्, संसर्गता,	
आनुपांगित्वम्, दायता ।	... Partnership, coparcenary.
शराब—मध्यम्, सुता, मदिरा, धारणी ।	... Wine, spirit, liquor.
शरार्दी—मध्यपः, मध्यपायी, सुरापः ।	... Drunkard.
शरीफ़—कुलीनः, अभिजातः, धंशविशुद्धः,	
आर्यः, कुलजः, महाकुलप्रसूतः, उच्चकुलजः	
महान्धनप्रसूतः, सद्वंशातः ।	... Noble, high-born.
शरीर—कुर्जातः, दुरात्मा, शठः, खलः, नृशंसः	
हुर्जनः, खलः, कूरः ।	... Wicked, mischievous.
शर्त—संवित्, वासिसंधिः, नियमः, पणः, प्र-	
तिहा, पणव्या ।	... Agreement, term, stipulation.
शर्वत—शर्करोदकम्, शर्कराम्बु ।	... Syrup, sugar and water.
शर्म—लज्जा, ह्री, अपा, ग्रीहा ।	... Shame, modesty.
शलगम—शिक्षामूलम्, शिक्षावृत्तः ।	... A turnip.
शर्योफ़ा—गण्डाशः, सीताफ़लः ।	... Custard apple.
शद्वृत—तुतः, रसफ़लम् ।	... Mulberry.
शहद—मधु, क्षेत्रम्, सारघम्, माक्षिकम् ।	... Honey.
शहदकीमझबी—मधुमक्षिका, शुद्रा, सरवा ।	... A bee.
शहर—जगरम्, पत्तनम्, पुरम्, पूः ।	... A city.
शहरी—जागरिकः, पौरः ।	... A citizen, a townswoman.
शहवत—कामः, मैथुनेच्छा, छुरतर्थिता,	
रताभि लापा ।	... Lust, concupiscence.
शाशादत—साक्ष्यम्, साक्षिता ।	... Evidence, witness.
शाशिदे—शिष्यः, अन्तेवासी, छाप्रः, विद्यार्थीः ।	... A pupil, scholar.
शाण (कस्टोटी) —निकपोपलम्, निकपयग्रावा ।	... A touchstone.

शादी-उद्घाहः, पाणिश्रहणम्, पाणिपट्टनम् ।	Delight, marriage.
शान ख्यातिः, कीर्ति: महिमा, प्रतापः, औजस्वितः	Pomp, dignity, glory.
शाम—संध्या, सायम्, सूर्योस्तकालः ।	Evening.
शामियाना-पटमंडपम्, वितानम्, उल्लोचः, आच्छादनम् ।	A canopy, an awning.
शायद-फदाचित्, देवात्, फदापि, किसित् ।	Perhaps, probably.
शायक-अनुरक्तः, सेधी, अमिलायी, आकृकः ।	Fond, desirous.
शायर-कविः, सूरि:, ग्रन्थकृत् ।	Poet.
शायरी-कविता, कृतिः, पश्चरचना ।	Poetry.
शिक्कन (मोड़) सङ्कोचः, आकुञ्जनम्, सङ्कुचितम् वेरितम् ।	Shrinking, breaking, crease.
शिक्कस्त-भैगः, भेदः, त्रोटनम्, विदीर्णम् ।	Fracture, loss, defeat.
शिकायत—अभियोगः, परिदेवना, विश्वापना, विलपनम्, दोष निवेदनम् ।	A complaint.
शिकार—मृगया, आखेटः ।	Hunting, chase.
शिकारी—लुधकः, व्याधः, मृगयुः, मृगयालुः ।	A sportsman, fowler, hunter.
शिलाजीत—गिरिपुष्पकम्, गैरेयम्, गिरिजम्, अदमजम् ।	Bitumen.
शिलामय (पथरीला)—ओपलः, प्रस्तरमयः, शार्करिकङ्गलः, आदिषकः, शार्करिलः ।	Stony.
शिल्प—कला-व्यवसायः, नात्यकला, शिल्पम्	Any art, any mechanical art.
शिल्पी—कला-कुशलः, व्यवसायी, शिल्पी ।	An artist.
शीतलचीनी—शिलावीजिम् ।	Chilli, pepper.
शीशम—शीशीपः ।	A kind of wood.
शीशा—दर्पणः, मुकरम्, आदर्शः ।	Glass, a looking glass.
शीशी—चपकः, काचपात्रम्, सीसकम्, काचपात्रम्, काचपात्रम् ।	A small glass, phial.
शुधन—दैवयोगः, गतिः, दैवघटनम्, यदृच्छा ।	An accident, happenning.
शुद्ध—शुचिः, पवित्रम्, पूतम्, निर्मलम्, स्पृच्छः	Pure, clean.
शुमार-गणना, संख्यानम् ।	Counting, computation, numbering.
शुमारी (मर्दुम) मनुष्य गणना, जन संख्यानम् ।	Enumeration, census.
शुरु-आरम्भः, उपकमः, आदि:, उदयः ।	Beginning, commencement.
शुद्धदा-विटः, लेपटः, व्यसनी, खंडितवृत्तः ।	Profligate, a rake.
शुद्धरत—घोपणा, प्रसिद्धिः, ख्यातिः, विश्वापना ।	Renown, fame, report, rumour.
शून्य-रिक्तम्, अपूर्णम् ।	Empty.

शेर—सिंहः, पञ्चाननः, केसरी, हरि:, मृगेश्वरः।	A tiger, a lion.
शेरली—सिंही, पञ्चानचा, व्याघ्री।	A tigress, a lioness.
शैतान—भूतः, वैतालः, पिशाचः, प्रेतः।	Devil.
शोर—कोलाहलः, नादः, क्रुद्धनम्, रोदनरवः।	Cry, noise, uproar, tumult.
शैरचा—सूपः, यूपम्, जूपम्, मण्डः।	Broth, soup.
शौक—अनुरागः, व्यक्षनम्, धाइः, तृष्णा।	Love, fondness.
खंखिया—मनःशिला, महलः, फेनाइमा।	Arsenic, a poison.
संडुसी—संदेशः, सर्वशकः, कंकमुखम्।	Pincers, tongs, forceps.
संछेप—सम्भालः, रुक्षेपः अल्पाक्षरम्।	Abridgement, short.
संखाफः—धसग्रांतः, अच्छेतः।	Border, hem.
संजीदा—शांतिः, पंसीरः, धीरः, मेंद्रः, मेथरः।	Grave, solemn, sedate.
लुड्जास—युरीपालयः।	Latrine.
खंतरा—नारंगः, एराघतः, नादेयी, भूमिताम्बुदः।	An orange.
खनस्तनाहट—शैतैःशैतैः पंचनरवः, धृथनशब्दः।	Simmering, tingling.
खंद्यार्ह—प्रियतमः, पति: मर्ता।	A lover.
सालरी—ऐकुचितः, सेवृत्तः, अपृशुः, धनायतः।	Narrow, strait.
सकाना—भेषणम्, खेदनम्, व्यथनम्, धृतेशनम्,	To be sorrowful.
सकना—शकनम्, समर्थः, क्षमः, शर्कः।	To be able, can.
सकुच—लज्जा, द्वे, द्रपा, सेकोचः।	Shrinking, shame, double.
सकोरा—शरावः।	Cup.
सखावत—दातृता, दानत्वम्, वदान्यता	Liberality, generosity.
सखत—फठिनम्, दृढः, घनः, कठेरम्, कर्षः।	Hard, difficult, cruel.
सगरा—सर्वम्, साकलम्, समग्रम्, छुतस्नम्, अ- खिलम्, समस्तम्, विद्यम्, अरेषपम्।	The whole.
सच—सत्यम्, तथ्यम्, अधितथम्, भूतम्, य- थार्थम्, वास्तविकम्, याधातथ्यम्।	Truth, indeed.
सजघश—कटिवद्रता, सज्जा,।	Preparation, appearance.
सज्जा—इष्टः, शासनम्, निप्रहः, प्रायश्चित्तम्।	Punishment, chastisement.
सज्जी—क्षारः, सर्जिका।	Alkali.
सटपेटाना—व्याकुलनम्, उन्मनीभवनम्।	To be confounded.
सटरपटर—अनुकरणम्।	Petty, trifles.
सटीफ—समाप्यम्।	Commentated, annotated.
सट—मूर्खः, मृदः, अज्ञः, वावेधः।	Ignorant, foolish.
सहौ—पष्ठिका, शालिविशेषः।	A kind of rice.
सहक—राजमार्गः, अर्धवा, मार्गः, वर्तम, पंथः।	A road.

सङ्केत—दुर्गंधः, पूतिमाधिः, वंगालतः, दुष्टः।	Rottenness.
उद्धना—पूर्वाभवनम्, विगलनम्, दुर्गंधभिवनम्	To rot
सङ्केता—वंगालनम्, दूषणम् ।	To cause to rot.
सतहत्तर—सप्तसप्ततिः ।	Seventy-seven.
सताना—वाधनम्, ध्यथनम् ।	To molest, to trouble.
सतुआ—शक्तः ।	Grain parched.
सत्तर—सप्ततिः ।	Seventy.
सत्तरहव्या—सप्तदशमः, ।	Seventeenth,
सत्ता—क्रीडापत्रस्य सप्तम पत्रम् ।	The seven of cards.
सत्ताईस—सप्तर्थिशातः ।	Twenty-seven.
सत्तानवे—सप्तनवातिः ।	Ninety-seven.
सत्ताधन—सप्तपञ्चाशत् ।	Fifty-seven.
सदमा—आधिः, व्यया, आपातिः, संकटः । ...	A blow, accident, calamity, collision.
सदर्खोर्ड—करविभागः, वालिः, वायः, राज- हव विभागः ।	The Board of revenue.
सदा—भजसम्, सततम्, निरन्तरम्, नित्यम् ।	Always, at all times.
सदाचार—सद्वृत्तम्, सद्व्यवहारः ।	Virtuous conduct.
सन—क्षमा, अतसी, उमा, शणम्, वामकः, मालयपुष्पः	A kind of flax.
सनद—प्रमाणवत्रम्, अधिकारः, प्रमाणम्, क्लेदनम्	A grant, a warrant, a certificate.
सननो—लिप्तम्, अङ्गनम्, लेपनम् ।	To be impregnated, smeared.
सनातन—पुरातनम्, सनातनम् ।	Eternal, firm.
सनाय—हेमपत्री, रेचना ।	Hypoxis, orchiooides.
संतान—सन्तानः, प्रसूतिः, प्रजा, वापत्यम् । ...	Offspring, children.
संतुष्ट—आव्यापितः, चारिः, तृप्तः, तुष्टः, तुष्टिः	Satisfied, content, pleased.
संतोष—शांतिः, शामः, तोषः, आव्यायनम् । ...	Contentment; satisfaction.
सन्दूक—पेटिका, समुद्रगकः, संपुटः, मंजूपा ।	A box, chest, trunk, case.
सन्देश—दीन्यम्, वृत्तम्, समाचारम्, उदन्तः,	News, information, message.
संनिपात—चिच्चमूः, चैत्रयनाशः, भ्रातिः । ...	Delirium.
सपना—स्वप्नः, आसासः, वृथाद्यासना, स्वप्नदर्श- नम्, मिथ्याद्यासना ।	A dream.
सपढना—समापनम्, पूरणम्, साधनम् । ...	To be finished.
सपाद—समः, समस्तः, समरेखः, समभूमिः ।	Levelled.
सपृत—सत्पुत्रः, सुपुत्रः, (वालः, शिशुः, अ- भिकः, दारकः, सुतः, वस्तः, जातः, अप- त्यम्, आत्मजः, औरसः, माणवकः)	Worthy child.

सपेड़ा—गारुडिकः, जांगुलिकः।	A snake-charmer.
सप्ताह—सप्ताहः, सप्तादेवनम्।	A week.
सफर—यात्रा, गमनम्, प्रवासः।	Journey, travel.
सफल—फलवत्, फलदं, फली, फलितम्, अमोघम्।	Fruitful.
सफरी—पेरुकः, दृढविजः, मांसलः।	Guava.
सफाई—शुद्धिः, शुचित्वम्, शुद्धता, निर्मलता।	Cleaness, purity.
सफीना—दाहानपत्रम् (न्यायालयस्य) ।	Summons of a lawcourt.
सफेद—इवेतः, शुक्लः, धबलः, शुभ्रः, सिरः, गौरः, अवदातः, विशदः, धौतः, पाण्डुर।	White.
सफेदा—इवेतसीसकम्, सीसकमस्म।	White lead, ceruse.
सफेदी—खुधालेपः, लेपः, खटिकामार्जनम्।	Whiteness.
सद—अखिलम्, सकलम्, कृत्स्नम्, निखिलम् विश्वस्, समस्तस्, सर्वस्, निःशेषम्।	All, whole, every.
सदक—पाठः, अध्यायः, उपदेशः, शासनम्,	A lesson.
सदय—ओद्यः, प्रथमः, पूर्वम्, प्रत्यूपम्, प्रमातः	Early, soon, in the morning.
सधेरा—उपा, उपः, व्युष्टम्, कल्यम्, प्रातः प्रभातम्, अरुणोदयः, अहर्सुखम्।	Morning, dawin.
सब्ज—हरितः, अभिनय, अपरिपक्वः, अपरिणितः सब्जाफर्नेश-शाकविक्रीता।	Green, unripe.
सभा—राजकुलम्, राजससा, आस्थानी, संसत् परिषत्, समाजः, समागमः।	A green grocer.
सभ्यता—शिष्टता, सौजन्यम्, विनयः, दाक्षिण्यम् सुशीलता।	A meeting, an assembly, a co-
सभ्य—सदस्यः, सभासत्, सामाजिकः।	Politeness.
सम—समानम्, सदृशः, तुल्यः, समः, सम्मिभः समझ—ज्ञानम्, विज्ञानम्, वोधः, वेदनम्, अव- गमः, उपर्लभः, वृद्धिः, धी, मनीषा।	A member, polite, civilized. Entire, like.
समधिन—वरमाता, वरश्वश्रूः, कन्याश्वश्रूः।	Understanding, opinion, know- ledge.
समधी—वरपिता, वरश्वश्रूः।	Mother-in-law of a son daughter.
समाधा—राजधान्यः, द्यामा, त्रिवीजः।	Father-in-law of son or daug- ter.
समाधान—आश्वासनम्, सांत्यनम्, धिनोदनम्।	A thin corn.
समालू—नीलिका, निरुण्डी, लिंदुकः।	Consolation, adjustment.
समाधि—योगासनम्, कमलासनम्।	The name of plant.
समाप्त—पूर्णम्, आधोपातिम्, अवसानम्।	The tomb of a jogi.
	Finished!

सामिधा- इन्द्र्यतम्, पृथग्; काष्ठम्, इधम्, समित्। ...	Fuel, wood.
समीप-अन्तिकम्, उपर्कंठम्, सविधम्, अभ्यासम्, अभ्यर्णम्, सर्वाडम्, सकाशम्। ...	Near, before.
समुद्र-सागर, सिंधुः, उदन्वान्, अर्णव; रत्नकर, अकूपार, पारावार, अधिः, वारिधिः, सरित्पतिः, अमुधिः, तोयराशिः अप्पतिः। ...	A sea, an ocean.
समुद्रकाकिनारा-बेला, समुद्रकूलम् (तटः)।	The seashore.
समेटना-सञ्चयनम्, संग्रहणम्, राशीकरणम्, पिंडीकरम्, बाकुञ्जनम्।	To collect, to contract.
समेत-साकं, सत्रा, समम्, सह।	Along with.
सम्पादक-शोधकः, प्रकाशकः, लेखकः।	Editor, competitor.
सम्प्रदान-बतुर्धीकारकः, प्रापणम्।	Dative case.
सम्प्रदाय-आसनायः, संप्रदायः।	Tradition, a cult, a sect.
सम्प्रथ-संयोगः, आनुयायः, संसर्गः, संपर्कः अन्वयः, सन्दर्भः।	Connection, relation.
सम्प्रोधन-आह्वानम्।	Calling, addressing, soothing.
सम्भलना—त्राणम्, उत्थानम्।	To be supported, to stand.
सम्भव—शक्यम्, भवितुशक्यम्।	Possible.
सेमलना-उद्योजनम्, चिन्तनम्, प्रयत्नयनम्।	To hold up, to manage, to take care.
सम्भ्रत-रुचितम्, अमिसतम्, स्पृहितम्, मनो-इनुकूलम्, मनोगतम्।	Concurrent in, approved of
सम्यक्—साक्षयेन, अशयेण, सर्वथा, यथा-योग्यम्, वरम्, सविधिना, सुषुप्तुया।	Wholly, properly.
सयानपन—शठता, शार्घ्यम्, विश्रवता, घूर्तता, अनुराता, विप्रलंभता, कैतवम्।	Cunning, niggardliness.
सरद्दृ—सीमा, प्रांतः, अवधिः, मर्यादा।	Boundary.
सदरदफ्तर-प्रधानलेखकः, मुख्यलेखकः।	A head clerk.
सरकना—अपसारणम्, विसर्पणम्।	To be moved.
सरकाना—अपसारणम्, चालनम्।	To remove.
सरकारी—राजकीयम्।	Belonging to the Government.
सरदार-प्रधानः, अध्यक्षः।	A chief.
सरदी-शैत्यम्, शीतता, शीतलता।	Cold, coldness.
सरन-शरणम्, आधय, रक्षणम्, आणम्।	An asylum, shelter.
सरनाम—विवेपाति, प्रसिद्धः।	Famous.

सरनामा—वाह्यनाम, वहिद्देहः, वाह्यमागः ।	Address, superscription of a letter.
सरपट—धावनम्, पलायनम्, शीघ्रगत्याच्छलनम्	Galloping.
सरपदेना—शपनम्, अभिशंसनम्, आक्रोशनम्,	To curse.
सरीफ—थेष्ठी, कुसीदिक्कः, आभरणधिकेता,	A money changer, a banker, an ornament seller.
बल्पार्धमुद्राधिकेता, विपर्यालिता ।	A species of mustard.
सरसौ—सर्पणः ।	An inn.
सराय—मठः, पथिकाश्रमः, उत्तरणस्थानम् ।	To praise, to commend, to appreciate.
सराहना—प्रशसनम्, इलाघनम्, ईडनम्, नवनम्	Department, course.
स्तवनम्, कोर्त्तनम्, विकर्त्त्यनम् ।	Scissors for cutting betel-nut cracker.
सरिश्ता—विभागः, विच्छेदः, विप्रयम्, प्रकरणम्, नियोगः, मंडलम् ।	Serpent.
सरोता—शकुलम्, पूर्णकर्णी ।	Expense.
सर्प—उरगः, पन्नगः, भुजङ्गमः, अदि, नागः ।	Whole property, whole.
सर्पी—व्ययः, विसर्गः, उत्सर्गः, त्यागः ।	Perforating.
सर्वस्व-प्रलिलवसु, सर्वसंपत् अशेषम्, निशेषम्	Brother-in-law's wife.
सलवाना—समुक्तीर्णनम्, वेधनम्, छिद्रनम् ।	An iron bar.
सलहज—श्यालपत्नी ।	Safety, health.
सलाक—शलाका, ढोइदंडः, लोहपिंडः, ईपिका, तूलिका ।	Slipper.
सलामती—स्वास्थ्यम्, क्षेमता, कुशलता, अनाग्रयता, शांतिः ।	Omniscient, all-wise.
सलोपर-अनुपदीना	Salted.
सर्वश—सर्वान्तर्यामी, सर्ववत्ता ।	Virtue.
सलौन-लवणमिथितः, लवणान्वितम् ।	One and a quarter.
सवाव—पुण्यम्, सुकृतम्, सुचरितम् ।	A rider.
सवाया—सपादम् ।	Riding, carriage.
सवार—अश्ववारः, अश्वारोही, अश्वसैनिकः ।	Question, petition, application.
सवारी—र्घाइनम्, आरोहणम्, शक्टम् ।	Begging, request.—
सवाल—प्रश्नः, प्रेष्ठा, प्रार्थना, निवेदनपत्रम्	Cheap.
सस्ता—अल्पार्धः, स्वदप्मूलयम्, धामहर्षः, सुखकेयः, सुलभः, सुप्राप्यः ।	To rest.
सस्ताना—विश्रमणम्, (सुखोविश्वानम्) ।	Father-in-law.
ससुर—श्वसुरः पश्यपिता ।	Easy, easily.
सहज—सुकरे, अयत्नसाध्यः, अनापासः, सुगमः	

सहन—सहनस्, आलम्बनम्, मर्यणस् ...	Bearing, enduring.
सहम—भीतिः, त्रासः, मयम्, साध्वसम् । ...	Fear, dread.
साइफिल—चक्रम्, पादचक्रम्, पादशकटम् ...	Cycle.
साइंस(साहीस)–अद्वा-पालकः, रक्षकः, सेवकः, परिचारक, सूत्यः, किङ्कुरः । ...	Agroom, a horse-keeper.
सांकरी-(जंजीर) झूखला, निगड़ी, धंधनस् ...	Chain.
सांग—अभिनयः, नाटकम्, नाट्यम् । ...	Act, a drama.
सांड—घृषः, घृषम्; यलीव्रदः, घृषम्, अनङ्ग्यान् उच्चा, कुद्धान्, दृढ़चरः, पंडः, गोपतिः । ...	A bull, a stallion.
साज(घड़ी) —घटिकाकारः । ...	A watch-maker.
साभा—संसर्गः, संगमः, संस्क्रेपः । ...	Partner,partnership,association
सादू—पत्नीस्वस्त्रपतिः । ...	A wife's sister's husband.
सात—सप्त । ...	Seven.
सातला—सारा, सप्तला, सातला । ...	Origanum, valgoris.
सातवां—सप्तमः । ...	Seventh.
साथ—साहचर्यम् संगतिः, संसर्गः, समागमः, संवासः ।	Together,along,with,company.
साथी—घयस्यः, मित्रम्; सहचर, शुरुमाता ।	A companion.
सादा—शून्यस्, रिक्तस्, लेखरहितस्, अप्रयुक्तम् ...	Blank.
साधक—पूरकः, समापकः, सम्पादकः । ...	Completing.
सान-शारणः, शाणाशम (तेजनस् शो=शुणुधातु)	A water-stone; a grind-stone.
सानना—मिथ्रणाम्, संयोजनस्, संसर्गणस् । ...	To mix up, to knead.
साफा—वैष्णवस्, उष्णीषम् । ...	A cloth worn round the head, turban.
साफी—प्रोत्तिणवखाम्, शोधकः, भाजेकः, पवित्रा,	A filter, a strainer.
सायुन-भाजेनलेपः, फैनिलः, फेनलः, स्निधः ...	Soap.
सावृदाना—सर्पपाकारं, रुग्णाखाद्यस् । ...	Sago.
सामना—सम्मुखम् ।	The front part, opposition.
सामर्थ-शक्तिः, घलम्, प्रभावः, वीर्यम्, ऊर्जः, ओजः ।	Ability, power, capacity.
साया—क्षाया, प्रतिविम्बः, शरणम् । ...	Shadow, shelter, shade.
सार-सारांशः, सत्यम्, तत्त्वम्, निर्यासः, रसः ।	Juice, pith, value, worth.
बलस, उत्साह, दृढांशः । ...	
सारंगी (चजानेवाला) पिनाकीवाद्यकः, शारंगी, शारिका, कोण्यः, धर्घिका । ...	A fiddler.
सारथी—सारथि, सूत, नियंता । ...	A charioteer.
साल—सज्जकार्यं, अश्वकार्यिका । ...	Sal tree.

सरनामा—वाहनाम, वाहिकर्णः, चाहनामः ।	Address, superscription of a letter.
सरपट—धावनम्, पलायनम्, शीघ्रगत्याच्छलनम्	Galloping.
सरापदेना—शपनम्, अभिशंसनम्, आक्रोशनम्,	To curse.
सरिफ—अर्धुरी, कुसीदिक्षा, आभरणविकेता,	A money changer, a banker.
अल्पार्घमुद्राशिकेता, विषयालिता ।	ornament seller.
सरसौ—सर्पषः ।	A species of mustard.
सराय—मठः, पथिकाश्रमः, उत्तरणस्थानम् ।	An inn.
सराहना—प्रशंसनम्, इलाघनम्, ईडनम्, नवनम्	
स्ववनम्, कीर्तनम्, विकरथनम् ।	To praise, to commend, to approve.
सरिदिता-विभागः, विच्छेदः, विषयम्, प्रकर-	
णम्, नियोगः, मंडलम् ।	Department, course.
सरैता—शंकुञ्जम्, पुराकर्त्री ।	Scissors for cutting betel-nut, nut cracker.
सर्प—उरगः, पन्नगः, मुजङ्गमः, अहि, नागः ।	Serpent.
सर्पां—ब्रयः, विसर्गः, उत्सर्गः, त्यागः ।	Expense.
सर्वस्व-गजिलवस्तु, सर्वसंपत्, अशेषम्, निश्चेषपम्	Whole property, whole.
सलवाना—समुद्रकीर्णनम्, वेधनम्, छिन्ननम् ।	Perforating.
सलहज—श्यालपत्नी ।	Brother-in-law's wife.
सलाक—शलाका, लोहदंडः, लोहपिंडः, ईपि-	An iron bar.
का, टूलिका ।	
सलामती—स्वास्थ्यम्, क्षेमता, कुशलता, अ-	
नामयता, शांतिः ।	Safety, health.
सलेपर-अनुपदीना	Slipper.
सर्वज्ञ—सर्वान्तर्यामी, सर्ववेच्चा ।	Omniscient, all-wise.
सलैन-लघणमिथितः, लघणान्वितम् ।	Salted.
सयाय—पुण्यम्, सुखुतम्, सुखरितम् ।	Virtue.
सवाया—सपादम् ।	One and a quarter.
सवार-अश्ववारः, अश्वारोही, अश्वलैचिकः ।	A rider.
सवरी—वाहनम्, वारोहणम्, शक्तम् ।	Riding, carriage.
सवाल—प्रदत्त, प्रश्ना, प्रार्थना, निवेदनपत्रम्	Question, petition, application, begging, request.
सस्ता—अल्पार्घः, ईवलपमूल्यम्, धमदृघः,	
सुखकेयः, सुलभः, सुप्राप्यः ।	Cheap.
सस्ताना—विश्रमणम्, (सुखोविश्वनम्) ।	To rest.
ससुर—ईवसुरः, धधूपिता ।	Father-in-law.
सद्ग—सुकर्म, अयत्नसाध्यः, अनायासः, सुगमः	Easy, easily.

सहन—सहनम्, आलभ्यनम्, मर्पणम् ...	Bearing, enduring.
सहम—भीतिः, त्रासः, भयम्, साध्वसम् ! ...	Fear, dread...
साइकिल—चक्रम्, पादचक्रम्, पादद्राकटम् ...	Cycle.
साइंस(साहीस)-अद्व-पालकः, रक्षकः, सेवकः, परिचारक, भूत्यः, किङ्करः ! ...	Agroom, a horse-keeper.
सांकरी-(जंजीर) शृखला, निगड़ि, धंधनम् ...	Chain.
सांग—अभिनयः, नाटकम्, नाट्यम् ! ...	Act, a drama.
सांड—वृष्ट, वृष्टम्; वलीवदः, क्षुपम्, अनह्यान् उच्चा, फकुदान्, इद्वचरः, पंडः, गोपतिः ...	A bull, a stallion.
साज(घड़ी)—घटिकाकारः ! ...	A watch-maker.
साखा—संसर्गः, संगमः, संश्लेषः ! ...	Partner,partnership,association
सादू—पत्नीस्वसृपतिः ! ...	A wife's sister's husband.
सात—सप्त ! ...	Seven.
सातला—सारा, सप्तला, सातला ! ...	Origanm, valgoris.
सातर्थ—सप्तमः ! ...	Seventh.
साथ—साहचर्यम् संगतिः; संसर्गः, समागमः ... संवासः !	Together,along,with,company.
साथी—धयस्यः, मित्रम्; सहचर, गुरुभ्राता !	A companion.
सादा—शून्यम्, रिक्तम्, लेखरहितम्, अप्रयुक्तम् ...	Blank.
साधक—पूरकः, समापकः, सम्पादकः ! ...	Completing.
सान-शाणः, शाण्याशम (तेजनस् शो=शुण्डातु)	A water-stone; a grind-stone.
सानना—मिथणम्, संयोजनम्, संसर्गणम् ! ...	To mix up, to knead.
साफा—वेष्टनम्, उपर्णिपस् ! ...	A cloth worn round the head, turban.
साफी-ग्रोच्छावरूपम्, शोधक, माजंक, पवित्रा,	A filter, a strainer.
सायुन-माजंनलेपः, फेनिलः, फेनलः, स्तिर्यः ...	Soap.
सावृदाना—संपर्पाकारं, रुणाखाद्यस ! ...	Sago.
सामना—समुखम् !	The front part; opposition.
सामर्थ-शक्तिः, घलम्, प्रभावः, वीर्यम्, ऊर्जः, ओजः:	Ability, power, capacity.
साया—क्षाया, प्रतिविम्बः, शरणम् ! ...	Shadow, shelter, shade.
सार-सारांशः, सत्त्वम्, तत्त्वम्, नियंत्रः, रसः ! घलम्, उत्साहः, दृढांशः ! ...	Juice, pith, value, worth.
सारंगी (बजानेवाला) पिनाकीवादक,	A fiddler.
शारंगी, शारिका, कोणः, घर्घरिका ! ...	A charioteer.
सारथी-सारथि, सूत, नियंता ! ...	Sat tree.
साल—सउंकार्य, भ्रश्वकपिण्डा ! ...	

सालाना-न्वार्षिकम्, हायनिकस्, आवृद्धिकम् ...	Annual.
साली (ला) इयाली, याता, ननान्दा(इयालः)...	Sister-in-law.
सावधान-अवहितः, द्रष्टावधानः, समाहितः।	
अप्रमत्तः, आसक्तः।	Attentive.
सावधानी-आसक्तिः, अवधानता, अप्रमत्तता...	Attention, caution.
सावन्त-शूरः, भटः, धीरः, विक्रांतः, धीरुः, योधा,	
रक्तकः।	Brave.
सास-श्वशृः, जायामाता।	Mother-in-law.
साहित्य-विद्या, शाखम्, पुस्तकसमुदायः। ...	Literature.
सालोतरी-हयचिकित्सकः, निर्यचकः, घोटक	
भिषक्।	A horse-doctor.
सिंगरफ—हिंगुलः, हंसपादः, रक्तपारदः। ...	Sulphuret of mercury.
सिंघडाः-त्रिकोणः, शृंगारकम्, जलफलस्। ...	Water-chestnut, water-caltrap.
सिंकंजवीन-शार्करिकनिम्बुरसम्।	Lime-juice mixed with sugar.
सिकत्तर-अमात्यः, सचिवः, मंत्री।	Secretary.
सिक्का—टंकः, मुद्रा, शासनचिह्नम्।	Coin.
सिखलाना—अध्यापनम्, शिक्षणम्, वाधनम्।	To train, to teach; to educate.
सिखाई—शिक्षा, उपदेशः, शासनम्।	Teaching, instruction.
सितार—परिवादनी, वीणा, तंत्री, तंत्रवाद्यम्।	A guitar.
सिनकना-सिंधाणनिष्काशनम्, व्याणमलेत्कपयम्	
सिन्धूर-नागजः, वीरः, रक्तः, सन्ध्यारागः,	To ooze the nose.
सिन्धुवारम्।	
सिद्धौसी—प्रथमः, पूर्वमः, द्रूतम्, अविलम्बितम्।	Red lead, vermillion.
सिपाही—पदातिः, अप्रेसरः, मार्गदर्शकः।	Early, soon.
अनुयायी।	A soldier, a peon, a sepoy.
सिफर-चिन्हः, शून्यस्, स्वस्, विसर्गः।	Cypher, zero.
सिफारिश (करना)गुणविकर्त्यनम्, इलाघा।	
गुणप्रशंसा, स्तुति।	Recommendation.
सिर-शिरः, शीर्षकम्, मूर्धा, मस्तकम्, अग्रम्,	
शिखरम्, शृंगम्, सानु, शिखा, चूड़ा।	Head, the top.
सिरका-शुक्रम्, शौक्तिकम्।	Vinegar.
सिरकी-काशप्रतिसीरा, शारदजयनिका,	
आस्तर्णम्, वृणावरम्।	A reed, screen, reed-grass.
सिरजना-सृजनम्, उत्पादनम्।	To create, to produce.
सिरस-कषीतनः, शिरीयः, मंडिलः।	A kind of wood.

सिरा-कोणः, प्रारम्भः, पारम, अवारस् ।	...	Beginning, end.
सिरीं वातुल, उन्मत्तः, सोन्मादः ।	...	Mad, insane.
सिला-शिला, प्रभ्वरम्, पापाणम् ।	...	A stone, a rock,
सिलना-तन्त्रस-तानम्, सीवनम्, ग्रन्थनम् ।	...	To be sewn.
सिलाई-स्यूनि, ग्रन्थनम्, स्यूतिशुल्कम् ।	...	Sewn, Sewing. The price paid for sewing.
सिवार-जलनीलिका, स्यावारः ।	...	Green vegetation at the bottom of pool.
सिसकना-क्रन्दनम्, सगद्धदेहनम् ।	...	To sub.
सिसकी-फूत्कर, फूत्करणम्, गद्धदः, गद्धदा-कन्दनम् ।	...	Sobbing.
सिहरा-माल्यम्, शेष्वर, हारः, किरटः ।	...	A bridal chaplet.
सिहोडा-शाखी, पीतफलकः ।	...	Striplu sasper.
सींक-शरणालन, नालेम्, काण्डम् ।	...	Cnlm, grafts.
सींग-शृङ्गम्, विपाणम् कृणिका ।	...	Horn.
सींगी-धटिकयाग्रलाव्वा वा आचूपणम्, शृंगे-शात्रूपणम् ।	...	A horn for cupping.
सींचना-सेचनम्, अङ्गुष्ठणम् ।	...	To water, to sprinkle.
सीजना-पचनम्, कथनम्, रंघनम् ।	...	To boil, to scethe.
सीटी-चंगी, शीशशब्दः, मुरली ।	...	Whistling.
सीठा-नीरसम्, कगायम् ।	...	Tasteless.
सीढ़ी-सोपानम्, अवतरणिका ।	...	A ladder, stair, a step.
सीतला-गोबीजम्, शीतला ।	...	Small-pox.
सीधा-लश्यीकृनम्, संवा, शृगु; सरलः, शुद्धम् ।	...	Straight, direct, right, gentle.
सीना-उरस्का, उरस्थलम्, (वश्रसंविः) ।	..	Breast, Bosom.
सीप-जलशुक्कि, शुक्किका, मुकास्फोटः, शु-क्कि-पुटम् ।	...	An oyster, shell.
सीला-शीतलम्, आर्द्धम्, हिन्दम् ।	...	Damp, cool.
सीसम्-शिशापा, कापिल, कृष्णसारा ।	...	A kind of wood.
सुंधाना-व्रापणम्, गंधव्राहणम्, आमोदग्राह-ण ।	...	To cause to smell.
सुकड़ा-सङ्कोचनम् ।	...	To hewink.
सुख-विरागः, विश्रामः, नीरजता ।	...	Ease, rest; comfort.
सुभाना-दर्शनम्, योग्यनम्, ज्ञापनम् ।	...	To point out, to make known.
सुगंध-आमोदः, सुवासः ।	...	Good smell; perfume.
सुधृई-शोभा, सीन्दूपम् ।	...	Beauty.

सुडपना-आचमनम्, उपस्थितिनस्, प्सानम् । ...	To sip.
सुतली-निविडस्यूततन्तुः, नीरधूसूत्रम् । ...	Coarse twine.
सुध-स्मृतिः, स्मरणम् ।	Memory, remembrance.
सुधना-मार्णेः, मार्जनम्, शुद्धिः ।	To be purified.
सुधवाना-संशोधनम्, मार्जनम् ।	To cause to be purified.
सुनना-थवणम्, आकरणम्, थवणगोचरणम् ।	To hear, to listen.
सुनहरा-कांचनमयम्, सौवर्णम्, हैमम्, रामस्यम् ।	Golden.
सुनार-स्वर्णकारः, भूपणशृङ् ।	A gold-smith.
सुपारी-पूगः, गुवाकः, क्रमुकः, घोटा, खपुरः ।	Betel-nut.
सुवकना-गद्ददाकन्दनम्, सगद्गदरोदनम् । ...	To sob.
१सुवर्ण-सुवर्णम्, रुक्म, तपनीयम्, स्वर्णम्, कांचनम्-हेम, चामीकरम्, जातरूपम्, हिरण्यम्, हारकम् ।	Gold.
सुवह-प्रातः, प्रभातस्, अहमुखम्, ऊपः । ...	Morning.
सुवृत-प्रमाणम्, सत्याकरणस्, निर्देशः, परीक्षा व्यञ्जना ।	Proof, testimony; demonstration.
सुभाव-प्रकृतिः, स्वभावः ।	Habit; nature.
सुभ-शफः, खुरः ।	A hoof.
सुमरन-स्मरणम्, परामर्शः ।	Remembrance.
सुर-स्वरम्, तालम् ।	Tone, tune.
सुरंग-सुरंगा, खानिकम्, कुल्या ।	A mine, gallery.
सुरत(इयाल)-स्मृतिः, परामर्शः ।	Recollection, memory.
सुरती (तम्बाकु) तमालपत्रम् ।	Edible tobacco.
सुरमा-अझुनम्, कज्जलम्, नेत्ररंजनम् ।	Collyrium, antimony.
सुराही-चपकः, पानपात्रम्, पुटग्रीवः ।	A goblet a long-necked flask.
सुलगना-प्रज्वलनम्, धूमितम् ।	To light, to be inflamed.
सुलभाना-ग्रन्थिनिरसनम्, ग्रन्थिमोचनम् । ...	To be unravelled.
सुसराल—श्वसुरालयः, वरवधूमहम् । ...	Father-in-law's house.
सुस्त-दीर्घसूत्री, मन्दः, अलसः, अपौरुषः । ...	Lazy; idle; slow.
सुहवत—गोप्ती, साहचर्यम्, सहवासः । ...	Company, society.
सुहागा—रसशोधनः, विडम् ।	Borax.
सुहावना—मनोङ्गः, मनोहरः, रम्यः, रमणीकम्	Agreeable; pleasing, cheering.
सूधर—घराहः, किरिः, शूफरः ।	A hog.
सूई-सूची, सूचिका, सेवनी ।	A needle.
सूई—शुद्धिदादशठः, करः ।	An elephant's trunk.

(१) —सुवर्ण गलाने का पात्र (मुसा)

सूँडी-कुमिः, कीटः, रिङ्गणजन्तुः ।	...	The worm.
सूखा—शुष्कः, नीरसम्, अनाद्रेः, आङ्किनः । ...		Dry ; thin.
सूचीपत्र-निधुः, अनुकमणिका, प्रदेशिनी, सूची ।		An iudex.
सूजन-शोफः, गंडः, शोथ, इवयथुः, स्फोतिः ।		Swelling, inflammation.
सूजना—शोथनस्, कुल्हनस्, स्थूलभघनम् । ...		To swell.
सूजा—वेधकः, वेधनी, छिद्रव्यासः ।	...	A boarer; gimlet; auger.
सूजाक—मूत्रफल्लस्, शिष्णशोथः ।	...	Gonorrhoea.
सूत—सूत्रम्, तन्तुः ।	...	Thread, yarn.
सूतक—अपूतता, प्रसवः, सूतकम् ।	...	Uncleanliness.
सूती—फार्पासम् ।	...	Cotton; thread.
सूद—कुसीदः, वार्धुष्यस् ।	...	Interest; profit.
सूना—शून्यस्, रिक्तस्, विजनस्, रहस्यम् । ...		Empty.
सूप—शूपं, अन्तस्फोटः ।	...	A flap.
सूवा—ग्रान्तस् ।	...	Province.
सूम—कृपणः, मितंपचः, मितव्ययी, स्तोकव्ययी ।	...	Amiser.
सूरज—आदित्यः, भास्करः, रविः, विवस्वान्, उष्णारदिमः ।	...	The sun.
सूरजग्रहण—सूर्यंप्रहणस्, सूर्यंप्रसनस् । ...		An eclipse of the sun; solar eclipse.
सूरत-मुखम्, वदनम्, आननम्, तुरण्डम्, आस्यम् । आकृतिः ।	...	Face, countenance.
सूराख-विवरम्, विलस, छिद्रस् रंध्रम्, कुहरम् रोकस्, गतं, इवभ्रम् ।	...	Hole.
सूली—शूलम्, शहूः, (प्राणवियोजनी) ।	...	An impaling.
सूशा (वा)-शुकः, कीट, किकिरातः, वक्रतुंडः से—ततः, (स्मात्) (आत्) तस्माद्, अपादान कारकः ।	...	A parrot.
सैक—प्रस्वेदनस्, घर्मानुलेपनस्, द्रवस्वेदः । ... उद्धीपनस् (संसिक्तः) ।	...	With; by; from; of; at; since. Fomentation.
सैगरी—शिवा, शिवी, शिविका ।	...	A pod, a siliqua.
सैजना—सिभाजनफलस् ।	...	A tree, a horseradish.
सैठा-कायः, कारणः, त्रश्चिविशेषः, सरटः । ... सैध- (फल भी) मितिरंध्रम्, मृगाची- फलम् ।	...	Reed, grass. Hole made in the wall; melon.

संधा—संधवः, (लवणाम्) ।	... White rock-salt.
सेठ—श्रेष्ठी, कुर्सीदिकः, धनागाराधिपः ।	... A rich banker.
संघ—आताफलम्. (वृक्षः) ।	... An apple.
संम—शिम्बी, आसिशिम्बी, कोलशिम्बी ।	... The flat or broad bean.
संघक—भूत्यः, संघकः, किंकरः, अनुजीवी, दासः, चेटः, पालकः ।	... A servant.
संघती—शतपथी, संघती ।	... A white rose, a dog rose.
संहत—अनामयः, नीरुजता, आरोग्यता ।	... Cure, soundness.
संहड—संहुरडः, फलवृक्षविशेषः ।	... Medicinal plant.
संही—शलस् शलली ।	... A porcupine.
संकड़ा—शतम् ।	... A hundred.
सौठ—शुडी, विश्वा, नागरम्, महौषधस्, शुष्कादार् (शुष्कथृत् वेरम्) ।	... Dry ginger.
सोच—चिन्ता, विमर्शः, विचारः ।	... Thought, reflection, consideration.
सोत—धारायन्त्रम्, स्रोतः, निर्भरः, उत्सः, प्रख्यवणम्, वारिप्रवाहः ।	... A spring, fountain, rivulet.
सोमलता—सोमवल्ली, सोमक्षीरी ।	... Medicinal plant.
सोया—शतपुष्पा ।	... A vegetable.
सौफ—सितच्छत्रा, मधुरां, अवाक्षुष्यी ।	... Aniseed.
सोत—सपली, सवति ।	... Co-wife, rival wife.
सौदागरी—व्यवहारः, वाणिज्यम्, क्रयविक्रयः, निगमः ।	... Commerce, trade.
स्फटिक—सितोपलः, भितमाणिः, स्फटिकाशम्	... Crystal.
स्याही—कालिमा, कृष्णता, मसि ।	... Blackness; darkness.
स्वावीनता—स्वच्छता, स्वातंत्र्यम्, रायस्तम् ।	... Independence, liberty.
हंकाना—प्रणोदनम्, प्रेरणम्, वाहनम् ।	... To drive out of way.
हँस—चक्रांगः, घरटः, कलहँसः ।	... A goose, a gander, a swan.
हंसना—हसनम्, हासः, स्मितम् ।	... To laugh.
हंसली—जद्वः ।	... The collar-bone.
हकुक—स्वत्वम्, न्यायः, अधिकारः ।	... Just, right, justice.
हकुला—स्वलितभाषी, अव्यक्तभाषी, ...	... A stammerer.
अस्पष्टभाषी ।	... A stammering.
हकुलाना—स्वलनम्, स्वलित (अव्यक्त) ।	... A physician.
भाषणम्, अस्पष्टभाषणम् ।	... A physician.
हकुम—भिप्ह, चिकित्सकः, धैद्यः, भर्मकः ।	... A physician.

हणा—हदनम्, पुरीयोत्सर्जनम् ।	...	To go to stool.
हज्जम—परिपाकः, परिशामः, पचनम् ।	...	Digest.,
हज्जमा—जठराग्निः, जठरानलः, उष्ट्रश्चग्निः ।	...	Digestion,
हज्जिम—पाचकः, आग्निवार्धकः, परिपाकः ।	...	Digestible.
हज्जामत—क्षौरम्, (मुण्डनम्)	...	Shaving, to shave.
हज्जार—सहस्रम्, दशशतम् ।	...	Thousand.
हज्जौ—सोयहासः, साधिचेपः, उपहासात्मकः—आत्मेपः ।	...	Satire, lampoon.
हज्जाम—नापितः, क्षौरः, मुण्डकः ।	...	A barber.
हट्टना—शज्जनम्, निषेधनम् ।	...	To retreat, to move.
हट्टना—अवसारणम्, निस्सारणम् ।	...	Repel, to drive.
हठ—धृष्टा, शासनव्यतिक्रमः, प्रतीपा—चरणम् ।	...	Obstinacy, crossness,obedience.
हठीजा—धृष्टः, प्रतीपाचारी, आश्वोल्लंघकः ।	...	Peevish, obstinate.
हड—आमलकी, तिष्यफलः, अमृता, वयस्था, हारीतकी ।	...	Myrobalan.
हडी—अस्थिय, सक्षिथ ।	...	A bone.
हंडा—पिठरम्, उंडा, कुंडस, स्थाली ।	...	A cauldron.
हत्या—घध, हिसा, घातः ।	...	A murder.
हत्यारा—हिंसकः, घवकः, हत्ता, मारकः ।	...	Murderer.
हथेली—हस्ततलम् ।	...	The palm of the hand.
हथनी—करिणी, हस्तिनी ।	...	A female elephant.
हथियाना—संग्रहणम्, अपहरणम्, आकर्षणम्, ग्रसनम् ।	...	To seize.
हथौडा—मुद्गर, घन, अयोध्यन, दुष्यणम् ।	...	A sledge; hammer.
हद—सीमा, वृत्ति, अवधि ।	...	Boundary, limit, extremity.
हफहफाना—उच्छ्रवसनम् ।	...	Pant, to be out of breath.
हम—वयम्, उत्तमदुरुप, घुबचनम् ।	...	We.
हमल—गर्भः, कुत्रिस्थजन्तुः ।	...	Pregnancy.
हमला—अवस्कन्दनम्, आकमणम्, अभिद्रवणम् ।	...	Attack, assault.
हरताल—पिञ्जर, पित्तलः, ताल, मनोहः ।	...	Orpinent.
हराम—निपिद्धकार्यम्, धूणावह, अनिष्टः—धीभरत्सजनकः ।	...	Unlawful, forbidden.
हल—जांगलम्, हलम् ।	...	A plough.
हल (करना)—पेपणम्, चूर्णनम् ।	...	Solution, grinding.
हरा—हरिदूर्यम् ।	...	Green.

संधा—संन्धवः, (लवणम्) ।	... .	White rock-salt.
सेठ—श्रेष्ठी, कुर्सादिकः, धनागाराधिपः ।	... .	A rich banker.
सेव—आताफलम्. (वृक्षः)	... .	An apple.
सेम—शिम्बी, आसिशिम्बी, कोलशिम्बी ।	... .	The flat or broad bean.
सेवक—भूत्यः, सेवकः, किंकर, अनुजीवी, दासः, चेटः, पालकः ।	... .	A servant.
सेवती—शतपथी, सेवती ।	... .	A white rose, a dog rose.
सेहत—अनामयः, नीरुजता, आरोग्यता ।	... .	Cure, soundness.
सेहड—सेहुण्डः, फलवृक्षचिशेषः ।	... .	Medicinal plant.
सेही—शलस शलली ।	... .	A porcupine.
सैकड़ा—शतस ।	... .	A hundred.
सौठ—गुंठी, विद्या, नागरस्, महोदयस्, शुष्कादां- (शुष्कथृंग घेरम्)	... .	Dry ginger.
सोच—चिन्ता, विमर्शः, विचारः ।	... .	Thought, reflection, consideration.
सोत—धारायन्त्रम्, स्रोतः, निर्भर, उत्सः, प्रख्यवणम्, वासिप्रवाहः ।	... .	A spring, fountain, rivulet.
सोमलता—सोमवल्ली, सोमक्षीरी ।	... .	Medicinal plant.
सोया—शतपुष्पा ।	... .	A vegetable.
सौंफ—सितच्छत्रा, मधुरां, अवाक्षुण्णी ।	... .	Aniseed.
सोत—सप्तवी, सवतिः ।	... .	Co-wife, rival wife.
सौदागरी—व्यवहारः, वाणिज्यम्, कूयविक्रयः, निगमः ।	... .	Commerce, trade.
स्फटिक—सितोपलः, भितमणिः, स्फटिकादम्		Crystal.
स्याही—कालिमा, कृष्णता, मसि ।	... .	Blackness; darkness.
स्वाधीनता—स्वच्छता, स्वातंत्र्यम्, रजायत्सम् ।		Independence, liberty.
हंकाना—प्रणादनम्, प्रेरणाम्, वाहनम् ।	... .	To drive out of way.
हँस—चक्रांग, घरटः, कलहंसः ।	... .	A goose, a gander, a swan.
हंसना—हंसनम्, हासः, स्मितम् ।	... .	To laugh.
हंसली - जड़ुः ।	... .	The collar-bone.
हक्क—स्वत्वम्, न्यायः, अधिकारः ।	... .	Just, right, justice.
हक्काना—स्वल्लनम्, स्वल्लित (अव्यक्त)		A stammerer.
" भापणम्, अस्पष्टभापणम् ।	... .	A stammering.
हक्काम—मिप्ह, चिकित्सकः, वैद्यः, भर्मफः ।		A physician.

हुगना—हुदनम्, पुरीयोत्सर्जनम् ।	...	To go to stool.
हुज्जम—परिपाकः, परिशामः, पचनम् ।	...	Digest..
हुज्जमा—जठराग्नि, जठरानल, उद्दरग्नि ...		Digestion.
हुज्जिम—पाचक, अग्निवर्धकः, परिपाकः ।	...	Digestible.
हुज्जमत—चौरस्, (मुण्डनम्)	...	Shaving, to shave.
हुजार—सहज्ञम्, दशशतम् ।	...	Thousands.
हुजौ—सोयदास, साधिवेष, उपहासात्मकः, आद्वेषः ।	...	Satire, lampoon.
हुज्जाम—नापितः, चौर, मुण्डक ।	...	A barber.
हुट्टा—वजनम्, निवेदनम् ।	...	To retreat, to move.
हुट्टा—अपसारणम्, निस्सारणम् ।	...	Repel, to drive.
हुठ—धृष्टा, शासनव्यतिक्रमः, प्रतीपा, चरणम् ।	...	Obstinacy, crossness,obedience.
हुठीजा—धृष्टः, प्रतीपाचारी, आक्षोल्लंघक ।	...	Peevish, obstinate.
हुड—आमलकी, तिष्यफलः, आमूल, वयस्था, हार्दितकी ।	...	Myrobalan.
हुडी—अस्थि, सक्रिय ।	...	A bone.
हुडा—पिठरम्, उंखा, कुँडम्, स्थाली ।	...	A caldron.
हुत्या—वध, हिंसा, धातः ।	...	A murder.
हुत्यारा—हिंसकः, वधकः, हत्ता, मारकः ।	...	Murderer.
हुथेली—हस्ततलम् ।	...	The palm of the hand.
हुथनी—करिणी, हस्तिनी ।	...	A female elephant.
हुयियाना—संश्रहणम्, अपहरणम्, आक्रमणम्, ग्रसनम् ।	...	To seize.
हुयोडा—मुद्गरः, घन, अयोधन, मुञ्चणम् ।	...	A sledge; hammer.
हुद—सीमा, वृत्तिः, अवधि ।	...	Boundary, limit, extremity.
हुफहफाना—उब्बूवसनम् ।	...	Pant, to be out of breath.
हुम—ययम्, उत्तम युक्त, यहुयचनम् ।	...	We.
हुमल—गर्भः, कुक्तिस्थजन्तुः ।	...	Pregnancy.
हुमला—अवस्फन्दनम्, आकमणम्, अभिद्रवणम् ।	...	Attack, assault.
हुरताल—पिञ्जर, पित्तलः, ताल, मनोहः ।	...	Orpinent.
हुराम—निविद्यकार्यम्, घुणावह, अनिष्टः, धीभत्सजनकः ।	...	Unlawful, forbidden.
हुल—लांगलम्, हुलम् ।	...	A plough.
हुल (करना)—पेपणम्, चूर्णनम् ।	...	Solution, grinding.
हुरा—हरिदण्णम् ।	...	Green.

हराना—पराजयनम् ।	...	To beat; to tire; to defeat.
हलकारा—पव्रधाहकः ।	...	A running foot-man.
हर्जं—दतिः; हानिः ।	...	Loss.
हलक—कंठः, विवरम्, उरस्यम् ।	...	The wind-pipe, base.
हलका—तनुः, अधमः ।	...	Light.
हलदी—हरिद्रा, निशाहा, पीता, युचती ।	...	Turmeric.
हलवा—संयुवाः ।	...	Paste made of flour & sugar.
हलवाई—मिष्टकारः, मिष्टान्नविकेतनैवेद्यविकेता	...	A confectioner.
हवा—वायुः, प्रभञ्जनः, वातः, अनिलः, समीरणः ।	...	Air, wind.
हल्ला—कोशः, कन्दनस्, नादः ।	...	Tumult, uproar.
हवालात—कारागारः ।	...	Custody.
हाकिम—अधिपः, शासकः, अध्यक्षः ।	...	A ruler, governor.
हाजिरी—उपस्थितिः ।	...	Presence, attendance.
हाथ—करः, हस्तः ।	...	The hand.
हारसिहार—प्राजकः, परिजातः ।	...	Square, stalked, my chenches.
हिङ्गेट—इङ्गुदः, अङ्गारबृच्छः, तिक्ककः ।	...	Delit.
हिंडोला—दोला, प्रेस्ता, हिन्दोलः, काचम्, शि— क्यम् ।	...	
हिंडा—क्लीवः, नपुंसकः, पंढः ।	...	A swing.
हिरोंजी—पापाणगैरिकः, ताम्रवरणकः ।	...	A eunuch.
हिसाब—गणना, संख्यानस्, विगणनम् ।	...	Oker.
हीङ्ग—रूलद्विद्, रमठः, वालर्किः ।	...	Account.
हीरा—बज्रः, अशिरः, पद्मकोणः ।	...	Asafoetida.
हुक्फा—धूमपानपात्रम् ।	...	Diamond.
हुज्जत—वितर्कः, पत्तः, ऊहा, विवादः ।	...	The pipe in Smoked.
हुकड़ी—चलम्, शक्किदश्ननम्, घलात्कारम् ।	...	Argument, Force.
हैज़ा—विसूचिका, महामारी ।	...	Cholera.
हौज़—जलफुडम्, जलाशयः, तेयाधार ।	...	A
हौदा—बरंडक, शिविका ।	...	A lit.

इति

व्यञ्जन विच्छेदः समाप्तः ।

पुस्तक मिलने का पता—

५० रामस्वरूप शुक्र, साहित्याचार्य (कडगर)

गवर्नरेट इंस्कूल अलीगढ़ ।

